GENOCID U AHMIĆIMA 1993.

Rasim Muratović

Rasim Muratović

GENOCID U AHMIĆIMA 1993.

Sarajevo, 2013.

IZDAVAČ: Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu
Udruženje građana-žrtava rata '92-'95. „16. APRIL“ AHMIĆI

ZA IZDAVAČA: Prof. dr. Smail Čekić

RECENZENTI: Mr. Amir Kliko
Mr. Sabahudin Šarić

LEKTOR: Sadžida Džuvić

DTP: Sead Muhić

DIZAJN KORICA: Kult/B, Sarajevo

ŠTAMPA: Štamparija Fojnica d.o.o.

TIRAŽ: 1000

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

341.485(497.6)“1992/1995“(0932.2)

Muratović, Rasim
Genocid u Ahmićima 1993. / Rasim Muratović. -
Sarajevo : Institut za istraživanje zločina protiv
čovječnosti i međunarodnog prava : Univerzitet ;
Ahmići : Udruženje građana žrtava rata '92-'95.
„16. april“, 2013. - 382 str. : ilustr. ; 25 cm

Bibliografija: str. 377-378 i uz tekst.

ISBN 978-9958-740-85-5

COBISS.BH-ID 20361222

GENOCID U AHMIĆIMA 1993.

PREDGOVOR

U kontinuitetu svog naučnog i stručnog istraživačkog rada, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu realizira naučnoistraživački projekt **„Genocid u Ahmićima aprila 1993“**. Osnovni aspekt istraživanja obuhvata elaboraciju korijena, uzroka, ciljeva, obima i posljedica stradanja Ahmića u navedenom razdoblju, odnosno oblike zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava nad civilnim stanovništvom, materijalna i duhovna stradanja i odgovornost za zločine.

Ovdje je, prije svega, riječ o najorganiziranijem i najmasovnijem zločinu izvršenom na području doline Lašve nad civilnim stanovništvom: masovna i pojedinačna ubistva, zlostavljanja, te progoni stanovništva, uništavanje i pljačkanje imovine. U ovom naselju, koje je, po Popisu stanovništva iz 1991, imalo 466 stanovnika, od čega 356 Bošnjaka ili 76,4%, Hrvata 87 ili 18,7%, Jugoslavena 2 ili 0,4%, te Ostalih 21 ili 4,5%, trebalo je formirati etnički čiste hrvatske prostore, što se moglo ostvariti samo izvršenjem zločina, uključujući i zločin genocida nad Bošnjacima. Sa svojim položajem, a posebno respektabilnim privrednim potencijalom, Vitez i Ahmići, kao i cijela Lašvanska dolina, bili su od strateškog značaja za velikohrvatske planove, zbog čega je po svaku cijenu trebalo formirati etnički čiste hrvatske prostore, bez Bošnjaka.

Studija je strukturirana u sedam dijelova koji prezentiraju suštinske aspekte genocida u Ahmićima: prilike u Ahmićima prije agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu, planiranje zločina i angažiranje Republike Hrvatske u agresiji na Republiku Bosnu i Hercegovinu, te događaji koji su prethodili zločinima, izvršenje, oblici, obim i karakteristike počinjenih zločina, te žrtve zločina (ubijeni), kao i odgovornost za zločine. U posebnom dijelu studije – **Prilozi** prezentirana je relevantna dokumentacija (55 od ukupno 1.500 dokumenata koji se direktno ili indirektno odnose na 16. april 1993. i Ahmiće), zatim svjedočenja (15 od ukupno 36 uzetih izjava) preživjelih žrtava genocida u Ahmićima, kao i 25 novinskih članaka te 57 fotografija. Na osnovu sistematski izložene građe, osmišljene u logički konzistentan tekst, u ovoj studiji izložena su najbitnija saznanja o genocidu nad civilima – Bošnjacima u Ahmićima, 16. aprila 1993.

Kao i agresija na Republiku Bosnu i Hercegovinu, i genocid u Ahmićima je planiran i sistematski realiziran, što pokazuju rezultati istraživanja ove studije.

U rano jutro 16. aprila 1993. agresorske snage izvele su minobacački napad na ovo selo, a zatim su u njemu izvršile genocid nad Bošnjacima. Tom prilikom ubijeno je 116 civila različitog spola i starosti (većinom starije osobe, žene, djeca). Iza tih postrojbi ostalo je, uz dvije džamije, oko 180 potpuno uništenih bošnjačkih kuća. Međunarodni posmatrači Ahmiće su opisali kao mjesto koje **“zaudara smrću”.** U „cijeloj toj pustoši“ isti posmatrači su zabilježili da je petnaestak hrvatskih domova, koliko ih ima u selu, u ovom napadu ostalo netaknuto.

Specijalni izaslanik UN-a Tadeusz Mazowiecki, u svom Drugom periodičnom izvještaju o situaciji u vezi s ljudskim pravima na teritoriji bivše Jugoslavije, navodi da su vojnici HVO-a bacali granate na bošnjačke kuće i neselektivno pucali na civile. Tom prilikom u svojim kućama ubijene su

cijele porodice **"mecima u glavu iz neposredne blizine od strane hrvatskih oružanih snaga i da su ovi vojnici počinili najmanje jedno višestruko silovanje".** Pored toga, izvještaji međunarodnih posmatrača govore o **"sistematskom istjerivanju nehrvatskog stanovništva"** iz gradova i sela koja je HVO smatrao sastavnim dijelom svoje paradržavne tvorevine "Herceg-Bosne".

U spomenutom izvještaju Tadeusza Mazowieckog, a koji se odnosi na Ahmiće, pored ostalog, kaže se: **"Prema svim izvještajima, uključujući i one od strane komandanata lokalnih hrvatskih snaga HVO-a i međunarodnih posmatrača, u ovom selu nije bilo nikakvih legitimnih vojnih ciljeva, niti je pružen ikakav organiziran otpor na ovaj napad. Lokalne i regionalne vojne vođe hrvatskih snaga HVO-a, kao i lokalni čelnici HDZ-a, odlučno su odbili optužbe da su njihovi vojnici izvršili ove napade oko Viteza. Oni su nagovještavali da bi mogle biti odgovorne srpske oružane snage ili paravojne formacije HOS-a. Malo je, međutim, vjerovatno da su srpske ili snage HOS-a bile umiješane u ovaj napad. Napadi u dolini Lašve 16. aprila uključili su nekoliko stotina vojnika duboko unutar područja koja su pod kontrolom snaga HVO-a. Samo selo Ahmići nalazi se manje od 2 km od Štaba HVO-a u Vitezu. Sve do pisanja ovog izještaja, ni hrvatske vojne ni političke vođe, koje de facto kontroliraju ovu oblast, nisu provele nikakvu istragu u vezi s ovim tvrdnjama."**

U citiranom izvještaju Tadeusza Mazowieckog naglašeno je da u Ahmićima nije bilo nikakvih vojnih ciljeva i po tom osnovu nije bilo ni razloga za napad HVO-a na ovu mjesnu zajednicu. Dakle, pored činjenice da nije bilo neke vojne organizacije niti vojnih objekata, nije postojala ni potencijalna mogućnost da Bošnjaci u Ahmićima nekoga vojno ugrožavaju, pa tako ni HVO. Uostalom, ovu konstataciju najbolje potvrđuje činjenica da u vrijeme napada na Ahmiće niko od pripadnika HVO-a niti stanovnika hrvatske nacionalnosti nije stradao.

Citirani izvještaj Tadeusza Mazowieckog nagovještava ono što će ova studija rezultatima naučnog istraživanja i potvrditi, a to je da su za zločine u Ahmićima odgovorne vojne i političke strukture HVO-a i HDZ-a, kako nižeg tako i višeg nivoa. Strukture HVO-a i HDZ-a činile su sve da se prikrije zločin u Ahmićima ili barem da se taj zločin pripiše nekim drugim vojnim faktorima kako bi sebe amnestirale od odgovornosti. U tu svrhu, korištena su sva sredstva, pa čak i neke banalne metode kao što je pisanje grafita. Tako su na kući Mehmeda Ahmića, koja se nalazi pored same komunikacije Busovača – Vitez, u Ahmićima, ispisali ćirilični grafit sa četiri slova "S", s nadom da bi to moglo pomoći u skrivanju istine o zločinu.

Zločine u Ahmićima, predsjedavajući Raspravnog vijeća sudija Claude Jorda, u sudskoj presudi Haškog tribunala protiv Tihomira Blaškića, označio je **"izuzetno teškim".**

Ovi zločini su tek suđenjem generalu Tihomiru Blaškiću na Međunarodnom krivičnom sudu za ratne zločine u Hagu i projekcijom filma "Warriors" Petera Kosminskog i Leigha Jacka Jacksona nešto više "uznemirili" domaću i svjetsku javnost. Na primjeru zločina u Ahmićima Haški tribunal je utvrdio da je Republika Hrvatska izvršila agresiju na Republiku Bosnu i Hercegovinu, čime je "sukob" dobio karakter međunarodnog oružanog sukoba **"i to zbog direktne umiješanosti Hrvatske vojske (HV) i zbog postojanja opće kontrole Hrvatske nad snagama i vlastima bosanskih Hrvata".**

Ubijanje, a posebno masakriranje, odnosno, iživljavanje nad žrtvama posebna je dimenzija zločina nad civilima Ahmića, što najbolje pokazuju svjedočenja preživjelih Bošnjaka prezentirana u ovoj studiji.

U realizaciji genocidnih namjera agresoru nisu bile dovoljne samo prijeke egzekucije, zatočenja i zlostavljanja, nego je planski nanosio materijalne štete na stambenim i pratećim objektima, što je u studiji argumentirano originalnim snimcima samo jednog dijela uništenih objekata.

Na temelju istraživačkih rezultata ovdje je ukazano i na osnovne elemente odgovornosti za zločine u Ahmićima. Međutim, ova studija nije imala ambiciju da ulazi u pitanja pojedinačne odgovornosti i odgovornosti za izvršene zločine, ali je ponudila naučne argumente - dokaze koji će nesumnjivo biti značajni i za kompetentne institucije, a prvenstveno Međunarodni krivični sud u Hagu.

Spisak ubijenih 116 civila Ahmićana, s dokumentima i svjedočenjima, potvrđuje opravdanost teze da su u Ahmićima počinjeni zločini protiv čovječnosti i međunarodnog prava, uključujući i najteži oblik zločina, zločin genocida. U ovom kontekstu neophodno je naglasiti da je osnovna razlika zločina genocida od ostalih zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava ta da iza zločina genocida stoji država, odnosno državne vojne, policijske i druge strukture. Genocid je planirani i dobro organizirani zločin na državnom planu kojem prethode radnje, kao što su stereotipske slike, plasirane, prije svega, putem medija, a zatim vojne i druge akcije koje imaju za cilj djelimično ili potpuno uništenje određene nacionalne, etničke, rasne ili vjerske grupe kao takve.

Važno je zapamtiti da zločin genocida ima za cilj da se neko otarasi određenih kategorija ljudi, da se oni uklone, izbace, isključe iz države, društva, zemlje, teritorije, iz nečijeg sela, malog ili velikog grada. Donošenje odluke o tome kada, gdje, kako, kojim tempom i na kojim područjima se to treba uraditi prepušteno je posebnim i provjerenim kadrovima. Detaljne pripreme i planovi dobijaju svoj oblik tek onda kada se o generalnoj politici donese jedna odluka ili više njih.

Na taj način proces genocida dobija zamah, izlazi iz početne faze i napreduje kroz proces planiranja i kroz prve organizirane napore da se ti planovi realiziraju u praksi, ka sljedećoj fazi, u kojoj sve više postaje realnost. Genocidna djela i postupci veoma brzo prelaze u rutinu. Proces planiranja postaje sve intenzivniji, planovi se sve više sprovode u praksi, zločini pojedinačnih pokolja, koji su se u početku činili slučajnim, zbijaju se u jedan zločin, zločin najvišeg ranga, zločin genocida.

Stručnjaci za genocid zapazili su određenu pojavu koja redovno prati proces genocida i koja odabranu grupu obično zatiče nespremnom. Naročito je na početku takvog procesa potencijalnim žrtvama veoma teško shvatiti šta se događa, pa čak i kasnije, kada je taj proces već uveliko u toku i kada je postao donekle uočljiviji, mnogim žrtvama i dalje je teško uvidjeti i shvatiti šta se događa i šta će se dogoditi. Čovjek još teže može zamisliti i doći do zaključka da neko od njegovih radnih kolega, poznanika, komšija ili drugih ljudi, koje igrom slučaja poznaje, planira i izvršava njegovo uništenje. Mnogi ovo ne mogu razumjeti ni desetljećima, pa ni stoljećima nakon izvršenog genocida, što onda predstavlja opasnost da se ta pojava ponovi, jer, u sociološkom smislu, genocid je društvena pojava koju manifestira pravilnost ponavljanja.

Ova je studija sa svojim rezultatima empirijskog istraživanja potvrdila teorijske spoznaje o genocidu. Ona je i nastala nakon izučavanja raznih teorijskih modela problematike genocida, ali i kao rezultat empirijskog istraživanja obavljenog na terenu, na mjestu izvršenja zločina, u selu Ahmići, općina Vitez, Bosna i Hercegovina. U studiji je obuhvaćeno 116 imena ubijenih Ahmićana s opširnim biografskim podacima, mjestima ukopa i identifikacije, zatim stotine faksimila raznih dokumenata vezanih za planiranje, organiziranje, izvođenje i prikrivanje zločina, kao i 15 do sada neobjavljenih, autentičnih izjava neposrednih preživjelih učesnika zločina u Ahmićima.

Studija *Genocid u Ahmićima aprila 1993*. podsticajno je i stimulativno naučno djelo za istraživanje svih oblika zločina na području Viteza i šire tokom agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu 1991-1995. Studija dokazuje da je zločin genocida u Ahmićima, 16. aprila 1993, planiran i pripremljen, te izvršen organizirano i sistematski. Ovaj zločin jedan je od najstravičnijih pokolja počinjenih nad Bošnjacima za vrijeme agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu i koji u svom konačnom zbiru pokolja počinjenih u svim okupiranim mjestima i gradovima pod opsadom predstavlja ono što se zove **genocid nad Bošnjacima** u Republici Bosni i Hercegovini, u periodu 1992-1995.

Višestruke su funkcije ove naučne studije, među kojima su mogućnosti sociološkog, psihološkog i političkog učenja na primjeru genocida nad Bošnjacima, kao i izvođenje pouke kako se zločin genocida ne bi ponovio, ali i kako bi se mogao društveno prevenirati.

Autor projekta i rukovodilac istraživanja „**Genocid u Ahmićima aprila 1993**.“ je dr. Rasim Muratović, viši naučni saradnik Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu.

Saradnici na izradi istraživačkog projekta i realizaciji naučnog istraživanja su: mr. Amir Kliko, mr. Alma Hajrić-Čaušević, Elvedin Kermo, Mahir ef. Husić, Vedad Subašić, Selvedin Haskić, Sead Muhić i Sadžida Džuvić.

U toku rada na ovom projektu ostvarena je saradnja s Institutom za traženje nestalih Bosne i Hercegovine, Udruženjem građana žrtava rata *'92-'95. „16. april“ Ahmići* i Organizacijom porodica šehida poginulih boraca i nestalih lica općine Vitez, kojima se iskreno i toplo zahvaljujemo.

Posebno zahvaljujemo članovima Udruženja građana žrtava rata *'92-'95. „16. april“ Ahmići*, bez čije pomoći ovaj projekt ne bi mogao biti realiziran.

I.

AHMIĆI –
PRILIKE DO AGRESIJE

1. Osnovne karakteristike razvoja

Srednja Bosna je centralno područje Republike Bosne i Hercegovine, njeno geografsko jezgro i historijsko središte kao i vjekovni baštinik državne tradicije Bosne i Hercegovine.

Srednjobosanski region zahvata široku teritoriju između gradova Visokog i Maglaja, na pravcu sjever – jug, te Jajca i Vareša na relaciji zapad – istok, s gradom Zenicom kao svojim privrednim i kulturnim centrom, koji istovremeno predstavlja i matematičko-geografsko središte državne teritorije Bosne i Hercegovine.

Glavne saobraćajnice u centralnoj Bosni i Hercegovini prolaze kroz dolinu Lašve i smatra se da ova oblast ima veliki strateški značaj.

Vitez, na čijem se području nalazi selo Ahmići, kao urbano naselje nastaje tek poslije Drugog svjetskog rata i spada u red najmlađih gradova u Bosni i Hercegovini. Vitez predstavlja ekonomski, kulturni, prosvjetni i administrativni centar istoimene općine, smještene u dolini rijeke Lašve, desetak kilometara uzvodno od njenog ušća u rijeku Bosnu. Graniči s općinama: Novi Travnik, Travnik, Zenica, Busovača i Fojnica. Ima površinu od 159 km2, a po popisu iz 1991. imao je ukupno 27.859 stanovnika. Gustina naseljenosti iznosila je 172,2 stanovnika po km2. Nadmorska visina prostora ove općine kreće se od 418 (grad Vitez) do 1.649 m (Kruščićka planina).

Prirodni resursi omogućavaju uspješan privredni i kulturni razvoj stanovništva ovog područja. Od ukupne površine općine Vitez na nizinsko zemljište otpada 3.053 hektara ili 26%, a nalazi se uz rijeku Lašvu, djelimično rijeku Bilu, Kruščicu, Večeriski potok, Lupnicu i u Vraniskoj. Na brdsko zemljište otpada 45%, planinsko 35% i uglavnom se odnosi na Kruščićku planinu. Najkvalitetniji dio poljoprivrednog zemljišta predstavlja Viteško polje koje ima i svoje lokalne nazive, tj. njegov dio s desne strane rijeke Lašve naziva se Polje, dok se dio s lijeve strane Lašve zove Jardolsko i Dubravičko polje.

Grad Vitez smješten je u središnjem dijelu Viteškog polja. Veći dio nalazi se na desnoj, a manji na lijevoj strani rijeke Lašve. Kroz grad prolazi komunikacija koja povezuje doline Vrbasa i Bosne. Od susjednih gradova, Travnika, Novog Travnika, Zenice i Busovače, udaljen je 10 do 15 km i s njima je komunikacijski dobro povezan. Dosadašnja praksa potvrdila je da grad koji ima povoljan geografski položaj ima i bolju perspektivu za razvoj i obrnuto. Po nekim geografima dobar položaj grada ponekad je važniji i od samog prirodnog bogatstva njegovog neposrednog okruženja.

Položaj grada Viteza možemo definirati ako njegovu poziciju analiziramo u odnosu na užu i širu geografsku sredinu, odnosno ako njegov položaj sagledamo u odnosu na dolinu Lašve, kao užu geografsku sredinu u kojoj je grad smješten, i u odnosu na Srednjobosanski kanton, kao širu sredinu kojoj ovaj grad administrativno pripada. Za grad i općinu Vitez može se slobodno kazati da imaju povoljan položaj u okviru lašvanske regije. Već je ranije naglašeno da se Vitez nalazi na ključnoj komunikaciji koja povezuje doline Vrbasa i Bosne, da je komunikacijski dobro povezan s gradovima i većim naseljima u regiji. Zbog brze urbanizacije prostora između Viteza, Novog

Travnika i Travnika moguće je u skoroj budućnosti očekivati povezivanje ovih gradova i nastanak jedne od najvećih urbanih cjelina u Bosni i Hercegovini.

U geografskom smislu ova općina zauzima centralnu poziciju u okviru Srednjobosanskog kantona i ima veoma povoljne uslove za dalji privredni i kulturni razvoj. Mada po površini spada u red manjih općina u okviru ovog kantona, ona je do agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu po gustini naseljenosti zauzimala prvo mjesto. S normalizacijom političkih odnosa i međuetničkog povjerenja očekivati je da će u skoroj budućnosti ova komuna uspostaviti svoju raniju etničku strukturu i biti jedna od najrazvijenijih, ne samo u okviru Srednjobosanskog kantona već i na nivou Bosne i Hercegovine.

Mada Vitez kao urbano naselje nema dugu tradiciju, ipak se sa sigurnošću može tvrditi da je to veoma staro naselje, iako se u izvorima spominje dosta kasno. Prve vijesti o Vitezu nalazimo u putopisu Evlije Čelebije, poznatog turskog putopisca iz XVII stoljeća. On spominje Vitez tri puta: prvi put kada govori o položaju jednog turbeta, drugi put kaže da je jahao od Travnika do kasabe Vitez, a treći put on ovo naselje ubraja u gradove. Pošto Čelebija ne govori detaljno o ovom naselju, opravdano se postavlja pitanje da li je Vitez u to vrijeme zaista bio selo, kasaba ili grad. Naime, Čelebija nije uvijek pravio razliku između kasabe i sela, zbog toga su realnije pretpostavke da je Vitez u to vrijeme ipak bio samo selo uz jednu važnu komunikaciju.

Još uvijek nema pouzdanih naučnih objašnjenja kada je Vitez nastao kao naselje i zašto je nazvan tim imenom. Naziv naselja je neobičan i rijetko se susreće na prostoru Bosne i Hercegovine. U vezi s imenom ovog naselja Ivan Jukić u svom djelu *Putopis i istorijsko-etnografski radovi* kaže: „Travnik, svak vidi da dolazi od trave, kojom je ova okolica prebogato narešena. Međutim, narod pripovijeda ime njegovo od sljedećeg događaja: Despot Vuk otme sestru Đerzelez Alije iz Sarajeva. Ovo začuvši Alija doleti u potjeru za Vukom. Kod Klokota (dva sela k Sarajevu od Busovače) proždre zemlja otetu djevojku rad nevjere Vuku namišljene, otkud i danas klokoće, tj. ključa sumporna voda. Kod Kozice obosi konj Vukov, otkud ostane Busovača, a Vitez ime ostane pored imena Vukova, gdje poslije 24 sata nadvlada Aliju i čak poslije 18 sati otravi konja u mjestu, kome Travnik ostane i do danas ime."

Iz navedenog narodnog predanja, koje je Jukić zabilježio, vidljivo je da se nastanak imena grada Viteza povezuje s Despotom Vukom. U srednjem vijeku terminom „vitez" nazvan je ratnik-konjanik, odnosno oklopni konjanik naoružan kopljem, dugom sabljom, buzdovanom i sjekirom. Naziv „vitez" porijeklom je sa zapada, a susrećemo ga i u Bosni. Sadržaj prethodnog predanja i imena je teško dovesti u vezu, ali tu mogućnost ne treba potpuno ni odbaciti, pogotovo što postoji u narodu još jedno predanje koje govori o jednom krvavom dvoboju dvojice konjanika u Travničkom polju. Po ovoj legendi jedan konjanik je u borbi ostao bez glave, ali ga je konj donio u Vitez gdje je ukopan. Po odjeći je bilo vidljivo da je poginuli konjanik pripadao visokom, odnosno viteškom rodu. Po trećem predanju Vitez je dobio svoje ime još u vrijeme Rimljana koji su došavši u Viteško polje uzvikivali „vita est".

Bez obzira što zbog nedostatka izvora nismo u mogućnosti utvrditi kada je nastao grad Vitez i kako je dobio svoje ime, pouzdano možemo kazati da je on nastao prije XVII stoljeća, kada ga prvi put spominje turski putopisac Evlija Čelebija. Naime, poznato je da su na prostoru današnje općine Vitez postojala naselja od prahistorije do danas. U odnosu na geografski položaj tih naselja jasno je da je prostor na kojem je nastao grad Vitez omogućavao vrlo povoljne uslove za život ljudi. Osim toga, i neki spomenici materijalne kulture ukazuju na dosta dugu egzistenciju ljudi na ovom lokalitetu. Jedan od tih materijalnih ostataka je i kosturnica zvana Glavica koja se nalazi pored sadašnjeg Vatrogasnog doma u Starom Vitezu. Pretpostavlja se da ova kosturnica potječe iz ilirskog ili rimskog perioda. Na dosta dugu historiju ovog naselja ukazuje i jedan nadgrobni spomenik iz perioda Bosanske crkve koji se nalazi u krugu tvornice „SPS." Bez obzira što su izvori dosta oskudni, pouzdano se može reći da je na mjestu današnjeg grada Viteza postojalo naselje i u srednjem vijeku. Ova činjenica pokazuje da je geopolitički položaj Viteza i u prošlosti bio povoljan. I sada više faktora upućuje na zaključak da će on tu povoljnu poziciju zadržati i u budućnosti.[1]

Po Popisu stanovništva iz 1991, općina Vitez je brojala ukupno 27.859 stanovnika, od toga Bošnjaka 11.514, Hrvata 12.675, Srba 1.501, Jugoslavena 1.377 i Ostalih 792.[2]

Dolina Lašve u centralnoj Bosni proteže se od Travnika, na sjeveroistoku, do Busovače, na jugoistoku, uključuje Dubravicu, Novu Bilu i grad Vitez. Glavne saobraćajnice u centralnoj Bosni prolaze kroz dolinu Lašve i smatra se da ova oblast ima veliki strateški značaj. Selo Ahmići nalazi se oko dva kilometra istočno od grada Viteza.

Ahmići se nalaze u istočnom dijelu općine Vitez, odnosno zahvataju prostor oko glavne putne komunikacije Sarajevo − Travnik − Zenica. U sastav mjesne zajednice Ahmići ulaze naselja Ahmići, Pirići, Nadioci, Kratine i Sivrino Selo.

[1] Više o ovome vidjeti: Munib Kajmović, *48 sati pepela,* Udruženje za zaštitu tekovina borbe za Bosnu i Hercegovinu, Sarajevo, 2011.

[2] **NACIONALNI SASTAV STANOVNIŠTVA**, rezultati za Republiku po opštinama i naseljenim mjestima 1991, **Statistički bilten** br. 234, Državni zavod za statistiku Republike Bosne i Hercegovine, Sarajevo, decembar/prosinac 1993, str. 121-122.

KARTA AHMIĆA

(ICTY, Predmet broj: IT-95-16-A, 23. oktobar 2001)

ZENICA, TRAVNIK, NOVI TRAVNIK/PUCAREVO, VITEZ I BUSOVAČA

(ICTY, Predmet broj: IT-95-14/2T, 26. februar 2001)

VITEZ I BUSOVAČA

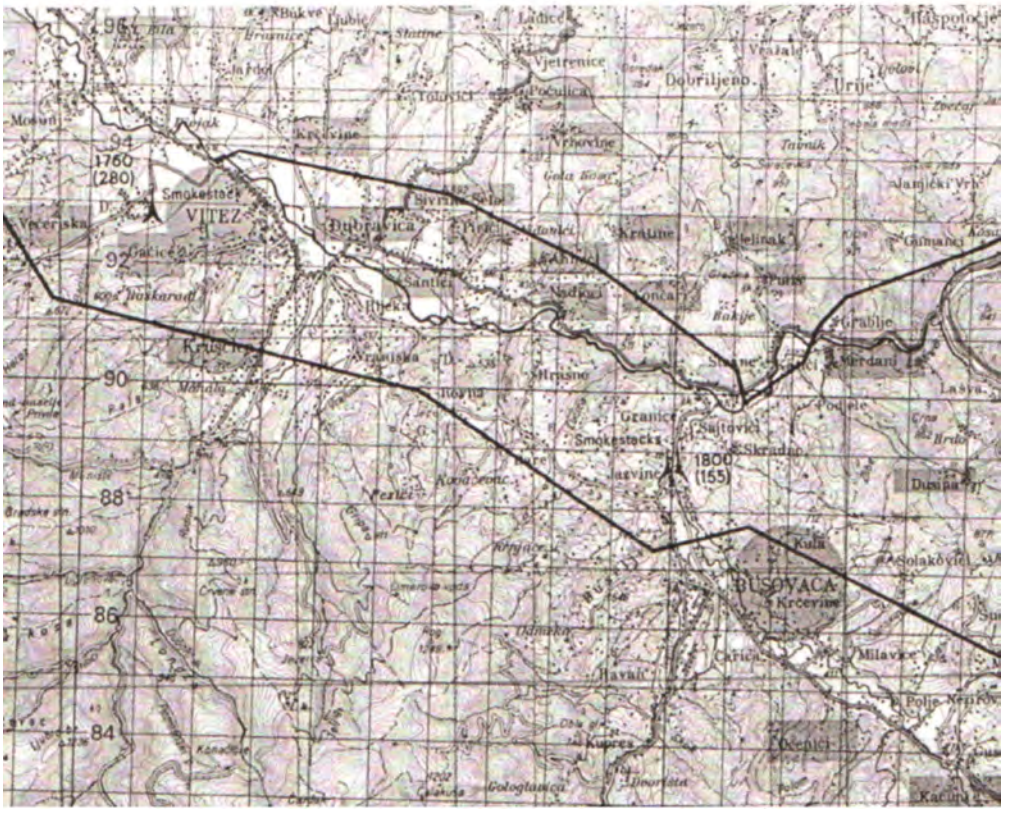

(ICTY, Predmet broj: IT-95-14/2T, 26. februar 2001)

VISOKO, KISELJAK I KREŠEVO

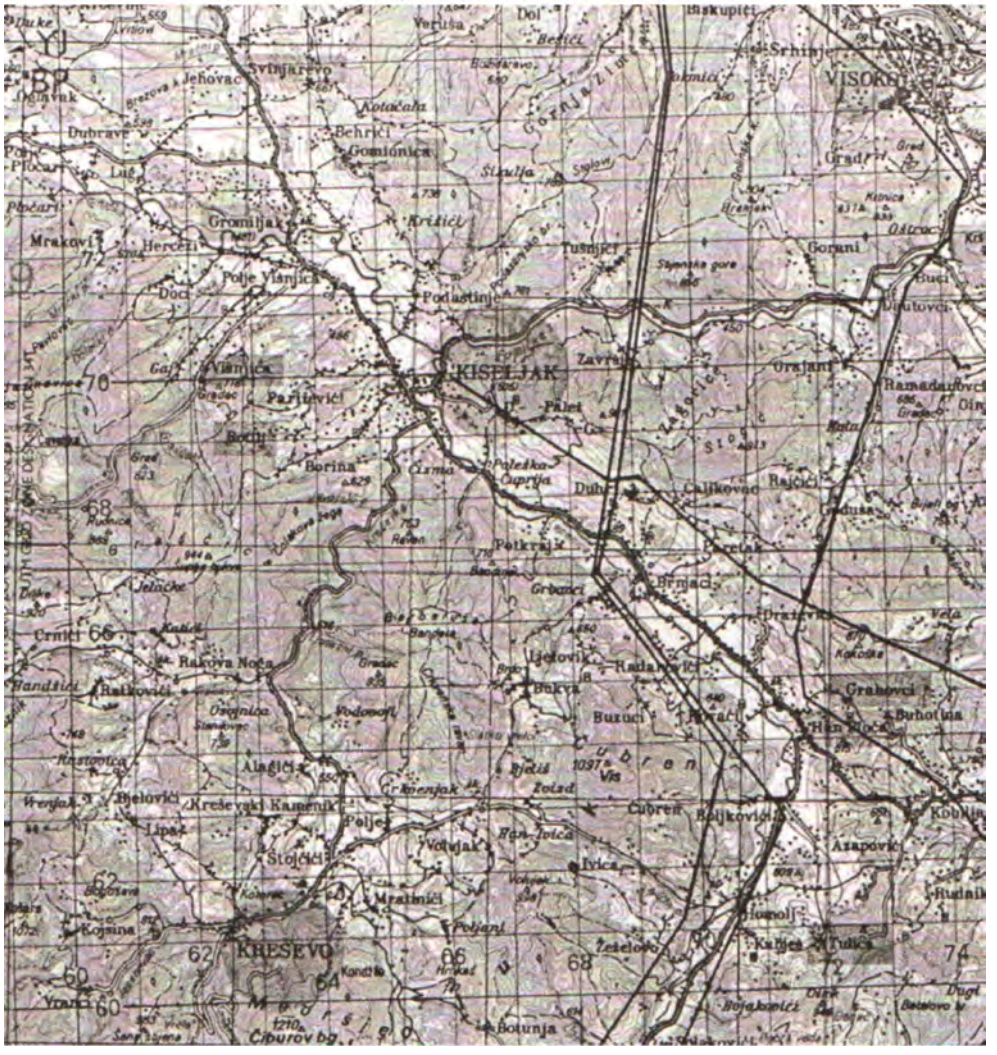

(ICTY, Predmet broj: IT95-14/2T, 26. februar 2001)

FOJNICA I GORNJI VAKUF

(ICTY, Predmet broj: IT95-14/2T, 26. februar 2001)

KAKANJ I VAREŠ

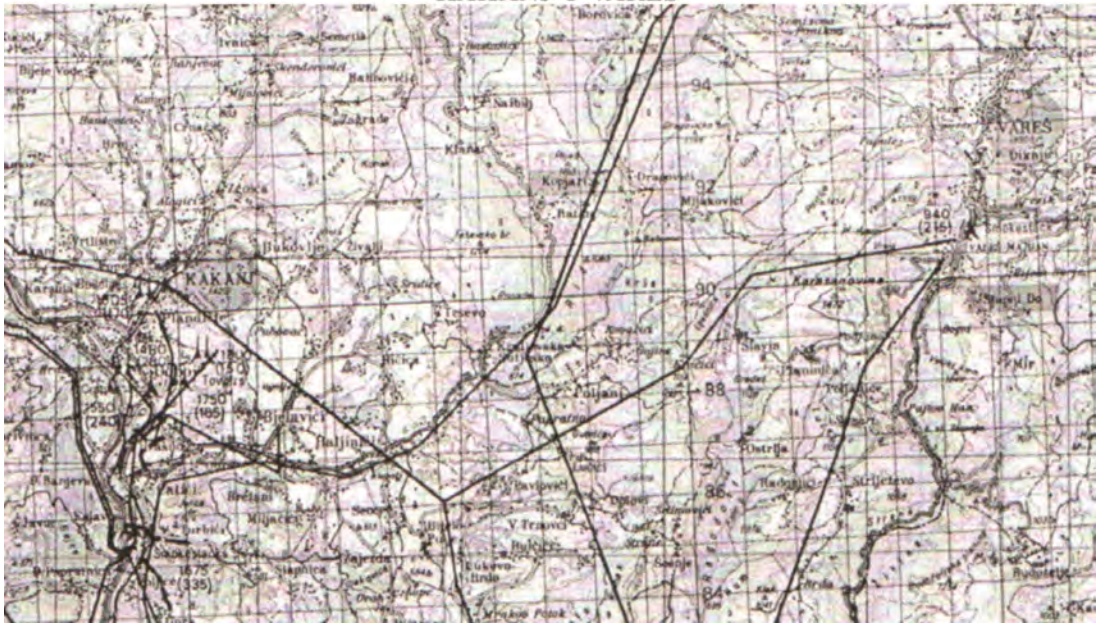

(ICTY, Predmet broj: IT95-14/2T, 26. februar 2001)

II.

UČEŠĆE REPUBLIKE HRVATSKE U ZLOČINIMA

1. Hrvatska nacionalistička ideologija

S obzirom na to da je u ovoj studiji riječ o jednom konkretnom zločinu genocida, vrlo je bitno i važno utvrditi ne samo ko ga je počinio već i na koji način je to učinjeno, iz kojih razloga i s kojim ciljem. Krenimo redom.

U hrvatskoj nacionalističkoj ideologiji je, u različitom periodu i na različite načine, počev od "oca domovine" i utemeljitelja savremenog hrvatskog nacionalizma dr. Ante Starčevića, preko braće Radić i Hrvatske seljačke stranke, te dr. Vlatka Mačeka i ustaškog poglavnika Ante Pavelića, pa do dr. Franje Tuđmana, pitanje Bosne i Hercegovine i Bošnjaka bilo uvijek aktuelno. U svim političkim pogledima hrvatskih nacionalista, od asimilatorskih težnji **("cvijeće hrvatskog naroda")** do potpunog odricanja nacionalnog identiteta i državno-pravnog subjektiviteta, prisutno je kontinuirano negiranje Bosne i Hercegovine kao države i Bošnjaka kao naroda.

Hrvatska velikodržavna ideologija, čiji je jedan od utemeljitelja dr. Ante Starčević, smatrala je da je Bosna i Hercegovina hrvatska zemlja. Po njegovoj nacionalističko-političkoj ideji Bosna i Hercegovina je navodno historijski činila sastavni dio Hrvatske, u kojoj **"živi strana najčistijeg naroda"**, odnosno narod **"najčistije i najplemenitije krvi hervatske".** Na osnovama te ideologije Starčević je izgradio svoju koncepciju o historijskom pravu na Bosnu i Hercegovinu. Starčevićeva velikohrvatska nacionalistička ideologija određivala je **"smisao i pravac hrvatske nacionalne državne politike u svim političkim razdobljima koja su obilježila povijest Hrvatske u drugoj polovini XIX i prvoj polovini XX stoljeća"**.[3]

I u prvoj političkoj organizaciji Hrvata u Bosni i Hercegovini (Hrvatskoj narodnoj zajednici) početkom XX stoljeća, pod utjecajem Starčevićeve nacionalističke doktrine, prihvaćeno je stanovište da su Bošnjaci po narodnosti **"neprijeporno"** Hrvati, a Bosna i Hercegovina etnički i državno-pravno hrvatska zemlja, pri čemu sjedinjenje Bosne i Hercegovine sa Hrvatskom predstavlja prirodnu težnju bosanskohercegovačkih Hrvata. Na taj način **"hrvatska politika u Bosni i Hercegovini nije mijenjala pravac, već je postala organizovanija i u Bosni i Hercegovini dobila legitimno vođstvo".** U hrvatskim političkim krugovima egzistirala je misao o integriranju Bosne i Hercegovine u državnu i nacionalnu hrvatsku maticu. Josip Štadler, vrhbosanski nadbiskup u periodu 1881-1918, zastupao je stanovište da mora doći do sjedinjenja Bosne s Hrvatskom. Stjepan Radić, predsjednik Hrvatske seljačke stranke, naglašavao je pravo na Bosnu i Hercegovinu, "koja mora postati sastavni dio ujedinjene Hrvatske". Hrvatska politika je sve do kraja Prvog svjetskog rata zastupala stanovište o ujedinjenju svih hrvatskih zemalja, uključujući i Bosnu i Hercegovinu, u samostalno državno tijelo Austro-Ugarske.[4]

Za vrijeme Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca (Kraljevina SHS), kada je hrvatska politika dosljedno insistirala na samostalnoj hrvatskoj državi, Stjepan Radić zastupa tezu da su Bošnjaci **"Hrvati islamske vjeroispovijesti".** Dr. Vlatko Maček, nasljednik Stjepana Radića na mjestu

[3] Enver Redžić, *Sto godina muslimanske politike u tezama i kontraverzama istorijske nauke*, ANUBIH – Institut za istoriju, Sarajevo, 2000, str. 144-145.

[4] Isto, 149-150.

predsjednika Hrvatske seljačke stranke, u toku priprema Sporazuma s Dragišom Cvetkovićem, predsjednikom Vlade Kraljevine Jugoslavije, Bošnjake nije smatrao formiranom nacijom, iako je imao u vidu njihov politički značaj. Tvrdio je da se bošnjačka inteligencija "priznaje hrvatskom", što će ih dovesti na poziciju hrvatske nacionalne politike da Bošnjaci u Bosni i Hercegovini čine dio hrvatskog naroda. Maček je prihvatio mogućnost autonomije Bosne i Hercegovine u okviru Hrvatske. I on je, kao i pravaši, smatrao Bošnjake **"najčišćim Hrvatima".**[5]

Srpsko-hrvatskim sporazumom, od 26. augusta 1939 (pregovori između Beograda - kneza Pavla i Cvetkovićeve vlade - i Zagreba - Mačekova hrvatskog vođstva), Bosna i Hercegovina je podijeljena, uz potpuno ignoriranje Bošnjaka. Dogovoreno je da 13 njenih srezova budu uključeni u Banovinu Hrvatsku (cijela zapadna Hercegovina, s Mostarom, zatim Bugojno, Fojnica, Travnik, Derventa, Gradačac, Brčko i dr.), a 38 je bilo predviđeno za srpski dio Jugoslavije, odnosno banovinu Srpske zemlje.

Pod pokroviteljstvom fašističke Italije i nacističke Njemačke, odnosno Benitta Musolinija i Adolfa Hitlera, 10. aprila 1941, formirana je kolaboracionistička tvorevina Nezavisna država Hrvatska (NDH), koja je trebala realizirati program nacionalističkog pokreta o Hrvatskoj od Jadrana do Drine.

Za vrijeme Drugog svjetskog rata, kada je njemačko-talijanska okupacija Hrvatske proglašena nacionalnim oslobođenjem hrvatskog naroda, Ante Pavelić je, anektirajući praktično cijelu Bosnu i Hercegovinu, tvrdio da su **"muslimani cvijeće hrvatskog naroda"** i da je NDH nacionalna država svih Hrvata, uključujući i **"Hrvate islamske vjeroispovijesti".**[6]

„Franjo Tuđman, hrvatski nacionalist, historičar, novi 'otac domovine', osnivač Hrvatske demokratske zajednice i utemeljitelj nove hrvatske državnosti, **'sublimirao je navedene historijske ideje i poglede prema Bosni i Hercegovini u ideološko-politički bastard koji je rezultirao neskrivenom težnjom za cijepanjem Bosne i Hercegovine i pripajanjem njenih značajnih teritorija Hrvatskoj'.** On je stalno osporavao i negirao državno-pravni subjektivitet države Bosne i Hercegovine i nacionalni identitet Bošnjaka. U njegovim 'naučnim' radovima, političkim govorima, člancima, intervjuima, na konferencijama za novinare u kontinuitetu je prisutna tvrdnja kako Bosna nije država niti su Bošnjaci narod. Stoga je smatrao da Bosna i Bošnjaci moraju nestati."[7]

Tuđman je tvrdio da Bosna i Hercegovina nema budućnosti i da je treba podijeliti. On je bio **„siguran da Bosna i Hercegovina i bosanski Muslimani ne mogu opstati kao samostalni povijesni i politički subjekt".** Tu ideju, koja je **„postala poznata široj javnosti tek koncem osamdesetih",** on je **„iznosio polujavno, u privatnim političkim konverzacijama, još ranih šezdesetih godina..."**[8] Tuđman je, još dok je bio general JNA, u svojim radovima, a kasnije i u praksi, stalno zagovarao podjelu Bosne i Hercegovine. U ocjeni **"da Bosnu treba podijeliti sa**

[5] Isto, str. 148.

[6] Za vrijeme NDH Bošnjaci nisu imali nikakvu faktičku vlast u toj marionetskoj državi, i pored toga što se u službenoj Pavelićevoj doktrini govorilo o njima kao o "cvijeću hrvatskog naroda" (Više o tome vidjeti: Muhamed Hadžijahić, *Posebnost Bosne i Hercegovine i stradanje muslimana*, Centar za bosansko-muslimanske studije, Sarajevo, 1991, str. 39-40).

[7] Isto, str. 56.

[8] Marinko Čulić, *Tuđman – anatomija neprosvijećenog apsolutizma*, Feral Tribun, Split, 1999, str. 56.

Srbima", on je ostao dosljedan. Tu tvrdnju generala Tuđmana potvrđuje i Mika Tripalo u intervjuu Feral Tribunu, od 25. augusta 1997, str. 12.

Tuđman se profilirao u političara nacionalističkih shvatanja i retorike u negiranju Bosne i Bošnjaka. On je još šezdesetih godina XX stoljeća zastupao tezu da je „Bosna i Hercegovina komunistička izmišljotina, te da je najbolje tu iluziju zatrijeti još u zametku, dok još nije uhvatila korijene". S tim u vezi, on je tvrdio kako su „republičke granice nepravedne, kako je Bosna umjetna Titova tvorevina i kako je trebala pripasti Hrvatskoj".[9]

Tuđman se šezdesetih godina zainteresirao za Banovinu Hrvatsku i zauzeo afirmativan stav prema njoj. On je bio opsjednut činjenicom da je sporazum Cvetković–Maček (1939) **"bio pozitivan za hrvatski narod".** S tim u vezi, on je došao do zaključka da **„istu takvu teritorijalnu i etničku komasaciju treba, uz manje modifikacije, obaviti danas"**. Bosna i Hercegovina je, po njemu, **„nekada bila čisto hrvatska i katolička zemlja", koja je „izmijenjena silom turske i srpske penetracije"[10],** te da Hrvatskoj po „prirodnom pravu nisu priključeni čisto hrvatski krajevi iz Bosne i Hercegovine (koji su ušli čak i u Banovinu Hrvatsku 1939.) ..."[11]

Bošnjaci, po Tuđmanu, **„žele stvoriti islamsku fundamentalističku državu, i to tako što će Bosnu preplaviti s 500.000 Turaka... Uticaj islamske Bosne će se onda proširiti kroz Sandžak i Kosovo na Tursku i Srbiju. Izetbegović je fundamentalistički predstavnik Turske, s kojom zajedno kuje urotu o stvaranju Velike Bosne... Velika muslimanska država nije opasnost samo za Srbiju i Hrvatsku. Ona predstavlja opasnost i za Evropu i Sjedinjene Države... Nove granice će riješiti njihove probleme i smanjiti napetost".**[12]

U razgovoru s francuskim filozofom Bernard-Henrijom Lévijem i francuskim ministrom za humanitarna pitanja Bernardom Kouchnerom, u Zagrebu 18. januara 1993, Franjo Tuđman je zastupao rasističku ideju o postojanju Bosne: **"Bosanska nacija ne postoji. Ona nema ni prava ni prošlost nacije, jer nacija je teritorij, ali isto tako i isto podrijetlo, ista krv. A koliko je na teritoriju navodne Bosne ljudi različitog podrijetla, različite krvi. Kako ti narodi, izmiješani, dakle nečisti, mogu činiti cjelinu? Ne, gospodo, Bosna mora nestati kao nacija."**[13]

Svoju nacističku ideologiju i politiku u vezi s Bosnom i Bošnjacima Tuđman je iznio i američkom diplomati Warrenu Zimmermanu, tvrdeći da **„Bosna nikad nije postojala kao država. Ona treba da bude podijeljena između Srbije i Hrvatske"**. Bošnjaci su, po njemu, **„opasni fundamentalisti"**, koji „**i Bosnu koriste kao poligon za širenje svoje ideologije u Evropi, pa čak i u SAD. Civilizirane**

[9] Isto, str. 56-57.

[10] Isto, str. 57-61.

[11] Isto, str. 63.

[12] Isto, str. 67-68.

[13] Citirano prema: *Nacional*, Zagreb, 30. august 1996, str. 38-40. Za vrijeme navedenog sastanka Hrvatska vojska je, s jedinicama HVO-a, žestoko napala Gornji Vakuf. Tuđman je, na Kouchnerovo insistiranje **"zaustavio rat u srednjoj Bosni".** Naime, **"podižući slušalicu starinskog telefona u hotelu 'Esplanade', predsjednik Tuđman je, da bi zadivio francuskog ministra Kušnera s kojim je večerao, zaustavio rat u srednjoj Bosni".** Vraćajući se do svog mjesta i nakon što je sjeo, Tuđman je rekao: **"Eto, gospodine Kušner, možete biti zadovoljni, zaustavio sam rat. To je moj poklon koji Vam dugujem."**

zemlje trebaju se ujediniti kako bi otklonile ovu prijetnju“.[14]

Istu tvrdnju Tuđman je ponovio i 16. augusta 1995. u Zagrebu, u razgovoru s međunarodnim posrednicima za mir u Bosni i Hercegovini, Richardom Holbrookeom i Carlom Bildtom, kada je Holbrookeu „održao predavanje o navodnoj opasnosti od Muslimana i ponovio da Bosna kao samostalna i ujedinjena zemlja nema nikakve budućnosti“.[15]

2. Dogovor u Karađorđevu marta 1991. godine

Nacionalističko vođstvo Republike Hrvatske, na čelu s Franjom Tuđmanom, imalo je osvajačke teritorijalne pretenzije prema Bosni i Hercegovini, nastojeći da Hrvatska kao minimum zauzme teritorije Bosne i Hercegovine koje su Sporazumom Cvetković–Maček (1939) pripale Banovini Hrvatskoj. O podjeli Bosne i Hercegovine Franjo Tuđman je pisao: **„Turci su jedan veliki dio teritorije Hrvatske inkorporirali u Bosnu. Pored toga, Bosna i Hercegovina je, povijesno gledano, vezana za Hrvatsku i one zajedno tvore nedjeljivu geografsku i ekonomsku cjelinu. Stvaranje Bosne i Hercegovine kao zasebnog entiteta čini da se Hrvatska, teritorijalno i zemljopisno, nalazi u izuzetno teškoj situaciji u gospodarskom pogledu, i stoga u političkom pogledu u širem smislu, veoma nepovoljnoj za život i razvoj, a u administrativnom pogledu, neprilagođenoj i nepovoljnoj. Ti čimbenici u velikoj mjeri objašnjavaju zašto je sporazum koji je 1939. sklopljen između Beograda i Zagreba predvidio inkorporiranje sljedećih regija Bosne u Banovinu Hrvatsku: čitave Hercegovine, Mostara i onih kotara Bosne u kojima Hrvati čine većinu.“**[16]

Franjo Tuđman se, u skladu s hrvatskim (svojim) nacionalizmom, izraženim u antibosanskoj i antibošnjačkoj politici, i željom da anektira jedan dio Bosne i Hercegovine, 26. marta 1991. susreo sa Slobodanom Miloševićem u Karađorđevu, gdje je u tajnosti dogovorena **„normalizacija hrvatsko-srpskih odnosa“**, odnosno podjela Bosne i Hercegovine između Srbije i Hrvatske, radi formiranja „Velike Srbije“ i „Velike Hrvatske“.[17]

Nakon Karađorđeva formirani su, u skladu s tim dogovorom, srpsko-hrvatski timovi, radi detaljnije razrade politike podjele Bosne i Hercegovine **(„da usaglase mape podjele Bosne i Hercegovine između Srbije i Hrvatske“).** S hrvatske su strane bili: dr. Dušan Bilandžić, Josip Šentija (ubrzo

[14] Miloš Minić, *Dogovor u Karađorđevu*, Rabic, Sarajevo, str. 40-41 i Sejo Omeragić, *Dogovoreni rat*, Proton, Sarajevo, 2000, str. 6.

[15] Carl Bildt, *Misija mira*, Zid, Sarajevo, 1998, str. 139. **“Bila je to”,** piše Bildt, **“umjerena, čak i u Tuđmanovskim razmjerama, jedna neobična drskost. Istovremeno, Holbrooke je bio malo šokiran”**.

[16] ICTY, Presuda Blaškiću, str. 39. paragraf 103 i Ilija Radaković, *Besmislena YU ratovanja*, Društvo za istinu o antifašističkoj narodnooslobodilačkoj borbi u Jugoslaviji (1941-1945), Beograd, 1997, str. 120.

[17] Šire o ovome vidjeti: Ciril Ribičič, *Geneza jedne zablude - Ustavnopravna analiza formiranja i djelovanja Hrvatske zajednice Herceg-Bosna*, Sejtarija, Sarajevo, 2000, str. 23, 97 i 98; Ilija Radaković, *Besmislena YU ratovanja,* Društvo za istinu o antifašističkoj narodnooslobodilačkoj borbi u Jugoslaviji (1941.-1945.), Sarajevo, 2000, str. 120-123; L. Silber – A. Little, *Smrt Jugoslavije*, Radio B-92, Beograd, 1996, str. 147 – 148; M. Minić, nav. dj., str. 21-104; Hrvoje Šarinić, *Svi moji tajni pregovori sa Slobodanom Miloševićem*, Globus, Zagreb, 1999, str. 41-42.

je dao ostavku) i Zvonko Lerotić, a sa srpske: dr. Smilja Avramov, akademik Kosta Mihailović i Vladan Kutlešić. Zadatak tih grupa bio je da **„dijele Bosnu, ne na tri nego na dva dijela – srpski i hrvatski. Muslimanski se dio nije spominjao".**[18] Oktobra 1991, dok je artiljerija Novosadskog korpusa rušila Vukovar, u Zagrebu je boravila delegacija rukovodstva Srbije, na čelu s dr. Smiljom Avramov (specijalni savjetnik Slobodana Miloševića), a u Beogradu delegacija Hrvatske, na čelu s Hrvojem Šarinićem (šef kabineta Franje Tuđmana).[19]

Franjo Tuđman je poslije Karađorđeva tvrdio da Bosna veoma teško može opstati i da će se Hrvatska vratiti na granice Banovine i obuhvatiti i Cazin, Kladušu i Bihać.

3. Formiranje kolaboracionističke Hrvatske zajednice Herceg-Bosna

Neposredno nakon Karađorđeva i Tikveša, Franjo Tuđman je, pod parolom **„zaštite hrvatstva u Bosni i Hercegovini"** i **„zaštite strateških interesa države Hrvatske"**, inicirao i mobilizirao politički pokret Hrvata u Bosni i Hercegovini –Hrvatsku demokratsku zajednicu Bosne i Hercegovine i njenu vojnu komponentu – Hrvatsko vijeće obrane.[20]

Raspoloživa dokumenta pokazuju stvarne političke ciljeve te stranke – **formiranje hrvatske države u Bosni i Hercegovini i njeno priključenje Republici Hrvatskoj, „bez obzira na sredstva i bez obzira na cijenu"**. Cilj je bio **„doseći veću Hrvatsku, Hrvatsku u 'maksimalno mogućim granicama', a taj je cilj toliko važan da je blagoslov svim raspoloživim sredstvima, bez obzira na strašne posljedice do kojih može doći". Ta politička odluka je „unaprijed i svjesno uključivala težnju za podjelom Bosne i Hercegovine, bez obzira na sredstva, bez obzira na cijenu, bez obzira na žrtve, što uključuje i nasilno stvaranje etnički homogenih područja"[21], uz brojne zločine, među kojima i genocid. Franjo Tuđman i HDZ su „na nastojanja za stvaranjem Velike Srbije odgovorili nastojanjem za stvaranje Velike Hrvatske".**[22]

U cilju realizacije tog dugoročnog zadatka – formiranja „zajedničke hrvatske države" HDZ Bosne i Hercegovine je, u skladu s velikodržavnom politikom, instrukcijama, procedurom i - direktivama Franje Tuđmana, predsjednika Republike Hrvatske i HDZ-a, od koga su dobijana naređenja kako da se postupa, preduzeo niz organiziranih aktivnosti. Tim prije jer je prema svom Statutu, od 18. augusta 1990, HDZ Bosne i Hercegovine bio **„konstitutivni dio HDZ organizacije sa sjedištem u Zagrebu".**[23] Tako su na radnom sastanku predsjednika kriznih štabova **„Hercegovačke regionalne zajednice"** i predsjednika i predstavnika kriznih štabova **„Travničke regionalne zajednice",** održanom 12. novembra 1991. u Grudama, usvojeni sljedeći zaključci:

[18] Sejo Omeragić, *Dogovoreni rat*, Proton, Sarajevo, 2000, str. 13; M. Minić, nav. dj., str. 33-39.

[19] S. Omeragić, nav. dj., str. 1-15.

[20] M. Minić, nav. dj., str. 21; C. Ribičič, nav. dj., str. 26.

[21] Smail Čekić, *Agresija na Republiku Bosnu i Hercegovinu - planiranje, priprema, izvođenje*, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu i Kult B, Sarajevo, 2004, str. 950.

[22] C. Ribičič, nav. dj., str. 25.

[23] S. Čekić, nav. dj., str. 950-951; C. Ribičič, nav. dj., str. 318.

1. da **„hrvatski narod u Bosni i Hercegovini mora konačno povesti odlučnu, aktivnu politiku, koja treba dovesti do realizacije vjekovnog sna – zajedničke hrvatske države".**

Da bi taj „povijesni" cilj bio i realiziran **(„.... bio uskoro i naša stvarnost..."),** navedene „regionalne zajednice" usvojile su stav **„da se pristupi formuliranju i objavljivanju pravnih i političkih akata (proglašenje Hrvatske države u Bosni i Hercegovini, provođenje referenduma za priključenje Republici Hrvatskoj u njenim etničkim i povijesnim (sada mogućim) granicama)".**[24]

2. Polazeći od ocjene da **„u dijelu vođstva HDZ za Bosnu i Hercegovinu još uvijek postoje snage koje se protive ovim povijesnim interesima hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini"** i da se te snage **„zalažu za nepostojeću suverenu Bosnu i Hercegovinu, u kojoj bi hrvatski narod bio osuđen na genocid i povijesni nestanak",** predsjednici i predstavnici „regionalnih zajednica" „**traže odlučne poteze koje naš narod očekuje i zbog kojih se i stopostotno opredijelio za HDZ".**[25]

Predstavnici navedenih „regionalnih zajednica" ocijenili su da bi **„svaka daljnja iščekivanja"** slabila njihove pozicije, kako u hrvatskom narodu tako i na međunarodnom planu. Stoga su zaključili da moraju **„Evropi i svijetu pokazati koji su to hrvatski prostori u Bosni i Hercegovini gdje je naša budućnost".** S tim u vezi, usvojili su zaključak da hrvatski narod **"neće prihvatiti ni pod kakvim uvjetima bilo kakvo drugo rješenje osim u granicama slobodne Hrvatske".**[26]

Da bi realizirali donesene zaključke, predsjednici i predstavnici navedenih "regionalnih zajednica" imperativno su usvojili sljedeće stavove:

„a. jasno profilirati stranačku politiku HDZ u Bosni i Hercegovini, kadrovski je ojačati i izabrati one ljude koji će moći ove zadatke dovesti do kraja;

b. pokrenuti političke i pravne akcije na unutarnjem i međunarodnom planu;

c. vojnički se još bolje pripremiti za sukobe sa onim snagama koje će pokušati zaustaviti ovaj neminovan proces u stvaranju slobodne hrvatske države;

d. unaprijed odlučno spriječiti svaku javnu ili tajnu aktivnost u vođstvu HDZ za Bosnu i Hercegovinu koja bi se protivila ovim odlukama ili bi im mogla nanijeti bilo kakvu štetu."[27]

Značajno je ukazati na činjenicu da su spomenute "regionalne zajednice" slične zaključke donijele i na **"ranijim odvojenim sjednicama".** Još je interesantnije istaći da se na osnovu navedenih zaključaka od 12. novembra 1991. pouzdano može utvrditi da **"hrvatski narod ovih regija ostaje i dalje uz jednoglasno prihvaćena opredjeljenja i zaključke, usvojene na dogovorima s predsjednikom Republike Hrvatske, Franjom Tuđmanom, održanim 13. i 20. juna u Zagrebu".**[28]

[24] S. Čekić, nav. dj., str. 951.
[25] Isto, str. 951.
[26] Isto, str. 952.
[27] Isto, str. 952.
[28] Isto.

Na navedenim sastancima Franje Tuđmana s čelnicima HDZ-a Bosne i Hercegovine, održanim nakon susreta s Miloševićem u Splitu (12. juna) i Beogradu (19. juna), na kojima je bilo govora o podjeli Bosne i Hercegovine, donesena je politička odluka o formiranju "hrvatske države" u Bosni i Hercegovini.[29]

Šest mjeseci su ideju Franje Tuđmana, formuliranu 13. i 20. juna 1991, o "proglašenju hrvatske države u Bosni i Hercegovini" i njenom konačnom priključenju hrvatskoj državi (Republici Hrvatskoj), Dario Kordić, Mate Boban i drugi **"krvavo razrađivali".**[30] Pored toga, te dvije regionalne zajednice slične stavove zauzele su i 15. oktobra 1991. u Grudama i 22. oktobra 1991. u Busovači. Sve to svjedoči o kontinuitetu takve političke opcije u HDZ-u.[31]

Šest dana nakon usvojenih zaključaka u Grudama HDZ Bosne i Hercegovine je, u cilju **"proglašenja hrvatske države u Bosni i Hercegovini"** i njenog **"priključenja Republici Hrvatskoj" ("... u granicama slobodne Hrvatske")** donio, s osloncem na Republiku Hrvatsku, **"cijelu paletu zakona".** Tako su **"izabrani predstavnici hrvatskog naroda"**, na sjednici održanoj 18. novembra 1991. u Grudama, donijeli **"povijesnu" Odluku o uspostavi Hrvatske zajednice Herceg-Bosna** – kolaboracionističke državne tvorevine Republike Hrvatske u Bosni i Hercegovini, građene po **"uzoru na srpska autonomna područja"**, a **"zasnovanoj na nacionalnoj i vjerskoj diskriminaciji".**[32]

Odlukom je utvrđeno da je sjedište "Hrvatske zajednice Herceg-Bosna" u Mostaru; da "zajednici" mogu pristupiti i druge općine Bosne i Hercegovine, **"uz saglasnost općina utemeljitelja", da će "zajednica" "štovati demokratski izabranu vlast Republike Bosne i Hercegovine dok opstoji državna nezavisnost Bosne i Hercegovine u odnosu na bivšu ili svaku buduću Jugoslaviju", te "sve važeće međunarodne akte, koji su temelj suvremenih civilizacijskih odnosa u društvu".**[33]

Odlukom je "formirana" **"Hrvatska zajednica Herceg-Bosna",** kao **"politička, kulturna, gospodarstvena i područna cjelina"** i određena joj teritorija. Njenu teritoriju **"čine područja općina"** - ukupno 30, s različitom nacionalnom strukturom (u najvećem broju Hrvati su bili u većini, u drugim nisu predstavljali većinu, a u nekim nisu imali relativnu većinu).[34]

Općine koje su "ušle" u "Hrvatsku zajednicu Herceg-Bosna" ("Općine utemeljice HZ H–B") imale su, prema Bobanu, po popisu 55% Hrvata (sve zajedno), 27% Muslimana, 9% Srba i ostalo "Ostali". Da bi povećao broj Hrvata u "Hrvatskoj zajednici Herceg-Bosna", Boban je, na sastanku s predsjednikom Republike Hrvatske, 27. decembra 1991. u Zagrebu, "otkrio" ključ povećanja broja

[29] M. Čulić, nav. dj., str. 69-70.

[30] S. Čekić, nav. dj., str. 26, 157, 166 i 953.

[31] Isto, str. 953.

[32] Odluka o uspostavi "Hrvatske zajednice Herceg-Bosna" izmijenjena je i dopunjena na sjednici Predsjedništva "Hrvatske zajednice Herceg-Bosna" 3. jula 1992, čiji je prečišćeni tekst objavljen u *Narodnom listu Hrvatske Zajednice Herceg-Bosna*, br. 1/1992, Mostar, rujan 1992, str. 2-3.

[33] S. Čekić, nav. dj., str. 953; Odluka o uspostavi Hrvatske zajednice Herceg-Bosna, *Narodni list HZ Herceg-Bosna*, br. 1/1992, Mostar, rujan 1992, str. 2-3.

[34] Istom odlukom utvrđeno je da će se unutrašnje ustrojstvo "Hrvatske zajednice Herceg-Bosna" i odnosi s drugim zajednicama regulirati posebnim propisima. Odluka je stupila na snagu odmah, tj. danom donošenja, 18. novembra 1991.

Hrvata za 11% - **"čišćenjem pograničnih područja, faktično pograničnih područja te Herceg-Bosne"**. Na taj način zločinima bi se "stvorilo" **"otprilike 65% hrvatskog pučanstva u toj Herceg-Bosni".**[35]

Uspostavljanje "Hrvatske zajednice Herceg-Bosna" imalo je cilj formiranje posebne **"mini državne zajednice",** a ne odbrana od **"bezobzirne agresije",** kako se to navodi u preambuli Odluke o razlozima uspostave. Formiranje vlastitih oružanih snaga, **"koje, između ostalog, brane 'suverenitet' Herceg-Bosne, a suverenitet Republike Bosne i Hercegovine ni ne spominju, značajan je element osamostaljivanja Hrvatske zajednice Herceg-Bosne i njenog izdvajanja iz Republike Bosne i Hercegovine". Najznačajniji "element osamostaljivanja Hrvatske zajednice Herceg-Bosne jest postupno izgrađen cjelovit i samostalan pravni sustav, potpuno odvojen od pravnog sustava Republike Bosne i Hercegovine".**[36]

Na osnovu dokumenata "Hrvatske zajednice Herceg-Bosna" (od Odluke o uspostavi, pa do formiranja "Hrvatske republike Herceg-Bosna" i kasnije) može se utvrditi da je osamostaljenje i izdvajanje iz Republike Bosne i Hercegovine, radi priključenja Republici Hrvatskoj, bio krajnji cilj te kolaboracionističke tvorevine. Mogućnost priključenja Republici Hrvatskoj je poslije formiranja "Hrvatske zajednice Herceg-Bosna" **"bila preovladavajuća, kako u tijelima HZ HB i HDZ Bosne i Hercegovine (poslije smjenjivanja Stjepana Kljujića), tako i u vladajućim strukturama Republike Hrvatske"**. I u aktima te tvorevine **"ima mnogo elemenata koji na različite načine izražavaju povezanost između HZ HB i Hrvatske".**[37]

Formiranje nacionalno homogene Hrvatske zajednice Herceg-Bosne, u cilju priključenja Hrvatskoj, ponovo je potvrđeno mjesec dana kasnije. Naime, Predsjedništvo "Hrvatske zajednice Herceg-Bosna" je, na drugoj redovnoj sjednici 23. decembra 1991. u Tomislav-Gradu, **"na temelju kvalitetne i sveobuhvatne rasprave"**, donijelo više zaključaka, među kojima i sljedeći: **"Hrvatska zajednica Herceg-Bosna još jednom potvrđuje volju cjelokupnog hrvatskog naroda Herceg-Bosne, izraženu 18. studenog 1991, u Grudama, donoseći povijesnu odluku o uspostavi Hrvatske zajednice Herceg-Bosna, koja predstavlja pravnu podlogu za ulazak ovih teritorija u Republiku Hrvatsku".**[38]

Predsjedništvo Hrvatske zajednice Herceg-Bosne je na navedenoj sjednici Stjepanu Kljujiću "oduzelo" legitimitet samostalnog nastupanja. Tada je, između ostalih, donesen zaključak po kome se **"ovlašćuje predsjednik gospodin Mate Boban, dopredsjednici Božo Raić i Dario Kordić i tajnik Ignac Koštroman da s punim legitimitetom zastupaju Hrvatsku zajednicu Herceg-Bosnu na dogovoru u Zagrebu 27. prosinca 1991. godine (kao i ubuduće oko daljnjeg programskog djelovanja Herceg-Bosne i Hrvatske demokratske zajednice Bosne i Hercegovine)".**

[35] C. Ribičič, nav. dj., str. 133.

[36] Isto, str. 86-89.

[37] Isto, str. 89-92.

[38] Isto, str. 26 i 124. Na toj je sjednici održan "sastanak svih predsjednika općina, 30 općina konstituanata te Hrvatske zajednice Herceg-Bosna, predsjednika općinskih odbora HDZ-a, zastupnika u Parlamentu bosanskohercegovačkom iz tog prostora", na kojoj su bili "svelegalno izabrani predstavnici hrvatskog naroda u Herceg-Bosni ili kroz stranku ili na demokratskim prvim izborima kao legalni predstavnici vlasti".

Konstatirajući da nema nikakvih ličnih sukoba između vođstva Hrvatske zajednice Herceg-Bosne i predsjednika HDZ-a Stjepana Kljujića, te da se radi o **"sukobu dvije političke koncepcije dosadašnje politike"**, ocijenjeno je **"da je Stjepan Kljujić odstupio od utvrđene i dogovorene politike", čime je "izazvao veliko nesnalaženje članstva i hrvatskog naroda na terenu".**[39]

Monopartijski monopol "Hrvatske zajednice Herceg-Bosna" je, s obzirom na činjenicu da su sva njena tijela činila u cjelini i samo kandidati HDZ-a (HDZ je jedina politička stranka HZ HB), sa stanovišta povezivanja i priključenja Republici Hrvatskoj, bio od odlučujuće važnosti, jer je HDZ BiH **"konstitutivni dio HDZ organizacije sa sjedištem u Zagrebu (čl. 4 statuta HDZ BiH donijetog u Sarajevu, 18. kolovoza 1990. godine)". Pružajući odgovor na pitanje "kako je vodeća struktura HDZ BiH i Hrvatske zajednice Herceg-Bosna shvatila i ostvarila tu statutarnu odluku"**, Ribičič navodi kako je o tome govorio Mate Boban na sastanku najviših funkcionera HDZ Hrvatske i HDZ BiH, na sastanku u Zagrebu, 27. decembra 1991, u stavu da se **"Hrvatska zajednica Herceg-Bosna proglasila nezavisnim hrvatskim prostorom, ali da će o trenutku priključenja tog prostora Hrvatskoj odlučivati 'hrvatsko vrhovništvo'"**. Na toj je osnovi Hrvatska demokratska zajednica Bosne i Hercegovine poslije smjenjivanja Stjepana Kljujića, po Ribičiču, **"postala ne samo konstitutivni dio HDZ Hrvatske, nego i dio HDZ Hrvatske, koji je podređen centralnom rukovodstvu stranke u Zagrebu i predsjedniku stranke dr. Franji Tuđmanu".**[40]

Uz opciju izdvajanja "Hrvatske zajednice Herceg-Bosna" iz Bosne i Hercegovine i priključenja Republici Hrvatskoj, od 3. jula 1992, kada je Predsjedništvo te tvorevine usvojilo prečišćeni tekst Odluke o uspostavi, pojavljuje se i **"rezervna opcija ostajanja u Bosni i Hercegovini, koja će biti osnovana na neunitarnom, dakle (kon)federalnom modelu državnog uređenja", pri čemu je "prevladalo pragmatično stajalište da treba uspostaviti i zaštititi samostalnost i suverenitet Hrvatske zajednice Herceg-Bosne, bez obzira na to hoće li na kraju (p)ostati samostalna državna zajednica, samostalni dio (kon)federalne Bosne i Hercegovine ili će se priključiti Hrvatskoj kao njena autonomna pokrajina ili županija s posebnim statusom".**[41]

Na sastanku predsjednika Republike Hrvatske Franje Tuđmana, s delegacijom HDZ Bosne i Hercegovine, uz učešće dužnosnika Republike Hrvatske, održanog u Zagrebu 27. decembra 1991, kada su poražene pristalice političke koncepcije suverene i nezavisne Bosne i Hercegovine, Tuđman je izdiktirao opciju priključenja "Hrvatske zajednice Herceg-Bosna" Republici Hrvatskoj.[42] Nakon toga, hrvatski i srpski kolaboracionisti nastavili su s kontaktima, radi konkretizacije dogovora o podjeli Bosne i Hercegovine između Tuđmana i Miloševića (8. januara 1992. u Zagrebu, 27. februara i 6. maja 1992. u Gracu).

[39] Isto, str. 26.
[40] Isto, str. 26 i 92-93.
[41] Isto, str. 90-92.
[42] Isto, str. 113-171.

4. Formiranje Hrvatskog vijeća obrane

Politički vrh Republike Hrvatske, na čelu s Franjom Tuđmanom, početkom aprila 1992. uspostavio je u Bosni i Hercegovini vojnu formaciju HVO, **"formalno nezavisnu, a stvarno dio oružane sile susjedne države".**[43] Naime, Predsjedništvo HZ HB je, na osnovu čl. 7. Odluke o uspostavi te tvorevine, na vanrednoj sjednici u Mostaru, 8. aprila 1992, donijelo **Odluku o formiranju Hrvatskog vijeća obrane, "kao vrhovno tijelo obrane hrvatskog naroda u Hrvatskoj zajednici Herceg-Bosna".**[44]

Odluku o formiranju Hrvatskog vijeća obrane, sa sjedištem u Mostaru, Mate Boban je u svojstvu predsjednika HVO-a i Hrvatske zajednice Herceg-Bosna, donio 8. aprila 1992, pošto je Predsjedništvo Republike Bosne i Hercegovine donijelo odluku o Teritorijalnoj odbrani Republike Bosne i Hercegovine. Time nije prihvatio Teritorijalnu odbranu Republike Bosne i Hercegovine, jer ona **"za Hrvate u Herceg-Bosni ne postoji".**[45]

Dva dana kasnije Predsjedništvo "Hrvatske zajednice Herceg-Bosna" je, polazeći od ocjene kako je **"hrvatski narod bio prepušten sam sebi",** te da je sam **"organizirao i branio - stvarao svoju obranu – formirao svoje obrambene snage"**, donijelo **"Odluku da vrhovno zapovjedništvo nad tim snagama ima samo HRVATSKO VIJEĆE OBRANE".** To tijelo je, prema Zapovijedi predsjednika Hrvatske zajednice Herceg-Bosne i HVO-a Mate Bobana, od 10. aprila 1992, upućenoj svim općinskim stožerima HVO-a, **"jedino legalno"** i taj termin je **"jedino službeno".**[46]

Glavni stožer HVO-a, prema navedenoj naredbi Mate Bobana, **"komunicira samo sa općinskim stožerima Hrvatskog vijeća obrane", a "sve druge vojne formacije na području HZ Herceg-Bosne su ili nelegalne ili neprijateljske" i "svi drugi nazivi se brišu iz službene uporabe".**

Generalbojnik Ante Roso, zapovjednik Glavnog stožera HVO-a, izdao je 8. maja 1992. naređenje o „ukidanju Teritorijalne odbrane (Republike) Bosne i Hercegovine", smatrajući je na prostoru „Hrvatske zajednice Herceg-Bosna" ilegalnom. Na tom su prostoru, po toj naredbi, **"postrojbe HVO" - "jedino legalne vojne postrojbe".** Sve druge vojne jedinice bile su obavezne da na prostoru te kolaboracionističke tvorevine **"pristupe u jedinstven sistem obrane i priznaju Stožer HVO kao glavno zapovjedništvo".**[47]

Na osnovu **Statutarne odluke o privremenom ustrojstvu izvršne vlasti i uprave na području Hrvatske zajednice Herceg-Bosna**, od 15. maja 1992, te izmijenjene od 3. jula 1992, Hrvatsko vijeće obrane postalo je najviše tijelo izvršne i upravne vlasti na području Hrvatske zajednice Herceg-Bosna. Ono je, kao i svaki njegov član, za svoj rad odgovorno Predsjedništvu Hrvatske zajednice Herceg-Bosna. Na taj je način Predsjedništvo Hrvatske zajednice Herceg-Bosne osiguralo

[43] Isto, str. 12.
[44] S. Čekić, nav. dj., str. 959.
[45] Isto.
[46] Isto.
[47] Hrvatska zajednica Herceg-Bosna, Hrvatsko vijeće obrane, Glavni stožer, pov. br. 01-33/92, Grude, 8. maja 1992, Zapovijed.

kontrolu nad općinskim HVO i jedinstveno provođenje svojih propisa na cjelokupnom teritoriju Hrvatske zajednice Herceg-Bosna.[48]

HVO je organiziran kao vlada, s predsjednikom, dopredsjednicima, odjelnim predstojnicima i drugim, pri čemu predsjednici odjela imaju status položaja ministra u vladi. HVO obavlja centralni nadzor nad radom svojih odjela i općinskih HVO-a, može poništiti i ukidati njihove akte, te ih raspustiti, što je, po ocjeni Ribičiča, od **"posebnog značaja za uspostavljanje državne vlasti na cijelom području Hrvatske zajednice Herceg-Bosne".**[49] Poslove izvršne vlasti i uprave na području "Hrvatske zajednice Herceg-Bosna" obavljali su predstojnici odjela. Hrvatsko vijeće obrane "Hrvatske zajednice Herceg-Bosna" je, prema navedenoj Statutarnoj odluci, imalo 6 odjela: Odjel obrane, Odjel unutarnjih poslova, Odjel gospodarstva, Odjel finansija, Odjel društvenih djelatnosti i Odjel pravosuđa i uprave.[50]

HVO-u su, **Statutarnom odlukom o privremenom ustrojstvu izvršne vlasti i uprave na području Hrvatske zajednice Herceg-Bosna**, data velika ovlaštenja po osnovu kojih može uredbama, odlukama, rješenjima i zaključcima uređivati **"gospodarske i druge odnose na području Hrvatske zajednice Herceg-Bosna".**[51]

Predsjedništvo Hrvatske zajednice Herceg-Bosna je, **Uredbom o oružanim snagama – Hrvatske zajednice Herceg-Bosna**, 3. jula 1992, uspostavilo **oružane snage** kao **"temeljni nositelj oružanog otpora"**, koje štite suverenitet Hrvatske zajednice Herceg-Bosne i brane **"njenu teritorijalnu cjelovitost".** Naime, Uredba uređuje **"prava i dužnosti građana, ovlasti Hrvatskog vijeća obrane (u daljem tekstu HVO), tijela uprave i pravnih osoba, u obrani suvereniteta i teritorijalnog integriteta Hrvatske zajednice Herceg-Bosna (u daljem tekstu Hrvatska zajednica Herceg-Bosna) i druga pitanja značajna za obrambeni sustav".** Uredba, također, uređuje: dužnosti građana u odbrani (radna, vojna i materijalna obaveza, zatim obaveza sudjelovanja u civilnoj zaštiti, te "u službi motrenja i obavješćivanja", ovlasti HVO-a, tijela uprave i ostala tijela Hrvatske zajednice Herceg-Bosne), pravne osobe, vođenje i zapovijedanje oružanim snagama, popunu oružanih snaga, mobilizaciju oružanih snaga, zastavu i znamenje oružanih snaga, djelatni – profesionalni sastav oružanih snaga, pravo na naknadu, kaznene odredbe i prijelazne i završne odredbe.[52]

Uredba o oružanim snagama Hrvatske zajednice Herceg-Bosne pokazuje da se ta tvorevina ponašala kao samostalna i suverena državna zajednica, koja se izdvojila iz Republike Bosne i Hercegovine. Time je ona, što se oružanih snaga tiče, usklađivala svoje djelovanje s Republikom Hrvatskom i predstavljala temelj za finansijsku, kadrovsku i drugu pomoć Hrvatske HVO-u.[53]

---

[48] Citirano prema: S. Čekić, nav. dj., str. 961; C. Ribičič, nav. dj., str. 54.

[49] Citirano prema: S. Čekić, nav. dj., str. 961; *Narodni list HZ Herceg-Bosna* - službeno glasilo, br. 1, Mostar, rujan 1992, str. 5-7.

[50] Isto, str. 7.

[51] Isto, str. 7.

[52] Isto, str. 12-23.

[53] C. Ribičič, nav. dj., str. 95. Govoreći o tome, Ribičič navodi kako iz Zaključnog računa Ministarstva odbrane HZ HB za 1993. proizlazi da je Ministarstvo odbrane Republike Hrvatske u toj godini sudjelovalo sa 16.764.924.236 HRD redovnog finansijskog priloga iz proračuna i s 268.770.000 HRD posebne donacije za potrebu Ministarstva odbrane HZ HB (Isto, str. 95-96, nap. 167).

HVO je bio u službi realizacije velikodržavnih ciljeva Republike Hrvatske. Hrvatska vojska je, u sadejstvu s kolaboracionističkim formacijama HVO-a, okupirala dio teritorije Republike Bosne i Hercegovine (Hrvatske zajednice Herceg-Bosna), smatrajući ga hrvatskim, radi priključenja Republici Hrvatskoj. I pripadnici HVO-a su Franju Tuđmana smatrali za svog predsjednika i vrhovnog komandanta.[54]

HVO je, dakle, bio u službi i pod nadzorom ili, bolje rečeno, pod neposrednom kontrolom Zagreba, a političke vođe iz Zagreba imenovali su vođe, visoke funkcionere HVO-a.[55]

5. Proglašenje "Hrvatske republike Herceg-Bosna"

Tijela tzv. Hrvatske zajednice Herceg-Bosna donosila su uredbe, odluke, poslovnike, propise i mnoge druge akte, koji su uređivali materiju koju u državama uređuju zakoni, značajni za djelovanje svake državne zajednice. Sva usvojena akta HZ HB donesena su po uzoru na Republiku Hrvatsku. Organizacija vlasti u Hrvatskoj zajednici Herceg-Bosna je, uglavnom, preuzimala pojedina rješenja i nazive tijela iz savremenog hrvatskog ustavno-pravnog uređenja i historijske tradicije. Službeni jezik je bio hrvatski. Mnogo dokumenata te kolaboracionističke tvorevine propisuju upotrebu hrvatskog jezika u školama, ustanovama i dr. Službena valuta je hrvatski dinar. Takvo uređenje je izraz cjelokupnih odnosa između Hrvatske zajednice Herceg-Bosne i Republike Hrvatske, koja je na razne načine, pa i neposredno finansijski, podržavala Hrvatsku zajednicu Herceg-Bosnu.[56]

Tijela Hrvatske zajednice Herceg-Bosne su prihvatila pravne akte koje je izdavao, sugerirao i naređivao Franjo Tuđman (sve njegove zamisli i upute Hrvatska zajednica Herceg-Bosna je realizirala). Ta tijela su ostvarivala državnu politiku i provodila neposredne upute tijela Republike Hrvatske, na što, pored mnogih autora i pojedinih funkcionera HDZ Hrvatske i Bosne i Hercegovine, te dokumenata, upućuje i činjenica da je HDZ Bosne i Hercegovine, kao odlučujuća politička snaga Hrvatske zajednice Herceg-Bosne, bila konstitutivni dio HDZ Hrvatske, sa sjedištem u Zagrebu.[57]

Prema tome, to nije bila suverena državna zajednica, jer su njena vrhovna tijela bila podređena drugoj državi, već kolaboracionistički organ susjedne države – Republike Hrvatske, koji je izvršavao državnu politiku i provodio odluke te susjedne – njoj nadređene države.[58]

Krajem augusta 1993, neustavna tvorevina Hrvatska zajednica Herceg-Bosna je opet nezakonito transformirana u "republiku". Time je "svoje vladajuće strukture unaprijedila" formiranjem hrvatske republike. U Livnu je, 24. augusta 1993, središnjica Hrvatske demokratske zajednice Bosne i

---

Najviša državna tijela Republike Hrvatske, posebno Sabor i Vlada (demokratskog jedinstva), službeno su, po Ribičiču, podržavala cjelovitost i suverenitet iz BiH**, "ali je dio državnih struktura i vladajuće HDZ, ipak radio na opciji priključenja Hrvatske zajednice Herceg-Bosna Hrvatskoj"** (Isto, str. 96).

[54] ICTY ....., Predmet br. IT-95-14-T, paragraf 109.

[55] Isto, str. 43, par. 230.

[56] C. Ribičič, nav. dj., str. 22, 75, 77 i 93-95.

[57] Isto, str. 76.

[58] Isto, str. 75-77.

Hercegovine proglasila tvorevinu "Hrvatsku republiku Herceg-Bosna" i konstituirala "Zastupnički dom", koji je imao funkciju parlamenta.[59]

Zastupnički dom te Hrvatske republike Herceg-Bosna je četiri dana kasnije, odnosno 28. augusta 1993, **"sukladno političkim odlukama Hrvatske demokratske zajednice za Bosnu i Hercegovinu, kao legitimiranog prezenta političke volje hrvatskog naroda", donio Temeljnu odluku o uspostavi i proglašenju Hrvatske republike Herceg-Bosna.** U Odluci se Hrvatska republika Herceg-Bosna naziva **"republikom"** i **"državnom zajednicom",** što je značilo **"korak dalje u procesu osamostaljivanja u odnosu na Hrvatsku zajednicu Herceg-Bosnu".** Na taj je način dotadašnja **"zajednica"** (Hrvatska zajednica Herceg-Bosna) postala **"republika",** definirana kao **"jedinstvena i nedjeljiva demokratska država hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini, zasnovana na ljudskim pravima i slobodama, vladavini prava i socijalnoj pravdi"**. Riječ je o novom imenu za "zajednicu" koja ima isti teritorij **("područje Hrvatske zajednice Herceg-Bosna"),** sa Mostarom – glavnim gradom "republike".[60]

Temeljna odluka govori o tome da **"narod ostvaruje svoja prava u Republici",** u kojoj vlast **"proizlazi iz naroda i pripada narodu kao zajednici slobodnih i ravnopravnih državljana"**, pri čemu **"narod ostvaruje vlast izborom svojih predstavnika i neposrednim odlučivanjem"**. Međutim, mononacionalna definicija "Republike" **("država hrvatskog naroda")** i dalje je prisutna, i pored toga što je dopunjena načelima o ljudskim pravima i slobodama, vladavini prava i socijalnoj pravdi.[61]

Temeljnom odlukom o uspostavi i proglašenju "Hrvatske republike Herceg-Bosna" predviđeno je donošenje Ustava, **"što pokazuje na ambicije uspostavljanja njene državnosti"**, kojim će se, između ostalog, odrediti i njene **"konačne granice",** zatim grb, zastava i himna. Također je predviđeno da se "Republika" slobodno udružuje u savez republika, gdje se **"određena prava i dužnosti Republike"** mogu ostvariti **"u zajedničkim tijelima saveza republika"**, pri čemu se naglašava da je **"suverenitet Republike nedjeljiv, neotuđiv i neprenosiv"**.[62]

Državna vlast u "Hrvatskoj republici Herceg-Bosni" je, po Temeljnoj odluci, ustrojena na načelima parlamentarne demokratije i podjele vlasti na zakonodavnu (Zastupnički dom), izvršnu (vlada) i sudsku (nezavisni sudovi). Predsjednika i članove vlade bira i razrješava Zastupnički dom na prijedlog predsjednika republike. Predsjednik republike **"zastupa i predstavlja Republiku u zemlji i inozemstvu, izražava njeno konstitutivno jedinstvo i brine se za jedinstveno djelovanje svih tijela državne vlasti"**. On je **"vrhovni zapovjednik Oružanih snaga Republike, postavlja i razrješava više vojne dužnosnike, uz pribavljeno mišljenje Vlade Republike".**[63]

---

[59] Isto, str. 101-111.

[60] *Narodni list Hrvatske republike Herceg-Bosna*, br. 1, Mostar, listopad 1993, str. 6.

[61] Isto.

[62] Isto.

[63] Isto.

"Hrvatska Republika Herceg-Bosna" imala je sva državna obilježja. Do donošenja ustava i konstituiranja njenih tijela primjenjivani su propisi Hrvatske zajednice Herceg-Bosne, **"kao i propisi dosadašnje Republike Bosne i Hercegovine kada nisu u suprotnosti s propisima Hrvatske Republike Herceg-Bosna".** Funkcija državne vlasti do izbora i imenovanja tijela, po odredbama Odluke, obavljala su tijela vlasti "Hrvatske zajednice Herceg-Bosne". Dužnost predsjednika "Republike" je do njegovog izbora obavljao predsjednik Hrvatske zajednice Herceg-Bosna.[64]

"Hrvatska republika Herceg-Bosna" logičan je nastavak kontinuiteta aktivnosti Hrvatske demokratske zajednice, koje su imale za cilj formiranje "hrvatske države". "Republika" je formirana i organizirana samo i isključivo kao država jednog naroda – hrvatskog. Na osnovu konstatacije koja određuje područje na kome će postojati ta "hrvatska država", a to je Republika Bosna i Hercegovina, može se zaključiti da Hrvatska republika Herceg-Bosna ostaje u njenom okviru. Međutim, imajući u vidu više činjenica, kao što su: prvo, u Temeljnoj odluci se za Republiku Bosnu i Hercegovinu koristi izraz "dosadašnja", za koju su srpski kolaboracionisti upotrebljavali izraz "bivša"; drugo, Hrvatska republika Herceg-Bosna nastala je u skladu s političkim odlukama Hrvatske demokratske zajednice Bosne i Hercegovine "kao legitimnog prezenta političke volje hrvatskog naroda"; treće, Mostar (središte "Hrvatske republike Herceg-Bosne") postao je glavni grad, koji je marta 1994. ustoličen u "prijestonicu" "Hrvatske republike Herceg-Bosne"; četvrto, upotreba pojma "ustav"; peto, "Hrvatska republika Herceg-Bosna" djelovala je protiv suvereniteta i cjelovitosti Republike Bosne i Hercegovine, itd., očigledno pokazuje da je cilj formiranje hrvatske države ("jedinstvene i nedjeljive"), s uspostavljenom državnošću.[65] Deklarativnog je karaktera konstatacija o hrvatskoj državi u okviru Bosne i Hercegovine, kao što je slučaj i s tvrdnjom o udruživanju te republike u savez republika (taj stav je nastao pod utjecajem razgovora i prijedloga međunarodne zajednice o rješenju bosanske "krize"). Nedostaje samo još međunarodno priznanje.

Zastupnički dom "Hrvatske republike Herceg-Bosne" je na svom drugom zasjedanju 30. septembra 1993. donio Zakon o Vladi "Hrvatske republike Herceg-Bosne", kojim je utemeljena (Vlada) "kao najviše tijelo **izvršne vlasti i uprave na području Hrvatske Republike Herceg-Bosna"** i njeno **"ustrojstvo i nadležnost".** Vlada je za svoj rad odgovorna Zastupničkom domu "Hrvatske republike Herceg-Bosne" i predsjedniku "Hrvatske republike Herceg-Bosne", dok je HVO, prethodnik vlade, za svoj rad bio odgovoran Predsjedništvu "Hrvatske republike Herceg-Bosne."[66]

Zastupnički dom Hrvatske republike Herceg-Bosne je 20. novembra 1993. donio odluku o izboru predsjednika, dopredsjednika i članova vlade.[67]

Svi akti "Hrvatske republike Herceg-Bosne" sadrže sve bitne elemente državne organizacije, koje su već sadržavali akti "Hrvatske zajednice Herceg-Bosne", te da je u njima, sadržajno i terminološki (ustav, Zastupnički dom, vlada, vrhovni sud, predsjednik republike), riječ o formiranju nove državne zajednice. Na taj je način **"Hrvatska republika Herceg-Bosna dobila novu organizacijsku**

[64] *Narodni list Hrvatske republike Herceg-Bosna*, br. 1, Mostar, listopad 1993, str. 21-23.

[65] Isto, str. 21-23.

[66] Isto.

[67] *Narodni list Hrvatske republike Herceg-Bosna*, br. 4, Mostar, prosinac 1993. Za predsjednika "Vlade" je izabran Jadranko Prlić, predsjednik HVO HZ HB.

strukturu, koja je zamišljena kao trajna i nije više ograničena na vrijeme dok traju rat i ratna opasnost".[68]

Deklaracija Zastupničkog doma Hrvatske republike Herceg-Bosne, od 8. februara 1994, unijela je značajne sadržajne promjene u djelovanje Hrvatske republike Herceg-Bosne. U toj deklaraciji stoji da je Zastupnički dom "**jedina legitimna zakonodavna vlast hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini"**, koji polazi od prava i obaveze da zastupa i ostvari njegovu **"nacionalnu, vjersku, kulturnu i gospodarsku slobodu i samostalnost"**, i očuva "povijesnu i kulturnu baštinu" i oživotvori njegovu državotvornost u okviru nezavisne Bosne i Hercegovine, u međunarodno priznatim granicama, **"kao države tri jednakopravna državotvorna naroda".**[69]

Zastupnici Zastupničkog doma Hrvatske republike Herceg-Bosne su se, pod utjecajem i konstelacijom postojećih političkih i vojnih prilika u Bosni i Hercegovini i na međunarodnom planu, zauzeli **"za hitnu obustavu rata"** i **"političko rješenje državne krize u Bosni i Hercegovini"**, odnosno unutarnje uređenje države na načelu **formiranja unije tri republike Bosne i Hercegovine**. U svakoj od tri republike Zastupnički dom se založio **"za kulturnu, vjersku i nacionalnu autonomiju i lokalnu samoupravu svakog naroda".** Očuvanje države Bosne i Hercegovine, moguće je, po Zastupničkom domu, jedino i uz pristanak **"svakog od tri jednakopravna državotvorna naroda (Hrvata, Srba i Muslimana) i svih zajedno",** kroz Uniju Republike Bosne i Hercegovine.[70]

Takva unija **"mora biti uređena kao demokratska, višestranačka parlamentarna država, koja osigurava i jamči osnovna prava i slobode svakom njenom državotvornom narodu kao i građaninu, neovisno o nacionalnoj pripadnosti, vjerskom svjetonazoru, političkom uvjerenju, spolnoj pripadnosti, socijalnom statusu".**[71]

Pravo hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini **"na samoopredjeljenje i oživotvorenje državnosti, samostalnosti i neovisnosti"** je, po Zastupničkom domu, moguće **"ostvariti i jamčiti"** samo **"kroz Hrvatsku Republiku Herceg-Bosnu u Uniji Republika Bosne i Hercegovine, poštujući pravo druga dva državotvorna naroda (Srba, Muslimana) da isto osiguraju na jednakom principu".**[72]

Vašingtonskim sporazumom Federacija Bosne i Hercegovine uređena je po načelu kantona/ veležupa, od čega 3 s hrvatskom većinom, 3 s bošnjačkom, te 2 mješovite. **Hrvati u Bosni i Hercegovini pristali su na Federaciju samo pod uslovom da njihovu opstojnost kroz konfederalnu povezanost s Hrvatskom jamči ona sama.**[73]

Tuđman je, nakon potpisivanja Vašingtonskog sporazuma, 13. septembra 1994, sazvao sjednicu u Zagrebu, na kojoj je pozvao čelne ljude Hrvatske republike Herceg-Bosne, predstavnike Crkve i pojedine opozicione vođe. Cilj je bio da se **"pobliže upozna sa trenutnom situacijom u Herceg-**

[68] C. Ribičič, nav. dj., str. 108.
[69] *Narodni list Hrvatske republike Herceg-Bosna*, br. 8, Mostar, ožujak 1994, str. 339-341.
[70] Isto, str. 342.
[71] Isto, str. 108-111.
[72] Isto, str. 108-111.
[73] H. Šarinić, nav. dj., str. 135.

Bosni, ali i ponovno istaknuti značenje Washingtonskog sporazuma za opstojnost Hrvata u Bosni i Hercegovini".[74]

Tuđman je, i pored toga što je potpisivao mirovne planove za Bosnu i Hercegovinu, stalno opstruirao adekvatno rješenje problema u Bosni i Hercegovini. On je ostao u uvjerenju svoje ekspanzionističke nacionalističke politike.[75]

Ni poslije potpisivanja Vašingtonskog sporazuma, umjesto formiranja legalne strukture organa i institucija na svim nivoima, kako je to predviđeno Ustavom Federacije, zadržane su strukture vlasti koje su prethodile tom sporazumu, uključujući ne samo održavanje u životu nego i jačanje Herceg-Bosne. Postojanje Herceg-Bosne potvrdio je i Franjo Tuđman prilikom zvanične posjete Sarajevu 14. juna 1994. Naime, on je tada na kratkoj konferenciji za novinare, između ostalog, izjavio "da Herceg-Bosna postoji i da će ona ostati dok se ne oživotvori Federacija i istovremeno ne polože osnove za konfederaciju", te da nju "treba uključiti kao temeljnu osnovu, kako za samu Federaciju tako i za konfederaciju".

Tuđman je smatrao da on (oni) nikada neće pristati na federaciju bez konfederacije, **"jer je tada opasnost od majorizacije i islamizacije golema".**

6. Logističko osiguranje kolaboracionističkih jedinica

Republika Hrvatska se, u skladu s velikohrvatskim programom o formiranju **"zajedničke hrvatske države u njenim etničkim i povijesnim granicama"**, otvoreno uključila u agresiju na Republiku Bosnu i Hercegovinu, izvršivši brojne zločine nad Bošnjacima, naročito u centralnoj Bosni. Time je Republika Hrvatska od žrtve velikosrpske agresije i sama postala izvršilac zločina.

Regularne jedinice Republike Hrvatske, kojima su komandovali visoki oficiri Hrvatske vojske, sudjelovale su, najkasnije od 12. aprila 1992, u borbenim aktivnostima na prostoru Bosne i Hercegovine, radi zauzimanja dijela Republike: 1, 4, 115, 116, 126, 156. brigade HV, zatim TG-2 i TG-4, te Bojna HV "Frankopan" (Bugojno, u zoni odgovornosti IZM "Srednja Bosna"), Grupa za protivoklopnu borbu (POB), iz Siska, i dr.[76]

[74] Isto, str. 167.

[75] M. Čulić, nav. dj., str. 72-73.

[76] AIIZ, inv. br. 1-1680, Zapovjedništvo OZ Split, IZM – Ploče, 12. aprila 1992, Klasa: 8/92-01/17, UR. br. 6030-02/92-01 - Zapovjedniku 4/4 br. ZNG; Isto, inv. br. 2-1682, Republika Hrvatska Glavni stožer Hrvatske vojske, Zapovjedništvo OZ Split, IZM Ploče, Klasa: 8/92-01/26, Ur. br.: 6030-03/92-01. Ploče, 15. aprila 1992.; Isto, inv. br. 2-1689, Republika Hrvatska Zapovjedništvo Južnog vojišta, Zapovjedništvo OZ Split, Klasa: 8/92-01/48, UR. br.: 6030-03/92-1, Ploče, 25. aprila 1992. – Zapovjedniku 156. br. HV, kapetan koverte Ante Urlić; Isto, inv. br. 2-1693, Republika Hrvatska Zapovjedništvo Južnog vojišta, Zapovjedništvo OZ Split, IZM Ploče, Klasa: 8/92-01/58, Ploče, 30 aprila 1992. Zapovjednicima Livna, Tomislavgrada i 115. br. HV; Isto, inv br. 2-1694, Republika Hrvatska Zapovjedništvo Južnog vojišta, Zapovjedništvo, OZ Split, IZM Ploče, Klasa: 8/92-01/61, UR. broj: 6030-01/92-1, Ploče, 2. maja 1992. – Zapovjedništvu 126. br. HV, 115 br. HV i TG-4; Obrani Livna i Obrani Tomislavgrada; Isto, inv. br. 2-1699, Republika Hrvatska Zapovjedništvo južnog vojišta, Zapovjedništvo OZ Split, IZM Ploče, Klasa: 8/92-01/90, UR. br: 6030-02/92-1, Ploče, 19. maja 1992, Uput bojne "Frankopan" u srednju Bosnu; Isto, inv. br. 2-1703, Republika Hrvatska GS Hrvatske vojske, Zapovjedništvo Južnog vojišta, IZM Ploče, Klasa: 8/92-01/119, UR. br: 1080-01-01-92-1, Ploče, 28.

Hrvatska vojska je, pod zapovjedništvom generala Janka Bobetka, dugo planirala osvajačku ofanzivu Hrvatske vojske u Bosni i Hercegovini. Učešće Republike Hrvatske u agresiji na Republiku Bosnu i Hercegovinu vidi se i u logističkoj podršci HVO-a, bez koje se ne bi mogao ni formirati niti djelovati. Naime, Republika Hrvatska je, za vrijeme agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu, pored kadrovske, uglavnom u živoj sili, Hrvatskom vijeću obrane pružala i finansijsku i logističku podršku kao i značajnu materijalnu pomoć. Hrvatska je dnevno trošila milion njemačkih maraka za pomoć svim strukturama Hrvatske zajednice Herceg-Bosna, uključujući i Hrvatsko vijeće obrane. Hrvatska je opskrbljivala Hrvatsko vijeće obrane značajnim količinama oružja i vojne opreme, te gorivom, vozilima, hranom, a i municijom. Među materijalno-tehničkim sredstvima bilo je prisutno tenkova T-55 i haubica, s oznakom HV-a.

Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske je 10. maja 1991. omogućilo nabavku oružja i osiguralo njegov transport kamionima na relaciji Zagreb – Čapljina.[77] Najobimnije aktivnosti na naoružavanju hrvatskog stanovništva u Bosni i Hercegovini organizirane su krajem 1991, nakon napada srpsko-crnogorskog agresora na Dubrovnik. U preduzeću "Slobodan Princip Seljo" iz Viteza dobro je funkcionirala organizacija tajnog izvoza i krađe eksploziva i baruta, koji je, pod parolom domovinskog rata u Hrvatskoj, tajno rasturan i za oružje zamjenjivan, uglavnom, u Hrvatskoj.

Hrvatska vojska pružala je logističku podršku HVO-u Hrvatske zajednice Herceg-Bosna. Tako je komandant 160. brigade Hrvatske vojske, pukovnik Dubravko Jezerčić, u Osijeku, 16. jula 1992, na osnovu naredbe komandanta OZ Osijek, donio naredbu o predaji jednog tenka T-55 i jednog BVP M-80, s jednim borbenim kompletom streljiva bez posade "za potrebe OG 'Istočna Posavina'". Navedena materijalno-tehnička sredstva je istog dana u Osijeku **"za HVO Bugojno"** preuzeo Josip Jagodin.[78]

---

maja 1992. – Zapovjedništvu: Operativne grupe Jugoistočne Hercegovine; 156. br. HV, 1. br. HVO Čapljina, TG-2, 4/4. br. ZNG, Zapovijed za napadnu operaciju br. 1; Isto, inv. br. 2-1704, Republika Hrvatska Zapovjedništvo Južnog vojišta, Zapovjedništvo OZ Split, IZM Ploče, Klasa: 8/92- 01/118, UR. br: 1080-01-01-92-1, Ploče, 6. juni 1992. Zapovijed o ustojstvu bojne "Stolac"; Isto, inv. br. 2-1706, Republika Hrvatska, Zapovjedništvo Južnog vojišta, Zapovjedništvo OZ Split, IZM Ploče, Klasa: 8/92-01/136, UR. br: 1080-01-01- 92-1, Ploče, 14 juni 1992. – Zapovjedniku OG JIH/ Operativna grupa Jugoistočna Hercegovina/; Isto, inv. br. 2-1707, Republika Hrvatska Zapovjedništvo Južnog vojišta, Zapovjedništvo OZ Split, IZM Ploče, Klasa; 8/92-01/1141, UR. br: 1080-01-01-92-1, Ploče, 14. juni 1992.- Zapovjedniku OG JIH/Operativna grupa Jugoistočna Hercegovina/; Isto, inv. br. 2-1707, Republika Hrvatska Zapovjedništvo južnog vojišta, Zapovjedništvo OZ Split, IZM Ploče, Klasa: 8/92-01/139, UR. br: 1080-01-01-92-1, Ploče, 15. juni 1992, ZAPOVIJED za aktivnu obranu; Isto, inv. br. 2-1708, Republika Hrvatska Zapovjedništvo Južnog vojišta, IUM Ploče, Klasa: 8/92-01/141, UR. br: 1080-01-01-92, Ploče, 16. juna 1992, ZAPOVIJE ZA PODRŠKU SNAGA U DJELOVANJU NA STOLAC; Isto, inv. br. 2-1714, Republika Hrvatska GS Hrvatske vojske, Zapovjedništvo Južnog vojišta, IZM Ploče, Klasa: 8/92-01/181, UR. br: 1080-01-01-92-1, Ploče 13. jula 1992. – Zapovjedništvu: Operativne grupe Jugosistočne Hercegovine; 1. Hercegovačka brigada (pukovnik Obradović); TG-2 (pukovnik Beneta) i 1. br. ZNG "A", ZAPOVIJED ZA OBRANU Br. 1; Isto, inv. br. 2-1888, Republika Hrvatska, Hrvatska vojska, V.P. 3033, Ur. br. 1812/92, Sisak, 3. oktobra 1992, ZAPOVIJED; AIIZ, fond 3, inv. br., 22685; J. Bobetko**,** SVE MOJE BITKE, Zagreb, 1996, str. 203, 209-210, 2218, 232, 235-238 i 242-247.

[77] AIIZ, 2-551, Informacija Ministarstva unutarnjih poslova Socijalističke republike Bosne i Hercegovine o nekim pojavama i događajima koji su posebno utjecali na usložnjavanje sigurnosne situacije u Republici, od 11. juna 1991.

[78] AIIZ, inv. br. 6-437, Republika Hrvatska, Hrvatska vojska, 160 brigada, Klasa: 8/92-01/01, Ur. broj: 3070-01-92-57, Osijek, 16. srpnja 1992, Zapovijed.

Na kraju tog dokumenta u lijevom uglu ispod imena i prezimena, te svojeručnog potpisa Josipa Jagodina nalazi se

"Sagledavajući kompletnu problematiku snabdijevanja grada Bugojna i šire okolice, kao i cijele srednje Bosne, prehrambenim proizvodima u ratnim uvjetima u kojima se našao grad Bugojno i cijela Herceg-Bosna", na sastanku u Bugojnu je dogovoreno da glavni koordinator snabdijevanja osnovnim prehrambenim i "eventualno" drugim proizvodima bude preduzeće "Delta", a Josip Pocrnja nosilac nabavke, prihvata i distribucije roba.[79] On je uspio 31. jula 1992. osigurati 25 tona hrane od Njemačkog humanitarnog društva iz Zagreba, a početkom mjeseca isti kontingent od Crvenog križa i Karitasa.[80]

Vojne i civilne vlasti Hrvatske zajednice Herceg-Bosna su imovinu pojedinih preduzeća Republike Bosne i Hercegovine izmještale u Republiku Hrvatsku.

"Državni" organi Hrvatske zajednice Herceg-Bosna su sarađivali s državnim organima Republike Hrvatske i u mobilizaciji boraca za postrojbe HVO (i HV). Općinski HVO-i i HZ HB su, "zbog ratne situacije" i "potrebe za borcima", na sjednici u Gornjem Vakufu, 16. oktobra 1992. donijeli Odluku da se na području Republike Hrvatske zabrani upis svim studentima muškarcima starijim od 18 godina i zabrani studij ranije upisanim studentima muškarcima koji nisu imali urednu dokumentaciju od HVO-a.[81]

pečat okruglog oblika, sa šahovnicom u sredini i sljedećim natpisom: "Hrvatska zajednica Herceg-Bosna, Hrvatsko vijeće obrane, Općinski stožer Bugojno".

[79] Isto. Navedeni prijedlog o izboru preduzeća "Delta", iz Bugojna, predložio je HVO Bugojno. To preduzeće je trebalo da odgovori sve ostale detalje u narednim kontaktima sa preduzećem "Voće", iz Zagreba. Ante Bagarić je predložio Josipa Pocrnju da vodi sve poslove oko realizacije tog projekta, prije svega pšenice i brašna. On je otputovao u Zagreb, gdje je 29. jula 1992. uputio zahtjev Ministarstvu trgovine Republike Hrvatske o preuzimanju oko 250 tona roba u prvom turnusu, "a treba ga realizirati prvi tjedan u osmom (8) mjesecu". Sukcesivnim preuzimanjem roba iz Direkcije za robne rezerve, Pocrnja je smatrao da se mogu "zadovoljiti naše potrebe, što znači da možemo organizovati trgovinu". Uvjeti za dobivanje robe su 60 dana beskamatno (Isto).

Pocrnja je u Zagrebu s Direkcijom za robne rezerve Republike Hrvatske dogovorio i sljedeće:

- izuzimanje pšenice "iz kontingenta koji je došao iz Austrije, a namijenjen je Republici BiH";
- isporuku svježeg kvasca za potrebe pekare Bugojno (kao donacija);
- uplatu 25 tona mesnih konzervi, "što znači 70 dana ishrane vojnika", od određenih firmi iz Zagreba;
- da se po veoma povoljnim cijenama, preko preduzeća "Odem", u Češkoj uzmu "ZISERI".

U Zagrebu je od 27. jula 1992. egzistirala i kancelarija preduzeća "Delta" (Isto).

[80] Isto.

[81] AIIZ, inv. br. 2-1911, Hrvatska zajednica Herceg-Bosna, Hrvatsko vijeće obrane Bugojno, broj: 02-127-1388/92, Bugojno, 16. oktobra 1992. – Republici Hrvatskoj putem Ministarstva unutarnjih poslova Hrvatske zajednice Herceg-Bosne Mostar.

(ICTY, Predmet broj: IT95-14/2-T, 26. februar 2001)

TERITORIJA HZ HB

(prema odluci o osnivanju Hrvatske zajednice Herceg-Bosna, donesenoj 18. novembra 1991. u Grudama)

(ICTY, Predmet broj: IT95-14/2-T, 26. februar 2001)

III.

DOGAĐAJI KOJI SU PRETHODILI ZLOČINIMA

1. Događaji u bližem okruženju Ahmića

Realizirajući ciljeve o formiranju hrvatske paradržave na tlu Bosne i Hercegovine, a potom njenom priključenju Republici Hrvatskoj, Hrvatsko vijeće obrane je planiralo, a dijelom i ostvarilo zauzimanje općina Prozor, Gornji Vakuf i Novi Travnik i stavljanje pod svoju kontrolu putne komunikacije Tomislav-Grad – Prozor – Gornji Vakuf – Novi Travnik – Vitez, s ciljem komunikacijskog povezivanja hercegovačke sa srednjobosanskom regijom.

Time bi se, skoro potpuno, objedinilo područje 30 zacrtanih općina u okviru Hrvatske zajednice Herceg-Bosna koje bi se u narednom periodu pripojile Republici Hrvatskoj.

Iz navedenih razloga, kazivanja o zločinima u Ahmićima nije moguće potpuno sagledati bez uvida u dešavanja, prije svega, u općinama Vitez i Novi Travnik.

„Okupacijom Viteza HVO je započeo s užasnim zločinima nad Bošnjacima. Mnogi od njih su pobijeni, a još više ih se našlo u zloglasnim hrvatskim koncentracionim logorima na ovom području.

Hrvatske vlasti u ovom gradu 5. i 6. maja progone 500 žena i djece prema selu Preočica. Zatočene Bošnjake iskorištavaju za kopanje rovova i druge teške fizičke poslove. Istodobno upadaju u bošnjačka sela, ubijaju, pljačkaju, pale i stanovništvo protjeruju."[82]

Saslušanja i isljeđivanja Bošnjaka provođena su na raznim mjestima, između ostalog i u štabu zloglasnih "Džokera", specijalne jedinice HVO-a koja je djelovala na području Viteza i čiji su bojovnici učinili strašne zločine nad civilnim bošnjačkim stanovništvom. "Anto Furundžija, ratni zločinac koji je od strane snaga UN-a uhapšen u decembru 1997. godine u Vitezu i predat Haaškom sudu, prisustvovao je u štabu 'Džokera' 15. maja 1993. saslušanju dvojice zatvorenika. Jedan je silovan a drugi pretučen."[83] Jedan od ključnih ljudi u zločinima nad bošnjačkim stanovništvom bio je i Vlatko Kupreškić, kojeg su, također, zbog počinjenih ratnih zločina, snage UN-a lišile slobode i odvele u Haag radi istrage i suđenja.

Za svoje zločine hrvatski zločinci se pokušavaju iskupiti tvrdnjama kako su u ovom logoru zatočeni dobrovoljci i strani plaćenici iz islamskih zemalja koji su "priznali da su došli u Bosnu da pomognu svojoj braći muslimanima u borbi za islamsku državu. Mada su izvještaji UNPROFOR-a drugačiji, oni i dalje pričaju svoju priču i čine nezapamćene zločine nad civilnim bošnjačkim stanovništvom. U Vitezu su, prema iskazima mnogih stradalnika, kolovođe svih stradanja bošnjačkog stanovništva bili Anto Valenta i Pero Skopljak, bivši fratar".[84]

U privatnoj kući u bošnjačkoj mahali kod "Impregnacije" na početku samog napada na Bošnjake HVO je zatvorio oko 200 žena, starica i djece. Zločinci su pljačkali zatočenice, a nekoliko izdvojili u druge kuće i noću silovali.

Bungalov se nalazio 4 kilometra od Viteza, na lijevoj strani puta prema Sarajevu. "Tu je bio ženski logor koji je hrvatskim zločincima služio za iživljavanje nad Bošnjakinjama. Nedaleko od

[82] *Dani*, br. 14. Sarajevo, juni 1993, str. 117.
[83] *Oslobođenje*, 19. decembar 1997, str. 4. Članak pod naslovom: *Džoker i vlasnik piljare*.
[84] *Ljiljan*, br. 48, decembar 1993, str. 4.

tog sramnog stratišta bila je baza snaga UN-a koja se nalazila u krugu firme 'IMPREGNACIJA', kao i komanda elitne jedinice HVO-a. Nakon potpisivanja primirja između Armije Republike Bosne i Hercegovine i HVO-a i otkrivanja groznih zločina koje su zločinci HVO-a počinili nad Bošnjacima, kreatori genocidne politike nad bošnjačkim stanovništvom izbrisali su sve tragove svojih zločina, pa su i Bungalov spalili, tako da su od njega ostali samo betonski temelji."[85]

Prvi veći incident i prvi napad HVO-a na mjesnu zajednicu Ahmići, ali i na Republiku Armiju Bosne i Hercegovine u Vitezu, dogodio se 20. oktobra 1992. Naime, HVO je 19. oktobra 1992. počeo napad na Armiju Republike Bosne i Hercegovine u Novom Travniku, uz ultimativan zahtjev da napad neće prestati dok se Armija ne stavi pod kontrolu HVO-a, a njen komandant Refik Lendo ne preda. Strategija HVO-a se sastojala u tome da, koristeći bolju uvezanost i opremljenost svojih postrojbi, pojedinačno okupira općinu po općinu, predstavljajući to domaćoj i stranoj javnosti kao lokalni incident, odnosno, odbranu ekskluzivno hrvatskih prostora. Armija Republike Bosne i Hercegovine u prvoj fazi razvoja i angažiranja prema borbenim linijama pobunjenih bosanskih Srba i bivše JNA nije bila u mogućnosti da efikasno odgovori na ovakvu strategiju HVO-a.

Zbog upućivanja postrojbi HVO-a iz Kiseljaka, Kreševa, Fojnice i Busovače u pravcu Novog Travnika, od strane Stožera Operativne zone središnja Bosna, Okružni štab Zenica je naredio Štabu Teritorijalne odbrane Vitez da postavi kontrolne punktove u naseljenim mjestima Grbavica i Ahmići. Zadatak punktova je bio da na glavnoj komunikaciji Busovača − Novi Travnik zaustave prolazak postrojbi HVO-a u pravcu Novog Travnika, te tako spriječe sukobe širih razmjera. Tokom noći između 19. i 20. oktobra 1992. vođeni su pregovori između Štaba Teritorijalne odbrane Vitez, koji je imao sjedište u zgradi Srednjoškolskog centra "Vitez" u Vitezu, i predstavnika tzv. Vlade HVO-a Viteza Ivice Šantića i zapovjednika brigade HVO-a Vitez Marija Čerkeza. Šantić i Čerkez su zahtijevali od Štaba Teritorijalne odbrane da se uklone punktovi kako bi postrojbe HVO-a mogle nesmetano prolaziti prema Novom Travniku.

Štab Teritorijalne odbrane Vitez uslovio je ove zahtjeve prekidom napada HVO-a na Armiju Republike Bosne i Hercegovine u Novom Travniku. Šantić i Čerkez su u pregovorima tvrdili da oni ne mogu zaustaviti napade HVO-a, već da to može uraditi samo Dario Kordić. Na pitanje predsjednika Izvršnog odbora Skupštine općine Vitez, Fuada Kaknje, gdje se nalazi Kordić i kako se može s njim obaviti razgovor, Šantić je odgovorio da je on u Novom Travniku i izdiktirao telefonski broj na koji se može nazvati. Kaknjo je odmah pozvao Kordića, koji je, uz psovke i ultimatum, odbio svaku mogućnost prekida napada HVO-a na Novi Travnik dok se Armija Republike Bosne i Hercegovine ne stavi pod komandu HVO-a, a Refik Lendo ne preda. Ovdje je veoma važno naglasiti da su gotovo svi prisutni u ovim razgovorima putem telefonske slušalice čuli, pošto je linija bila otvorena, jer se prethodno na telefon javila druga osoba i zamolila da se sačeka nekoliko trenutaka, kako Kordić izdaje naredbe jedinicama HVO-a da svim sredstvima napadaju na Armiju Republike Bosne i Hercegovine.

[85] Muharem Omerdić, *Prilozi izučavanju genocida nad Bošnjacima* (1992–1995), El-Kalem, Sarajevo, 1999, str. 292.

Prisutni na bošnjačkoj strani su tada bili iznenađeni saznanjem da Kordić ima komandnu poziciju u HVO-u, jer je bila poznata činjenica da on nije bio stručan za vojna pitanja. Međutim, nisu bili iznenađeni i njegovim odbijanjem da obustavi napade u Novom Travniku, jer je tako nešto bilo vrlo teško od njega i očekivati, s obzirom na politički projekt koji je on provodio u srednjoj Bosni. Pošto tokom noći nije postignut nikakav sporazum s predstavnicima HVO-a, uslijedila je blokada zgrade Štaba Teritorijalne odbrane, a zatim i oružani napad.[86] U rano jutro, 20. oktobra 1992, došlo je do napada HVO-a na mjesnu zajednicu Ahmići i kontrolni punkt Armije Republike Bosne i Hercegovine. Napad je bio veoma jak i dobro pripremljen, a trajao je oko sedam sati. U prvoj fazi napada, HVO je ispalio oko 200 granata različitog kalibra. Nekoliko pripadnika Armije BiH, koji su držali kontrolni punkt i koji su bili nastanjeni u mjesnoj zajednici Ahmići, u nemogućnosti da se odbrane, povukli su se sa komunikacije Busovača − Vitez. Tako je silom oružja uklonjen kontrolni punkt koji je, barem u tom trenutku, bio povod za žestok napad HVO-a. Na taj način HVO je preuzeo kontrolu komunikacije Busovača − Vitez − Novi Travnik i mogao je neometano upućivati svoje bojovnike u napade na Bošnjake Novog Travnika.

Pošto je HVO uspio okupirati veći dio grada i značajan prostor općine Novi Travnik, došlo je i do prekida sukoba. Ipak, glavni strateški cilj HVO-a nije bio ostvaren, jer nije uspio preuzeti kontrolu nad komunikacijom (put spasa) Novi Travnik − Gornji Vakuf. Razlog što HVO nije uspio u potpunosti realizirati svoje strateške ciljeve u tom periodu leži u otporu Armije BiH u Novom Travniku, ali jednim dijelom i u otporu Armije Republike Bosne i Hercegovine u Vitezu, koja je držala kontrolni punkt u Ahmićima i na Grbavici u vrijeme rane faze sukoba u Novom Travniku, te tako spriječila veću koncentraciju bojovnika HVO-a u ovom gradu, odnosno, spriječila je narušavanje kakve-takve vojne ravnoteže na početku ovog sukoba.[87] Posljedice napada HVO-a za stanovnike mjesne zajednice Ahmići bile su veoma teške: jedno lice je poginulo, više građana je lakše i teže ranjeno, između 10 i 15 kuća i pomoćnih objekata je zapaljeno, mnoge kuće su pretrpjele znatna oštećenja, zapaljeno je više automobila i dva autobusa, ubijeno je i nekoliko grla stoke, itd. HVO je u vrijeme ovog napada gađao džamije u Ahmićima, Starom Vitezu i Preočici. Tako je ova vojna struktura vrlo jasno pokazala svoj barbarski odnos prema vjerskim objektima drugih religija i naroda. Pošto je zbog napada HVO-a veliki broj Bošnjaka morao privremeno napustiti svoje domove u Ahmićima, ovaj događaj se može tretirati i kao početak planiranog progona Bošnjaka s prostora općine Vitez.

Ova zbivanja u Ahmićima od 20. oktobra 1992, sasvim sigurno, imaju direktan utjecaj i na genocid koji su počinili pripadnici HVO-a 16. aprila 1993, u ovoj istoj mjesnoj zajednici. Naime, na jednoj od konferencija za štampu u Busovači, a one su bile isključivo u funkciji širenja propagande

[86] Do oružanog napada HVO-a na Štab R. Armije BiH, sa sjedištem u zgradi Srednjoškolskog centra "Vitez" u Vitezu, došlo je oko 1 sat poslije pola noći 19/20. oktobra 1992. U trenutku napada u zgradi su, pored ostalih, bili prisutni: komandant Štaba TO Šefkija Džidić, predsjednik Izvršnog odbora Skupštine općine Vitez Fuad Kaknjo i predsjednik Općinske organizacije SDA Munib Kajmović. U ranim jutarnjim satima, 20. oktobra 1992, zbog nemogućnosti adekvatne odbrane, Štab se zajedno s prisutnim vojnicima povukao u Stari Vitez. HVO je, 22. novembra 1992, izveo i napad na Logistički odjel baze Armije Republike Bosne i Hercegovine u Vitezu i tako definitivno okupirao novi dio grada Viteza.

[87] Izvještaj o radu Izvršnog odbora općine Vitez za period 1991. do 1994. od 12. augusta 1994. i Izvještaj o napadu pripadnika HVO-a na Komandu pozadine Štaba TO Vitez od 22. novembra 1992.

o ugroženosti hrvatskog pučanstva i hrvatskog prostora od strane Armije Republike Bosne i Hercegovine, Dario Kordić je izrekao jednu oštru prijetnju mjesnoj zajednici Ahmići, zbog njene uloge u oktobarskim događajima vezanim za sukobe u Novom Travniku. Ovu prijetnju nije ozbiljno tretirao Štab Armije Republike Bosne i Hercegovine u Vitezu niti Bošnjaci u Ahmićima. Nažalost, te prijetnje nisu bile bez osnova, što će kasnije potvrditi i događaji iz aprila 1993. Zato se i može smatrati da zbivanja iz oktobra 1992. imaju određenu vezu i utjecaj na aprilske događaje 1993, odnosno, da oktobarski događaji predstavljaju uvod u zločin koji su počinili pripadnici HVO-a aprila 1993.

Prvi oružani napad Hrvatskog vijeća obrane na jedinice Teritorijalne odbrane izvršen je 18. juna 1992. Komandant Teritorijalne odbrane Novi Travnik, Refik Lendo, 19. juna 1992, pozvan je od strane Predsjednika Kriznog štaba općine Novi Travnik, Zvonka Grabovca, na pregovore, u zgradu Skupštine općine, s ciljem smirivanja situacije. Tom prilikom su mu postavljeni uslovi da do 19.00 sati jedinice Teritorijalne odbrane pređu pod komandu Hrvatskog vijeća obrane, a ako ne pristanu, bit će prema njima primijenjena sila. Odlučeno je da se ultimatum Hrvatskog vijeća obrane ne prihvati.

Zakazan je novi sastanak u Domu kulture Novi Travnik, gdje su pozvani predstavnici Teritorijalne odbrane i Bošnjaci iz civilne vlasti. Umjesto na sastanak u Dom kulture, odvedeni su u kafić "Grand" i pretučeni, a jedinice Hrvatskog vijeća obrane su napale zgradu Štaba teritorijalne odbrane Novi Travnik. U toku borbenih djelovanja u večernjim satima u hotel je stigao i predstavnik Regionalnog štaba teritorijalne odbrane Zenica, Džemal Merdan, s ciljem smirivanja situacije i dogovora o razmjeni zarobljenika. Dana 20. juna 1992. održani su pregovori Teritorijalne odbrane i Hrvatskog vijeća obrane i postignut je dogovor o smirivanju situacije i razmjeni zarobljenika.

Period od juna do oktobra 1992. je vrijeme napetosti i stalnog iščekivanja novih napada.

Do većeg oružanog sukoba došlo je 19. oktobra 1992. Hrvatsko vijeće obrane Novi Travnik napalo je jedinice Armije Republike Bosne i Hercegovine. Borbe su vođene na cijelom prostoru općine Novi Travnik. Hrvatsko vijeće obrane nastojalo je uspostaviti kontrolu nad komunikacijom Vitez – Novi Travnik – Gornji Vakuf – Prozor. U borbama je bilo dosta poginulih i ranjenih, a izvršena je i nevidljiva podjela grada, na "donji" dio, pod kontrolom HVO-a, i "gornji" dio, uključujući i fabriku "Bratstvo" Novi Travnik, pod kontrolom Armije Republike Bosne i Hercegovine.

Period od novembra 1992. do aprila 1993. karakterizira stalno zategnuta situacija u odnosima između Armije Republike Bosne i Hercegovine i Hrvatskog vijeća obrane. Hrvatsko vijeće obrane postavlja punktove, pljačka i hapsi Bošnjake, a na Bošnjake nastanjene u dijelu grada pod kontrolom Hrvatskog vijeća obrane vrši se psihološki pritisak i zastrašivanja, zbog čega se Bošnjaci pokreću u izbjeglištvo.

Pripadnici Hrvatskog vijeća obrane 3. juna 1993. započinju s otvorenim protjerivanjem preostalog bošnjačkog stanovništva iz dijela grada, koji je bio pod njihovom kontrolom. Istjeruju ih iz kuća i stanova i pljačkaju njihovu imovinu. Isti dan Hrvatsko vijeće obrane je izvršilo napad na jedinice Armije Republike Bosne i Hercegovine kod Vatrogasnog doma i na Releju. Od tog momenta započinju žešća borbena djelovanja koja traju sve do februara 1994.

IV.

IZVRŠENJE ZLOČINA U AHMIĆIMA

1. Neposredne pripreme

Posmatrajući opće prilike tog vremena, posebno agresiju Republike Hrvatske na Republiku Bosnu i Hercegovinu, kao i događaje prije i za vrijeme napada, rekonstrukcijom cjelokupnih događaja mogu se utvrditi uzroci i ciljevi napada na Ahmiće.

Politika HDZ-a o proglašenju "Hrvatske države u BiH" i "provođenje referenduma za priključenje Republici Hrvatskoj", te uspostavljanje "Hrvatske zajednice Herceg-Bosna", uključivala je i mogućnost tzv. (Tuđmanovog) "humanog preseljenja" stanovništva. To je logična posljedica ustrojstva "Hrvatske zajednice Herceg-Bosna".

2. Izvršenje zločina

Selo Ahmići nalazi se oko 2 km istočno od grada Viteza u centralnoj Bosni. Po popisu stanovništva iz 1991. Ahmići su imali 466 stanovnika, od čega 356 Bošnjaka ili (76,4%), Hrvata 87 ili 18,7%, Jugoslavena 2 ili 0,4%, te Ostalih 21 ili 4,5%. U selu je bilo smješteno, kako se procjenjuje, i 300 Bošnjaka koji su prethodno nasilno istjerani iz drugih područja. Prema svim izvještajima, uključujući i one od komandanata lokalnih snaga HVO-a i međunarodnih posmatrača, u ovom selu nije bilo nikakvih legitimnih vojnih ciljeva niti je pružen ikakav organizirani otpor na ovaj napad.

"U rano jutro 16. aprila, otprilike u 05.30 sati snage HVO-a izvele su napad na sjeverni dio sela Ahmići. Granatiranje sela je spriječilo ljude da pobjegnu u pošumljeno područje na sjeveru sela. Seljanima je na taj način preostalo da biraju između toga da ostanu u svojim kućama ili da bježe prema jugu, u pravcu glavnog puta za Vitez. Veliki broj stanovnika izabrao je ovu posljednju opciju i pobjegao u pravcu juga, na otvoreno polje gdje su ih čekale oružane snage HVO-a. Najmanje 20 civila je opkoljeno na polju i ubijeno mecima iz neposredne blizine, uglavnom u glavu i vrat. Nije bilo preživjelih iz ove zasjede. Osoblje na terenu bilo je na ovom mjestu i pronašlo je tri pozicije na kojima su ostale čahure visoko probojnih granata, kao i čahure snajpera."[88]

Dok je granatirana sjeverna strana sela, vojnici HVO-a su ušli u selo i krećući se u grupama od 5 ili više ljudi, od kuće do kuće, pucali i bacali granate kroz vrata i prozore. U jednom broju slučajeva stanovnicima je naređeno da izađu iz kuća, da bi potom bili ubijeni. U drugim slučajevima vojnici su ulazili u kuće i ubijali njihove stanovnike. Veliki broj kuća je planski zapaljen.

Jedan očevidac, koji je bio u kući na kraju sela, ispričao je kako se krio iza ležaja u jednoj sobi, kada su u drugu sobu provalili vojnici HVO-a. Porodica iz ove kuće bila je u drugoj sobi: otac, majka, dječak od četiri godine i tromjesečna beba. Svjedok je čuo mitraljeski rafal i vidio kako žena i muž padaju na tlo. Vojnici su zatim sve sobe polili naftom, koju su donijeli sa sobom u staklenim bocama, uključujući i ležaj iza kojeg se svjedok krio. Zatim su zapalili kuću. Svjedok nije mogao reći da li je porodica ubijena mitraljeskom vatrom prije nego što je kuća zapaljena.

[88] Izvještaj Tadeusza Mazowieckog, specijalnog izaslanika Ujedinjenih nacija za ljudska prava.

U jednoj drugoj kući pronađeno je osam tijela, koje je bilo nemoguće prepoznati. Ono što se činilo kao ostaci jedne odrasle osobe i malog djeteta nađeni su na pragu dok su ostaci četiri do šest osoba pronađeni u podrumu. Ostaci tijela nađeni u podrumu pripadali su majci i njeno četvero djece. Nije bilo teško odrediti uzrok smrti. Naime, postojao je razlog za sumnju da su ovi ljudi bili živi zapaljeni.

Od 89 tijela koja su otkrivena u selu, većinu predstavljaju tijela starijih osoba, žena i djece. Dvije džamije u selu bile su srušene za vrijeme napada ili poslije njega, jedna eksplozivom, a drugu je progutala vatra i još uvijek se dimila kada je osoblje na terenu posjetilo selo. Procijenjeno je da bi moglo biti još 100 leševa, ali svi pokušaji da se dopre do njih i da se izvuku bili su vrlo rizični zbog nestabilnosti preostalih zidova. U izvještaju Tadeusza Mazowieckog, specijalnog izaslanika Ujedinjenih nacija, selo Ahmići opisano je kao mjesto koje **"zaudara smrću".**

"Svih, otprilike 180 muslimanskih kuća, su u potpunosti uništene. Sada u selu nema ni jednog Muslimana. U Gornjim Ahmićima jedinice HVO-a srušile su mjesnu džamiju. Novosagrađenu džamiju u Donjim Ahmićima pripadnici HVO-a do temelja su srušili, kao i novu imamsku kuću, te abdesthanu."[89] „Oko 15 hrvatskh domova ostalo je netaknuto u ovom napadu, a ostali su i neki od hrvatskih stanovnika ovog sela. Neki od ovih ljudi potvrdili su da su bili prisutni u vrijeme napada, ali nisu bili voljni da govore o događajima od 16. aprila."[90]

Prilikom napada u Dubravici, u školi „Braća Ribar", bilo je 16 dana okruženo i zatvoreno oko 150 Bošnjaka. Njihovo oslobađanje osigurao je Međunarodni komitet crvenog krsta i Visoki komesarijat za izbjeglice Ujedinjenih nacija. Osoblje na terenu susrelo se sa oko 100 bivših zatvorenika u Zenici tri dana po njihovom oslobađanju. Većinom su to bile žene i djeca. Ispričali su da im je davano malo hrane i tvrdili su da su HVO stražari silovali dvije žene.

Neki Bošnjaci iz Ahmića pobjegli su u Vitez i okolna sela. Otprilike 200 ljudi iz Ahmića našlo je utočište u Zenici.

"Najmanje 50, a vjerovatnije oko 150 vojnika je bilo uključeno u ovu operaciju. Na osnovu izjava prikupljenih od strane 50-60 preživjelih, svi vojnici su nosili uniforme HVO-a. Čini se da su neki od napadača bili i iz Ahmića i iz okolnih sela, a očevici su identifikovali poimenice 18 vojnika HVO koji su bili sa ovog područja."[91]

U napadu u dolini Lašve, 16. aprila, bilo je uključeno nekoliko stotina vojnika duboko unutar područja koja su bila pod kontrolom snaga HVO-a. Samo selo Ahmići nalazilo se manje od 2 km od štaba HVO u Vitezu.

Zločine u Ahmićima predsjedavajući Raspravnog vijeća, sudija Clod Jorda, u sudskoj presudi Haškog tribunala protiv generala Tihomira Blaškića, označio je **"izuzetno teškim"**. Zločini u Ahmićima, 16. aprila 1993, planirani su i pripremljeni, te izvršeni organizirano i sistematski. Oni su jedan od najstravičnijih zločina počinjenih nad Bošnjacima za vrijeme agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu.

[89] M. Omerdić, nav. dj., str. 149.
[90] Izvještaj Tadeusza Mazowieckog, specijalnog izaslanika Ujedinjenih nacija za ljudska prava.
[91] Isto.

Ovi zločini su tek suđenjem generalu Tihomiru Blaškiću, na Međunarodnom krivičnom sudu za ratne zločine u Hagu i projekcijom igranog filma "Warriors" ("Ratnici") Petera Kosminskog i Leigha Jacka Jackona, nešto više "uznemirili" domaću i svjetsku javnost. Na primjeru zločina u Ahmićima Haški tribunal je utvrdio da je i Republika Hrvatska izvršila agresiju na Republiku Bosnu i Hercegovinu, čime je "sukob" dobio međunarodni karakter **"i to zbog direktne umiješanosti Hrvatske vojske (HV) i zbog postojanja opšte kontrole Hrvatske nad snagama i vlastima bosanskih Hrvata".**[92]

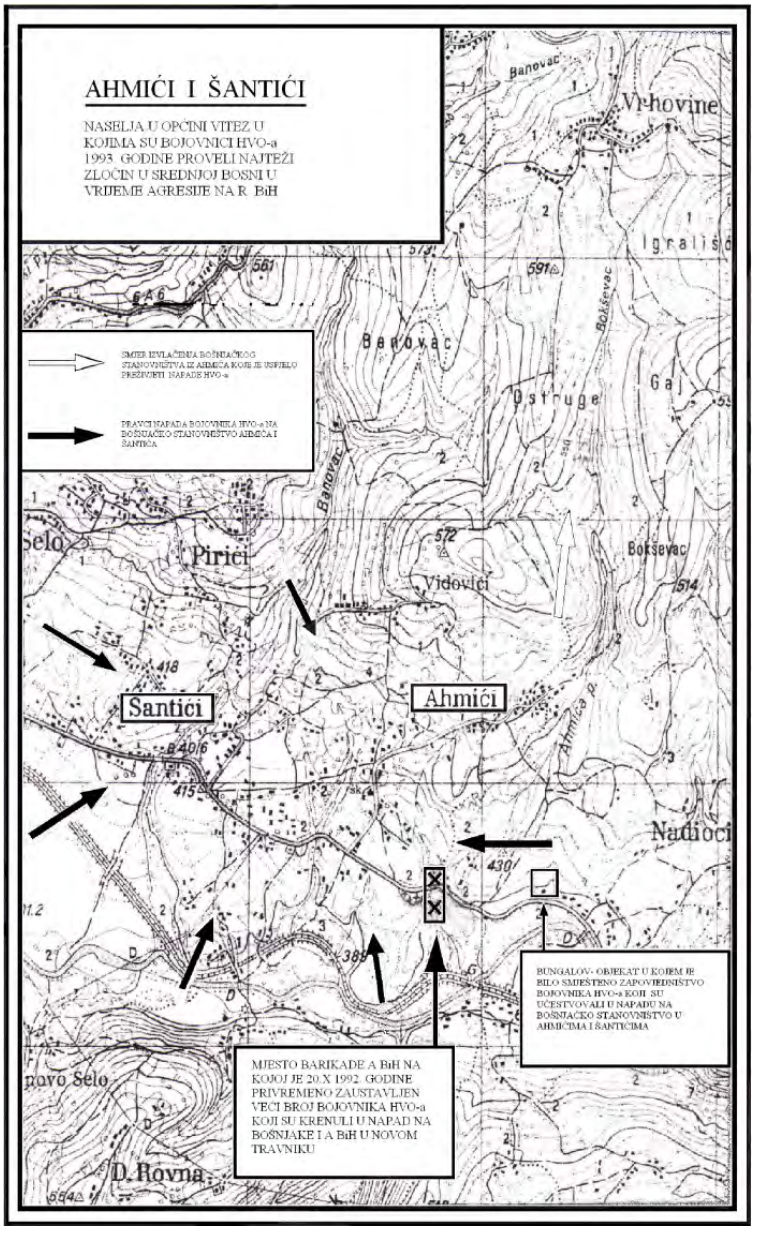

[92] Više o ovome vidjeti: S. Čekić, nav. dj., str. 1119-1122.

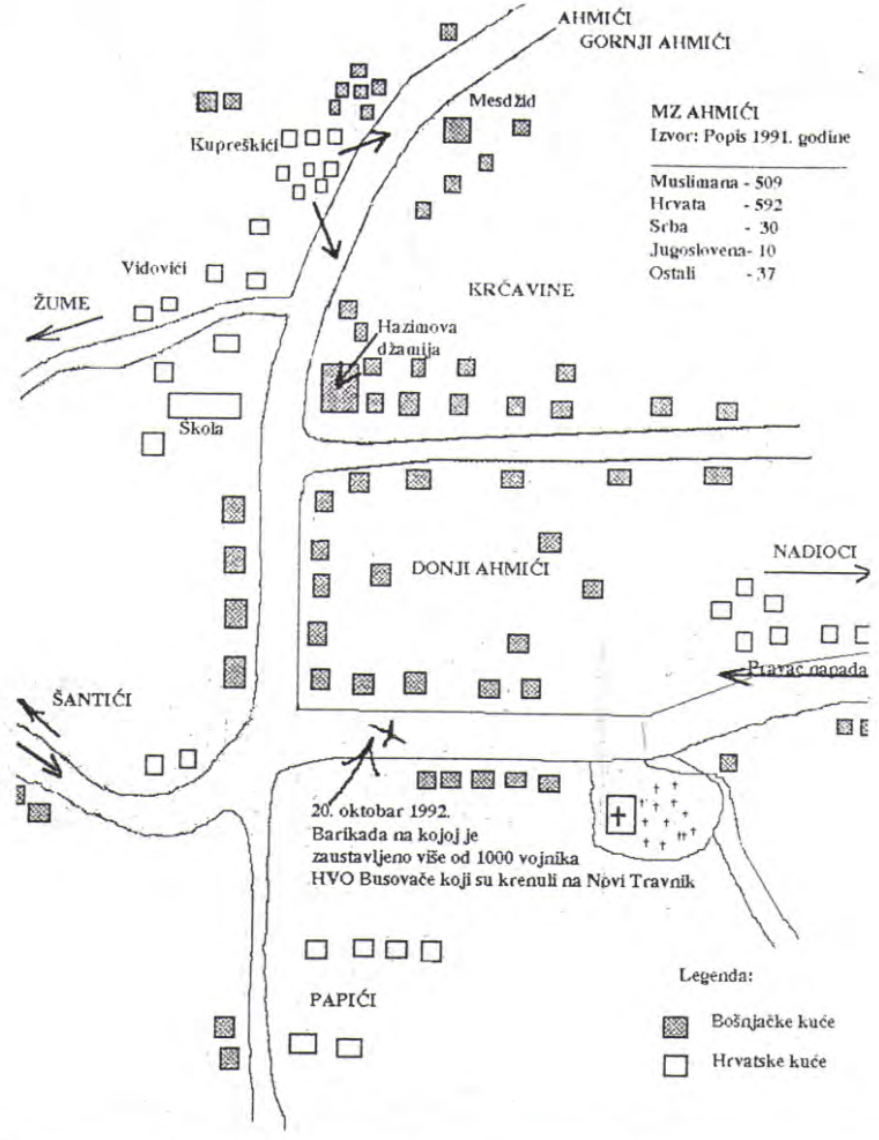

Mjesna zajednica Ahmići : Pukovnik Stewart tek je naknadno shvatio da su sve sačuvane kuće u selu hrvatsko vlasništvo, jer je naredba bila "Uništi sve muslimansko!"

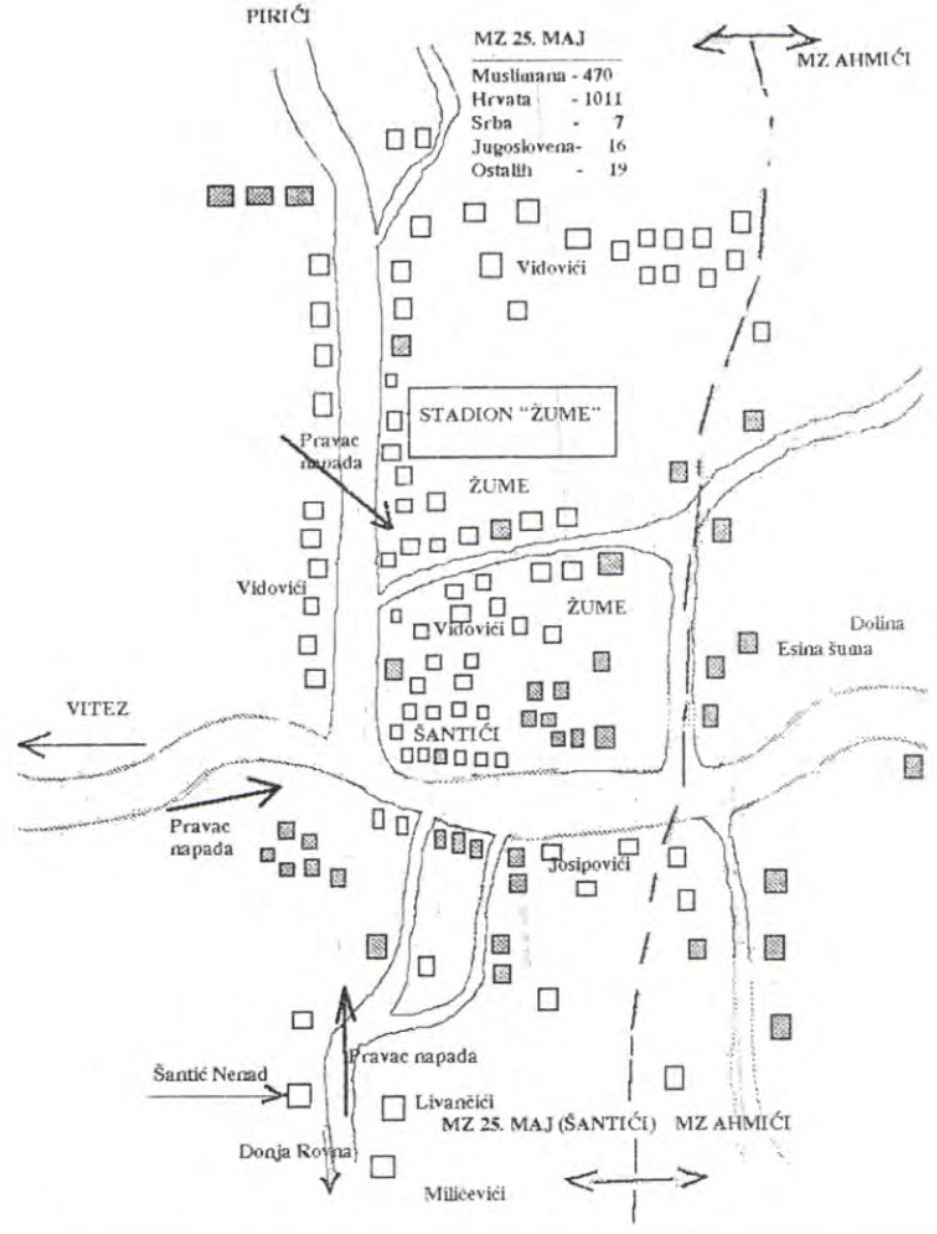

Mjesna zajednica Dvadeset peti maj (Šantići) : "Džokeri" i bojovnici "Viteške" brigade u grupama su čistili kuću po kuću, uništavali porodicu po porodicu

Leševi spaljenih stanovnika Ahmića koje je UNPROFOR dovezao u Zenicu, 1993. godine

V.

OBLICI, OBIM I KARAKTERISTIKE POČINJENIH ZLOČINA

1. Zločini nad civilima

Nečuven zločin nad nedužnim bošnjačkim civilnim stanovništvom izvršen je 16. aprila 1993, u selu Ahmići kod Viteza. Jedan od svjedoka tog neviđenog zločina kazuje:

"16. aprila 1993, ujutro, u 6 sati, osjetila sam kao jaku oluju, onda sam ugledala kako meci udaraju preko glave u zid. Zatim sam čula jako udaranje na vrata. Sa mnom u kući su bili muž i troje djece. Čim sam čula lupanja na vrata, krenula sam prema hodniku. Moj sin je govorio da hoće vršiti malu nuždu. Ja sam mu rekla da vrši u sudoper i on je ustao i krenuo preko sobe. Odjednom sam čula vrisak. Nakon toga, moj sin je rekao da je ranjen. Okrenula sam se i vidjela sina kako stoji na nogama dignute desne ruke. U tom momentu nisam vidjela gdje je rana. Zatim sam povikala: 'Ne pucajte, dijete mi je ranjeno!' U tom momentu i muž je povikao: 'Dijete mi je ranjeno, ne pucajte!' Vidjela sam cijev od puške kroz prozor. Jedan od bojovnika je rekao da izađem napolje. Muž je uzeo sina u naručje i pošao prema vratima. Čula sam pucanj i vidjela kako padaju. Pokušala sam izaći napolje. Prišla sam sinu, uzela ga u naručje i vidjela da je mrtav. Ponijela sam ga u kuću, položila na pod i zatvorila oči. Lice mu je bilo krvavo. Uzela sam mokru krpu i umila ga. Pokušala sam nekoliko puta izaći vani da vidim šta mi je sa mužem. Nisu mi dali rafali. Zovnula sam ga, a on mi se odazvao. Tražila sam nešto kako bi pomogla mužu. Kada sam se vratila, bio je mrtav. Djevojčicama sam rekla da su oba mrtva. Na sinovljevom tijelu vidjela sam na stomaku tri rane i jednu na grudima."[93]

Ovakva i slična, možda čak i grozomornija kazivanja mogla su se čuti od svakog od oko 130 preživjelih svjedoka iz sela Ahmići, gdje je ubijeno 116 Bošnjaka. U tom selu je živio i stari i ugledni hadžija Hazim Ahmić. Svojevremeno je svojim komšijama Hrvatima poklonio 2.000[2] zemljišta za izgradnju katoličkog groblja „TOPOLA" u Ahmićima, a za izgradnju crkve u Donjoj Dubravici poklonio je 20.000 maraka. Hazim Ahmić je u Ahmićima izgradio prelijepu džamiju. Zločinci su starog Hazima razapeli na prozore te džamije, a zatim su džamiju zajedno s njim minirali.

„Poslije napada Hrvata na selo Ahmiće 20. oktobra 1992", kaže Abdulah Ahmić[94], „situacija se smirila i nekako smo preživjeli tu zimu. Došlo je proljeće i mi smo zaboravili taj događaj. Naš narod je počeo normalno da obavlja poslove. Izgledalo nam je da je život ušao u miran tok, iako oni nisu mirovali. U Vitezu su rušili bošnjačke objekte, a i nas su provocirali. Ali, mi smo bili navikli na to. Zavaralo nas je i to što se u Busovači bilo smirilo. Posljednja tri-četiri dana i kod nas se potpuno smirilo. Hrvati su nam, čak, dozvolili da držimo straže, ali samo oko svojih kuća i bez oružja. Mi smo ipak imali neko oružje koje smo krili. Sve je to bilo zatišje pred buru.

Svanuo je 16. april 1993. godine. Bio je sabah", sjeća se Ahmić, „ezan je učio na džamiji. Počele su strahovite detonacije. Izvršili su snažan artiljerijski napad. A onda su krenuli prema selu iz tri pravca. Jedini pravac kuda smo računali da se možemo povući, također nam je bio spriječen, jer su tamo već kuće gorjele. Nastala je konfuzija i u našoj kući, nismo znali šta ćemo. Potrajalo je tako 3-4

[93] Audiozapis iz fonoteke Radija BiH – Studio Zenica.
[94] ASLBIH-CD, inv. br. 5449, VHS-kaseta 8, Izjava A.A.

minuta. Možda smo za to vrijeme mogli pobjeći. Ali, opet, ko zna, bila ih je puna šuma i vjerovatno bi nas i prilikom bijega pobili. Zbog mog brata Murisa, naša kuća je bila na posebnom osmatranju. Dozivam brata, koji je bio u podrumu, i pitam ga šta da radimo. Kaže mi da sačekam dok izađe i razgleda. Onda je zaključio da ne možemo nigdje, da je kuća opkoljena. Vidim, kuća Fahrudina Ahmića gori. Čujem glas, pretpostavljam komšije: 'Brže, brže, ostavite tu kuću, nema tu ništa, hajde na ovu kuću da je odradimo!' Znao sam šta nam se sprema. Bojao sam se najviše da nas žive ne zapale u kući. Rekao sam svojima da iskačemo kroz prozor, da je bolje da nas mecima sasijeku, nego da nas žive pale. Nisu smjeli. I otac i mati su mi bili stariji ljudi. U tom iščekivanju prošlo je 5-6 minuta. Čuo sam detonaciju, vjerovatno bombu ispod kuće, gdje mi je brat bio, zatim ispaljenje nekoliko metaka.

Pretpostavio sam da su mi brata ubili", nastavlja Ahmić. „Nije imao oružje da se brani. Ubrzo su cijeli rafal iz automatske puške sasuli u naša ulazna vrata i počeli lupati na njih. Vikali su: 'Ima li koga?' Odgovorili smo da ima, da stanu, da ćemo otvoriti. Ušla su dvojica momaka i upitali imamo li oružje. Rekli smo da nemamo. Jedan od njih bio je visok oko 190 cm, krupan, jak, snažan, plavih očiju, plave kose, ošišan pankerski. Drugi je bio visok oko 170 cm, sitnijeg rasta, smeđ, imao je dužu valovitu kosu. Bili su u pancirima sa automatskim puškama, sa kundakom i noževima, namazani raznim bojama, sa plavim trakama oko glave. Nekoliko puta me je upitao imam li oružja, a ja sam odgovarao da nemam. Rekao je ocu i meni da izađemo vani. Izašli smo. Čuvao nas je ovaj sitniji, a onaj krupniji je ostao u kući sa mojom majkom i tri sestre. Sve su bile djevojke. Gledam na cestu. Konvoj UNPROFOR-a: tenkovi, džipovi, kamioni idu normalno prema Zenici, kao da se kod nas ništa ne događa, iako fino vide da kuće gore, da ljude ubijaju. Usta su mi se bila osušila i zamolio sam momka, što nas je izveo, da se napijem vode, ali mi nije dao.

Pitam ga", sjeća se Ahmić: "'Šta ovo, momak, znači, šta ovo radite?' Kaže: 'Šta su vaši radili u Nezirovićima kod Busovače?' Rekao sam da, koliko ja znam, tamo nije vršeno ubijanje. Kaže: 'Jeste, jeste, za to ćete vi platiti!' Pretpostavljam da je taj momak bio iz Busovače. A onaj krupniji mogao je biti iz Hercegovine ili Hrvatske, neki specijalac. Vidim iz njihovog kontakta da se slabo poznaju. Nakon što je pretražio kuću, izašao je i naredio ovom sitnijem što nas je čuvao, da postupi po naređenju. On mu odgovara da neće. Još jednom mu je rekao da neće. Kad mu je i treći put odgovorio da on to ne može učiniti, ovaj krupni je viknuo: 'Dobro, ja ću naređenje izvršiti, ali upamtićeš za ovo!'

Naredio je ocu i meni da krenemo iza kuće", nastavlja Ahmić, „a njemu je rekao da pripazi na mater i sestre, koje su blijede kao krpa ostale u kući. Sa donje strane kuće moj brat Muris ležao je mrtav, okrenut licem prema zemlji. Bio je u patikama i plavoj jakni, spremljen za posao. Radio je kao inžinjer u 'Vitezu'. Završio je Rudarski fakultet u Tuzli sa čistom desetkom. Kada ga je otac vidio ubijenog, zaplakao je, izgubio se. Ja sam bio izuzetno priseban. Od momenta kada je počelo granatiranje, pošto sam vjernik, na brzinu sam abdestio, klanjao dva rekjata i rekao svojima da to isto urade. Sve vrijeme od tada učio sam šta sam znao.

Najprije je vojnik", sjeća se Ahmić, „mom ocu rekao: 'Iskorači jedan korak!' Otac već više nije vladao sobom i nije mogao iskoračiti. Primakao mu je pušku na metar i ispalio metak u sljepočnicu.

Vidio sam kako je krvav metak izletio iz glave. Trenutno je bio mrtav. Onda je meni rekao: 'Iskorači jedan korak!' Gledao sam ga pravo u oči. Upravo sam učio suru iz Kur'ana. Nevjerovatno sam bio priseban, imao neku snagu. Iskoračio sam korak i u momentu kada je ispalio metak, sa udaljenosti od jednog metra, zabacio sam glavu. Metak me nije pogodio u sljepočnicu, nego nešto niže, i proletio kroz glavu. Osjetio sam toplotu i vidio da krv pošprica zemlju. Ostao sam na nogama, ne osjećajući nikakvu tegobu. Vidim – lakše sam ranjen. Po ispaljenju metka, vojnik se okrenuo i otišao uz dvorište, iza kuće. Shvatio sam da moram odglumiti pad, što je dobro bilo, jer se ovaj vojnik brzo vratio nešto sumnjajući, ali kad je vidio da ležim, opet je otišao. Ostao sam nepomično ležeći jedno desetak sekundi, a onda sam počeo polako da dižem glavu i razgledam okolo.

Shvatio sam", sjeća se Ahmić, „da je najbolje da pobjegnem, jer se mogu vratiti da provjere. Majci i sestrama nisam mogao pomoći. Nadao sam se da ih neće ubiti, da će ih sprovesti u logor. Hvatao sam se za slamku spasa. Ispod moje kuće je bila velika dolina, koja je vodila do ceste kuda je prošla kolona UNPROFOR-ovih vozila. Računao sam vidjeće me i spasiti. Razgledao sam okolo i nikog nisam vidio, a onda sam velikom brzinom potrčao. Svakog trenutka sam očekivao da će me sasjeći rafal, ali nisam imao izbora. Dotrčao sam do ceste, tu sačekao pet minuta, ali ništa nije naišlo. Pogledao sam prema selu Žume, u kojem su Bošnjaci živjeli zajedno s katolicima i vidio da kuće gore. Otuda su išli vojnici HVO prema džamiji u Ahmićima. Brzo sam se sakrio u propust ispod ceste dok prođu. Oni su prošli i rasporedili se u strijelce. Prepoznao sam četvoricu ljudi: Šafradin Nikicu, zvanog Ćićo, bio je ćelav i imao brkove. Radio je zajedno sa mnom u preduzeću 'Mašinogradnja'. Bio je svirač. Sada je bio komandir čete ili voda. Vodio je vojsku i raspoređivao. Prepoznao sam, zatim, Iliju Livančića iz sela Mahale. Radio je u Zenici. Bio je krupan momak, sa crnim brkovima u obliku potkovice. Bio je oženjen iz Nadioka. I on je, kao i Nikica, bio u vojnoj policiji HVO uoči rata. Vjerovatno je taj vod vojne policije i počinio zločin u Žumama, gdje je puno Bošnjaka ubijeno. Treći, kojeg sam prepoznao, bio je, također, komšija iz sela Donja Rovna, Šantić Dragan, a četvrti je bio Totić Blaž, šofer u mom preduzeću "Mašinogradnja". I on je krupan, sa brkovima. Prepoznao sam, također, ljude iz naselja: Rijeka, Kruščica, Vitez, Križančevo Selo. Uglavnom, napad na Žume vodili su Vitežani, specijalna jedinica 'Vitezovi' i jedinica vojne policije. Neki su bili u crnim, pravim ustaškim uniformama, a neki u civilnim odijelima, pa i trenerkama. Valjda su ih digli to jutro i samo im puške dali.

Primijetio sam da mi kuća gori", nastavlja Ahmić. „Sa donje strane ceste dolazili su vojnici, snage jednog voda, odlično naoružani, sa ručnim bacačima, RPG-ima i 'zoljama' na sebi. Valjda im je to bio probojni vod, spreman za napad na gornji dio Ahmića. To su, najvjerovatnije, bili Busovljaci. Oni su napad na Ahmiće, valjda, podijelili tako da sa zapada udare Vitežani, a sa istoka i juga Busovljaci i naše komšije iz sela Nadioci, tzv. 'Džokeri'. Oni su bili smješteni u restoranu 'Bungalovi' u Nadiocima i specijalno se pripremali za napad na Ahmiće. Saznaću, kasnije, da su u Nadiocima ubili preko 20 ljudi, među kojima žene, djecu i starce, dakle sve su pobili. Ovi, koji su dolazili od moje kuće, imali su neke žute, crvene, bijele i zelene oznake, ali su bili veoma dobro naoružani. Prilazili su mi, ali me nisu primjećivali, samo su skretali prema gornjem dijelu Ahmića. Ostao sam u tom propustu cijeli dan. Dovukli su minobacače i PAT-trocijevac, kako bi djelovao

prema gornjem dijelu Ahmića. Primijetio sam i da je UNPROFOR došao, čuo sam i da nešto pričaju, ali zbog potočića koji je žuborio, nisam mogao dobro čuti. Rana mi se bila zapekla, pa nisam imao jače krvarenje.

U jedanaest sati naveče", kaže Ahmić, „odlučio sam da se odatle izvučem. Počeo sam osjećati nesvjesticu, jer sam bio sav mokar, s obzirom da mi je voda bila iznad koljena. Ali, kada bi god oni naišli, zaranjao sam u nju da me ne primijete. Riješio sam da se izvlačim prema gornjem dijelu sela Ahmića, bez obzira što se još gore čula pucnjava. Samo što sam prešao dva metra, ugledao sam otvor zemunice koja je bila iskopana na njivi Vidović Šime. Oni su je bili tajno iskopali. Mi smo tuda prolazili, ali je nismo primijetili. I to je bio znak kako su se temeljno pripremili za napad. Krenuo sam pored te zemunice, kao da sam primijetio da na ogradi sjede 3-4 vojnika. Pušili su, pričali i nešto pili. Dalje nisam mogao. Krenuo sam sa druge strane džamije, ali je dolazilo toliko svjetlo od kuća koje su gorjele da se nisam usudio proći, pa sam se vratio u svoje sklonište. Ostao sam u skloništu jedan sahat vremena, da smislim šta ću. Opet, riješim, da idem na donju stranu, da se nekako probijem do baze UNPROFOR-a na Željezničkoj stanici. Krenuo sam puzeći pored grupe vojnika, od mene udaljenih petnaestak metara. Puzio sam jarkom 50-60 metara. Primijetio sam jednu kuću koja je dogorijevala i riješih da se u nju uvučem, kako bih se osušio, jer sam bio sav mokar i bilo mi je hladno. Planirao sam bio da se nakratko odmorim i nastavim dalje. Samo što sam ušao u kuću da se osušim, čuo sam glasove okolo, što mi je bio znak da sam primijećen. Šta sam mogao? Nastavio sam se sušiti.

Opkolili su kuću sa sve četiri strane", sjeća se Ahmić. „Primijetio sam ljude u bijelim uniformama, koji su išli preko njive gore-dolje. Nisam znao ko su, ni šta hoće. Ostao sam tu cijelu noć. Nisu me dirali, ali se nisu ni odmicali od kuće – nešto su čekali. Čuo sam glas svoje majke od kuće komšinice Marije Papić. Plače i govori: 'Ubiše mi čovjeka, sinove!' Nisam joj se mogao javiti, ali mi je bilo lakše što su žive. Sada su me čuvala samo dvojica, ali tako raspoređeni, da su kontrolisali cijelu kuću. Negdje oko dva sahata popodne, pred kuću stiže auto. Provirim i vidim da je vojna policija. Čujem neko ih pita: 'Šta ima u Busovači?' Došli su da pljačkaju. Ovaj, što me je čuvao, kaže: 'Zapovjedniče, ovdje imamo zarobljenog jednog mudžahedina, šta ćemo s njim?' Kaže: 'Ništa, baci bombu, ubij ga!' Nije prošlo mnogo, kad je vojnik došao ispod kuće, zaskočio je na prozor i provirio. Čujem, aktivira bombu i baca je na mene. Bomba je pala na jedno metar od mene. Ja sam mu je mogao vratiti, ali, opet, hvatam se za slamku spasa. Možda će me samo raniti, izdržaću. Izmakao sam se samo malo gledajući je. Crna bomba, kašikara. Eksplodirala je. Nije bilo krvi – nigdje ništa. Samo sam malo napipao na glavi. Nije to bio geler, nego komadić crijepa. Dobro je, pomislih, opet sam ostao živ. Ponovo ću se napraviti mrtav i oni će otići.

Nedugo potom", sjeća se Ahmić, „onaj što je bacio bombu zaskoči je na prozor. Sa njim je bilo jedno dijete koje, po mojoj procjeni, nije imalo više od 14 godina, ali je nosilo pušku. Sjedili su na prozoru i posmatrali me. Ja sam 15-20 minuta nepomično ležao. Sišli su da se pozdrave sa onima što su došli iz Busovače. Pridigao sam se da se odmorim. Primijetio sam kako odvoze naša auta i traktore prema Busovači. Ovi, što su me čuvali, ponovo su se vratili na prozor, a ja sam se i dalje pravio mrtav. Bilo mi je sve toplije od grede koja se pored mene razgorjela, tako da sam i ja počeo

da gorim. Sada više nisam mogao biti miran. Praveći se kao da sam u nesvijesti, okretao sam sad ovu, sad onu stranu. Primijetili su da sam živ, ali i dalje su me samo posmatrali. Pratili su tako moju muku 3-4 sahata. Kada je djetetu dojadilo, reče: 'Šta čekamo više, bacimo na njega dvije bombe, pa da idemo!' Stariji mu odgovara: 'Nećemo tako, hajdemo uzeti ovamo dinamita, to će ga bolje raznijeti!' Otišli su sa prozora.

Razmišljao sam da počnem bježati", kaže Ahmić, „pa da me sasijeku rafalom. Počeo sam i razum da gubim, jer sam psihički bio na izmaku. Odlučio sam da ih dozovem: 'Momci, šta radite? Nisam ja ni mudžahedin, ni vojnik, civil sam. Pitajte komšije, oni će garantovati za mene.' Ništa nisu odgovarali. Primijetio sam kako su zalegli za građu, koja je bila pripremljena za kuću. Valjda ih je moje javljanje iznenadilo. Ustao sam i hodao po kući, normalno. U tom momentu sam primijetio komšiju Papić Ivu, koji je od svoje kuće prelazio cestu prema kući Vidović Šime. Njih dvojica su ubrzo došla kod štale amidže Rasima, na jedno dvjesta metara udaljenosti od mene. Nisam ih mogao dozivati, pa sam mahnuo i oni dođoše. Pitali su me, ko sam, šta hoću? Kažem im. Popričaše nešto između sebe i zovnuše me da slobodno dođem kod njih. Kažem im da ne mogu, jer će me ovi što su zalegli ubiti. Dođoše na vrata i izvedoše me.

Odveli su me u selo Žume", nastavlja Ahmić. „Tu sam zatekao oko stotinu žena i djece. Bili su zatvoreni u jednoj bivšoj prodavnici. Muškaraca nije bilo, jer su ih pobili. Djelovali su izbezumljeno – sve im je pobijeno. Dadoše mi hljeba, sira i mlijeka. Nisam mogao jesti, samo sam gutao. Oko 10 sati naveče tražili su jednog muškarca koji bi otišao do baze UNPROFOR-a u Zenicu da nas sa dva kamiona, navodno, evakuišu. Tu su bila još 3-4 muškarca, uglavnom starija i bolesna. Pošto sam bio najmlađi, prišli su i zatražili da ja odem još tokom noći, kao meni će, pošto sam iz Ahmića, UNPROFOR dati kamione. 'Dobro' - rekoh. Prišla mi je jedna žena iz Ahmića, Šuhreta, i šapnula: 'Nemoj ići, ubiće te!' U tom trenutku i ja shvatih o čemu se radi. 'Ne mogu ići, rekoh, nesvijesti mi se.' I oni se složiše: 'Dobro, kažu, kad ne možeš, ne možeš, vidjećemo sutra, ali bolje bi bilo za vas da si otišao.'

Prenoćili smo tu noć", sjeća se Ahmić, „i ujutro oko 8 sati dolazi Gladić Nikica. On je bio slikar, a kasnije ću čuti da je bio zagriženi ustaša i veliki ubica. Kaže: 'Imam za vas radosnu vijest. Idete u školu u Dubravicu i mijenjaćemo vas za naše zarobljene Hrvate – katolike zatvorene u školi u Preočici.' Postroji nas i povede prema školi u Dubravici, ali nije nas vodio na razmjenu nego u logor. Samo što smo ušli u krug škole, izašli su njihovi vojnici koji su nas opkolili. U školi smo zatekli oko 400 ljudi. Rekli su nam da su ih iz Viteza pokupili i tu prije dva sahata doveli. Podijelili su nam lanč-pakete, jedan na dvije osobe. Hrana je, uglavnom, dugo vremena bila slaba – malo supe i hljeba.

Već tu noć počeli su odvoditi ljude na kopanje rovova, navodno, dobrovoljce. Poslije su u svako doba dana i noći odreda odvodili. Dolazio je i Nikica Šafradin i odvodio. Ljudi su se vraćali iscrpljeni, a onda i ranjeni. Znalo je doći i 5-6 ranjenih.

Tuco Adis je na kopanju i poginuo, ne zna se ko ga je ubio. Jedno jutro primijetio sam neku ženu pored mene da plače. Bila je u logoru sa mužem, ali odvojena u drugom dijelu zgrade. Meni nije bilo jasno zašto plače. Kasnije ću saznati da su odvodili žene na silovanje.

Prvih pet dana u logoru", kaže Ahmić, „mene nisu dirali. Šesti dan došao je jedan bojovnik, podizao sve redom i kazao mi: 'Hajde ti, brada!' 'Ne mogu', rekoh, 'ranjen sam.' Kaže: 'Diži se!' Sreća da je tu bio zapovjednik logora, Anto. Rekao mu je da me ne dira, da sam ranjen. Sutradan je došla jedna djevojka iz MKCK, popisala nas i rekla da smo sad bezbjedni, da UNPROFOR zna za nas, da će doći ljekar da nas pregleda. Ljekar je došao prekosutra sa TV kamerama, čini mi se CBS, koji su nas snimili. Mene je prvog pregledao. Rekao sam mu da sam ranjen, da imam problema sa prehladom bubrega. On je sve to zapisao. Nije prošlo dvadesetak minuta, zove mene i još njih 5-6. Kaže, vi ste bolesni i ići ćete za Zenicu. Uveli su nas u svoj džip i odvezli u bazu UNPROFOR-a u Novi Travnik. Tu su nam dali da jedemo i prvim konvojem prebacili u Zenicu.

Po dolasku u Zenicu", kaže Ahmić, „saznao sam da mi majka i sestre nisu izašle iz Ahmića. Na jednoj videokaseti vidio sam kako zapovjednik snaga UN-a, Bob Stjuart (Bob Stewart), pokazuje jednu kuću u Ahmićima i izjavljuje da je u njoj stradala žena sa kćerkama. Pokazuje i dva muška leša i zaključuje da su to, vjerovatno, otac i sin koji su pokušali da ih zaštite, ali su ih ustaše pobili. Jedan kaže da je manijak uletio u podrum, gdje je bila žena sa kćerkama, bacio bombu, ubio ih, masakrirao i zapalio. Tako, od kompletne moje familije, samo sam ja ostao živ. U Ahmićima je ubijeno 86 mještana. Kada se dodaju ubijeni u Nadiocima, onda je to 103. Tu je bilo još izbjeglica iz okoline Foče, istočne Bosne, sela Karaule, tako da je ukupno, po mom mišljenju, ubijeno oko 120 ljudi."[95]

Neopisivo je tužna i sudbina stanovnika sela Nadioci, nekoliko kilometara udaljenog od Ahmića. Tri porodice iz tog sela pokušale su pobjeći na traktorima, ali ih je presreo Miroslav Bralo, zvani Cicko, sa svojim bojovnicima i sve ih poklao. (Postoje osnovane sumnje da je ovaj zločinac ubio oko 70 civila Bošnjaka.)

Tako su potpuno iskorijenjene porodice Mehmeda Čeremića, Osmana i Esada Salkića. Od 17 stanovnika Nadioka, pobijenih 16. aprila 1993, osmero su djeca između 3 i 14 godina. Tako više nema Bošnjaka u selu Nadioci.

2. Materijalne štete na stambenim i pratećim objektima

Slika porušene donje džamije u Ahmićima „obišla je svijet" i postala prepoznatljiv simbol stradanja Bošnjaka, ne samo u tom dijelu Bosne. U zločinačkom pohodu na suverenu državu Republiku Bosnu i Hercegovinu, u periodu 1992. do 1995. godine, nisu pošteđeni čak ni najvredniji objekti islamske arhitekture nulte kategorije. U Ahmićima su srušene i zapaljene obje džamije, a ukupno u Bosni je srušeno 1.437 objekata islamske arhitekture. Od toga 1.114 džamija. Do temelja je srušeno 614 džamija, 307 džamija je oštećeno. Srušeno je 218 mesdžida, 69 mekteba i 37 turbeta. U slučajevima uništavanja objekata islamske arhitekture radilo se o sistematskom, planiranom i organiziranom uništavanju. Cilj je bio, između ostalog, uništenje bosanskog multietničkog i multikulturnog društva, a u konkretnom slučaju njegovih znakova.

[95] Izjave svih preživjelih svjedoka iz Ahmića nalaze se u Arhivu Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu.

Ovaj rad se nije detaljnije bavio istraživanjem materijalnih šteta u Ahmićima, ali se sa sigurnošću može reći da su materijalne štete počinjene na stambenim i pratećim objektima ogromne i neprocjenjive. Šta je ostalo od Ahmića nakon akcije u aprilu 1993, nazvane „48 sati pepela", govori kodni naziv akcije sam po sebi. Ovdje treba reći da su ratna razaranja na području Ahmića ostavila takve posljedice koje će se osjećati dugi niz godina.

Zvanična procjena materijalnih šteta nije rađena, ali se iz fotografija koje slijede može pretpostaviti da se radi o materijalnim štetama u milionskom iznosu.

Uništeni ljudski životi i duševna bol nanesena preživjelim Ahmićanima su, naravno, neprocjenjivi.

Fotografije koje slijede preuzete su iz Arhiva Udruženja građana žrtava rata „92-95. 16. april" Ahmići.

PORUŠENA OSNOVNA ŠKOLA U AHMIĆIMA

PORUŠENA OSNOVNA ŠKOLA U AHMIĆIMA

OSNOVNA ŠKOLA U AHMIĆIMA

OSNOVNA ŠKOLA U AHMIĆIMA

OSNOVNA ŠKOLA U AHMIĆIMA

OSNOVNA ŠKOLA U AHMIĆIMA

DŽAMIJA U DONJIM AHMIĆIMA KOJU JE SAGRADIO HADŽI HAZIM (ŠAĆIR) AHMIĆ 1991. GODINE

MINIRANA DŽAMIJA U DONJIM AHMIĆIMA

MINIRANA DŽAMIJA U DONJIM AHMIĆIMA

MINIRANA DŽAMIJA U DONJIM AHMIĆIMA

MINIRANA DŽAMIJA I POPALJENE KUĆE U DONJIM AHMIĆIMA

MINIRANA DŽAMIJA U DONJIM AHMIĆIMA

NA SRUŠENOJ MUNARI ISPISANI SU GRAFITI “BOG S NAMA, MAMU TURSKU”

NA MINIRANOJ DŽAMIJI U AHMIĆIMA BOJOVNICI HVO-A SU NAPISALI GRAFIT: “DISKO 48 H PEPELA. RADI OD 16. 04. 93.”

ZAPALJENA DŽAMIJA U GORNJIM AHMIĆIMA

ZAPALJENA DŽAMIJA U GORNJIM AHMIĆIMA

ZAPALJENA I DO TEMELJA IZGORJELA,
A NAKON TOGA MINIRANA DŽAMIJA U GORNJIM AHMIĆIMA

ZAPALJENA I DO TEMELJA IZGORJELA,
A NAKON TOGA MINIRANA DŽAMIJA U GORNJIM AHMIĆIMA

ZAPALJENA I DO TEMELJA IZGORJELA,
A NAKON TOGA MINIRANA DŽAMIJA U GORNJIM AHMIĆIMA

ZAPALJENA I DO TEMELJA IZGORJELA,
A NAKON TOGA MINIRANA DŽAMIJA U GORNJIM AHMIĆIMA

ZAPALJENA KUĆA DŽEMALA (HUSO) AHMIĆA

IZGORJELA TIJELA DŽEMALA (HUSO) AHMIĆA (1921) I NJEGOVE SUPRUGE RASME (NEZIR) AHMIĆ (1927)

IZGORJELA TIJELA DŽEMALA (HUSO) AHMIĆA (1921) I NJEGOVE SUPRUGE RASME (NEZIR) AHMIĆ (1927)

DESNA RUKA UBIJENOG A ZATIM ZAPALJENOG DŽEMALA AHMIĆA

DŽEMAL (HUSO) AHMIĆ (1921) U SVOJOJ KUĆI JE UBIJEN, A ZATIM ZAJEDNO S KUĆOM ZAPALJEN

U PODRUMU KUĆE DŽEMALA AHMIĆA, GDJE SU SE SKLONULI OD NAPADA HVO-A, STRIJELJANO JE A ZATIM ZAPALJENO 7 CIVILA:

1. AHMIĆ (ALIJA) ALMA (1977)
2. AHMIĆ (MEHMED) LATIFA (1944)
3. AHMIĆ (ALIJA) SMAILA (1969)
4. AHMIĆ (ALIJA) SABIRA (1970)
5. PEZER (MUSTAFA) AZIZ (1912)
6. PEZER (ŠERIF) NEZIRA (1915)
7. PEZER (AZIZ) SIRAĐ (1948)

U PODRUMU KUĆE DŽEMALA AHMIĆA, GDJE SU SE SKLONULI OD NAPADA HVO-A, STRIJELJANO JE A ZATIM ZAPALJENO 7 CIVILA:

1. AHMIĆ (ALIJA) ALMA (1977)
2. AHMIĆ (MEHMED) LATIFA (1944)
3. AHMIĆ (ALIJA) SABIRA (1970)
4. AHMIĆ (ALIJA) SMAILA (1969)
5. PEZER (MUSTAFA) AZIZ (1912)
6. PEZER (ŠERIF) NEZIRA (1915)
7. PEZER (AZIZ) SIRAĐ (1948)

U PODRUMU KUĆE AHMIĆ DŽEMALA, GDJE SU SE SKLONULI OD NAPADA HVO-a, STRIJELJANO JE A ZATIM ZAPALJENO 7 CIVILA:

1. AHMIĆ (ALIJA) ALMA (1977)
2. AHMIĆ (MEHMED) LATIFA (1944)
3. AHMIĆ (ALIJA) SABIRA (1970)
4. AHMIĆ (ALIJA) SMAILA (1969)
5. PEZER (MUSTAFA) AZIZ (1912)
6. PEZER (ŠERIF) NEZIRA (1915)
7. PEZER (AZIZ) SIRAĐ (1948)

VOJNICI UN-a IZNOSE IZGORJELA TIJELA IZ PODRUMA KUĆE DŽEMALA AHMIĆA

1. AHMIĆ (ALIJA) ALMA (1977)
2. AHMIĆ (MEHMED) LATIFA (1944)
3. AHMIĆ (ALIJA) SABIRA (1970)
4. AHMIĆ (ALIJA) SMAILA (1969)
5. PEZER (MUSTAFA) AZIZ (1912)
6. PEZER (ŠERIF) NEZIRA (1915)
7. PEZER (AZIZ) SIRADŽ (1948)

VOJNICI UN-a IZNOSE IZGORJELO TIJELO DŽEMALA (HUSO) AHMIĆA (1921)

VOJNICI UN-a IZNOSE IZGORJELO TIJELO DŽEMALA (HUSO) AHMIĆA (1921)

VOJNICI UN-a IZNOSE IZGORJELO TIJELO DŽEMALA (HUSO) AHMIĆA (1921)

PRILIKOM IZNOŠENJA IZGORJELIH 9 TIJELA IZ KUĆE DŽEMALA (HUSO) AHMIĆA
JEDAN OD VOJNIKA UN-a JE ZAPLAKAO

STRIJELJANI ŠEFIK (ŠEMSO) PEZER (1941) U SVOJOJ GARAŽI

VOJNICI UN-a ODVLAČE U TRANSPORTER STRIJELJANOG
ŠEFIKA (ŠEMSO) PEZERA (1941)

VOJNICI UN-a NOSE UBIJENOG SAKIBA (MEHMED) AHMIĆA (1934)

VOJNICI UN-a NOSE UBIJENOG SAKIBA (MEHMED) AHMIĆA (1934)

NA LIVADI IZA KUĆE SABAHUDINA ZECA,
STRIJELJANI ZAIM (FEHIM) PAČO (1968) IZ FOČE

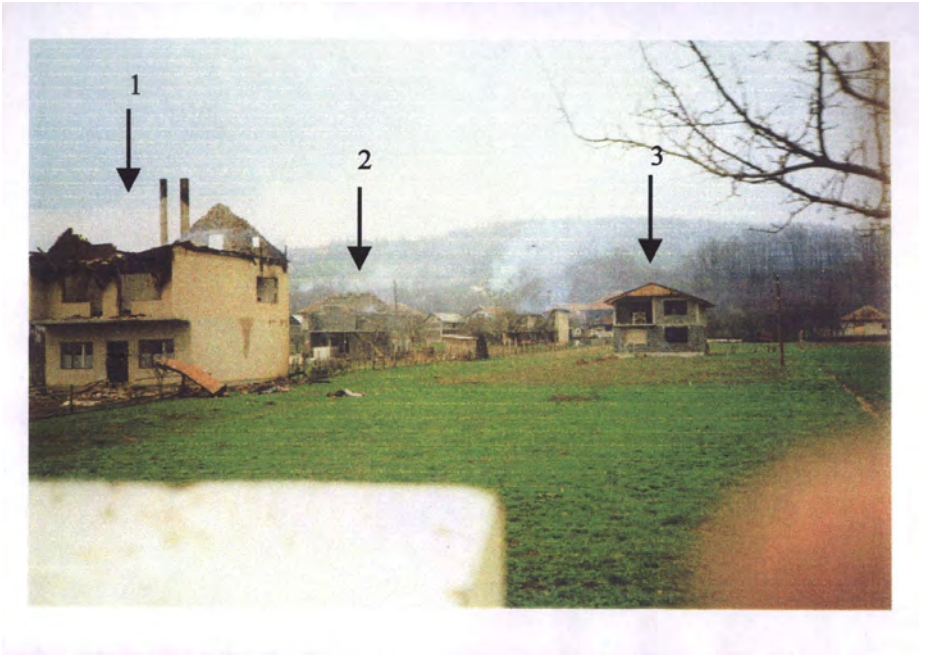

1. IZGORJELA KUĆA SABAHUDINA (AVDO) ZECA (1956)
2. IZGORJELA ŠTALA SABAHUDINA ZECA I UBIJENI ZAIM PAČO
3. IZGORJELA KUĆA NURIJE (HILMIJA) AHMIĆA

IZGORJELA KUĆA SABAHUDINA ZECA

VOJNICI UN-a KUPE UBIJENE BOŠNJAKE U AHMIĆIMA - NA LIVADI IZA KUĆE SABAHUDINA ZECA LEŽI ABDULAH (MEHMED) BRKO (1945) IZ VIŠEGRADA

BRKO (MEHMED) ABDULAH (1975) IZ VIŠEGRADA I ALIĆ (HADŽO) EŠREF (1954) IZ ZENICE

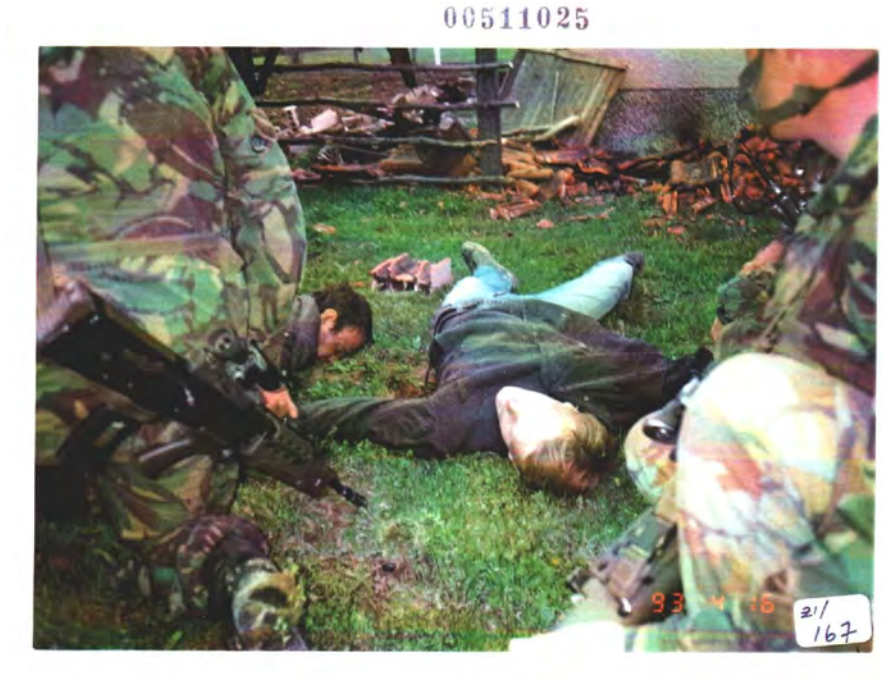

UBIJENI ABDULAH (MEHMED) BRKO (1945) IZ VIŠEGRADA I HUSO (FEHIM) PAČO (1972) IZ FOČE

FOTOGRAFIRANJE VOJNIKA UN-a POSLIJE KUPLJENJA UBIJENIH CIVILA U AHMIĆIMA

ABDULAH (MEHMED) BRKO (1945) IZ VIŠEGRADA I
EŠREF (HADŽO) ALIĆ (1954) IZ ZENICE

UBIJENI:

ZAIM (FEHIM) PAČO (1968) IZ FOČE

FEHIM (HUSO) PAČO (1936) IZ FOČE

ABDULAH (MEHMED) BRKO (1945) IZ VIŠEGRADA

EŠREF (DAĐO) ALIĆ (1954) IZ ZENICE

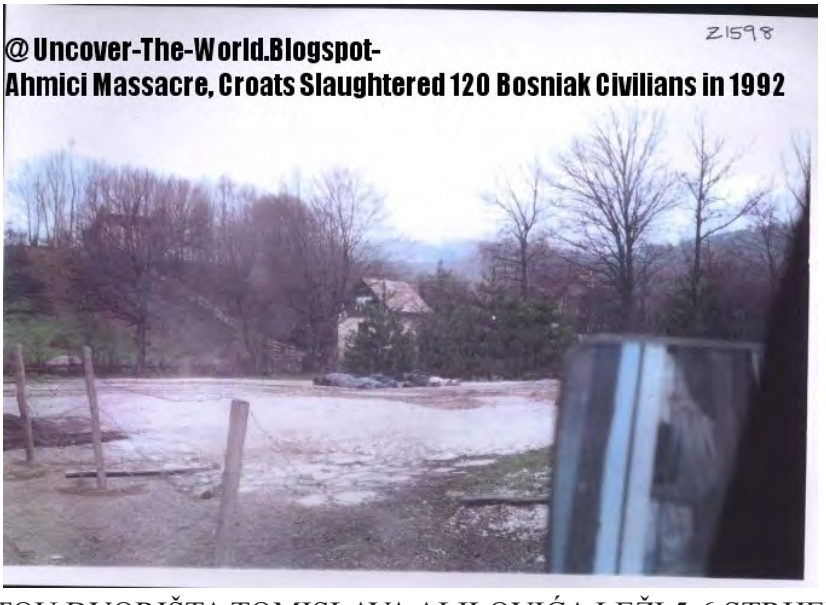

NA PLATOU DVORIŠTA TOMISLAVA ALILOVIĆA LEŽI 5-6 STRIJELJANIH CIVILA BOŠNJAKA IZ AHMIĆA

IZGORJELA KUĆA ZINETE PEZER

IZGORJELA KUĆA VEJSILA AHMIĆA

IZGORJELA KUĆA I ŠTALA ISMETA PEZERA

IZGORJELA KUĆA I ŠTALA ESADA AHMIĆA

IZGORJELA KUĆA MIDHETA BERBIĆA

IZGORJELE KUĆE NERMINA KERME I NAŠIDA AHMIĆA

IZGORJELA KUĆA ZUHDIJE (OMER) AHMIĆA

IZGORJELA KUĆA REDŽIBA (OMER) AHMIĆA (1927),
U KOJOJ JE UBIJEN I ZAPALJEN

IZGORJELA KUĆA SEZAHIJE PEZERA

KUĆA ŠUHRETA (SAKIB) AHMIĆA (1955) U PLAMENU

IZGORJELA KUCA STRIJELJANOG SUHRETA (SAKIB) AHMICA (1955)

IZGORJELA KUCA SAKIBA AHMICA

U KOJOJ SU UBIJENI A ZATIM ZAPALJENI:

1. AHMIĆ (SAKIB) NASER (1963)
2. AHMIĆ (NASER) SEJO (1993) **IMAO SAMO 3 MJESECA**
3. ORMANOVIĆ (HUSNIJA) ZEHRUDINA (1965) - NASEROVA SUPRUGA
4. ARNAUT (ZEDIN) ELVIS (1985) – ZEHRUDININ SIN

IZGORJELA KUĆA STRIJELJANOG HADŽI HAZIMA (ŠAĆIR) AHMIĆA (1924)

IZGORJELA KUĆA ABDULAHA AHMIĆA

IZGORJELA KUĆA STRIJELJANOG HUSEJINA (ŠEHO) AHMIĆA (1930)

IZGORJELA KUĆA NEDŽIBA I ZIJADA AHMIĆA

1. IZGORJELA KUĆA ZAHIRA AHMIĆA
2. IZGORJELA KUĆA I ŠTALA MIRSADA AHMIĆA

IZGORJELA KUĆA ZAHIRA AHMIĆA, U KOJOJ SU UBIJENI:
1. AHMIĆ (ZAHIR) ZAHIR (1946)
2. ZEC (SABAHUDIN) ALISA (1982)
3. ZEC (DERVIŠ) HAJRIJA (1952)

IZGORJELA KUĆA HAJRUDINA PJANIĆA

IZGORJELA KUĆA FEHIMA I SIDIKA AHMIĆA

IZGORJELA KUĆA I ŠTALA OMERA PEZERA

IZGORJELA KUĆA I ŠTALA REDŽE PEZERA

IZGORJELE KUĆE ATIFA I LATIFA AHMIĆA

IZGORJELE KUĆE STRIJELJANIH RAME (ŠEHO) AHMIĆA (1925) I NAZIFA (RAMO) AHMIĆA (1950)

IZGORJELA KUĆA ALIJE BILIĆA U PIRIĆIMA

IZGORJELA KUĆA HADŽE BILIĆA U PIRIĆIMA

UBIJENA OVCA U AHMIĆIMA

UBIJENI PAS U AHMIĆIMA

U AHMIĆE SU SNAGE UN-a UŠLE 16. APRILA 1993,
OKO 12 SATI, S NAMJEROM DA PREUZMU RANJENE CIVILE,
PRI ČEMU JE, NAKRATKO, PREKINUTO GRANATIRANJE AHMIĆA

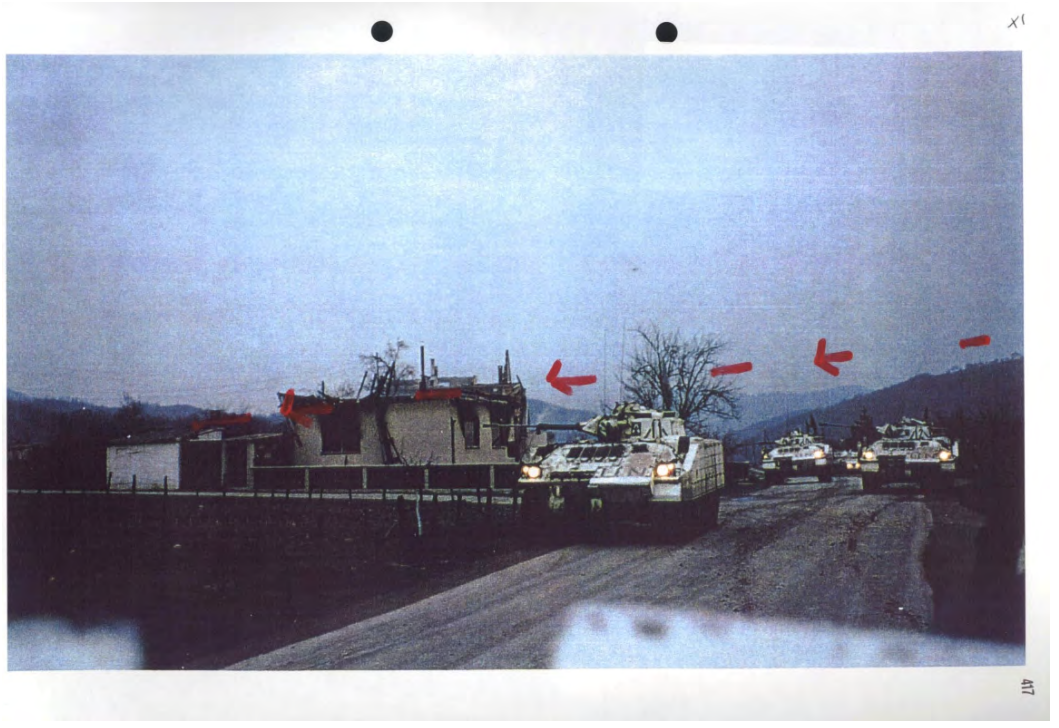

CIVILI BOŠNJACI IZ AHMIĆA MOLE ZA POMOĆ SNAGE UN-a

VOJNICI UN-a PREVIJAJU RANJENU U GLAVU NADIRU (FEHIM) AHMIĆ (1947), KOJA JE RANJENA PREKO PUTA KUĆE **VLATKA KUPREŠKIĆA.**

PREMINULA NA PUTU U BOLNICU U TRAVNIKU

VOJNICI UN-a PREVIJAJU RANJENU U GLAVU NADIRU (FEHIM) AHMIĆ (1947), KOJA JE RANJENA PREKO PUTA KUĆE **VLATKA KUPREŠKIĆA.**

PREMINULA NA PUTU U BOLNICU U TRAVNIKU

VOJNICI UN-a PREVIJAJU RANJENU U NOGE DŽENANU (SMAJO) PEZER

RANJENI FAHRUDIN (RAMIZ) AHMIĆ

VOJNICI UN-a TRANSPORTUJU RANJENU DŽENANU PEZER

BOŠNJACI AHMIĆA ISPRED SKLONIŠTA U
PODRUMU KUĆE NERMINA KERME

PREŽIVJELI BOSNJACI AHMICA PRILIKOM BJEŽANJA IZ DONJIH AHMICA PREMA GORNJEM DIJELU NASELJA SKLONULI SU SE U PODRUM KUĆE NERMINA KERME, GDJE JE DONESENA I RANJENA DŽENANA PEZER

ODVOŽENJE RANJENE DŽENANE PEZER

NAKON ŠTO SU JEDINICE HVO-a, POTPOMOGNUTE

LOKALNIM MJEŠTANIMA HRVATIMA, POČINILE ZLOČIN GENOCIDA NAD BOŠNJACIMA U AHMIĆIMA, NA SAMOM ULAZU U AHMIĆE NA ŠUPI UBIJENOG SAKIBA AHMIĆA ISPISALI SU GRAFIT:

“PAŽNJA MOLIM, 50 M. OPASNO PO ŽIVOT, SAMO 117 ŽRTAVA“

PUKOVNIK BOB STEWART U AHMIĆIMA 1993. GODINE

PUKOVNIK BOB STEWART S POSMATRAČIMA U OBILASKU KUĆE STRIJELJANOG MEHE (VELIJA) HRUSTANOVIĆA (1931) I ZARFE (1935)

PUKOVNIK BOB STEWART POKAZUJE IZGORJELA TIJELA U KUĆI SAKIBA AHMIĆA

OSTACI IZGORJELIH TIJELA UBIJENIH BOŠNJAKA IZ AHMIĆA
U KUĆI SAKIBA AHMIĆA

OSTACI IZGORJELIH TIJELA BOŠNJAKA IZ AHMIĆA U KUĆI SAKIBA AHMIĆA

OSTACI IZGORJELIH TIJELA UBIJENIH BOŠNJAKA U KUĆI SAKIBA AHMIĆA

OSTACI IZGORJELIH TIJELA UBIJENIH BOŠNJAKA U KUĆI SAKIBA AHMIĆA

IZGORJELA TIJELA UBIJENIH BOŠNJAKA U AHMIĆIMA

IZGORJELA TIJELA UBIJENIH BOŠNJAKA U AHMIĆIMA

OSTACI IZGORJELIH TIJELA UBIJENIH BOŠNJAKA U KUĆI SAKIBA AHMIĆA

IZGORJELA TIJELA UBIJENIH BOŠNJAKA U AHMIĆIMA

NAKON ŠTO SU POKUPLJENI POSMRTNI OSTACI UBIJENIH I ZAPALJENIH BOŠNJAKA IZ AHMIĆA, DOVUČENI SU U STARI VITEZ DA SE UKOPAJU

IDENTIFIKACIJA DOVEZENIH POSMRTNIH OSTATAKA BOŠNJAKA IZ AHMIĆA U STAROM VITEZU

RASPORED PRONAĐENIH POSMRTNIH OSTATAKA ZA UKOP

BAGER UN-a ISKOPAO JE VELIKU GROBNICU U STAROM VITEZU APRILA 1993, GDJE SU POKOPANI TADA PRONAĐENI POSMRTNI OSTACI UBIJENIH BOŠNJAKA IZ AHMIĆA

SPUŠTANJE POSMRTNIH OSTATAKA UBIJENIH BOŠNJAKA IZ AHMIĆA U ZAJEDNIČKU GROBNICU U STAROM VITEZU

POSMRTNI OSTACI UBIJENIH BOŠNJAKA IZ AHMIĆA U ZAJEDNIČKOJ GROBNICI U STAROM VITEZU

POSMRTNI OSTACI UBIJENIH BOŠNJAKA IZ AHMIĆA
U ZAJEDNIČKOJ GROBNICI U STAROM VITEZU

IZNOŠENJE POSMRTNIH OSTATAKA UBIJENIH BOŠNJAKA IZ KAMIONA ZA UKOP U STAROM VITEZU

PRILIKOM UKOPA UBIJENIH BOŠNJAKA IZ AHMIĆA U STAROM VITEZU NEKOLICINA MJEŠTANA VITEZA KLANJALA IM JE ZAJEDNIČKU DŽENAZU, KOJU JE PREDVODIO TADAŠNJI IMAM AHMEDAGINE DŽAMIJE U STAROM VITEZU

OMER ef. MEŠTROVAC

UKOPANI I UBIJENI BOŠNJACI IZ AHMIĆA

UREĐIVANJE MEZARJA U STAROM VITEZU NAKON ŠTO JE
UN-ov BAGER ZATRPAO TIJELA UBIJENIH BOŠNJAKA IZ AHMIĆA

ŠEHIDSKO MEZARJE U STAROM VITEZU 1993.

NAKON ŠTO SU 16. APRILA 1993. STRIJELJANI ISPRED SVOJE KUĆE, AHMIĆ (MEHMED) ALIJA (1936) I NJEGOV SIN AHMIĆ (ALIJA) MURIS (1966) SAKRIVENI SU I UKOPANI ISPOD JEDNE JABUKE U SVOJOJ BAŠČI. ZA NJIMA SE TRAGALO I TEK 16. MARTA 2007. OTKRIVENA JE LOKACIJA S KOJE SU EKSHUMIRANI

NAKON ŠTO SU 16. APRILA 1993. STRIJELJANI ISPRED SVOJE KUĆE, AHMIĆ (MEHMED) ALIJA (1936) I NJEGOV SIN AHMIĆ (ALIJA) MURIS (1966) SAKRIVENI SU I UKOPANI ISPOD JEDNE JABUKE U SVOJOJ BAŠČI. ZA NJIMA SE TRAGALO I TEK 16. MARTA 2007. OTKRIVENA JE LOKACIJA S KOJE SU EKSHUMIRANI

AMBLEM HRVATSKOG VIJEĆA OBRANE

AMBLEM VOJNE POLICIJE “JOKERI”. POLICIJA ZA POSEBNE NAMJENE, TJ. ZA IZVRŠENJE ZLOČINA U AHMIĆIMA I LAŠVANSKOJ DOLINI

SNAJPERISTI HVO-a U VITEZU

AMBLEM JEDINICE HVO-a "VITEZOVI", JEDINICA ZA POSEBNE NAMJENE

SNAJPERISTI HVO-a U VITEZU

SNAJPERISTI HVO-a U VITEZU

VI.

ŽRTVE ZLOČINA

UBIJENI

AHMIĆ (Nazif) AMIR

Prezime (Ime oca) Ime

Rođen/a: **03. 11. 1978.**
Mjesto rođenja: **AHMIĆI**
Matični broj: **0311978193612**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **ŠANTIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **NE**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **OSNOVNA**
Zanimanje: **UČENIK**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U KUĆI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **30. 12. 2002.**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **22. 03. 2003.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

AHMIĆ (Ramo) ASIM

Prezime (Ime oca) Ime

Ahmić (Ramo) Asim
1954.

Rođen/a: **20. 03. 1954.**
Mjesto rođenja: **AHMIĆI**
Matični broj: **2003954193612**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **ŠANTIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **TROJE**
Završena škola: **KV OBUĆAR**
Zanimanje: **RADNIK**
Mjesto zaposlenja: **PRIVATNI OBRTNIK**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U KUĆI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **26. 09. 2005.**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **11. 08. 2006.**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **25. 08. 2006.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

AHMIĆ (Alija) ALMA

Prezime (Ime oca) Ime

Ahmić (Alija) Alma
1977.

Rođen/a: **19. 08. 1977.**
Mjesto rođenja: **AHMIĆI**
Matični broj:**1908977198610**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAKINJA**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **ŽENSKO**
Oženjen / Udata: **NE**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **OSNOVNA**
Zanimanje: **UČENIK**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U KUĆI**
Način izvršenja zločina: **UBISTVO STRIJELJANJEM ZATIM SPALJIVANJEM MRTVOG LICA (spaljivanjem posmrtnih ostataka)**
Mjesto ekshumacije: **POĆULICA-VITEZ**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **TRAVNIK**
Datum identifikacije: **15. 11. 1999.**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **19. 11. 1999.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

AHMIĆ (Mehmed) ALIJA

Prezime (Ime oca) Ime

Ahmić (Mehmed) Alija
1936.

Rođen/a: **20. 09. 1936.**
Mjesto rođenja: **AHMIĆI**
Matični broj: **2009936193611**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **JEDNO**
Završena škola: **NEPOTPUNA OSNOVNA**
Zanimanje: **NK RADNIK**
Mjesto zaposlenja: **DP "VITEZIT" VITEZ**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **ISPRED KUĆE**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM**
Mjesto ekshumacije: **AHMIĆI**
Datum ekshumacije: **16. 03. 2007.**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **11. 04. 2007.**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **18. 04. 2008.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

AHMIĆ (Ćazim) BESIM

Prezime (Ime oca) Ime

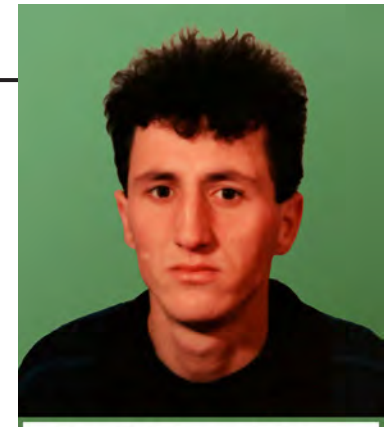

Ahmić (Ćazim) Besim
1968.

Rođen/a: **09. 07. 1968.**
Mjesto rođenja: **TRAVNIK**
Matični broj: **090796819362**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **ŠANTIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **NE**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **SREDNJA**
Zanimanje: **HEMIJSKI TEHNIČAR**
Mjesto zaposlenja: **NEZAPOSLEN**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **NA LIVADI**
Način izvršenja zločina: **UDARANJEM/BATINANJEM PO GLAVI**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **30. 12. 2002.**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **22. 03. 2003.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

AHMIĆ (Ređo) ČELEBIJA

Prezime (Ime oca) Ime

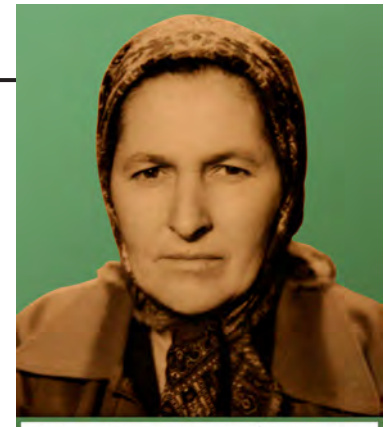

Ahmić (Ređo) Čelebija
1926.

Rođen/a: **12. 08. 1926.**
Mjesto rođenja: **BUSOVAČA-LONČARI**
Matični broj: **1208926198614**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAKINJA**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **ŽENSKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **NEPOTPUNA OSNOVNA**
Zanimanje: **DOMAĆICA**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U KUĆI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **NIJE IDENTIFIKOVANA**
Datum identifikacije: **----------**
Mjesto ukopa: **----------**
Datum ukopa: **----------**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

AHMIĆ (Huso) ĐULBA

Prezime (Ime oca) Ime

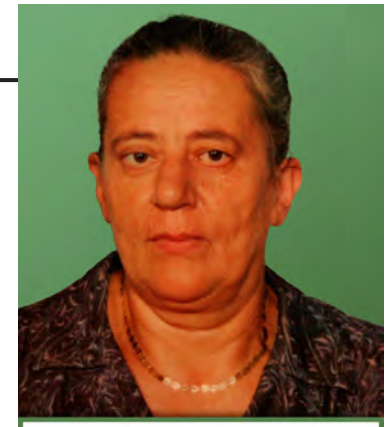

Ahmić (Huso) Đulba
1941.

Rođen/a: **26. 06. 1941.**
Mjesto rođenja: **BUSOVAČA-STRANE**
Matični broj: **2606941198616**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAKINJA**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **ŽENSKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **NEPOTPUNA OSNOVNA**
Zanimanje: **DOMAĆICA**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U KUĆI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM I SPALJIVANJEM MRTVOG LICA (spaljivanjem posmrtnih ostataka)**
Mjesto ekshumacije: **----------**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **NIJE IDENTIFIKOVANA**
Datum identifikacije: **----------**
Mjesto ukopa: **----------**
Datum ukopa: **----------**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

AHMIĆ (Huso) DŽEMAL

Prezime (Ime oca) Ime

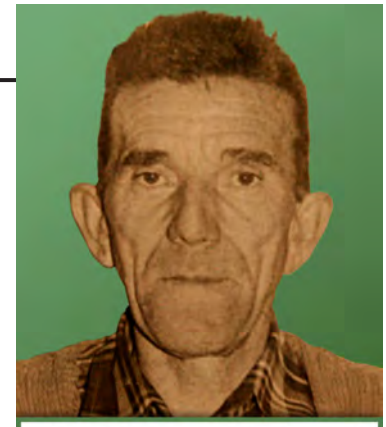

Ahmić (Huso) Džemal
1921.

Rođen/a: **06. 08. 1921.**
Mjesto rođenja: **AHMIĆI**
Matični broj: **0608921193619**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **NEPOTPUNA OSNOVNA**
Zanimanje: **RADNIK**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U KUĆI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM I SPALJIVANJEM MRTVOG LICA (spaljivanjem posmrtnih ostataka)**
Mjesto ekshumacije: **AHMIĆI**
Datum ekshumacije: **UN DOVEZAO TIJELO U MRTVAČNICU ZENICA**
Mjesto identifikacije: **ZENICA**
Datum identifikacije: **1993.**
Mjesto ukopa: **POČULICA**
Datum ukopa: **1993.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

AHMIĆ (Nesib) ELVEDIN

Prezime (Ime oca) Ime

Ahmić (Nesib) Elvedin
1974.

Rođen/a: **19. 02. 1974.**
Mjesto rođenja: **TRAVNIK**
Matični broj: **1902974193636**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **ŠANTIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **NE**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **SREDNJA**
Zanimanje:**AUTOMEHANIČAR**
Mjesto zaposlenja: **NEZAPOSLEN**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **ISPRED KUĆE**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM**
Mjesto ekshumacije: **NIJE EKSHUMIRAN**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **NIJE IDENTIFIKOVAN**
Datum identifikacije: **----------**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **----------**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

AHMIĆ (Ćamil) ESAD

Prezime (Ime oca) Ime

Ahmić (Ćamil) Esad
1940.

Rođen/a: **05. 02. 1940.**
Mjesto rođenja: **AHMIĆI**
Matični broj: **0502940193619**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **DVOJE**
Završena škola: **OSNOVNA**
Zanimanje: **NK RADNIK**
Mjesto zaposlenja: **DP "IMPREGNACIJA" VITEZ**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U KUĆI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **----------**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **----------**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

AHMIĆ (Hašim) FAHRUDIN

Prezime (Ime oca) Ime

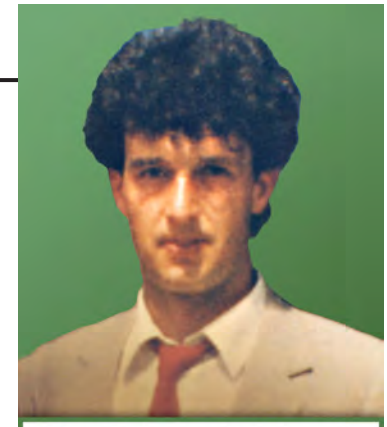

Ahmić (Hašim) Fahrudin
1955.

Rođen/a: **21. 03. 1955.**
Mjesto rođenja: **AHMIĆI**
Matični broj: **2103955193610**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **ŠANTIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **?**
Završena škola: **SREDNJA**
Zanimanje: **VKV HEMIČAR**
Mjesto zaposlenja: **DP "SPS" VITEZ**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **ISPRED KUĆE**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM**
Mjesto ekshumacije: **NIJE EKSHUMIRAN**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **----------**
Datum identifikacije: **----------**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **----------**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

AHMIĆ (Bajro) FATE

Prezime (Ime oca) Ime

Ahmić (Bajro) Fate
1939.

Rođen/a: **05. 05. 1939.**
Mjesto rođenja: **BUSOVAČA-MERDANI**
Matični broj: **0505939**_____
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAKINJA**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **ŽENSKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: NEPOTPUNA **OSNOVNA**
Zanimanje: **DOMAĆICA**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U KUĆI**
Način izvršenja zločina: **PJEŠADISJKIM ORUŽJEM (BOMBA)**
Mjesto ekshumacije: **NIJE EKSHUMIRANA**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **NIJE IDENTIFIKOVANA**
Datum identifikacije: **----------**
Mjesto ukopa: **----------**
Datum ukopa: **----------**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

AHMIĆ (Šemso) HAŠIM

Prezime (Ime oca) Ime

Ahmić (Šemso) Hašim
1931.

Rođen/a: **05. 02. 1931.**
Mjesto rođenja: **AHMIĆI**
Matični broj: **0502931193614**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **ŠANTIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **SREDNJA**
Zanimanje: **VKV PRAVLJAČ LIVNOG PULTA**
Mjesto zaposlenja: "**RMK ZENICA" ZENICA**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **ISPRED KUĆE**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **31. 10. 2002.**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **14. 03. 2005.**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **----------**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

AHMIĆ (Esad) HAJRA

Prezime (Ime oca) Ime

Ahmić (Esad) Hajra
1974.

Rođen/a: **28. 04. 1974.**
Mjesto rođenja: **AHMIĆI**
Matični broj: **2804974198621**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAKINJA**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **ŽENSKO**
Oženjen / Udata: **NE**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **SREDNJA**
Zanimanje: **DOMAĆICA**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **NA LIVADI**
Način izvršenja zločina: **SNAJPER**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **30. 12. 2002.**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **22. 03. 2003.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

AHMIĆ (Šeho) HUSEJIN

Prezime (Ime oca) Ime

Ahmić (Šeho) Husejin
1930.

Rođen/a: **23. 08. 1930.**
Mjesto rođenja: **AHMIĆI**
Matični broj: **2308930193617**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **OSNOVNA**
Zanimanje: **POLJOPRIVREDNIK**
Mjesto zaposlenja: **PENZIONER**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U KUĆI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **31. 10. 2002.**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **30. 12. 2002.**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **22. 03. 2003.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

AHMIĆ (Munib) HAJRUDIN

Prezime (Ime oca) Ime

Ahmić (Munib) Hajrudin
1959.

Rođen/a: **02. 01. 1959.**
Mjesto rođenja: **AHMIĆI**
Matični broj: **0201959193644**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **SREDNJA**
Zanimanje: **KV BRAVAR**
Mjesto zaposlenja: "**RMK ŽELJEZERA ZENICA" ZENICA**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U KUĆI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM I SPALJIVANJEM MRTVOG LICA (spaljivanje posmrtnih ostataka)**
Mjesto ekshumacije: **NIJE EKSHUMIRAN**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **NIJE IDENTIFIKOVAN**
Datum identifikacije: **----------**
Mjesto ukopa: **----------**
Datum ukopa: **----------**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

AHMIĆ (Nezir) HAJRIJA

Prezime (Ime oca) Ime

Ahmić (Nezir) Hajrija
1919.

Rođen/a: **14. 08. 1919.**
Mjesto rođenja: **BUSOVAČA-SOLOKOVIĆI**
Matični broj: **1408919198616**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAKINJA**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **ŽENSKO**
Oženjen / Udata: **NE**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **NEPOTPUNA OSNOVNA**
Zanimanje: **DOMAĆICA**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U KUĆI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **31. 10. 2002.**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **27. 02. 2004.**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **----------**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

AHMIĆ (Šaćir) HAZIM

Prezime (Ime oca) Ime

Ahmić (Šaćir) Hazim
1924.

Rođen/a: **25. 03. 1924.**
Mjesto rođenja: **AHMIĆI**
Matični broj: **2503942193610**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **OSNOVNA**
Zanimanje: **POLJOPRIVREDNIK**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U DŽAMIJI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **26. 09. 2005.**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **11. 08. 2006.**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **25. 08. 2006.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

AHMIĆ (Dervo) ISLAM

Prezime (Ime oca) Ime

Ahmić (Dervo) Islam
1947.

Rođen/a: **28. 06. 1947.**
Mjesto rođenja: **PIRIĆI-VITEZ**
Matični broj: **2806947193610**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **ŠANTIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **DVOJE**
Završena škola: **SREDNJA**
Zanimanje: **KV STOLAR**
Mjesto zaposlenja: **DP "IMPREGNACIJA" VITEZ**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **ISPRED KUĆE**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **26. 09. 2005.**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **11. 08. 2006.**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **25. 08. 2006.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

AHMIĆ (Mehmed) LATIFA

Prezime (Ime oca) Ime

Ahmić (Mehmed) Latifa
1944.

Rođen/a: **10. 08. 1944.**
Mjesto rođenja: **BUSOVAČA-SOLOKOVIĆI**
Matični broj: **1008944198614**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAKINJA**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **ŽENSKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **JEDNO**
Završena škola: **NEPOTPUNA OSNOVNA**
Zanimanje: **DOMAĆICA**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U KUĆI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM I SPALJIVANJEM MRTVOG LICA (spaljivanje posmrtnih ostataka)**
Mjesto ekshumacije: **POČULICA-VITEZ**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **TRAVNIK**
Datum identifikacije: **15. 11. 1999.**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **19. 11. 1999.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

AHMIĆ (Smail) MUJO

Prezime (Ime oca) Ime

Ahmić (Smail) Mujo
1958.

Rođen/a: **22. 01. 1958.**
Mjesto rođenja: **AHMIĆI**
Matični broj: **2201958193613**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **JEDNO**
Završena škola: **SREDNJA**
Zanimanje: **KV TRGOVAC**
Mjesto zaposlenja: **TRGOVAČKO PREDUZEĆE "VJETRENICA"**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U KUĆI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **----------**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **22. 03. 2003.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

AHMIĆ (Alija) MURIS

Prezime (Ime oca) Ime

Ahmić (Alija) Muris
1966.

Rođen/a: **25. 08. 1966.**
Mjesto rođenja: **AHMIĆI**
Matični broj: **2508966193612**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **NE**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **VISOKA**
Zanimanje: **RUDARSKI INŽINJER**
Mjesto zaposlenja: **DP "VITEZIT" VITEZ**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **ISPRED KUĆE**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM**
Mjesto ekshumacije: **AHMIĆI**
Datum ekshumacije: **16. 03. 2007.**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **11. 04. 2007.**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **18. 04. 2008.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

AHMIĆ (Akif) MINETA

Prezime (Ime oca) Ime

Ahmić (Akif) Mineta
1957.

Rođen/a: **04. 12. 1957.**
Mjesto rođenja: **VITEZ-VRANISKA**
Matični broj: **0412957198615**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAKINJA**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **ŽENSKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **TROJE**
Završena škola: **OSNOVNA**
Zanimanje: **DOMAĆICA**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U KUĆI**
Način izvršenja zločina: **PJEŠADIJKSIM ORUŽJEM (BOMBA I SNAJPER)**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **26. 09. 2005.**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **11. 08. 2006.**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **25. 08. 2006.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

AHMIĆ (Tahir) MUNIB

Prezime (Ime oca) Ime

Ahmić (Tahir) Munib
1934.

Rođen/a: **15. 07. 1934.**
Mjesto rođenja: **AHMIĆI**
Matični broj: **1507934193610**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **SREDNJA**
Zanimanje: **KV BRENTISTA**
Mjesto zaposlenja: **DP "IMPREGNACIJA" VITEZ**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **ISPRED KUĆI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM**
Mjesto ekshumacije: **MASOVNA GROBNICA VITEZ**
Datum ekshumacije: **31. 10. 2002.**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **30. 12. 2002.**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **22. 03. 2003.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

AHMIĆ (Osman) MIRNESA

Prezime (Ime oca) Ime

Ahmić (Osman) Mirnesa
1964.

Rođen/a: **25. 02. 1964.**
Mjesto rođenja: **TRAVNIK**
Matični broj: **2502964198627**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI-NADIOCI**
Nacionalnost: **BOŠNJAKINJA**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **ŽENSKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **JEDNO**
Završena škola: **SREDNJA**
Zanimanje: **DOMAĆICA**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U ZBJEGU**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM (masovno strijeljanje)**
Mjesto ekshumacije: **----------**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **13. 03. 2002.**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **17. 03. 2002.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

AHMIĆ (Sakib) NASER

Prezime (Ime oca) Ime

Ahmić (Sakib) Naser
1963.

Rođen/a: **12. 12. 1963.**
Mjesto rođenja: **AHMIĆI-VITEZ**
Matični broj: **1212963193611**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **DVOJE**
Završena škola: **SREDNJA**
Zanimanje: **KV OBUĆAR**
Mjesto zaposlenja: **SAMOSTALNI OBRTNIK**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U KUĆI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM I SPALJIVANJEM MRTVOG LICA (spaljivanje posmrtnih ostataka)**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **27. 09. 2005.**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **12. 12. 2005.**
17. 09. 2005.
Mjesto ukopa: **NIJE UKOPAN-PORODICA ČEKA**
Datum ukopa: **TIJELO ČEKA U VISOKOM**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

AHMIĆ (Fehim) NADIRA

Prezime (Ime oca) Ime

Rođen/a: **06. 04. 1947.**
Mjesto rođenja: **AHMIĆI**
Matični broj: **0604947198613**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **ŠANTIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAKINJA**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **ŽENSKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **NEPOTPUNA OSNOVNA**
Zanimanje: **DOMAĆICA**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **NA LIVADI**
Način izvršenja zločina: **SNAJPEROM**
Mjesto ekshumacije: **----------**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **TRAVNIK**
Datum identifikacije: **----------**
Mjesto ukopa: **TRAVNIK**
Datum ukopa: **20. 04. 1993.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

AHMIĆ (Ramo) NAZIF

Prezime (Ime oca) Ime

Ahmić (Ramo) Nazif
1950.

Rođen/a: **13. 08. 1950.**
Mjesto rođenja: **AHMIĆI**
Matični broj: **1308950193644**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **ŠANTIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **JEDNO**
Završena škola: **FAKULTET ZAŠTITE NA RADU**
Zanimanje: **INŽINJER ZAŠTITE NA RADU**
Mjesto zaposlenja: **DP "SPS" VITEZ**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U KUĆI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **11. 08. 2006.**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **25. 08. 2006.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

AHMIĆ (Ramo) RASIM

Prezime (Ime oca) Ime

Ahmić (Ramo) Rasim
1964.

Rođen/a: **02. 06. 1964.**
Mjesto rođenja: **AHMIĆI**
Matični broj: **0206964193611**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **ŠANTIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **JEDNO (1)**
Završena škola: **SREDNJA ŠKOLA**
Zanimanje: **KV BRAVAR**
Mjesto zaposlenja: **DP "SPS" VITEZ**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U KUĆI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **26. 09. 2005.**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **11. 08. 2006.**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **25. 08. 2006.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

AHMIĆ (Šeho) RAMO

Prezime (Ime oca) Ime

Ahmić (Šeho) Ramo
1925.

Rođen/a: **25. 05. 1925.**
Mjesto rođenja: **AHMIĆI**
Matični broj: **2505925193625**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **ŠANTIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **OSNOVNA**
Zanimanje: **VK MAGACINER**
Mjesto zaposlenja: **DP "SPS" VITEZ**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U KUĆI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM**
Mjesto ekshumacije: **----------**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **----------**
Datum identifikacije: **NIJE IDENTIFIKOVAN**
Mjesto ukopa: **NEPOZNATO**
Datum ukopa: **----------**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

AHMIĆ (Rasim) RAZIJA

Prezime (Ime oca) Ime

Rođen/a: **06. 10. 1963.**
Mjesto rođenja: **----------**
Matični broj: **0610963195039**
Datum smrti: **16. 04. 1993. godine**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAKINJA**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **ŽENSKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **SREDNJA**
Zanimanje: **RADNIK**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U KUĆI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM I SPALJIVANJEM MRTVOG LICA (spaljivanje posmrtnih ostataka)**
Mjesto ekshumacije: **MASOVNA GROBNICA VITEZ**
Datum ekshumacije: **26. 09. 2005.**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **11. 08. 2006.**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **25. 08. 2006.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

AHMIĆ (Nezir) RASMA

Prezime (Ime oca) Ime

Ahmić (Nezir) Rasma
1927.

Rođen/a: **01. 04. 1927.**
Mjesto rođenja: **BUSOVAČA-SOLOKOVIĆI**
Matični broj: **0104927198614**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAKINJA**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **ŽENSKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **NEPOTPUNA OSNOVNA**
Zanimanje: **DOMAĆICA**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U KUĆI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM I SPALJIVANJEM MRTVOG LICA (spaljivanje posmrtnih ostataka)**
Mjesto ekshumacije: **ZENICA**
Datum ekshumacije: **UN DOVEZAO TIJELO U MRTVAČNICU ZENICA**
Mjesto identifikacije: **ZENICA**
Datum identifikacije: **1993.**
Mjesto ukopa: **POČULICA**
Datum ukopa: **1993.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

AHMIĆ (Omer) REDŽIB

Prezime (Ime oca) Ime

Ahmić (Omer) Redžib
1927.

Rođen/a: **05. 06. 1927.**
Mjesto rođenja: **AHMIĆI**
Matični broj: **0506927193648**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **SREDNJA**
Zanimanje: **RADNIK**
Mjesto zaposlenja: **PENZIONER**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **ISPRED KUĆE**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM**
Mjesto ekshumacije: **MASOVNA GROBNICA VITEZ**
Datum ekshumacije: **31. 10. 2002.**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **18. 12. 2003.**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **19. 12. 2003.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

AHMIĆ (Naser) SEAD

Prezime (Ime oca) Ime

Rođen/a: **14. 01. 1993. – TRI MJESECA**
Mjesto rođenja: **ZENICA**
Matični broj: **NIJE UPISAN**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **NE**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **----------**
Zanimanje: **----------**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U KUĆI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM I SPALJIVANJEM MRTVOG LICA (spaljivanje posmrtnih ostataka)**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **27. 09. 2005.**
Mjesto identifikacije: **NIJE IDENTIFIKOVAN**
Datum identifikacije: **----------**
Mjesto ukopa: **----------**
Datum ukopa: **----------**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

Ahmić (Mujo) Smail
1931.

AHMIĆ (Mujo) SMAIL

Prezime (Ime oca) Ime

Rođen/a: **01. 02. 1931.**
Mjesto rođenja: **AHMIĆI**
Matični broj: **0102931193613**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **SREDNJA**
Zanimanje: **KV STOLAR**
Mjesto zaposlenja: **DP "SPS" VITEZ**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U KUĆI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **30. 12. 2002.**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **22. 03. 2003.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRAN**

AHMIĆ (Alija) SABIRA

Prezime (Ime oca) Ime

Ahmić (Alija) Sabira
1970.

Rođen/a: **07. 12. 1970.**
Mjesto rođenja: **AHMIĆI**
Matični broj: **07121970198628**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAKINJA**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **ŽENSKO**
Oženjen / Udata: **NE**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **OSNOVNA**
Zanimanje: **DOMAĆICA**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U KUĆI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM I SPALJIVANJEM MRTVOG LICA (spaljivanje posmrtnih ostataka)**
Mjesto ekshumacije: **POĆULICA-VITEZ**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **TRAVNIK**
Datum identifikacije: **15. 11. 1999.**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **19. 11. 1999.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

AHMIĆ (Alija) SMAILA

Prezime (Ime oca) Ime

Ahmić (Alija) Smaila
1969.

Rođen/a: **05. 05. 1969.**
Mjesto rođenja: **AHMIĆI**
Matični broj: **0505969198627**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAKINJA**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **ŽENSKO**
Oženjen / Udata: **NE**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **SREDNJA**
Zanimanje: **DOMAĆICA**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U KUĆI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM I SPALJIVANJEM MRTVOG LICA (spaljivanje posmrtnih ostataka)**
Mjesto ekshumacije: **POĆILICA-VITEZ**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **TRAVNIK**
Datum identifikacije: **15. 11. 1999.**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **19. 11. 1999.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

AHMIĆ (Sakib) SAMIR

Prezime (Ime oca) Ime

Ahmić (Sakib) Samir
1974.

Rođen/a: **07. 01. 1974.**
Mjesto rođenja: **AHMIĆI**
Matični broj: **0701974193610**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **NE**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **SREDNJA**
Zanimanje: **STUDENT INFORMATIKE**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U KUĆI**
Način izvršenja zločina: **PJEŠADISJKO NAORUŽANJE (BOMBA)**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **26. 09. 2005.**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **11. 08. 2006.**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **25. 08. 2006.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

AHMIĆ (Mirsad) SEMIR

Prezime (Ime oca) Ime

Ahmić (Mirsad) Semir
1985.

Rođen/a: **07. 05. 1985.**
Mjesto rođenja: **AHMIĆI**
Matični broj: **0705985193049**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **NE**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **OSNOVNA**
Zanimanje: **UČENIK**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U KUĆI**
Način izvršenja zločina: **PJEŠADIJSKO NAORUŽANJE (BOMBA)**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **31. 10. 2004.**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **26. 10. 2004.**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **----------**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

AHMIĆ (Mehmed) SAKIB

Prezime (Ime oca) Ime

Ahmić (Mehmed) Sakib
1934.

Rođen/a: **21. 09. 1934.**
Mjesto rođenja: **AHMIĆI**
Matični broj: **2109934193619**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **SREDNJA**
Zanimanje: **KV ELEKTRIČAR**
Mjesto zaposlenja: **"RMK ZENICA" ZENICA**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U KUĆI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **----------**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **----------**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRAN**

AHMIĆ (Sakib) ŠUHRET

Prezime (Ime oca) Ime

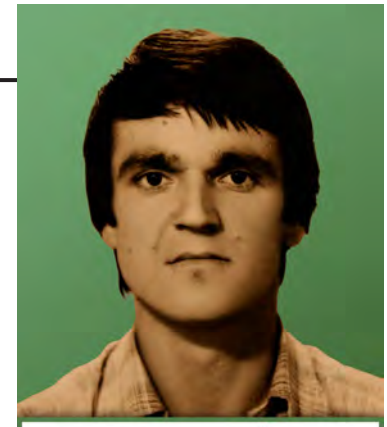

Ahmić (Sakib) Šuhret
1955.

Rođen/a: **03. 05. 1955.**
Mjesto rođenja: **PULAC-TRAVNIK**
Matični broj: **0305955193615**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **TROJE**
Završena škola: **SREDNJA**
Zanimanje: **NK RADNIK**
Mjesto zaposlenja: **DP "IMPREGNACIJA" VITEZ**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U KUĆI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **31. 10. 2002.**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **30. 12. 2002.**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **22. 03. 2003.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

AHMIĆ (Naser) ŠUHRETA

Prezime (Ime oca) Ime

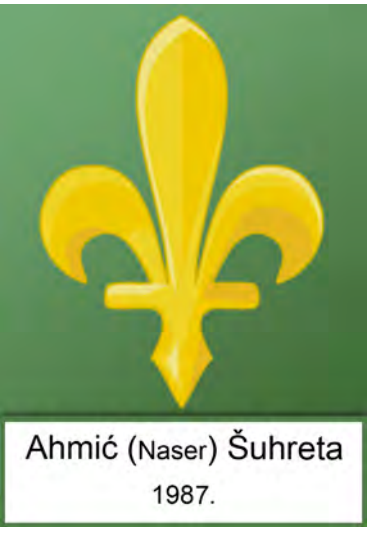

Rođen/a: **17. 03. 1987.**
Mjesto rođenja: **TRAVNIK**
Matični broj: **1703987198057**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAKINJA**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **ŽENSKO**
Oženjen / Udata: **NE**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **NEPOTPUNA OSNOVNA**
Zanimanje: **UČENIK**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U ZBJEGU**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM (masovno strijeljanje)**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **----------**
Datum identifikacije: **----------**
Mjesto ukopa: **----------**
Datum ukopa: **----------**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

AHMIĆ (Dervo) ŠEFIK

Prezime (Ime oca) Ime

Ahmić (Dervo) Šefik
1949.

Rođen/a: **20. 12. 1949.**
Mjesto rođenja: **AHMIĆI**
Matični broj: **2012949193611**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **JEDNO**
Završena škola: **OSNOVNA**
Zanimanje: **NK RADNIK**
Mjesto zaposlenja: **DP "RMK ZENICA ZENICA" ZENICA**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U KUĆI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **11. 08. 2006.**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **25. 08. 2006.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

AHMIĆ (Besim) ZULEJHA

Prezime (Ime oca) Ime

Rođen/a: **02. 09. 1953.**
Mjesto rođenja: **AHMIĆI**
Matični broj: **0209953198610**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAKINJA**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **ŽENSKO**
Oženjen / Udata: **NE**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **OSNOVNA**
Zanimanje: **RADNIK**
Mjesto zaposlenja: **IMPREGNACIJA-VITEZ**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U KUĆI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **26. 09. 2005.**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **11. 08. 2006.**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **25. 08. 2006.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRAN**

AHMIĆ (Zahir) ZAHIR

Prezime (Ime oca) Ime

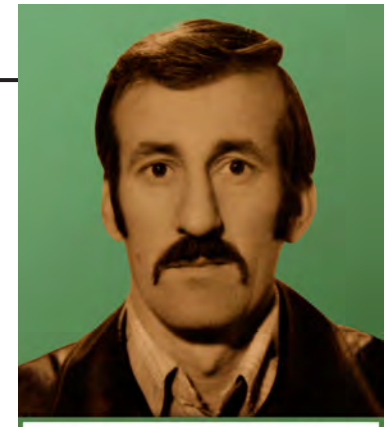

Ahmić (Zahir) Zahir
1946.

Rođen/a: **01. 02. 1946.**
Mjesto rođenja: **AHMIĆI**
Matični broj: **0102946193612**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **JEDNO**
Završena škola: **SREDNJA**
Zanimanje: **KV MEHANIČAR**
Mjesto zaposlenja: **DP "SINTEVIT" VITEZ**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U KUĆI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **31. 10. 2002.**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **30. 12. 2002.**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **22. 03. 2003.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

ALIĆ (Hadžo) EŠREF

Prezime (Ime oca) Ime

Rođen/a: **20. 04. 1954.**
Mjesto rođenja: **TETOVO-ZENICA**
Matični broj: **2004954190011**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **----------**
Završena škola: **----------**
Zanimanje: **RADNIK**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **----------**
Mjesto izvršenja zločina: **NA ULICI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **ZENICA**
Datum identifikacije: **----------**
Mjesto ukopa: **ZENICA - TETOVO**
Datum ukopa: **----------**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

ARNAUT (Zedin) ELVIS

Prezime (Ime oca) Ime

Arnaut (Zedin) Elvis
1985.

Rođen/a: **16. 06. 1985.**
Mjesto rođenja: **ZENICA**
Matični broj: **1606985190053**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **NE**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **NEPOTPUNA OSNOVNA**
Zanimanje: **UČENIK**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U KUĆI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM I SPALJIVANJEM MRTVOG LICA (spaljivanje posmrtnih ostataka)**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **27. 09. 2005.**
Mjesto identifikacije: **NIJE IDENTIFIKOVAN**
Datum identifikacije: **----------**
Mjesto ukopa: **----------**
Datum ukopa: **----------**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

BRKO (Mehmed) ABDULAH

Prezime (Ime oca) Ime

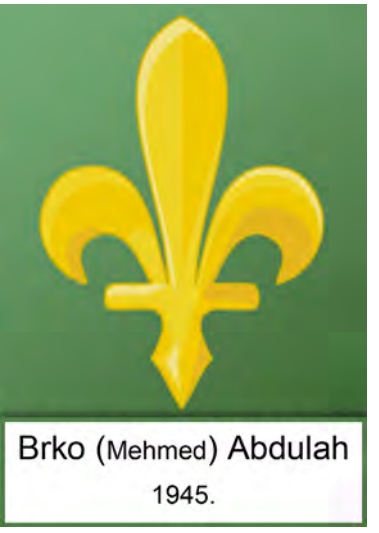

Rođen/a: **25. 07. 1945.**
Mjesto rođenja: **Nezurci br. 9 - VIŠEGRAD**
Matični broj: **----------**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **DVOJE (2)**
Završena škola: **SREDNJA**
Zanimanje: **KV BRAVAR**
Mjesto zaposlenja: **DP "PARTIZAN" VIŠEGRAD**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U ZBJEGU**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM (masovno strijeljanje)**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE-VITEZ**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **----------**
Mjesto ukopa: **VIŠEGRAD**
Datum ukopa: **17. 05. 2008.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

BRKIĆ (Rasim) ENVER

Prezime (Ime oca) Ime

Brkić (Rasim) Enver
1969.

Rođen/a: **15. 12. 1969.**
Mjesto rođenja: **BUSOVAČA**
Matični broj: **1512969191592**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **NE**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **SREDNJA**
Zanimanje: **STUDENT**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **STUDENT**
Mjesto izvršenja zločina: **NA ULICI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM, NAPOMENA: Bio zarobljen u Busovači, od 28. 01. 1993. do 14. 02. 1993, u logoru Kula. Nakon razmjene odlazi u goste kod rođaka u Ahmiće. U Ahmićima 16. 04. 1993. biva zarobljen pri čemu su mu odsjecali prste u ruku, a potom strijeljali.**
Mjesto ekshumacije: **NIJE EKSHUMIRAN**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **NIJE IDENTIFIKOVAN**
Datum identifikacije: **----------**
Mjesto ukopa: **NIJE UKOPAN**
Datum ukopa: **----------**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

ČERIMIĆ (Fadil) AIŠA

Prezime (Ime oca) Ime

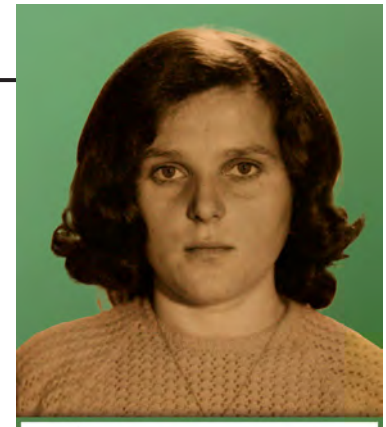

Čerimić (Fadil) Aiša
1952.

Rođen/a: **18. 06. 1952.**
Mjesto rođenja: **SOLAKOVIĆI-BISOVAĆA**
Matični broj: **1806952198627**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAKINJA**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **ŽENSKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **TROJE**
Završena škola: **SREDNJA**
Zanimanje: **DOMAĆICA**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U ZBJEGU**
Način izvršenja zločina: **MASOVNO STRIJELJANJEM**
Mjesto ekshumacije: **MOSTAR**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **NIJE IDENTIFIKOVANA**
Datum identifikacije: **----------**
Mjesto ukopa: **NEPOZNATO**
Datum ukopa: **----------**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

ČERIMIĆ (Mehmed) EDIN

Prezime (Ime oca) Ime

Čerimić (Mehmed) Edin
1976.

Rođen/a: **27. 09. 1976.**
Mjesto rođenja: **NADIOCI-VITEZ**
Matični broj: **2709976193624**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **NE**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **SREDNJA**
Zanimanje: **UČENIK**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **UČENIK**
Mjesto izvršenja zločina: **U ZBJEGU**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM (masovno strijeljanje)**
Mjesto ekshumacije: **MOSTAR**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **IDENTIFIKOVAN**
Datum identifikacije: **13. 11. 2012.**
Mjesto ukopa: **NIJE UKOPAN**
Datum ukopa: **25. 08. 2006.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

ČERIMIĆ (Mehmed) ELVEDIN

Prezime (Ime oca) Ime

Čerimić (Mehmed) Elvedin
1979.

Rođen/a: **07. 09. 1979.**
Mjesto rođenja: **NADIOCI-VITEZ**
Matični broj: **0709979193636**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **NE**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **OSNOVNA**
Zanimanje: **UČENIK**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **UČENIK**
Mjesto izvršenja zločina: **U ZBJEGU**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM (masovno strijeljanje)**
Mjesto ekshumacije: **MOSTAR**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **NIJE IDENTIFIKOVAN**
Datum identifikacije: **----------**
Mjesto ukopa: **NEPOZNATO**
Datum ukopa: **----------**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

ČERIMIĆ (Salih) MEHMED

Prezime (Ime oca) Ime

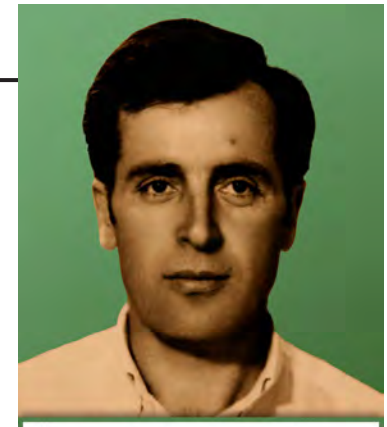
Čerimić (Salih) Mehmed
1946.

Rođen/a: **18. 11. 1946.**
Mjesto rođenja: **NADIOVI-VITEZ**
Matični broj: **1811946193625**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **TROJE**
Završena škola: **SREDNJA**
Zanimanje: **RADNIK**
Mjesto zaposlenja: **ŽELJEZARA-ZENICA**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U ZBJEGU**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM (masovno strijeljanje)**
Mjesto ekshumacije: **MOSTAR**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **NIJE IDENTIFIKOVAN**
Datum identifikacije: **----------**
Mjesto ukopa: **NEPOZNATO**
Datum ukopa: **----------**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

ČERIMIĆ (Mehmed) SANELA

Prezime (Ime oca) Ime

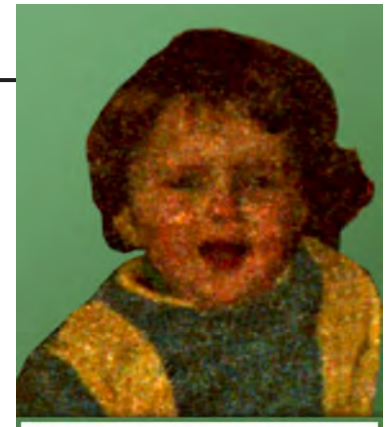

Čerimić (Mehmed) Sanela
1986.

Rođen/a: 3**0. 06. 1986.**
Mjesto rođenja: **NADIOCI-VITEZ**
Matični broj: **3006986195024**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAKINJA**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **ŽENSKO**
Oženjen / Udata: **NE**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **NEPOTPUNA OSNOVNA**
Zanimanje: **UČENIK**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **UČENIK**
Mjesto izvršenja zločina: **U ZBJEGU**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM (masovno strijeljanje)**
Mjesto ekshumacije: **MOSTAR**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **NIJE IDENTIFIKOVANA**
Datum identifikacije: **----------**
Mjesto ukopa: **NEPOZNATO**
Datum ukopa: **----------**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

DEDIĆ (Mustafa) FARIZ

Prezime (Ime oca) Ime

Dedić (Mustafa) Fariz
1970.

Rođen/a: **20. 04. 1970.**
Mjesto rođenja: **ROSTOVO-NOVI TRAVNIK**
Matični broj: **2004970193610**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **ŠANTIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **JEDNO**
Završena škola: **SREDNJA ŠUMARSKA ŠKOLA**
Zanimanje: **ŠUMARSKI TEHNIČAR**
Mjesto zaposlenja: **ŠUMARIJA-VITEZ**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **NA ULICI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **30. 12. 2002.**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **22. 03. 2003.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

DEDIĆ (Ibrahim) MUSTAFA

Prezime (Ime oca) Ime

Dedić (Ibrahim) Mustafa
1947.

Rođen/a: **10. 09. 1947.**
Mjesto rođenja: **ROSTOVO-NOVI TRAVNIK**
Matični broj: **1009947193636**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **ŠANTIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **JEDNO**
Završena škola: **OSNOVNA**
Zanimanje: **NK RADNIK**
Mjesto zaposlenja: **DP "ŠUMARIJA" VITEZ**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U KUĆI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM**
Mjesto ekshumacije: **NIJE EKSHUMIRAN**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **NIJE IDENTIFIKOVAN**
Datum identifikacije: **----------**
Mjesto ukopa: **NIJE UKOPAN**
Datum ukopa: **----------**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

DŽIDIĆ (Muradif) NEDŽAD

Prezime (Ime oca) Ime

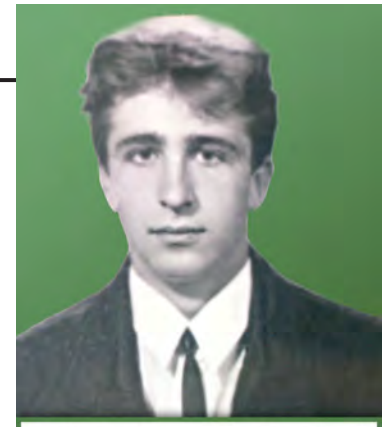

Džidić (Muradif) Nedžad
1972.

Rođen/a: **08. 01. 1972.**
Mjesto rođenja: **AHMIĆI**
Matični broj: **08109872193618**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **ŠANTIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **NE**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **SREDNJA MAŠINSKA**
Zanimanje: **MAŠINSKI TEHNIČAR**
Mjesto zaposlenja: **NEZAPOSLEN**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **NA ULICI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **30. 12. 2002.**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **22. 03. 2003.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

DŽIDIĆ (Muradif) MUHAREM

Prezime (Ime oca) Ime

Džidić (Muradif) Muharem
1965.

Rođen/a: **23. 05. 1965.**
Mjesto rođenja: **AHMIĆI**
Matični broj: **2305965193610**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **ŠANTIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **DVOJE**
Završena škola: **SREDNJA**
Zanimanje: **KV STOLAR**
Mjesto zaposlenja: **DP "IMPREGNACIJA" VITEZ**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **NA ULICI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **30. 12. 2002.**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **22. 03. 2003.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

HARČEVIĆ (Meho) FATIMA

Prezime (Ime oca) Ime

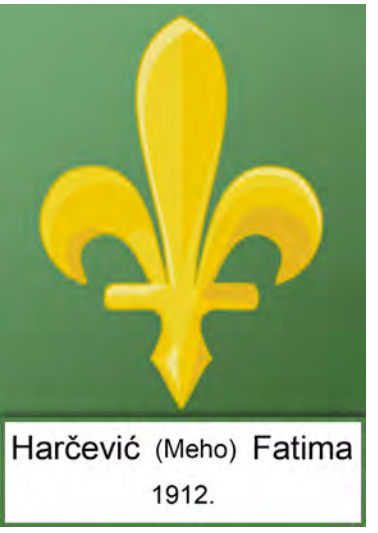

Rođen/a: **15. 06. 1912.**

Mjesto rođenja: **BOSANSKA DUBICA**
ULICA 22. SEPTEMBAR

Matični broj: **1506912**_____

Datum smrti: **16. 04. 1993.**

Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**

Općina: **VITEZ**

Mjesna zajednica: **AHMIĆI**

Nacionalnost: **BOŠNJAKINJA**

Vjera: **ISLAM**

Spol: **ŽENSKO**

Oženjen / Udata: **NE**

Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**

Završena škola: **NEPOTPUNA OSNOVNA**

Zanimanje: **DOMAĆICA**

Mjesto zaposlenja: **----------**

Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**

Mjesto izvršenja zločina: **NA LIVADI**

Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM I SPALJIVANJEM MRTVOG LICA**
(spaljivanje posmrtnih ostataka)

Mjesto ekshumacije: **NIJE EKSHUMIRANA**

Datum ekshumacije: **----------**

Mjesto identifikacije: **NIJE IDENTIFIKOVANA**

Datum identifikacije: **----------**

Mjesto ukopa: **NIJE UKOPANA**

Datum ukopa: **----------**

Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

HELEG (Šemso) MUNIB

Prezime (Ime oca) Ime

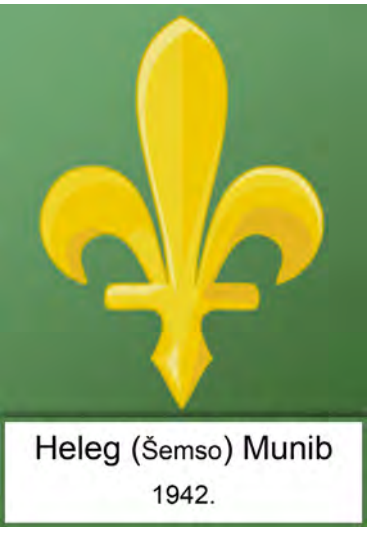

Rođen/a: **04. 04. 1942.**
Mjesto rođenja: **PUTIŠ, BUSOVAČA**
Matični broj: **0404942190003**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **----------**
Završena škola: **----------**
Zanimanje: **----------**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **NA ULICI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **----------**
Mjesto ukopa: **PUTIŠ - BUSOVAČA**
Datum ukopa: **30. 12. 2002.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

HRNJIĆ (Mehmed) ADMIR

Prezime (Ime oca) Ime

Hrnjić (Mehmed) Admir
1969.

Rođen/a: **24. 01. 1969.**
Mjesto rođenja: **ZENICA**
Matični broj: **2401969190003**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **ŠANTIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **SREDNJA**
Zanimanje: **RADNIK**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **NA ULICI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **----------**
Mjesto ukopa: **TETOVO-ZENICA**
Datum ukopa: **----------**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

HRNJIĆ (Salih) MEHMED

Prezime (Ime oca) Ime

Hrnjić (Salih) Mehmed
1945.

Rođen/a: **18. 09. 1945.**
Mjesto rođenja: **GORICA-ZENICA**
Matični broj: **1809945152653**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **ŠANTIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **JEDNO**
Završena škola: **SREDNJA**
Zanimanje: **RADNIK**
Mjesto zaposlenja: **DRŽAO KAFANU "MAN"**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **NA ULICI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM I SPALJIVANJEM MRTVOG LICA (spaljivanje posmrtnih ostataka)**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **----------**
Mjesto ukopa: **TETOVO-ZENICA**
Datum ukopa: **----------**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

HRUSTANOVIĆ (Velija) MEHO

Prezime (Ime oca) Ime

Hrustanović (Velija) Meho
1931.

Rođen/a: **01. 04. 1931. godine**
Mjesto rođenja: **PREOČICA-VITEZ**
Matični broj: **0104931193619**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **OSNOVNA**
Zanimanje: **RANIDK**
Mjesto zaposlenja: **PENZIONER**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U KUĆI**
Način izvršenja zločina: **PJEŠADIJSKO ORUŽJE**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **26. 09. 2005.**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **16. 11. 2006.**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **24. 11. 2006.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

HRUSTANOVIĆ (Mulo) ZARFA

Prezime (Ime oca) Ime

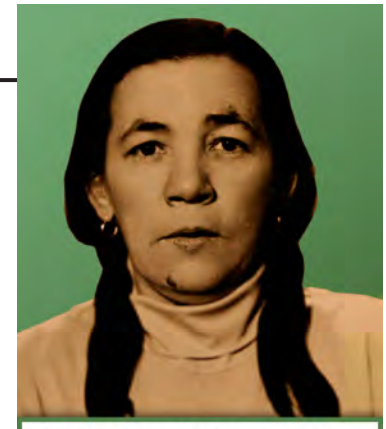

Hrustanović (Mulo) Zarfa
1935.

Rođen/a: **22. 01. 1935.**
Mjesto rođenja: **PUTIŠ-BUSOVAČA**
Matični broj: **2201935198618**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAKINJA**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **ŽENSKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **OSNOVNA**
Zanimanje: **DOMAĆICA**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U KUĆI**
Način izvršenja zločina: **PJEŠADIJSKO ORUŽJE**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **----------**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **22. 03. 2003.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

IMŠIROVIĆ (Šačir) EKREM

Prezime (Ime oca) Ime

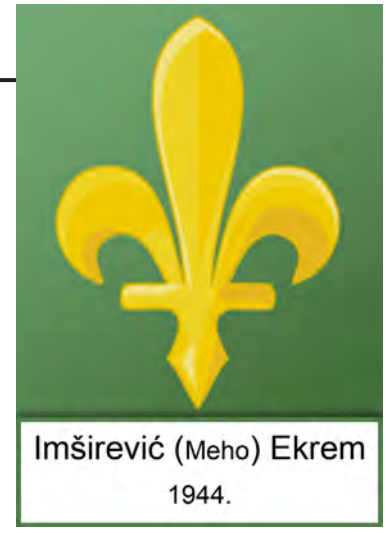

Rođen/a: **11. 10. 1944.**
Mjesto rođenja: **KARAULA-TRAVNIK**
Matični broj: **1110944193035**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **OSNOVNA**
Zanimanje: **RADNIK**
Mjesto zaposlenja: **METALORAD-TURBE TRAVNIK**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **NA ULICI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM**
Mjesto ekshumacije: **NEPOZNATO**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **NIJE IDENTIFIKOVAN**
Datum identifikacije: **----------**
Mjesto ukopa: **NEPOZANTO**
Datum ukopa: **----------**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

IMŠIROVIĆ (Ekrem) GALIB

Prezime (Ime oca) Ime

Imširević (Ekrem) Galib
1963.

Rođen/a: **13. 11. 1963.**
Mjesto rođenja: **KARAULA-TRAVNIK**
Matični broj: **1311963193032**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **DVOJE**
Završena škola: **SREDNJA**
Zanimanje: **RADNIK**
Mjesto zaposlenja: **BORAC-TRAVNIK**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **NA ULICI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM**
Mjesto ekshumacije: **NEPOZNATO**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **NIJE IDENTIFIKOVAN**
Datum identifikacije: **----------**
Mjesto ukopa: **NEPOZANTO**
Datum ukopa: **----------**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

IMŠIROVIĆ (Meho) ŠAĆIR

Prezime (Ime oca) Ime

Imširević (Meho) Šaćir
1949.

Rođen/a: **23. 10. 1949.**
Mjesto rođenja: **KARAULA-TRAVNIK**
Matični broj: **2310949193035**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **DVOJE**
Završena škola: **OSNOVNA**
Zanimanje: **RADNIK**
Mjesto zaposlenja: **"GRAZID" TRAVNIK**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **NA ULICI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **31. 10. 2002.**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije:**30. 12. 2002.**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **22. 03. 2003.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

KARIĆ (Mujo) IBRAHIM

Prezime (Ime oca) Ime

Karić (Mujo) Ibrahim
1942.

Rođen/a: **16. 02. 1942.**
Mjesto rođenja: **BUSOVAČA - STRANE**
Matični broj: **1602942191603**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **OSNOVNA**
Zanimanje: **NK RADNIK**
Mjesto zaposlenja: **DP "RMK ZENICA" ZENICA**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U KUĆI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **----------**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **----------**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

KERMO (Haso) FAHRUDIN

Prezime (Ime oca) Ime

Kermo (Huso) Fahrudin
1940.

Rođen/a: **22. 01. 1942.**
Mjesto rođenja: **LONČARI-BUSOVAČA**
Matični broj: **2201942193613**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **OSNOVNA**
Zanimanje: **NK RADNIK**
Mjesto zaposlenja: **PENZIONER**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **NA ULICI**
Način izvršenja zločina: **PJEŠADIJSKO ORUŽJE**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **31. 10. 2002.**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **30. 12. 2002.**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **22. 03. 2003.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

KRĐALIĆ (Mehmed) HUSO

Prezime (Ime oca) Ime

Krđalić (Mehmed) Huso
1962.

Rođen/a: **31. 07. 1962.**
Mjesto rođenja: **POČULICA-VITEZ**
Matični broj: **3107962193617**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **JEDNO**
Završena škola: **VIŠA**
Zanimanje: **RADNIK**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U KUĆI**
Način izvršenja zločina: **PJEŠADIJSKO ORUŽJE I STRIJELJANJEM I SPALJIVANJEM MRTVOG LICA (spaljivanje posmrtnih ostataka)**
Mjesto ekshumacije: **AHMIĆI**
Datum ekshumacije: **25. 08. 2001.**
Mjesto identifikacije: **AHMIĆI**
Datum identifikacije: **25. 08. 2001.**
Mjesto ukopa: **POČULICA-VITEZ**
Datum ukopa: **----------**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

MRKONJA (Derviš) SABAHUDIN

Prezime (Ime oca) Ime

Mrkonja (Derviš) Sabahudin
1954.

Rođen/a: **08. 11. 1954.**
Mjesto rođenja: **KARAULA-TRAVNIK**
Matični broj: **----------**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **----------**
Završena škola: **SREDNJA**
Zanimanje: **RADNIK**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **NA ULICI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **31. 10. 2002.**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **----------**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **24. 12. 2006.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

MRKONJA (Sabahudin) SAMIR

Prezime (Ime oca) Ime

Rođen/a: **06. 08. 1976.**
Mjesto rođenja: **KARAULA-TRAVNIK**
Matični broj: **----------**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **NE**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **----------**
Završena škola: **SREDNJA**
Zanimanje: **----------**
Mjesto zaposlenja: **NEZAPOSLEN**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **NA ULICI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **31. 10. 2002.**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **02. 12. 2003.**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **----------**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

NESLANOVIĆ (Jusuf) MUHAMED

Prezime (Ime oca) Ime

Rođen/a: _____**1937.**
Mjesto rođenja: **BUSOVAČA**
Matični broj: **----------**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **----------**
Završena škola: **----------**
Zanimanje: **RADNIK**
Mjesto zaposlenja: **PENZIONER**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **NA ULICI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **NIJE IDENTIFIKOVAN**
Datum identifikacije: **----------**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **----------**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

ORMANOVIĆ (Husnija) ZEHRUDINA

Prezime (Ime oca) Ime

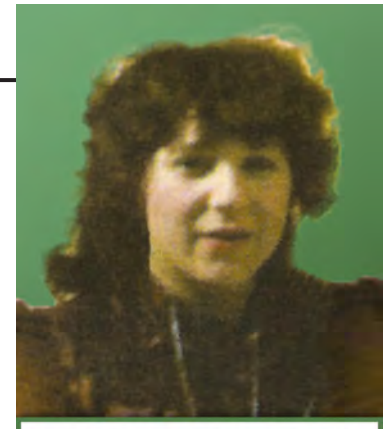

Ormanović (Husnija) Zehrudina
1965.

Rođen/a: **06. 08. 1965.**
Mjesto rođenja: **ARNAUTI-ZENICA**
Matični broj: **0608965195031**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAKINJA**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **ŽENSKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **DVOJE**
Završena škola: **SREDNJA**
Zanimanje: **DOMAĆICA**
Mjesto zaposlenja: **NEZAPOSLENA**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U KUĆI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM I SPALJIVANJEM MRTVOG LICA (spaljivanje posmrtnih ostataka)**
Mjesto ekshumacije: **----------**
Datum ekshumacije: **27. 09. 2005.**
Mjesto identifikacije: **----------**
Datum identifikacije: **----------**
Mjesto ukopa: **----------**
Datum ukopa: **----------**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

OSMANČEVIĆ (Alija) SABAHUDIN

Prezime (Ime oca) Ime

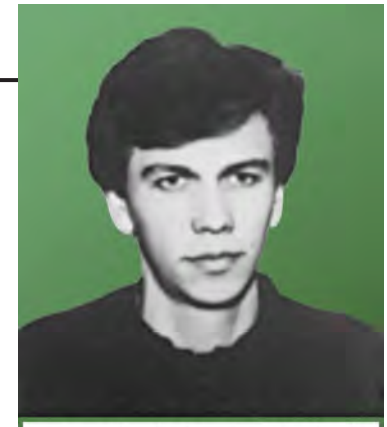

Osmančević (Alija) Sabahudin
1964.

Rođen/a: **27. 03. 1964.**
Mjesto rođenja: **JELINAK-BUSOVAČA**
Matični broj: **2703964191601**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **SREDNJA**
Zanimanje: **KV AUTOMEHANIČAR**
Mjesto zaposlenja: **DP "RKM ZENICA" ZENICA**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U KUĆI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **----------**
Mjesto ukopa: **JELINAK-BUSOVAČA**
Datum ukopa: **----------**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

PAČO (Huso) FEHIM

Prezime (Ime oca) Ime

Rođen/a: **05. 03. 1936.**
Mjesto rođenja: **FOČA-PEROVIĆI**
Matični broj: **0503936131532**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **OSNOVNA**
Zanimanje: **----------**
Mjesto zaposlenja: **NACIONALNI PARK TJENTIŠTE FOČA**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U ZBJEGU**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM (masovno strijeljanje)**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **----------**
Mjesto ukopa: **FOČA - TJENTIŠTE**
Datum ukopa: **21. 04. 2007.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

PAČO (Fehim) HUSO

Prezime (Ime oca) Ime

Rođen/a: **1972.**
Mjesto rođenja: **FOČA-TJENTIŠTE**
Matični broj: **----------**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **NE**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **SREDNJA**
Zanimanje: **----------**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U ZBJEGU**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM (masovno strijeljanje)**
Mjesto ekshumacije: **NEPOZNATO**
Datum ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **----------**
Mjesto ukopa: **FOČA-TJENTIŠTE**
Datum ukopa: **21. 04. 2007.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

PAČO (Hasan) NUSRET

Prezime (Ime oca) Ime

Rođen/a: **01. 06. 1966.**
Mjesto rođenja: **FOČA-TJENTIŠTE**
Matični broj: **01069661315385**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **1**
Završena škola: **SREDNJA**
Zanimanje: **VODOINSTALATER**
Mjesto zaposlenja: **NACIONALNI PARK SUTJESKA**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **ISPRD KUĆE**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM (masovno strijeljanje)**
Mjesto ekshumacije: **NEPOZNATO**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **NEPOZNATO**
Datum identifikacije: **----------**
Mjesto ukopa: **NEPOZANTO**
Datum ukopa: **----------**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

PAČO (Fehim) ZAIM

Prezime (Ime oca) Ime

Rođen/a: **01. 07. 1968.**
Mjesto rođenja: **FOČA-TJENTIŠTE**
Matični broj: **0107968131531**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **NE**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: ----------
Završena škola: **SREDNJA**
Zanimanje: ----------
Mjesto zaposlenja: ----------
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U ZBJEGU**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM (masovno strijeljanje)**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: ----------
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: ----------
Mjesto ukopa: **FOČA-TJENTIŠTE**
Datum ukopa: **21. 04. 2007.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

PEHLIVANOVIĆ (Murat) REDŽEP

Prezime (Ime oca) Ime

Pehlivanović (Murat) Redžep
1950.

Rođen/a: **24. 04. 1950.**
Mjesto rođenja: **BJELAJ, BOSAN, PETROVAC**
Matični broj: **2404950193612**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **JEDNO**
Završena škola: **----------**
Zanimanje: **----------**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U KUĆI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM**
Mjesto ekshumacije: **NIJE EKSHUMIRAN**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **NIJE IDENTIFIKOVAN**
Datum identifikacije: **----------**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **----------**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

PEHLIVANOVIĆ (Fehim) SADIKA

Prezime (Ime oca) Ime

Pehlivanović (Fehim) Sadika
1959.

Rođen/a: **04. 12. 1959.**
Mjesto rođenja: **AHMIĆI**
Matični broj: **0412959910478**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **JEDNO**
Završena škola: **----------**
Zanimanje: **----------**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U KUĆI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM**
Mjesto ekshumacije: **NIJE EKSHUMIRANA**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **NIJE IDENTIFIKOVANA**
Datum identifikacije: **----------**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **----------**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

PEZER (Šefik) AHMED

Prezime (Ime oca) Ime

Pezer (Šefik) Ahmed
1966.

Rođen/a: **14. 11. 1966.**
Mjesto rođenja: **AHMIĆI**
Matični broj: **1411966193615**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **ŠANTIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **JEDNO**
Završena škola: **OSNOVNA**
Zanimanje: **NK RADNIK**
Mjesto zaposlenja: **DP "ŠUMARIJA" VITEZ**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **ISPRED KUĆE**
Način izvršenja zločina: **PJEŠADIJSKO ORUŽJE**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **26. 08. 2005.**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **11. 08. 2006.**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **25. 08. 2006.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

PEZER (Mustafa) AZIZ

Prezime (Ime oca) Ime

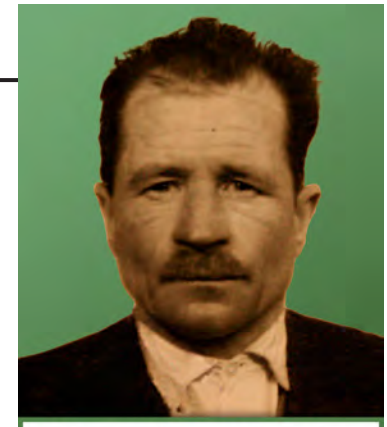

Pezer (Mustafa) Aziz
1912.

Rođen/a: **15. 06. 1912.**
Mjesto rođenja: **AHMIĆI**
Matični broj: **1506912193611**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **NEPOTPUNA OSNOVNA**
Zanimanje: **RADNIK**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U KUĆI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM**
Mjesto ekshumacije: **NEPOZNATO**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **NIJE IDENTIFIKOVAN**
Datum identifikacije: **----------**
Mjesto ukopa: **NEPOZNATO**
Datum ukopa: **----------**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

PEZER (Mustafa) ĆAZIMA

Prezime (Ime oca) Ime

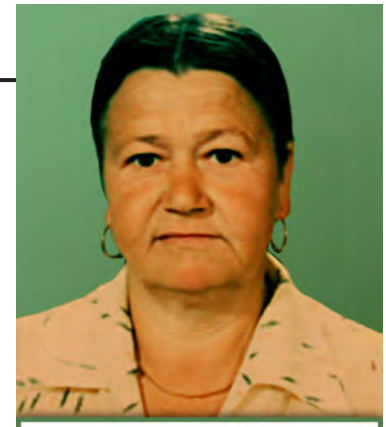

Pezer (Edhem) Ćazima
1939.

Rođen/a: **25. 05. 1939.**
Mjesto rođenja: **VRANISKA-VITEZ**
Matični broj: **2505939198638**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **ŠANTIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAKINJA**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **ŽENSKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **OSNOVNA**
Zanimanje: **DOMAĆICA**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **NA ULICI**
Način izvršenja zločina: **PJEŠADIJSKO ORUŽJE**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **15. 12. 2003.**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **----------**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

PEZER (Hamid) FATA

Prezime (Ime oca) Ime

Pezer (Hamid) Fata
1949.

Rođen/a: **23. 06. 1949.**
Mjesto rođenja: **DONJA VEČERISKA-VITEZ**
Matični broj: **2306949198617**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAKINJA**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **ŽENSKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **JEDNO**
Završena škola: **NEPOTPUNA OSNOVNA**
Zanimanje: **DOMAĆICA**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **NA ULICI**
Način izvršenja zločina: **PJEŠADIJSKO ORUŽJE**
Mjesto ekshumacije: **NEPOZNATO**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **NIJE IDENTIFIKOVANA**
Datum identifikacije: **----------**
Mjesto ukopa: **NEPOZNATO**
Datum ukopa: **----------**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

PEZER (Mustafa) FADIL

Prezime (Ime oca) Ime

Pezer (Mustafa) Fadil
1966.

Rođen/a: **20. 02. 1966.**
Mjesto rođenja: **AHMIĆI**
Matični broj: **2005966193611**
Datum smrti: **12. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **ŠANTIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **JEDNO**
Završena škola: **SREDNJA**
Zanimanje: **KV BRAVAR**
Mjesto zaposlenja: **DP "RMK ZENICA" ZENICA**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **ISPRED KUĆE**
Način izvršenja zločina: **PJEŠADIJSKO ORUŽJE**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **31. 10. 2002.**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **24. 03. 2004.**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **----------**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

PEZER (Mustafa) KASIM

Prezime (Ime oca) Ime

Pezer (Mustafa) Kasim
1929.

Rođen/a: **15. 01. 1929.**
Mjesto rođenja: **AHMIĆI**
Matični broj: **1501929193612**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **OSNOVNA**
Zanimanje: **POLJOPRIVREDNIK**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U KUĆI**
Način izvršenja zločina: **OD SNAJPER**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **30. 12. 2002.**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **22. 03. 2003.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

PEZER (Sakib) MEVLUDIN

Prezime (Ime oca) Ime

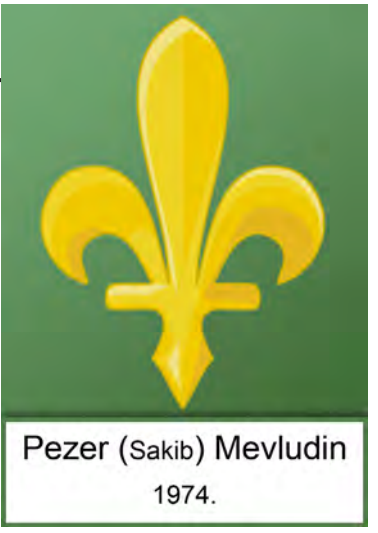

Rođen/a: **23. 12. 1974.**
Mjesto rođenja: **AHMIĆI**
Matični broj: **2312974193646**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **ŠANTIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **SREDNJA**
Zanimanje: **KV AUTOMEHANIČAR**
Mjesto zaposlenja: **NEZAPOSLEN**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **ISPRED KUĆE**
Način izvršenja zločina: **PJEŠADIJSKO ORUŽJE**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **30. 12. 2002.**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **22. 03. 2003.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

PEZER (Fehim) MUSTAFA

Prezime (Ime oca) Ime

Pezer (Fehim) Mustafa
1936.

Rođen/a: **03. 05. 1936.**
Mjesto rođenja: **AHMIĆI**
Matični broj: **0305936193620**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **ŠANTIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **SREDNJA**
Zanimanje: **PENZIONER**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **NA ULICI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM**
Mjesto ekshumacije: **GAČICE-VITEZ**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **TRAVNIK**
Datum identifikacije: **15. 11. 1999.**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **19. 11. 1999.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

PEZER (Šerif) NEZIRA

Prezime (Ime oca) Ime

Pezer (Šerif) Nezira
1915.

Rođen/a: **05. 02. 1915.**
Mjesto rođenja: **DONJIĆI-NOVI TRAVNIK**
Matični broj: **050291598614**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAKINJA**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **ŽENSKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **NEPOTPUNA OSNOVNA**
Zanimanje: **DOMAĆICA**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U KUĆI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM**
Mjesto ekshumacije: **NEPOZNATO**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **NIJE IDENTIFIKOVANA**
Datum identifikacije: **----------**
Mjesto ukopa: **NEPOZNATO**
Datum ukopa: **----------**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

PEZER (Kasim) OSMAN

Prezime (Ime oca) Ime

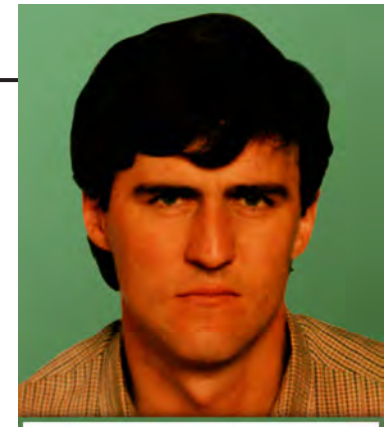

Pezer (Kasim) Osman
1961.

Rođen/a: **27. 06. 1961.**
Mjesto rođenja: **AHMIĆI**
Matični broj: **2706961193610**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **SREDNJA - GIMNAZIJA**
Zanimanje: **RADNIK NA DIZALICI**
Mjesto zaposlenja: **"RMK ZENICA" ZENICA**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **ISPRED KUĆE**
Način izvršenja zločina: **OD SNAJPERA**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **31. 10. 2002.**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **08. 11. 2003.**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **19. 12. 2003.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

PEZER (Kasim) SAKIB

Prezime (Ime oca) Ime

Pezer (Kasim) Sakib
1950.

Rođen/a: **07. 09. 1950.**
Mjesto rođenja: **AHMIĆI**
Matični broj: **0709950193610**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **ŠANTIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **TROJE**
Završena škola: **SREDNJA**
Zanimanje: **KV HEMIČAR**
Mjesto zaposlenja: **DP "VITEZIT"VITEZ**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **ISPRED KUĆE**
Način izvršenja zločina: **PJEŠADIJSKO ORUŽJE**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **30. 12. 2002.**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **22. 03. 2003.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

PEZER (Aziz) SIRADŽ

Prezime (Ime oca) Ime

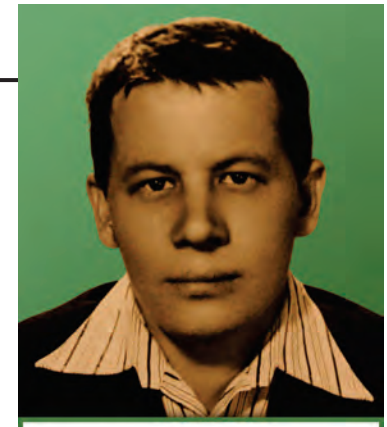

Pezer (Aziz) Siradž
1948.

Rođen/a: **03. 07. 1948.**
Mjesto rođenja: **AHMIĆI**
Matični broj: **0307948193610**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **OSNOVNA**
Zanimanje: **POLJOPRIVREDNIK**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U KUĆI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **30. 09. 2005.**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **16. 11. 2006.**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **24. 11. 2006.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

PEZER (Šemso) ŠEFIK

Prezime (Ime oca) Ime

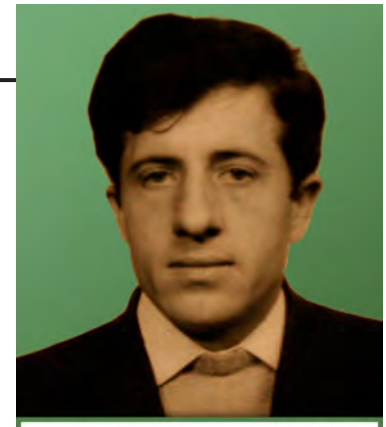

Pezer (Šemso) Šefik
1941.

Rođen/a: **22. 01. 1941.**
Mjesto rođenja: **AHMIĆI**
Matični broj: **2201941193628**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **ŠANTIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **JEDNO**
Završena škola: **SREDNJA**
Zanimanje: **MAŠINSKI TEHNIČAR**
Mjesto zaposlenja: **DP "RMK ZENICA" ZENICA**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **ISPRED KUĆE**
Način izvršenja zločina: **PJEŠADIJSKO ORUŽJE**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **30. 12. 2002.**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **22. 03. 2003.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

PJANIĆ (Hajrudin) MUAMER

Prezime (Ime oca) Ime

Pjanić (Hajrudin) Muamer
1972.

Rođen/a: **07. 03. 1972.**
Mjesto rođenja: **AHMIĆI**
Matični broj: **0703972193624**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **NE**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **SREDNJA**
Zanimanje: **KV LIMAR**
Mjesto zaposlenja:**NEZAPOSLEN**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **ISPRED KUĆE**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJAN**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **30. 12. 2002.**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **22. 03. 2003.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

PUŠĆUL (Mujo) MUZAFER

Prezime (Ime oca) Ime

Pušćul (Mujo) Muzafer
1957.

Rođen/a: **09. 05. 1957.**
Mjesto rođenja: **DUMANAC, KAKANJ**
Matični broj: **0905957193636**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **ŠANTIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **DVOJE**
Završena škola: **SREDNJA**
Zanimanje: **NK RADNIK**
Mjesto zaposlenja: **DP "IMPREGNACIJA" VITEZ**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **ISPRED KUĆE**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM**

Za njegovo ubistvo osuđen u Hagu: JOSIPOVIĆ DRAGO

Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **31. 10. 2002.**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **30. 12. 2002.**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **22. 03. 2003.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

RAMIĆ (Kjazim) NAIM

Prezime (Ime oca) Ime

Ramić (Kjazim) Naim
1968.

Rođen/a: **04. 04. 1968.**
Mjesto rođenja: **BUSOVAČA - MERDANI**
Matični broj: **0404968193614**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **NE**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **SREDNJA**
Zanimanje: **POLJOPRIVREDNIK**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U KUĆI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **----------**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **----------**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

RAMIĆ (Kjazim) ZENUR

Prezime (Ime oca) Ime

Ramić (Kjazim) Zenur
1956.

Rođen/a: **28. 09. 1956.**
Mjesto rođenja: **AHMIĆI**
Matični broj: **2809956190003**
Datum smrti: **17. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **DVOJE**
Završena škola: **SREDNJA**
Zanimanje: **GRAFIČKI TEHNIČAR**
Mjesto zaposlenja: **DP "DOM ŠTAMPE" ZENICA**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U KUĆI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **31. 10. 2002.**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **----------**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **24. 12. 2006.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

RIBO (Ibrahim) MUNIB

Prezime (Ime oca) Ime

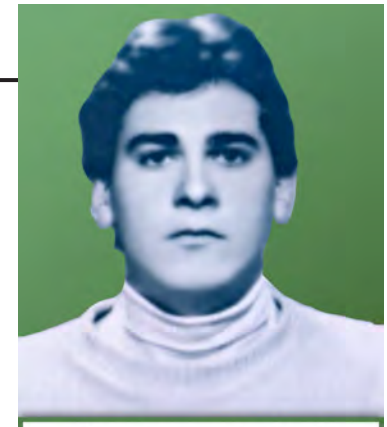

Ribo (Ibrahim) Munib
1958.

Rođen/a: **13. 02. 1958.**
Mjesto rođenja: **KLJACI-TRAVNIK**
Matični broj: **1302958193076**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **ŠANTIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **TROJE**
Završena škola: **SREDNJA**
Zanimanje: **KV BRAVAR**
Mjesto zaposlenja: **RMU "ABID LOLIĆ" HAN-BILA**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **NA ULICI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM**
Mjesto ekshumacije: **NEPOZNATO**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **NEPOZNATO**
Datum identifikacije: **----------**
Mjesto ukopa: **NEPOZNATO**
Datum ukopa: **----------**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

SALKIĆ (Esad) ADIS

Prezime (Ime oca) Ime

Salkić (Esad) Adis
1978.

Rođen/a: **28. 12. 1978.**
Mjesto rođenja: **NADIOCI-VITEZ**
Matični broj: **2812978193619**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **NE**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **OSNOVNA**
Zanimanje: **UČENIK**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **UČENIK**
Mjesto izvršenja zločina: **U ZBJEGU**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM (masovno strijeljanje)**
Mjesto ekshumacije: **NIJE EKSHUMIRAN**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **NIJE IDENTIFIKOVAN**
Datum identifikacije: **----------**
Mjesto ukopa: **NIJE UKOPAN**
Datum ukopa: **----------**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

SALKIĆ (Esad) ADISA

Prezime (Ime oca) Ime

Salkić (Esad) Adisa
1981.

Rođen/a: **20. 08. 1981.**
Mjesto rođenja: **NADIOCI-VITEZ**
Matični broj: **2008981198628**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAKINJA**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **ŽENSKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **NEPOTPUNA OSNOVNA**
Zanimanje: **UČENIK**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **UČENIK**
Mjesto izvršenja zločina: **U ZBJEGU**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM**
Mjesto ekshumacije: **NIJE EKSHUMIRANA (masovno strijeljanje)**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **NIJE IDENTIFIKOVANA**
Datum identifikacije: **----------**
Mjesto ukopa: **NIJE UKOPANA**
Datum ukopa: **----------**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

SALKIĆ (Oman) EMSAD

Prezime (Ime oca) Ime

Salkić (Osman) Emsad
1955.

Rođen/a: **19. 09. 1955.**
Mjesto rođenja: **PREOČICA-VITEZ**
Matični broj: **1909955193638**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **TROJE**
Završena škola: **SREDNJA**
Zanimanje: **RADNIK**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U ZBJEGU**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM (masovno strijeljanje)**
Mjesto ekshumacije: **NIJE EKSHUMIRAN**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **NIJE IDENTIFIKOVAN**
Datum identifikacije: **----------**
Mjesto ukopa: **NIJE UKOPAN**
Datum ukopa: **----------**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

SALKIĆ (Omer) FATIMA

Prezime (Ime oca) Ime

Salkić (Omer) Fatima
1961.

Rođen/a: **12. 01. 1961.**
Mjesto rođenja: **NADIOCI-VITEZ**
Matični broj: **1201961198622**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAKINJA**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **ŽENSKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **DVOJE**
Završena škola: **SREDNJA**
Zanimanje: **DOMAĆICA**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **DOMAĆICA**
Mjesto izvršenja zločina: **U ZBJEGU**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM (masovno strijeljanje)**
Mjesto ekshumacije: **NIJE EKSHUMIRANA**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **NIJE IDENTIFIKOVANA**
Datum identifikacije: **----------**
Mjesto ukopa: **NIJE UKOPANA**
Datum ukopa: **----------**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

SALKIĆ (Emsad) MELISA

Prezime (Ime oca) Ime

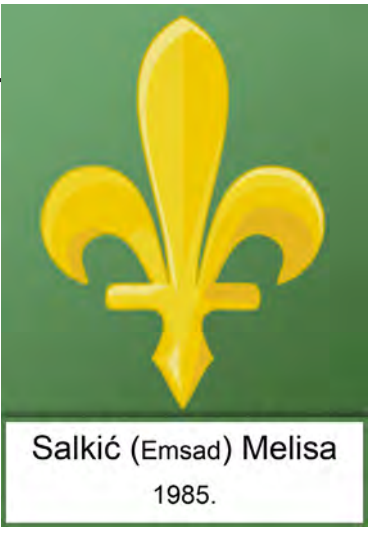

Rođen/a: **31. 01. 1985.**
Mjesto rođenja: **NADIOCI-VITEZ**
Matični broj: **3101985198618**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAKINJA**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **ŽENSKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **NEPOTPUNA OSNOVNA**
Zanimanje: **UČENIK**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **UČENIK**
Mjesto izvršenja zločina: **U ZBJEGU**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM (masovno strijeljanje)**
Mjesto ekshumacije: **NIJE EKSHUMIRANA**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **NIJE IDENTIFIKOVANA**
Datum identifikacije: **----------**
Mjesto ukopa: **NIJE UKOPANA**
Datum ukopa: **----------**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

SALKIĆ (Emsad) NERMIN

Prezime (Ime oca) Ime

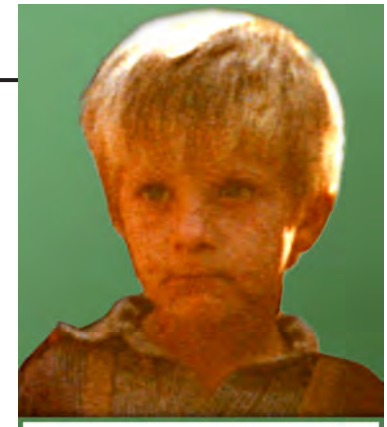

Salkić (Emsad) Nermin
1982.

Rođen/a: **10. 10. 1982.**
Mjesto rođenja: **NADIOCI-VITEZ**
Matični broj: **1010982193612**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **NE**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **NEPOTPUNA OSNOVNA**
Zanimanje: **UČENIK**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **UČENIK**
Mjesto izvršenja zločina: **U ZBJEGU**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM (masovno strijeljanje)**
Mjesto ekshumacije: **NIJE EKSHUMIRAN**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **NIJE IDENTIFIKOVAN**
Datum identifikacije: **----------**
Mjesto ukopa: **NIJE UKOPAN**
Datum ukopa: **----------**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

SALKIĆ (Osman) NIHADA

Prezime (Ime oca) Ime

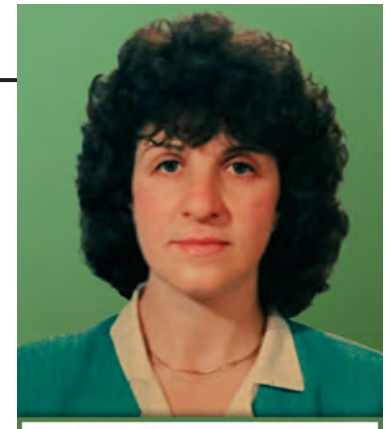

Salkić (Osman) Nihada
1959.

Rođen/a: **13. 12. 1959.**
Mjesto rođenja: **LONČARI-BUSOVAČA**
Matični broj: **1312959198638**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAKINJA**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **ŽENSKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **TROJE**
Završena škola: **SREDNJA**
Zanimanje: **DOMAĆICA**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U ZBJEGU**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM (masovno strijeljanje)**
Mjesto ekshumacije: **NIJE EKSHUMIRANA**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **13. 11. 2012.**
Mjesto ukopa: **NIJE UKOPANA**
Datum ukopa: **----------**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

SALKIĆ (Hasan) OSMAN

Prezime (Ime oca) Ime

Salkić (Hasan) Osman
1931.

Rođen/a: **06. 04. 1931.**
Mjesto rođenja: **PREOČICA-VITEZ**
Matični broj: **0604931193611**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **OSNOVNA**
Zanimanje: **POLJOPRIVREDNIK**
Mjesto zaposlenja: **PENZIONER**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U ZBJEGU**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM (masovno strijeljanje)**
Mjesto ekshumacije: **----------**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **13. 03. 2002.**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **17. 03. 2002.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

SALKIĆ (Salih) REDŽIBA

Prezime (Ime oca) Ime

Rođen/a: **02. 04. 1938.**
Mjesto rođenja: **NADIOCI-VITEZ**
Matični broj: **----------**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAKINJA**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **ŽENSKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **----------**
Zanimanje: **DOMAĆICA**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U ZBJEGU**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM (masovno strijeljanje)**
Mjesto ekshumacije: **----------**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **13. 03. 2002.**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **17. 03. 2002.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

SALKIĆ (Emsad) SENAD

Prezime (Ime oca) Ime

Salkić (Emsad) Senad
1979.

Rođen/a: **22. 01. 1979.**
Mjesto rođenja: **NADIOCI-VITEZ**
Matični broj: **2201979193613**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **NE**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **OSNOVNA**
Zanimanje: **UČENIK**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **UČENIK**
Mjesto izvršenja zločina: **U ZBJEGU**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM (masovno strijeljanje)**
Mjesto ekshumacije: **NIJE EKSHUMIRAN**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **NIJE IDENTFIKOVAN**
Datum identifikacije: **----------**
Mjesto ukopa: **NIJE UKOPAN**
Datum ukopa: **----------**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

ŠEHIĆ (Enver) ELVIS

Prezime (Ime oca) Ime

Šehić (Enver) Elvis
1983.

Rođen/a: **12. 02. 1983.**
Mjesto rođenja: **Zenica**
Matični broj: **1203983190001**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **NE**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **NEPOTPUNA OSNOVNA**
Zanimanje: **UČENIK**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U KUĆI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM**
Mjesto ekshumacije: **NEPOZNATO**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **NEPOZNATO**
Datum identifikacije: **----------**
Mjesto ukopa: **NEPOZNATO**
Datum ukopa: **----------**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

ŠEHIĆ (Redžib) ENVER

Prezime (Ime oca) Ime

Šehić (Redžib) Enver
1959.

Rođen/a: **15. 04. 1959.**
Mjesto rođenja: **DOBRILJENO-ZENICA**
Matični broj: **1504959190148**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **TROJE**
Završena škola: **SREDNJA**
Zanimanje: **RADNIK**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U KUĆI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM**
Mjesto ekshumacije: **NEPOZNATO**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **NEPOZNATO**
Datum identifikacije: **----------**
Mjesto ukopa: **NEPOZNATO**
Datum ukopa: **----------**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

ŠILJAK (Ahmet) ADEM

Prezime (Ime oca) Ime

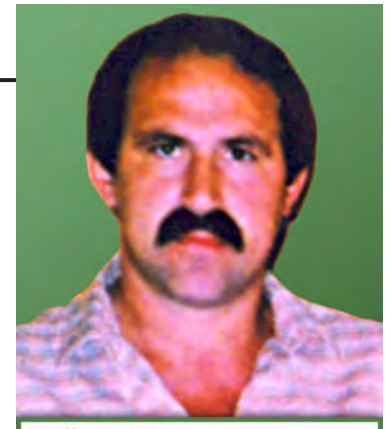

Rođen/a: **14. 01. 1955.**
Mjesto rođenja: **KLJACI-TRAVNIK**
Matični broj: **1401955193618**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **ŠANTIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **DVOJE**
Završena škola: **OSNOVNA**
Zanimanje: **KV VOZAČ**
Mjesto zaposlenja: **DP "ŠPEDICIJA" BUGOJNO**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **NA ULICI**
Način izvršenja zločina: **PJEŠADIJSKO ORUŽJE**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **26. 09. 2005.**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **11. 08. 2006.**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **25. 08. 2006.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

TRAKO (Hamdo) MEHMED

Prezime (Ime oca) Ime

Trako (Hamdo) Mehmed
1940.

Rođen/a: **02. 01. 1940.**
Mjesto rođenja: **PREOČICA-VITEZ**
Matični broj: **0201940193619**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **JEDNO**
Završena škola: **OSNOVNA**
Zanimanje: **RADNIK**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U KUĆI**
Način izvršenja zločina: **PJEŠADIJSKO ORUŽJE**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **30. 09. 2005.**
Mjesto identifikacije: **VISOKO**
Datum identifikacije: **16. 11. 2006.**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **24. 11. 2006.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

ZEC (Sabahudin) ALISA

Prezime (Ime oca) Ime

Rođen/a: **27. 03. 1982.**
Mjesto rođenja: **AHMIĆI**
Matični broj: **2703982198613**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAKINJA**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **ŽENSKO**
Oženjen / Udata: **NE**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **NE**
Završena škola: **NEPOTPUNA OSNOVNA**
Zanimanje: **UČENIK**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **U KUĆI**
Način izvršenja zločina: **STRIJELJANJEM**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **26. 09. 2005.**
Mjesto identifikacije: **VITEZ**
Datum identifikacije: **26. 09. 2005.**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **----------**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

ZEC (Derviš) HAJRIJA

Prezime (Ime oca) Ime

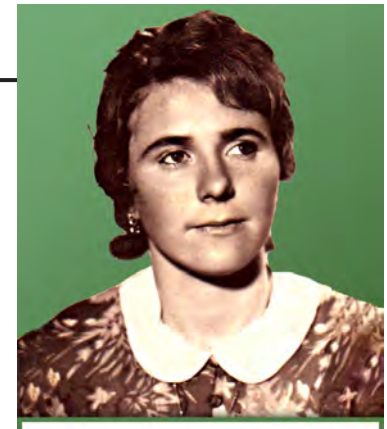

Zec (Derviš) Hajrija
1952.

Rođen/a: **04. 12. 1952.**
Mjesto rođenja: **AHMIĆI**
Matični broj: **0412952198617**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAKINJA**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **ŽENSKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **TROJE**
Završena škola: **OSNOVNA**
Zanimanje: **DOMAĆICA**
Mjesto zaposlenja: **----------**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **CIVIL**
Mjesto izvršenja zločina: **NA LIVADI**
Način izvršenja zločina: **PJEŠADIJSKO ORUŽJE**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **----------**
Mjesto identifikacije: **VITEZ**
Datum identifikacije: **30. 12. 2002.**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **22. 03. 2003.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

ZEC (Avdo) SABAHUDIN

Prezime (Ime oca) Ime

Zec (Avdo) Sabahudin
1956.

Rođen/a: **20. 06. 1956.**
Mjesto rođenja: **PEČUJ bb. – NOVI TRAVNIK**
Matični broj: **2006956193635**
Datum smrti: **16. 04. 1993.**
Država: **BOSNA I HERCEGOVINA**
Općina: **VITEZ**
Mjesna zajednica: **AHMIĆI**
Nacionalnost: **BOŠNJAK**
Vjera: **ISLAM**
Spol: **MUŠKO**
Oženjen / Udata: **DA**
Broj djece mlađe od 18 godina u vrijeme izvršenog zločina: **TROJE**
Završena škola: **SREDNJA**
Zanimanje: **RADNIK**
Mjesto zaposlenja: **DP "SPS" VITEZ**
Status u vrijeme izvršenja zločina: **RADNA OBAVEZA-STRAŽAR**
Mjesto izvršenja zločina: **U KUĆI**
Način izvršenja zločina: **STRELJANJEM**
Mjesto ekshumacije: **ŠEHIDSKO MEZARJE VITEZ**
Datum ekshumacije: **26. 09. 2005.**
Mjesto identifikacije: **VITEZ**
Datum identifikacije: **26. 09. 2005.**
Mjesto ukopa: **ŠEHIDSKO MEZARJE U VITEZU**
Datum ukopa: **25. 08. 2006.**
Izvršilac zločina: **HRVATSKO VIJEĆE OBRANE**

VII.
ODGOVORNOST ZA ZLOČINE

Odgovornost za zločine u Ahmićima

U kontekstu istraživanja zločina genocida u Ahmićima neminovno se nameće pitanje: Je li Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju (International Tribunal For Former Yugoslavia – ICTY) efikasna kaznena instanca? Brojni primjeri pokazuju kako je, prateći konvenciju Ujedinjenih nacija i na njima zasnovanu međunarodnu sudsku normativu i praksu, teško sakupiti dokumentaciju i dokazne materijale, uključujući i psihičko stanje egzekutora. Za razliku od Nürnberškog vojnog tribunala, koji je izricao kazne istovremeno s donošenjem presude, Pravila procedure i dokazivanja predviđaju izricanje kazne kao posebnu fazu postupka. Prema pravilu br. 100 ako Prvostepeno vijeće okrivljenog proglasi krivim, tužilac i odbrana daju sve relevantne informacije koje Vijeću mogu pomoći u utvrđivanju odgovarajuće kazne. Kazne koje Vijeće izriče ograničene su na zatvorske itd.

U konkretnom slučaju imamo primjer da je general HVO-a Tihomir Blaškić osuđen, u prvostepenoj presudi, na 45 godina zatvora za zločine nad Bošnjacima u Lašvanskoj dolini. Drugostepenom presudom Haškog tribunala, od 29. jula 2004, Blaškić je osuđen na zatvorsku kaznu od devet godina.

Čovjek može biti iznenađen koliko su ovakvi ljudi nedirnuti zločinima koje su izvršili. Život koji oni kasnije žive nije opterećen time. Uglavnom se ne osjećaju krivim i ne kaju se za počinjene zločine. Zločini koje su izvršili ne žive u njima. Ako su dovedeni na sud, ne osjećaju se krivim. Naprotiv, smatraju se žrtvama, a sa stvarnim žrtvama ne saosjećaju.

Evo pregleda procesuiranih za zločine počinjene u Ahmićima:

1. TIHOMIR BLAŠKIĆ "Lašvanska dolina" (IT-95-14)

Imao je čin pukovnika Hrvatskog vijeća obrane (HVO), a 27. juna 1992. imenovan je zapovjednikom HVO-a za Operativnu zonu središnja Bosna. Početkom augusta 1994. unaprijeđen je u čin generala i imenovan zapovjednikom HVO-a.

Prvobitna optužnica sačinjena je 10. novembra 1995. Tihomir Blaškić se 1. aprila 1996. dobrovoljno predao i doveden na Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju (MKSJ). Zatim slijedi prva izmijenjena optužnica od 22. novembra 1996. Dana 4. decembra 1996. izjasnio se da nije kriv ni po jednoj tački optužnice. Slijedi druga izmijenjena optužnica od 25. aprila 1997, po kojoj je optuženi Tihomir Blaškić optužen po osnovu individualne odgovornosti (član 7(1) Statuta Međunarodnog suda) i odgovornosti nadređenog (član 7(3) Statuta Međunarodnog suda) za:

• Namjerno ubijanje; namjerno nanošenje teških patnji ili teških povreda tijela ili zdravlja; opsežno uništavanje imovine; nečovječno postupanje; uzimanje civila za taoce (teška kršenja Ženevskih konvencija iz 1949, član 2);

• Razaranje koje nije opravdano vojnom potrebom; protuzakoniti napadi na civile; protuzakoniti napadi na civilne objekte; ubistvo; nasilje protiv života i osobe; pljačka javne ili privatne imovine; uništavanje ili oštećivanje vjerskih i obrazovnih ustanova; okrutno postupanje; uzimanje talaca (kršenje ratnih zakona ili običaja, član 3);

• Progoni na političkoj, rasnoj ili vjerskoj osnovi; ubistvo; nečovječna djela (zločini protiv čovječnosti, član 5).

Tihomir Blaškić je, također, naredio jedinicama pod njegovim zapovjedništvom da sudjeluju u napadu koji je 16. aprila 1993. izvršen na civilno bošnjačko stanovništvo u Ahmićima i susjednim selima.

Dana 3. marta 2000, u presudi o kazni Raspravnog vijeća, Tihomir Blaškić osuđen je na **45 godina zatvora**. Međutim, 29. jula 2004. izrečena je presuda Žalbenog vijeća i osuđen je na **9 godina zatvora**. U presudi Raspravnog vijeća također su ispitane otežavajuće okolnosti. U ovom predmetu nekoliko puta su kao otežavajuće okolnosti spomenuta pitanja kao što su motivi i broj žrtava. Nadalje, istaknut je gnusan karakter zločina u selu Ahmići jer su tokom pažljivo pripremljenog napada sistemski ubijani mnogi odrasli Bošnjaci, žene i djeca, a neki su živi spaljeni u svojim domovima, kuće su opljačkane i zapaljene, a džamije i vjerski objekti su uništeni.

Tihomir Blaškić pušten je na slobodu 2. augusta 2004, dok mu je prije prebacivanja odobreno prijevremeno puštanje na slobodu.

2. MIROSLAV BRALO "Lašvanska dolina" (IT-95-17)

Miroslav Bralo pripadnik "Džokera", antiterorističkog voda 4. bataljona Vojne policije Hrvatskog vijeća odbrane (HVO), koji je djelovao prvenstveno u regiji Lašvanske doline u srednjoj Bosni i Hercegovini. Prvobitna optužnica protiv Miroslava Brale podnesena je 3. novembra 1995, potvrđena 10. novembra 1995, a objelodanjena 12. oktobra 2004. Tužilaštvo je podnijelo izmijenjenu optužnicu kao dio sporazuma o potvrdnom izjašnjavanju o krivici između optuženog i Tužilaštva. 10. novembra 2004. Miroslav Bralo se predao, a 12. novembra 2004. prebačen je na Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju (MKSJ).

Miroslav Bralo se 14. decembra 2004. izjasnio po svim tačkama optužnice da nije kriv. Dana 19. jula 2005. Pretresno vijeće održalo je pretres o sporazumu o izjašnjavanju o krivici između Miroslava Brale i Tužilaštva. Bralo je priznao krivicu po svih 8 tačaka izmijenjene optužnice. Tako je Pretresno vijeće osudilo Miroslava Bralu na **20 godina zatvora** za njegovu ulogu u više slučajeva: ubistva, silovanja, mučenja, torture, protivpravno zatvaranje civila Bošnjaka i nečovječnog postupanja prema njima, uključujući veći broj djece, u srednjoj Bosni i Hercegovini od januara do sredine jula 1993.

Dana 19. jula 2005. bivši pripadnik antiterorističkog voda 4. bojne Vojne policije Hrvatskog vijeća obrane (HVO) poznatog kao "Džokeri" potvrdno se izjasnio o krivici za veliki broj ratnih zločina počinjenih u srednjobosanskim selima Ahmići, Nadioci i oko njih.

Pretresno vijeće je 7. decembra 2005. izreklo presudu koje je Žalbeno vijeće 2. aprila 2007. jednoglasno potvrdilo i osudilo Miroslava Bralu na kaznu zatvora u trajanju od 20 godina, a na osnovu individualne krivične odgovornosti (član 7(1) Statuta Međunarodnog suda) za:

• Protivpravno zatvaranje civila i mučenje ili nečovječno postupanje (teška kršenja Ženevskih konvencija iz 1949, član 2);

• Ubistvo, mučenje, povrede ličnog dostojanstva uključujući silovanje (kršenja zakona i običaja ratovanja, član 3).

• Progone na političkoj, rasnoj ili vjerskoj osnovi (zločini protiv čovječnosti, član 5).

Dana 1. novembra 2007. Miroslav Bralo je prebačen u Švedsku na izdržavanje kazne. U kaznu mu je uračunato vrijeme koje je proveo u pritvoru od 12. novembra 2004.

3. ANTO FURUNDŽIJA "Lašvanska dolina" (IT-95-17/1)

Sredinom maja 1993. Anto Furundžija bio je lokalni zapovjednik "Džokera", jedinice Hrvatskog vijeća obrane (HVO), u općini Vitez u srednjoj Bosni. Prvobitna optužnica protiv Ante Furundžije podignuta je 10. novembra 1995. Optužen je za teška kršenja ženevskih konvencija i za kršenja zakona i običaja ratovanja. Dana 18. decembra 1997. Antu Furundžiju je uhapsio SFOR i prebacio ga na Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju (MKSJ). On se 19. decembra 1997. izjasnio da nije kriv ni po jednoj tački optužnice.

Tužilaštvo je 2. juna 1998. podnijelo izmijenjenu i dopunjenu optužnicu iz koje je povuklo tačku u kojoj je Anto Furundžija bio optužen za teška kršenja Ženevskih konvencija iz 1949, i navode povezane s tom tačkom. U izmijenjenoj i dopunjenoj optužnici Anto Furundžija se teretio na osnovu individualne krivične odgovornosti (član 7(1) Statuta Međunarodnog suda), za:

• Mučenje; povrede ličnog dostojanstva uključujući silovanje (kršenja zakona i običaja ratovanja, član 3).

Pretresno vijeće ustanovilo je da je Furundžija bio zapovjednik "Džokera", specijalne jedinice HVO-a. Bio je aktivni borac i sudjelovao je u neprijateljskim aktivnostima usmjerenim protiv bošnjačke zajednice u području Lašvanske doline i, između ostalog, u napadu na selo Ahmići, gdje je lično sudjelovao u protjerivanju Bošnjaka iz njihovih domova, pospješujući oružani sukob. Pretresno vijeće odlučilo je osuditi Antu Furundžiju na **10 godina zatvora za mučenje i 8 godina zatvora za povrede ličnog dostojanstva**. Naloženo je da se kazne izdržavaju istovremeno.

Pretresno vijeće je 10. decembra 1998. izreklo presudu osudivši Antu Furundžiju na osnovu individualne krivične odgovornosti (član 7(1) Statuta Međunarodnog suda) kao što stoji i u optužnici od 22. decembra 1998. Odbrana je podnijela najavu žalbe na presudu i kaznu koju je izreklo Pretresno vijeće. Pretres o žalbi je održan 2. marta 2000.

Žalbeno vijeće odbacilo je sve žalbene osnove i izreklo presudu 21. jula 2000, potvrdivši kaznu od 10 godina zatvora koju je izreklo Pretresno vijeće II.

Anto Furundžija je 22. septembra 2000. prebačen u Finsku na izdržavanje ostatka kazne. U kaznu mu je uračunato vrijeme provedeno u pritvoru od 18. decembra 1997. Dana 29. jula 2004. odobreno mu je prijevremeno puštanje na slobodu koje je stupilo na snagu 17. augusta 2004.

4. KORDIĆ i ČERKEZ "Lašvanska dolina" (IT-95-14/2-T)

Dario Kordić bio je jedan od vodećih političara u zajednici bosanskih Hrvata: od 1991. do 1995. predsjednik Hrvatske demokratske zajednice Bosne i Hercegovine (HDZBiH); od 1992. do 1995. potpredsjednik i član Predsjedništva Hrvatske zajednice Herceg-Bosne (HZ HB), a kasnije Hrvatske republike Herceg-Bosne (HR H-B). Mario Čerkez bio je zapovjednik Viteške brigade Hrvatskog vijeća obrane (HVO) od njezinog osnivanja 1992. barem do kraja maja 1993, te u vrijeme kad je HDZBiH/HVO preuzeo općinske funkcije u općini Vitez.

Dario Kordić prisustvovao je sastancima političara tokom kojih je odobren napad na selo Ahmići, u općini Vitez, počinjen 16. aprila 1993. U tom je napadu masakrirano više od 100 bošnjačkih civila, uključujući 32 žene i 11 djece, razorene su kuće, a selo etnički očišćeno od bošnjačkog stanovništva. Dario Kordić je kao visoki regionalni političar sudjelovao u planiranju vojne operacije i napada čiji je cilj bio ‘’čišćenje'' tog područja od Bošnjaka.

Dana 10. novembra 1995. podignuta je prvobitna optužnica protiv Darija Kordića, Marija Čerkeza, Tihomira Blaškića, Zlatka Aleksovskog, Ivana Šantića i Pere Skopljaka. Optužbe protiv Ivana Šantića i Pere Skopljaka su kasnije povučene, a suđenja Tihomiru Blaškiću i Zlatku Aleksovskom održana su odvojeno.

Dario Kordić i Mario Čerkez predali su se 6. oktobra 1997. u Bosni i Hercegovini, te su istog dana prebačeni na Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) radi suđenja. Prvi put su stupili pred sud 8. oktobra 1997, pred Raspravno vijeće III, i tom su se prilikom i Kordić i Čerkez izjasnili da nisu krivi ni po jednoj tački prvobitne optužnice.

Dana 30. septembra 1998. potvrđena je izmijenjena optužnica protiv Darija Kordića i Marija Čerkeza i postala važeća optužnica u predmetu, a 8. oktobra 1998. obojica su se izjasnili da nisu krivi ni po jednoj tački optužnice.

U važećoj optužnici, Dario Kordić i Mario Čerkez bili su optuženi temeljem individualne kaznene odgovornosti (član 7(1) Statuta Međunarodnog suda) i temeljem kaznene odgovornosti nadređenog (član 7 (3)) za:

• Hotimično lišavanje života; hotimično nanošenje velikih patnji ili teških povreda tijela ili zdravlja; nečovječno postupanje; protupravno zatvaranje civila; uzimanje civila za taoce; uništavanje imovine širokih razmjera (teška kršenja Ženevskih konvencija iz 1949, član 2);

• Protupravni napadi na civile; protupravni napadi na civilne objekte; ubistvo; nasilje protiv života i osobe; okrutno postupanje; uzimanje talaca; bezobzirno uništavanje koje nije opravdano vojnom nuždom; pljačkanje javne ili privatne imovine; uništavanje ili hotimično nanošenje štete vjerskih ili obrazovnih ustanova (kršenja zakona ili običaja ratovanja, član 3);

• Progoni na političkoj, rasnoj ili vjerskoj osnovi; ubistvo; nehumana djela; zatvaranje (zločini protiv čovječnosti, član 5).

Dana 26. februar 2001. Raspravno vijeće izreklo je presudu, osudivši optuženike kako slijedi:

Dario Kordić, temeljem individualne kaznene odgovornosti (član 7(1) Statuta Međunarodnog suda) na kaznu u trajanju od **25 godina zatvora** za:

• Hotimično lišavanje života; nečovječno postupanje; protupravno zatvaranje civila (teško kršenje Ženevskih konvencija iz 1949, član 2);

• Protupravni napadi na civile; protupravni napadi na civilne objekte; bezobzirno razaranje koje nije opravdano vojnom nuždom; pljačkanje javne ili privatne imovine; uništavanje ili hotimično oštećivanje vjerskih ili obrazovnih ustanova (kršenja zakona ili običaja ratovanja, član 3);

• Progone na političkoj, rasnoj ili vjerskoj osnovi; ubistvo; nehumana djela; zatvaranje (zločini protiv čovječnosti, član 5).

Mario Čerkez, temeljem individualne kaznene odgovornosti (član 7(1) Statuta Međunarodnog suda) i temeljem kaznene odgovornosti nadređenog (član 7(3)) na kaznu u trajanju od **15 godina zatvora** za:

• Progone na političkoj, rasnoj ili vjerskoj osnovi (zločini protiv čovječnosti, član 5);

• Hotimično lišavanje života; nečovječno postupanje; protuzakonito zatvaranje civila; uzimanje civila za taoce (teško kršenje Ženevskih konvencija iz 1949, član 2);

• Protupravni napadi na civile; protupravni napadi na civilne objekte; bezobzirno razaranje koje nije opravdano vojnom nuždom; pljačkanje javne ili privatne imovine; uništavanje ili hotimično oštećivanje vjerskih ili obrazovnih ustanova (kršenja zakona ili običaja ratovanja, član 3);

• Ubistvo; nehumana djela; zatvaranje (zločini protiv čovječnosti, član 5).

Raspravno vijeće zaključilo je da je Dario Kordić prisustvovao sastanku političara, održanom 15. aprila 1993, kad je odobren napad na Ahmiće i druga sela, a također je doveden u vezu s naređenjem koje je izdao pukovnik Tihomir Blaškić da se ubiju svi vojno sposobni muškarci, protjeraju civili i zapale kuće u selu. Osim toga, Raspravno vijeće izjavilo je da je i Mario Čerkez prisustvovao vojnom sastanku koji je uslijedio i na kojem su napravljeni planovi za napad na selo Ahmići.

I Dario Kordić i Mario Čerkez podnijeli su najave žalbi 12. marta 2001. Tužilaštvo je podnijelo svoju najavu žalbe 13. marta 2001. Dana 17. decembra 2004. Žalbeno vijeće izreklo je presudu potvrdivši kaznu u trajanju od 25 godina zatvora, koju je Dariju Kordiću izreklo Raspravno vijeće i izrekavši novu smanjenu kaznu za Marija Čerkeza u trajanju od 6 godina zatvora.

Dario Kordić je 8. juna 2006. prebačen na izdržavanje kazne u Austriju, a u kaznu mu je uračunato vrijeme provedeno u pritvoru od 6. oktobra 1997. Također, 8. juna 2006. Mariju Čerkezu u kaznu je uračunato vrijeme provedeno u pritvoru od 6. oktobra 1997, a 2. decembra 2004. pušten je na slobodu nakon što je izdržao kaznu.

5. PAŠKO LJUBIČIĆ "Lašvanska dolina" (IT-00-41) br. predmeta na MKSJ X-KR-06/241 br. predmeta na sudu BiH

Paško Ljubičić je od januara 1993. bio na najvišem položaju od svih pripadnika jedinice Vojne policije Hrvatskog vijeća obrane (HVO), snaga bosanskih Hrvata u središnjoj Bosni i također poznat kao Toni Raić. U razdoblju od januara 1993. do jula 1993. Paško Ljubičić je individualno ili u dogovoru s pripadnicima 4. bojne Vojne policije, koji su bili pod njegovim zapovjedništvom i kontrolom, te s drugim pripadnicima HVO-a, planirao, poticao, naredio, počinio ili na druge načine pomagao i podržavao pripremu ili izvršenje napada na gradove Busovaču i Vitez i sela Ahmići, Nadioci, Pirići, Šantići, Donja Večeriska, Lončari, Očenići i Gaćice. Sudjelovao je u djelima koja su rezultirala smrću više od 100 bošnjačkih civila u selima Ahmići, Nadioci, Pirići, Šantići i Očenići, pritvaranju nekoliko stotina Bošnjaka i njihovom fizičkom i duševnom zlostavljanju u pritvorskim objektima, kao što su kino-kompleks u Vitezu, zatvor Kaonik kod Busovače, veterinarska stanica u Vitezu, osnovna škola u Dubravici i prostorije SDK u Vitezu.

U ispravljenoj i izmijenjenoj optužnici, podnesenoj 8. aprila 2002, u skladu s Odlukom Raspravnog vijeća od 15. marta 2002, i potvrđenoj 2. augusta 2002, Paško Ljubičić optužen je temeljem individualne kaznene odgovornosti (član 7(1) Statuta) i kaznene odgovornosti nadređenog (član 7(3)) za:

• Protupravne napade na civile, ubistvo, nasilje protiv života i tijela, razaranje koje nije opravdano vojnom potrebom, uništavanje ili hotimično nanošenje štete vjerskim i obrazovnim ustanovama, pljačkanje javne ili privatne imovine i okrutno postupanje (kršenja ratnih zakona i običaja, član 3);

• Progone na političkoj, rasnoj ili vjerskoj osnovi, ubistvo i nehumana djela (zločini protiv čovječnosti, član 5).

Paško Ljubičić predao se 9. novembra 2001, a na MKSJ prebačen je 21. novembra 2001. Međutim, odmah nakon toga, 30. novembra 2001, kao i 26. septembra 2002, izjasnio se da nije kriv ni po jednoj tački optužnice.

Tužilaštvo je 19. jula 2005. podnijelo Zahtjev za prosljeđivanje predmeta protiv Paška Ljubičića državnim vlastima Bosne i Hercegovine. Rasprava o prosljeđivanju predmeta održana je 20. septembra 2005, a odluka da predmet bude proslijeđen donesena je 12. aprila 2006. Paško Ljubičić se žalio na odluku. Žalbeno vijeće je 4. jula 2006. u potpunosti potvrdilo odluku Vijeća za prosljeđivanje.

Paško Ljubičić je 22. septembra 2006. prebačen vlastima Bosne i Hercegovine. Dana 29. aprila 2008. osuđen je na **10 godina zatvora** nakon što je s Tužilaštvom sklopio ugovor o potvrdnom izjašnjavanju o krivici.

6. DRAGO JOSIPOVIĆ i VLADIMIR ŠANTIĆ „Lašvanska dolina“ – KUPREŠKIĆ i dr. (IT-95-16)

Drago Josipović bio je tokom aprila 1993. pripadnik HVO-a u Šantićima, u Lašvanskoj dolini, u središnjoj Bosni. Aktivno je sudjelovao u vojnom napadu na civile u selu Ahmići tokom kojeg je ubijeno više od 100 civila i uništeno 169 kuća u kojima su živjeli Bošnjaci. Zoran Kupreškić, Mirjan Kupreškić, Vlatko Kupreškić, Drago Josipović, Vladimir Šantić i Dragan Papić prvobitno su optuženi zajedno sa Stipom Alilovićem i Marinkom Katavom, u optužnici koja je potvrđena 10. novembra 1995, a objelodanjena 26. juna 1996. Optuženi s izuzetkom Vlatka Kupreškića, predali su se 6. oktobra 1997. Dana 8. oktobra 1997. pojavili su se pred Pretresnim vijećem i izjasnili da nisu krivi.

Otprilike u zoru, 16. aprila 1993, snage bosanskih Hrvata krenule su u iznenadni napad na Bošnjake, stanovnike Ahmića, malog sela u središnjoj Bosni. Pretresno vijeće zaključilo je da to nije bila legitimna borbena operacija, nego hotimični napad na bošnjačke civile od strane Hrvatskog vijeća obrane (HVO-a) u okviru kampanje da se selo Ahmići očisti od mještana Bošnjaka, što je, s druge strane, bilo dio šire strategije istjerivanja Bošnjaka iz područja Lašvanske doline. Konkretno, Pretresno vijeće utvrdilo je da je u Ahmićima ubijeno više od 100 civila i da je razoreno 169 bošnjačkih domova, kao i dvije seoske džamije. Spaljivanje bošnjačkih kuća i ubijanje stoke očito je bilo izvedeno s namjerom da se ljudi koji tamo žive liše svoje najdragocjenije imovine. Napad su isplanirale i izvele snage HVO-a i specijalna jedinica hrvatske Vojne policije zvana “Džokeri”. Hrvatski stanovnici Ahmića, ili barem oni koji su pripadali HVO-u ili bili u kontaktu s hrvatskim oružanim snagama, znali su da će rano ujutro 16. aprila 1993. hrvatske snage započeti masovni vojni napad.

Pretresno vijeće zaključilo je da je Drago Josipović sudjelovao u ubistvu jedne osobe, da je sudjelovao u napadu na kuću druge osobe i da je aktivno sudjelovao u paljenju privatne imovine. Vijeće je zaključilo da je Josipović, zajedno s Vladimirom Šantićem, bio dio grupe koja se zaputila do jedne lokalne kuće sa zajedničkom namjerom da ubije i/ili istjera njene stanovnike i zapali kuću, kao i da je bio prisutan na mjestu zločina. Vijeće je izjavilo da je Drago Josipović bio svjestan da će napadati nenaoružane i bespomoćne civile, te da je taj napad dio početka velike kampanje “etničkog čišćenja” Bošnjaka iz doline rijeke Lašve.

Dana 14. januara 2000. Pretresno vijeće izreklo je presudu i osudilo na kaznu u trajanju od **15 godina zatvora** optuženog ***Dragu Josipović,*** a na osnovu individualne krivične odgovornosti za:

• Progone na političkoj, rasnoj ili vjerskoj osnovi (zločini protiv čovječnosti, član 5).

Žalbeno vijeće zaključilo je da je Pretresno vijeće pogriješilo u samo dva momenta: u izricanju osuđujuće presude za progon i u utvrđivanju činjeničnog nalaza da je on imao komandni položaj u odnosu na ostale vojnike. Iz tih razloga, Žalbeno vijeće je smatralo da kazna dosuđena Josipoviću treba biti smanjena, pa je tako 23. oktobra 2001. njegova kazna **smanjena na 12 godina zatvora.**

Drago Josipović prebačen je u Španiju 9. aprila 2002, a u kaznu mu je uračunato vrijeme provedeno u pritvoru od trenutka predaje 6. oktobra 1997.

Dana 21. februara 2002. Drago Josipović je zatražio preispitivanje presude u skladu s pravilom 119 Pravilnika o postupku i dokazima. Žalbeno vijeće je 7. marta 2003. odbilo njegov zahtjev, dok je 30. januara 2006. Dragi Josipoviću odobreno prijevremeno puštanje na slobodu.

U aprilu 1993. **Vladimir Šantić** bio je lokalni zapovjednik vojne policije i "Džokera", jedinice HVO-a, u središnjoj Bosni, te je aktivno sudjelovao u vojnom napadu na civile u selu Ahmići tokom kojeg je ubijeno više od 100 civila i uništeno 169 kuća u kojima su živjeli Bošnjaci. Njegovo prisustvo, kao lokalnog zapovjednika "Džokera" i vojne policije, na mjestu napada poslužilo je kao ohrabrenje njegovim potčinjenima da počine zločine.

Pretresno vijeće je 14. januara 2000. zaključilo da je u aprilu 1993. Vladimir Šantić bio zapovjednik 1. čete 4. bataljona Vojne policije, kao i zapovjednik u "Džokerima". Na temelju toga što je bio na položaju zapovjednika čete Vojne policije i zapovjednika u "Džokerima", Vijeće je zaključilo da je prenosio svojim ljudima naređenja svojih nadređenih. Njegovo prisustvo na mjestu napada također je dalo dodatno ohrabrenje njegovim podređenima, pa je tako ***Vladimir Šantić*** na osnovu individualne krivične odgovornosti osuđen na kaznu **zatvora u trajanju od 25 godina** za:

• Progone na političkoj, rasnoj ili vjerskoj osnovi (zločini protiv čovječnosti, član 5).

Tužilaštvo je 31. januara 2000. podnijelo najavu žalbe na zaključke Pretresnog vijeća u vezi s Vladimirom Šantićem, konkretno na odluku Pretresnog vijeća, da ga ne osudi za kršenja zakona i običaja ratovanja po osnovu kumulacije osuđujućih presuda. Pretres o žalbama trajao je od 23. do 25. jula 2001. Žalbeno vijeće smatralo je da su Pretresnom vijeću predočeni obimni i vjerodostojni dokazi da je Šantić bio zapovjednik i 1. čete 4. bataljona vojne policije HVO-a i antiterorističke jedinice poznate pod nazivom "Džokeri", oformljene unutar 4. bataljona, kao i da je Šantić u napadu imao komandnu ulogu. Međutim, Žalbeno vijeće je izjavilo da tužilac nije na suđenju predočio nikakve dokaze o tome da je Šantić bio jedan od kreatora strategije napada na Ahmiće, tako da ta činjenica nije smjela utjecati na njegovu presudu o kazni, pa je njegova kazna **smanjena sa 25 na 18 godina zatvora**. Vladimir Šantić prebačen je u Španiju 12. aprila 2002, a u kaznu mu je uračunato vrijeme provedeno u pritvoru od trenutka predaje 6. oktobra 1997. Dana 9. februara 2009. Vladimiru Šantiću odobreno je prijevremeno puštanje na slobodu.

NIJE SLUŽBENI DOKUMENT

PODACI O PREDMETU

"Lašvanska dolina" (IT-95-14)

TIHOMIR BLAŠKIĆ

TIHOMIR BLAŠKIĆ — *Osuđen za nečovječno postupanje i okrutno postupanje*

Imao je čin pukovnika Hrvatskog vijeća obrane (HVO), a 27. lipnja 1992. postao je zapovjednik HVO-a za Operativnu zonu središnja Bosna; početkom kolovoza 1994. promaknut je u čin generala i imenovan zapovjednikom HVO-a

- Osuđen na **9 godina zatvora**
- Pušten na slobodu 2. kolovoza 2004; prije prebacivanja odobreno mu je prijevremeno puštanje na slobodu

Kaznena djela za koja je osuđen (primjeri):

Nečovječno postupanje (teško kršenje Ženevske konvencije)

Okrutno postupanje (kršenje ratnih zakona ili običaja)

- Od siječnja 1993. do travnja 1993., zajedno s pripadnicima HVO-a, Tihomir Blaškić je planirao, poticao, naređivao ili na druge načine pomagao i podržavao planiranje, pripremanje ili sam čin korištenja civila bosanskih Muslimana kao živih štitova s ciljem sprečavanja Armije BiH da puca po položajima HVO-a ili s ciljem prisiljavanja bosanskih boraca da se predaju.

- Izvrgnuo je bosanske Muslimane zatočene u pritvorskim objektima HVO-a premlaćivanju, fizičkom i psihološkom zlostavljanju, zastrašivanju, nečovječnom postupanju, uključujući njihovo zatvaranje u pretijesne i pretrpane prostorije te uskraćivanje dovoljne količine hrane i vode. Zatočenici su također prisiljavani na kopanje rovova u općinama Kiseljak, Vitez i Busovača, tijekom kojega je određen broj bosanskih Muslimana ubijen, povrijeđen ili ranjen.

- Premda je znao za kaznena djela u pritvorskim objektima počinjena u kino-dvorani i veterinarskoj stanici u Vitezu, kao i za okolnosti i uvjete u kojima su Muslimani bili zatočeni, nije kaznio svoje podređene koji su bili odgovorni i nad kojima je mogao imati efektivnu kontrolu. Nadalje, kršenja zakona za koja je znao nije prijavio nadležnim vlastima.

- Tihomir Blaškić je također naredio jedinicama pod njegovim zapovjedništvom da sudjeluju u napadu koji je 16. travnja 1993. izvršen na civilno muslimansko stanovništvo u Ahmićima i susjednim selima.

UNIVERZITET U SARAJEVU
Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava
S A R A J E V O
Broj

PODACI O PREDMETU

"LAŠVANSKA DOLINA" (IT-95-17)

MIROSLAV BRALO

MIROSLAV BRALO	*Osuđen za ubistvo, mučenje, silovanje, progone na političkoj, rasnoj ili vjerskoj osnovi, nečovječno postupanje*

Pripadnik "Džokera", antiterorističkog voda 4. bojne Vojne policije Hrvatskog vijeća obrane (HVO), koji je djelovao prvenstveno u regiji Lašvanske doline u srednjoj Bosni i Hercegovini

- Osuđen na **20 godina zatvora**

Zločini za koje je osuđen (primjeri):

Ubistvo; progoni na političkoj, rasnoj ili vjerskoj osnovi; silovanje; mučenje; nečovječno postupanje (teška kršenja Ženevskih konvencija iz 1949., kršenja zakona ili običaja ratovanja, zločini protiv čovječnosti)

• Miroslav Bralo je osuđen za ubistvo Mirnese Salkić, ubistvo neidentifikovanog muškarca i pomaganje u ubistvu 14 civila bosanskih Muslimana koji su svi bili članovi porodice Salkić i porodice Mehmeda Čeremića, od kojih su devetoro bila djeca.

• Također je osuđen za ubistvo tri zarobljena Muslimana.

• Okrutno je silovao i mučio jednu bosansku Muslimanku - svjedokinju "A" - i držao je zatočenu približno dva mjeseca, tokom kojih je bila dalje zlostavljana od onih koji su je držali zatočenu.

• Učestvovao je u protivpravnom zatvaranju i nečovječnom postupanju prema civilima bosanskim Muslimanima, koji su korišteni kao radnici za kopanje rovova oko sela Kratine i kao "živi štitovi" za zaštitu snaga HVO-a od snajperske vatre.

• Zapalio je brojne kuće, postavio i aktivirao eksploziv koji je uništio donju džamiju u Ahmićima u regiji Lašvanske doline u srednjoj Bosni i Hercegovini.

Datum rođenja	13. oktobar 1967. u Kratinama, opština Vitez, Bosna i Hercegovina
Optužnica	Prvobitna optužnica: 10. novembar 1995., objelodanjena 12. oktobra 2004., Izmijenjena optužnica: 19. juli 2005.
Datum predaje	10. novembar 2004.
Prebačen na MKSJ	12. novembar 2004.
Prvo stupanje i daljnja stupanja pred Sud	15. novembar 2004., nije se izjasnio o krivici; daljnje stupanje pred Sud: 14. decembar 2004., izjasnio se po svim tačkama optužnice da nije kriv
Potvrdno izjašnjavanje o krivici	19. juli 2005.
Presuda Pretresnog vijeća o kazni	7. decembar 2005., osuđen na 20 godina zatvora
Presuda Žalbenog vijeće	2. april 2007., potvrđena kazna od 20 godina zatvora
Izdržava kaznu	1. novembar 2007., prebačen u Švedsku na izdržavanje ostatka kazne; u kaznu mu je uračunato vrijeme koje je proveo u pritvoru od 12. novembra 2004.

UNIVERZITET U SARAJEVU
SARAJEVO

NIJE SLUŽBENI DOKUMENT

PODACI O PREDMETU

"LAŠVANSKA DOLINA" (IT-9)
KORDIĆ i ČERKEZ

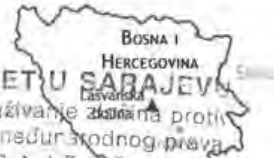

UNIVERZITET U SARAJEVU
Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava
SARAJEVO
Primljeno:
Dig. br. | Broj 2-4062 | Prilog | Vrijed.

DARIO KORDIĆ

Osuđen za protupravne napade na civile; protupravne napade na civilne objekte; bezobzirno razaranje koje nije opravdano vojnom nuždom; pljačkanje javne ili privatne imovine; uništavanje ili hotimično oštećivanje vjerskih ili obrazovnih ustanova; hotimično lišavanje života; nečovječno postupanje; protupravno zatvaranje civila; progone; ubojstvo; nehumana djela; zatvaranje

Jedan od vodećih političara u zajednici bosanskih Hrvata: od 1991. do 1995., predsjednik Hrvatske demokratske zajednice Bosne i Hercegovine (HDZ-BiH); od 1992. do 1995., potpredsjednik i član Predsjedništva Hrvatske Zajednice Herceg-Bosne (HZ H-B), a kasnije Hrvatske Republike Herceg-Bosne (HR H-B)

- Osuđen na **25 godina zatvora**

Kaznena djela za koja je osuđen (primjeri):

Protupravni napad na civile; protupravni napad na civilne objekte; bezobzirno razaranje koje nije opravdano vojnom nuždom; pljačkanje javne ili privatne imovine; uništavanje ili hotimično oštećivanje vjerskih ili obrazovnih ustanova (kršenja zakona ili običaja ratovanja)

Hotimično lišavanje života; nečovječno postupanje; protupravno zatvaranje civila (teška kršenja Ženevskih konvencija)

Progoni na političkoj, rasnoj ili vjerskoj osnovi; ubojstvo; nehumana djela; zatvaranje (zločini protiv čovječnosti)

• Kao predsjednik HDZ-BiH, Dario Kordić zdušno se uključio u zajednički plan progona. Planirao je, poticao i naređivao kaznena djela u općinama Travnik, Vitez, Busovača i Kiseljak, u blizini Lašvanske doline u središnjoj Bosni i Hercegovini.

• Prisustvovao je sastancima političara tokom kojij je odobren napad na selo Ahmići, u općini Vitez, počinjen 16. travnja 1993. U tom je napadu masakrirano više od 100 civila bosanskih Muslimana, uključujući 32 žene i 11 djece, razorene su kuće, a selo etnički očišćeno od muslimanskog stanovništva. Dario Kordić je kao visoki regionalni političar sudjelovao u planiranju vojne operacije i napada čiji je cilj bio 'čišćenje' tog područja od Muslimana.

• Planirao je napade na druga područja Lašvanske doline, uključujući zaseoke Šantići, Pirići i Nadioci. Ti napadi, zajedno s napadima na Vitez i Večerisku, između ostalog, slijedili su zajednički plan čiji je cilj bio etničko čišćenje tog područja od stanovnika bosanskih Muslimana.

• Kao politički čelnik sa značajnim vojnim utjecajem, poticao je, planirao i naredio napad na Busovaču, koji je bio usmjeren protiv civilnog muslimanskog stanovništva i civilnih objekata. Mnogi civili Muslimani su ubijeni ili protjerani, a njihova imovina je uništena tijekom napada.

• Dario Kordić je naredio pritvaranje bosanskih Muslimana i uspostavljanje pritvorskih objekata u Lašvanskoj dolini, konkretno u mjestu Kaonik, kino-dvorani u Vitezu, Veterinarskoj stanici i zgradi SDK (u bloku ureda u Vitezu), u Šahovskom klubu i školi u Dubravici.

Dokument je pripremila Služba za komunikacije Međunarodnog kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju

NIJES SLUŽBENI DOKUMENT

PODACI O PREDMETU

"LAŠVANSKA DOLINA" (IT-95-16)

KUPREŠKIĆ *i drugi*

Tužilac protiv Drage Josipovića, Vladimira Šantića, Zorana Kupreškića, Mirjana Kupreškića, Vlatka Kupreškića i Dragana Papića

DRAGO JOSIPOVIĆ	*Osuđen za progone na političkoj, rasnoj ili vjerskoj osnovi, ubistvo i nečovječna djela*

Tokom aprila 1993., pripadnik snaga bosanskih Hrvata (HVO) u Šantićima, selu u Lašvanskoj dolini, u središnjoj Bosni i Hercegovini

- Osuđen na **12 godina zatvora**

Krivična djela za koja je osuđen (primjeri):

Progoni na političkoj, rasnoj ili vjerskoj osnovi; ubistvo; nečovječna djela (zločini protiv čovječnosti)

- Drago Josipović je aktivno sudjelovao u vojnom napadu na civile u selu Ahmići tokom kojeg je ubijeno više od 100 civila i uništeno 169 kuća u kojima su živjeli Muslimani.

- sudjelovao je u ubistvu jednog muškarca koji je ubijen pred svojom obitelji. Također je sudjelovao u izbacivanju jedne obitelji iz njihove kuće i paljenju kuće.

DRAGO JOSIPOVIĆ	
Datum rođenja	14. februar 1955. u Šantićima, Bosna i Hercegovina
Optužnica	Prvobitna optužnica: 10. novembar 1995., objelodanjena 26. juna 1996.; izmijenjena optužnica: 9. februar 1998.
Datum predaje	6. oktobar 1997.
Doveden na MKSJ	6. oktobar 1997.
Prvo stupanje pred Sud	8. oktobar 1997., izjasnio se po svim tačkama optužnice da nije kriv
Presuda Pretresnog vijeća	14. januar 2000., osuđen na 15 godina zatvora
Presuda Žalbenog vijeća	23. oktobar 2001., kazna je smanjena na 12 godina zatvora
Izdržao kaznu	9. aprila 2002. prebačen je u Španjolsku na izdržavanje ostatka kazne; u kaznu mu je uračunato vrijeme provedeno u pritvoru od 6. oktobra 1997., 30. januara 2006. odobreno mu je prijevremeno puštanje na slobodu

VLADIMIR ŠANTIĆ	*Osuđen za progone na političkoj, rasnoj ili vjerskoj osnovi, ubistvo i nečovječna djela*

U aprilu 1993. bio je lokalni zapovjednik vojne policije i "Džokera", jedinice HVO-a, u središnjoj Bosni i Hercegovini

- Osuđen na **18 godina zatvora**

Krivična djela za koja je osuđen (primjeri):

Progoni na političkoj, rasnoj ili vjerskoj osnovi; ubistvo; nečovječna djela (zločini protiv čovječnosti)

- Vladimir Šantić je aktivno sudjelovao u vojnom napadu na civile u selu Ahmići tokom kojeg je ubijeno više od 100 civila i uništeno 169 kuća u kojima su živjeli Muslimani. Njegovo prisustvo, kao lokalnog zapovjednika "Džokera" i vojne policije, na mjestu napada poslužilo je kao ohrabrenje njegovim potčinjenima da počine zločine.

- Imao je aktivnu ulogu u spaljivanju jedne određene kuće i ubistvu muškarca koji je u njoj živio.

VLADIMIR ŠANTIĆ	
Datum rođenja	1. april 1958. u Donjoj Večeriški, Bosna i Hercegovina
Optužnica	Prvobitna optužnica: 10. novembar 1995., objelodanjena 26. juna 1996.; izmijenjena optužnica: 9. februar 1998.
Datum predaje	6. oktobar 1997.
Doveden na MKSJ	6. oktobar 1997.
Prvo stupanje pred Sud	8. oktobar 1997., izjasnio se po svim tačkama optužnice da nije kriv
Presuda Pretresnog vijeća	14. januar 2000., osuđen na 25 godina zatvora
Presuda Žalbenog vijeća	23. oktobar 2001., kazna smanjena na 18 godina zatvora
Izdržao kaznu	12. April 2002. prebačen u Španjolsku na izdržavanje ostatka kazne; u kaznu mu je uračunato vrijeme provedeno u pritvoru od 6. oktobra 1997.; 9. februara 2009. odobreno mu je prijevremeno puštanje na slobodu

ZORAN KUPREŠKIĆ *Oslobođen krivice*

Pripadnik HVO-a u središnjoj Bosni i Hercegovini

- Oslobođen krivice

Datum rođenja	23. septembar 1958. u Pirićima, Bosna i Hercegovina
Optužnica	Prvobitna optužnica: 10. novembar 1995., objelodanjena 26. juna 1996.; izmijenjena optužnica: 9. februar 1998.
Datum predaje	6. oktobar 1997.
Doveden na MKSJ	6. oktobar 1997.
Prvo stupanje pred Sud	8. oktobar 1997., izjasnio se po svim tačkama optužnice da nije kriv
Presuda Pretresnog vijeća	14. januar 2000., osuđen na 10 godina zatvora
Presuda Žalbenog vijeća	23. oktobar 2001., oslobođen krivice i odmah pušten na slobodu

MIRJAN KUPREŠKIĆ *Oslobođen krivice*

Pripadnik HVO-a u središnjoj Bosni i Hercegovini

- Oslobođen krivice

UNIVERZITET U SARAJEVU
Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava
SARAJEVO

MARIO ČERKEZ *Osuđen za progone, zatvaranje, protupravno zatvaranje civila*

Zapovjednik Viteške brigade Hrvatskog vijeća obrane (HVO) od njezinog osnivanja 1992. barem do kraja svibnja 1993., te u vrijeme kad je HDZ-BiH/HVO preuzeo općinske funkcije u općini Vitez.

- Osuđen na **6 godina zatvora**

Kaznena djela za koja je osuđen (primjeri):

Progoni na političkoj, rasnoj ili vjerskoj osnovi; zatvaranje; protupravno zatvaranje civila (zločini protiv čovječnosti)

- Mario Čerkez snosi individualnu kaznenu odgovornost za zatvaranje i protupravno zatvaranje civila bosanskih Muslimana u kino-dvorani u Vitezu i zgradi SDK u Vitezu do kraja travnja 1993.

- U kino-dvorani je bilo zatočeno oko 200-300 muškaraca Muslimana svih dobi, koji su bili pohvatani. Mnogi su bili podvrgnuti okrutnim postupcima, prisiljeni da kopaju rovove, te korišteni kao taoci i živi štitovi. Neki od onih koji su bili prisiljeni kopati rovove nisu se vratili.

- Zatočenici iz zgrade SDK odvođeni su na kopanje rovova. Neki su morali kopati rovove po pet dana blizu bojišnice, gdje je bilo vrlo opasno. Katkad su zatočenicima prijetili sjekirom i tjerali ih da rade dan i noć. Kao zapovjednik brigade, Mario Čerkez je bio dogovoran za tretman zatočenika; međutim, svoju dužnost nije obavio na primjeren način.

DARIO KORDIĆ	
Datum rođenja	14. prosinca 1960. u Sarajevu, Bosna i Hercegovina
Optužnica	Prvobitna optužnica: 10. studenog 1995.; izmijenjena optužnica: 30. rujna 1998.
Datum predaje	6. listopada 1997.
Prebačen na MKSJ	6. listopada 1997.
Prvo stupanje pred Sud	8. listopada 1997., očitovao se da nije kriv ni po jednoj točki optužnice
Presuda Raspravnog vijeća	26. veljače 2001., osuđen na 25 godina zatvora
Presuda Žalbenog vijeća	17. prosinca 2004., kazna potvrđena
Izdržava kaznu	8. lipnja 2006., prebačen na izdržavanje kazne u Austriju; u kaznu mu je uračunato vrijeme provedeno u pritvoru od 6. listopada1997.

MARIO ČERKEZ	
Datum rođenja	27. ožujka 1959. u selu Rijeka, općina Vitez, Bosna i Hercegovina
Optužnica	Prvobitna optužnica: 10. studenog 1995.; izmijenjena optužnica: 30. rujna 1998.
Datum predaje	6. listopada 1997.
Prebačen na MKSJ	6. listopada 1997.
Prvo stupanje pred Sud	8. listopada 1997., očitovao se da nije kriv ni po jednoj točki optužnice
Presuda Raspravnog vijeća	26. veljače 2001., osuđen na 15 godina zatvora
Presuda Žalbenog vijeća	17. prosinca 2004., kazna smanjena na 6 godina zatvora
Kazna izdržana	u kaznu mu je uračunato vrijeme provedeno u pritvoru od 6. listopada1997.; 2. prosinca 2004. pušten na slobodu nakon što je izdržao kaznu

Datum rođenja	21. oktobar 1963. u Vitezu, Bosna i Hercegovina
Optužnica	Prvobitna optužnica: 10. novembar 1995., objelodanjena 26. juna 1996.; izmijenjena optužnica: 9. februar 1998.
Datum predaje	6. oktobar 1997.
Doveden na MKSJ	6. oktobar 1997.
Prvo stupanje pred Sud	8. oktobar 1997., izjasnio se po svim tačkama optužnice da nije kriv
Presuda Pretresnog vijeća	14. januar 2000., osuđen na 8 godina zatvora
Presuda Žalbenog vijeća	23. oktobar 2001., oslobođen krivice i odmah pušten na slobodu

VLATKO KUPREŠKIĆ

Oslobođen krivice

Pripadnik HVO-a u središnjoj Bosni i Hercegovini

- Oslobođen krivice

Datum rođenja	1. januar 1958. u Piricima, Bosna i Hercegovina
Optužnica	Prvobitna optužnica: 10. novembar 1995., objelodanjena 26. juna 1996.; izmijenjena optužnica: 9. februar 1998.
Datum predaje	18. decembar 1997.
Doveden na MKSJ	18. decembar 1997.
Prvo stupanje pred Sud	16. januar 1998., izjasnio se po svim tačkama optužnice da nije kriv
Presuda Pretresnog vijeća	14. januar 2000., osuđen na 6 godina zatvora
Presuda Žalbenog vijeća	23. oktobar 2001., oslobođen krivice i odmah pušten na slobodu

DRAGAN PAPIĆ

Oslobođen krivice

Pripadnik HVO-a u središnjoj Bosni i Hercegovini

- Oslobođen krivice

Datum rođenja	15. jul 1957.u Šantićima, Bosna i Hercegovina
Optužnica	Prvobitna optužnica: 10. novembar 1995., objelodanjena 26. juna 1996.; izmijenjena optužnica: 9. februar 1998.
Datum predaje	6. oktobar 1997.
Doveden na MKSJ	6. oktobar 1997.
Prvo stupanje pred Sud	8. oktobar 1997., izjasnio se po svim tačkama optužnice da nije kriv
Presuda Pretresnog vijeća	14. januar 2000., oslobođen krivice i odmah pušten na slobodu

UNIVERZITET U SARAJEVU
Institut za istraživanje zločina protiv
čov[illegible] i međunarodnog prava
S A R A J E V O

NIJE SLUŽBENI DOKUMENT

PODACI O PREDMETU

(IT-04-74)

PRLIĆ *i drugi*

Tužlac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Ćorića i Berislava Pušića

JADRANKO PRLIĆ

Optužen za progone na političkoj, rasnoj ili vjerskoj osnovi; ubistvo; silovanje; deportacije; zatočavanje; nečovječna djela; hotimično lišavanje života; protivpravne deportacije, premještanje i zatvaranje civila; nečovječno postupanje; uništavanje imovine širokih razmjera i oduzimanje imovine koje nije opravdano vojnom nuždom a izvedeno je protivpravno i bezobzirno; okrutno postupanje; protivpravni rad; bezobzirno razaranje gradova, naselja ili sela, ili pustošenje koje nije opravdano vojnom nuždom; uništavanje ili hotimično nanošenje štete ustanovama namijenjenim religiji ili obrazovanju; pljačkanje javne ili privatne imovine; protivpravni napad na civile i terorisanje civila

Funkcioner na najvišem političkom položaju u Herceg-Bosni, ratnom entitetu bosanskih Hrvata; bivši predsjednik "Hrvatske Zajednice Herceg-Bosne (HZ H-B)" i predsjednik Vlade "Hrvatske Republike Herceg-Bosne (HR H-B)".

BRUNO STOJIĆ

Optužen za progone na političkoj, rasnoj ili vjerskoj osnovi; ubistvo; silovanje; deportacije; zatočavanje; nečovječna djela; hotimično lišavanje života; protivpravne deportacije, premještanje i zatvaranje civila; nečovječno postupanje; uništavanje imovine širokih razmjera i oduzimanje imovine koje nije opravdano vojnom nuždom a izvedeno je protivpravno i bezobzirno; okrutno postupanje; protivpravni rad; bezobzirno razaranje gradova, naselja ili sela, ili pustošenje koje nije opravdano vojnom nuždom; uništavanje ili hotimično nanošenje štete ustanovama namijenjenim religiji ili obrazovanju; pljačkanje javne ili privatne imovine; protivpravni napad na civile i terorisanje civila

Kao načelnik Odjela obrane "Hrvatskog vijeća obrane" (HVO), Stojić je bio najviši politički i rukovodni funkcioner tog organa i bio je zadužen za oružane snage Herceg-Bosne/HVO.

SLOBODAN PRALJAK

Optužen za progone na političkoj, rasnoj ili vjerskoj osnovi; ubistvo; silovanje; deportacije; zatočavanje; nečovječna djela; hotimično lišavanje života; protivpravne deportacije, premještanje i zatvaranje civila; nečovječno postupanje; uništavanje imovine širokih razmjera i oduzimanje imovine koje nije opravdano vojnom nuždom a izvedeno je protivpravno i bezobzirno; okrutno postupanje; protivpravni rad; bezobzirno razaranje gradova, naselja ili sela, ili pustošenje koje nije opravdano vojnom nuždom; uništavanje ili hotimično nanošenje štete ustanovama namijenjenim religiji ili obrazovanju; pljačkanje javne ili privatne imovine; protivpravni napad na civile i terorisanje civila

UNIVERZITET U SARAJEVU
Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava
SARAJEVO

Dokument je pripremila Služba za komunikacije Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju

Visoki časnik Hrvatske vojske, pomoćnik ministra obrane i viši predstavnik Ministarstva obrane Hrvatske pri vladi i oružanim snagama Herceg-Bosne/HVO-u; zvan "Brada".

MILIVOJ PETKOVIĆ

Optužen za progone na političkoj, rasnoj ili vjerskoj osnovi; ubistvo; silovanje; deportacije; zatočavanje; nečovječna djela; hotimično lišavanje života; protivpravne deportacije, premještanje i zatvaranje civila; nečovječno postupanje; uništavanje imovine širokih razmjera i oduzimanje imovine koje nije opravdano vojnom nuždom a izvedeno je protivpravno i bezobzirno; okrutno postupanje; protivpravni rad; bezobzirno razaranje gradova, naselja ili sela, ili pustošenje koje nije opravdano vojnom nuždom; uništavanje ili hotimično nanošenje štete ustanovama namijenjenim religiji ili obrazovanju; pljačkanje javne ili privatne imovine; protivpravni napad na civile i terorisanje civila

Vojni zapovjednik oružanih snaga Herceg-Bosne/HVO-a, na funkciji "načelnika Glavnog stožera HVO-a"; od kraja jula 1993., zamjenik vrhovnog zapovjednika oružanih snaga Herceg-Bosne/HVO-a.

VALENTIN ĆORIĆ

Optužen za progone na političkoj, rasnoj ili vjerskoj osnovi; ubistvo; silovanje; deportacije; zatočavanje; nečovječna djela; hotimično lišavanje života; protivpravne deportacije, premještanje i zatvaranje civila; nečovječno postupanje; uništavanje imovine širokih razmjera i oduzimanje imovine koje nije opravdano vojnom nuždom a izvedeno je protivpravno i bezobzirno; okrutno postupanje; protivpravni rad; bezobzirno razaranje gradova, naselja ili sela, ili pustošenje koje nije opravdano vojnom nuždom; uništavanje ili hotimično nanošenje štete ustanovama namijenjenim religiji ili obrazovanju; pljačkanje javne ili privatne imovine; protivpravni napad na civile i terorisanje civila

Zamjenik zapovjednika za sigurnost i zapovjednik vojne policije HVO-a; kasnije je taj položaj nazvan "načelnik Uprave vojne policije" (u okviru Odjela, kasnije Ministarstva, obrane HVO-a); u novembru 1993., imenovan za ministra unutarnjih poslova HR H-B.

BERISLAV PUŠIĆ

Optužen za progone na političkoj, rasnoj ili vjerskoj osnovi; ubistvo; silovanje; deportacije; zatočavanje; nečovječna djela; hotimično lišavanje života; protivpravne deportacije, premještanje i zatvaranje civila; nečovječno postupanje; uništavanje imovine širokih razmjera i oduzimanje imovine koje nije opravdano vojnom nuždom a izvedeno je protivpravno i bezobzirno; okrutno postupanje; protivpravni rad; bezobzirno razaranje gradova, naselja ili sela, ili pustošenje koje nije opravdano vojnom nuždom; uništavanje ili hotimično nanošenje štete ustanovama namijenjenim religiji ili obrazovanju; pljačkanje javne ili privatne imovine; protivpravni napad na civile i terorisanje civila

Bio je na zapovjednom položaju u vojnoj policiji i oficir za vezu HVO-a s UNPROFOR-om; načelnik Službe za razmjenu zarobljenika i drugih osoba; predsjednik komisije kojoj je povjerena uprava nad svim zatvorima i objektima za zatočavanje u Herceg-Bosni/HVO-u u kojima su držani ratni zarobljenici i zatočenici; član Komisije HVO-a za razmjenu zarobljenika; zvan "Berto" ili "Berko".

Dokument je pripremila Služba za komunikacije Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju

NIJE SLUŽBENI DOKUMENT

PODACI O PREDMETU

"TUTA i ŠTELA" (IT-98-34)
NALETILIĆ i MARTINOVIĆ

MLADEN NALETILIĆ — *Osuđen za mučenje; namjerno nanošenje velikih patnji ili teških povreda tijela ili zdravlja; protivpravno preseljenje civila; protivpravni rad; bezobzirno razaranje koje nije opravdano vojnom potrebom; pljačkanje javne ili privatne imovine; progone na političkoj, rasnoj ili vjerskoj osnovi*

Osnivač i zapovjednik "Kažnjeničke bojne" bosanskih Hrvata, jedinice od oko 200 do 300 vojnika stacionirane u okolici Mostara u jugoistočnoj Bosni i Hercegovini

- Osuđen na **20 godina zatvora**

Krivična djela za koja je osuđen (primjeri):

Mučenje; namjerno nanošenje velikih patnji ili teških povreda tijela ili zdravlja; protivpravno preseljenje civila (teška kršenja Ženevskih konvencija)

Protivpravni rad; bezobzirno razaranje koje nije opravdano vojnom potrebom; pljačkanje javne ili privatne imovine (kršenje zakona ili običaja ratovanja)

Progoni na političkoj, rasnoj ili vjerskoj osnovi; mučenje (zločini protiv čovječnosti)

- Mladen Naletilić je u više navrata počinio mučenje, okrutno postupanje i namjerno nanošenje velike patnje, u Doljanima, u Duhanskom institutu u Mostaru i u zatočeničkom centru Heliodrom, zapadno od Mostara. Na primjer, Naletilić je jednom prilikom osobno tukao mladića po imenu Zilić po genitalijama i licu, a zatim dopustio svojim ljudima da ga dalje tuku; drugom prilikom, Naletilić je mučio 16-godišnjeg zatočenika prijeteći mu da će ga ubiti ako mu ne pruži informacije.

- Naredio je uništenje svih kuća bosanskih Muslimana u Doljanima 21. aprila 1993.

- Prisilno je uklonio oko 400 civila bosanskih Muslimana iz Sovića i Doljana 4. maja 1993.

- Koristio je zatvorenike za kopanje kanala u blizini njegove vile.

- Snage pod zapovjedništvom Mladena Naletilića pljačkale su privatnu imovinu bosanskih Muslimana u Mostaru.

VINKO MARTINOVIĆ — *Osuđen za nečovječno postupanje; namjerno nanošenje velike patnje ili teških povreda tijela ili zdravlja; hotimično lišavanje života; protivpravno premještanje civila; protivpravni rad; pljačkanje javne ili privatne imovine; progoni na političkoj, rasnoj ili vjerskoj osnovi, nečovječna djela, ubistvo*

UNIVERZITET U SARAJEVU
Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava
SARAJEVO

Zapovjednik jedinice "Mrmak" ili "Vinko Škrobo" Kažnjeničke bojne, podređen Mladenu Naletiliću

- osuđen na **18 godina zatvora**

Krivična djela za koja je osuđen (primjeri):

Nečovječno postupanje; namjerno nanošenje velike patnje ili teških povreda tijela ili zdravlja; hotimično lišavanje života; protivpravno premještanje civila (teška kršenja Ženevskih konvencija)

Protivpravni rad; pljačkanje javne ili privatne imovine (kršenja zakona ili običaja ratovanja)

Progoni na političkoj, rasnoj ili vjerskoj osnovi, nečovječna djela, ubistvo (zločini protiv čovječnosti)

- Vinko Martinović je sudjelovao u ubistvu Nenada Harmandžića koji je iz zatočeničkog centra Heliodrom odveden u bazu Vinka Martinovića oase 12. ili 13. jula 1993., gdje je brutalno pretučen i zlostavljan prije nego što je ubijen puščanim metkom ispaljenim kroz obraz.

- Martinović je bio odgovoran, te je lično učestvovao u sakupljanju civilnog muslimanskog stanovništva iz Mostara i njihovom protivpravnom premještanju i zatočavanju u zatočeničkom centru Heliodrom. Žene, djeca i starije osobe su zastrašivane i tjerane iz svojih kuća pod prijetnjom oružja i uz udarce vojničkih kundaka. Nakon toga, mnogi stanovi su opljačkani.

- Koristio je ratne zatvorenike za kopanje rovova, građenje obrambenih fortifikacija od vreća s pijeskom i nošenje ranjenih i ubijenih vojnika.

- Dana 17. septembra 1993., prisilio je četiri zatočenika da se odjenu kao vojnici, nose drvene puške i stoje na liniji neprijateljske vatre, čineći od njih na taj način žive štitove za vojnike bosanske Hrvate.

MLADEN NALETILIĆ	
Datum rođenja	1. decembar 1946. u Širokom Brijegu, Bosna i Hercegovina
Optužnica	Prvobitna optužnica: 21. decembar 1998.; izmijenjena optužnica: 28. novembar 2000.; druga izmijenjena optužnica: 16. oktobar 2001.
Datum hapšenja	18. oktobar 1999. od strane hrvatskih vlasti
Prebačen na MKSJ	21. mart 2000.
Prvo stupanje pred Sud	24. mart 2000., izjasnio se da nije kriv po svim tačkama optužnice
Presuda o kazni Pretresnog vijeća	31. mart 2003., osuđen na 20 godina zatvora
Presuda Žalbenog vijeća	3. maj 2006., kazna potvrđena
Izdržava kaznu	24. april 2008., prebačen u Italiju na izdržavanje kazne; u kaznu mu je uračunato vrijeme provedeno u pritvoru od 18. oktobra 1999.

VINKO MARTINOVIĆ	
Datum rođenja	21. septembar 1963. u Mostaru, Bosna i Hercegovina
Optužnica	Prvobitna optužnica: 21. decembar 1998.; izmijenjena optužnica: 28. novembar 2000.; druga izmijenjena optužnica: 16. oktobar 2001.
Datum hapšenja	9. august 1999., od strane hrvatskih vlasti
Prebačen na MKSJ	9. august 1999.
Prvo stupanje pred Sud	12. august 1999., izjasnio se da nije kriv po svim tačkama optužnice
Presuda o kazni Pretresnog vijeća	31. mart 2003., osuđen na 18 godina zatvora

Bosna i Hercegovina
HRVATSKA REPUBLIKA HERCEG-BOSNA

ZBORNO PODRUČJE V I T E Z

Ur.broj:02-08-14-5318/96
Dana:04.04.1996. godine

OBRANA
SLUŽBENA TAJNA
STROGO POV.

UPRAVA SIS-a MO HR HB
n/r Načelnika

Bosna i Hercegovina
HRVATSKA REPUBLIKA HERCEG-BOSNA
MINISTARSTVO OBRANE
SIGURNOSNO-OBAVJEŠTAJNA SLUŽBA
U P R A V A
05.04.96
1525/96.

PREDMET: Masovna grobnica u Vitezu

Dana 26.03.1996. godine u prostorijama hotela "Vitez" u Vitezu održan je sastanak na kome su bili nazočni general Dragičević, gosp. Pušić, gosp. Petrović, puk. Slišković, puk. Vinac i npr. Mato Zeko, a tema razgovora bila je masovna grobnica u neposrednoj blizini sela Ahmići općina Vitez.

Kako je naglašeno u uvodu gosp. Pušić je došao da bi riješio problem masovne grobnice u kojoj se prema našim saznanjima nalaze sahranjena tijela 22 osobe muslimanske nacionalnosti i druga grobnica u kojoj je sahranjeno još 6 tijela. U obe ove grobnice ima tijela djece i žena kao i jedan broj vojno sposobnih muških osoba. Navedena grobnica nalazi se nedaleko od sela Ahmići općina Vitez, i njen točan lokalitet zna veoma mali broj ljudi. Prema operativnim saznanjima Službe točan lokalitet poznaje npr. Srećko Kvasina i ta informacija je uvijek dostupna Službi.

Generala Dragičevića interesirala je informacija od kuda je upravo sada ideja za uklanjanje ovih grobnica. Nakon duže rasprave gosp. Pušić i Petrović su samo tražili suglasnost od generala Dragičevića za uklanjanje navedene grobnice i njihovo dislociranje na druge lokalitete. Kako se osobno svjesno činjenice što znači pojam uklanjanja dokaza o ratnom zločinu general Dragičević je tražio da formalno postoji odluka suda i sanitarnog inspektora kao i nazočnost krim inspektora.

Osobno mišljenje jeste da bi se trebalo poraditi na rješenju ovoga problema ali nikako prići laički, pa da od toga muslimanska strana izvuče samo veću korist.

Za sada nije dogovoreno ništa značajno, a nakon stjecanja sudske suglasnosti i izvršenih ostalih priprema potrebito je izvršiti dislokaciju masovne grobnice.

IT-95-14-T D11152 DW

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
ZAGREB

Zagreb, 21. studenoga 1995.

IZVOD IZ ODLUKE PREDSJEDNIKA REPUBLIKE
I VRHOVNOG ZAPOVJEDNIKA ORUŽANIH SNAGA HRVATSKE

Broj: 01-04-95-1050/1-C65, od 14. studenoga 1995.

Na temelju članka 100. stavka 1. Ustava Republike Hrvatske i članka 159. stavka 1. Zakona o službi u oružanim snagama Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 23/95 i 33/95), donosim

ODLUKU
O IMENOVANJU

General-bojnik Tihomir Blaškić imenuje se na dužnost inspektora u Glavnoj inspekciji Hrvatske vojske.

PREDSJEDNIK REPUBLIKE
I VRHOVNI ZAPOVJEDNIK
ORUŽANIH SNAGA HRVATSKE
Vrhovnik

dr. Franjo Tuđman

TOČNOST IZVODA OVJERAVA
NAČELNIK PERSONALNE UPRAVE
stožerni brigadir

Marinko Krešić

Republika Hrvatska
Ministarstvo obrane
Zagreb

UNIVERZITET U SARAJEVU
Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava
SARAJEVO

PRILOZI

A. DOKUMENTI

Broj:62-92.
Datum:lo.o5.1992.godine u ol,2o sati.

Z A P O V J E D

2-1165

U svezi brutalnoh napada(oružanog) snaga tzv. TO Busovača je pr dvodio Derviš Čarajalić snagg HVO na punktu kod "Bundulin mosta prigodom redovitog obavljanja funkcije na uspostavljanom na kontrolu prometa, a u cilju provedbe odluke kriznog štaba o uzimanju vojarne na Kaoniku,prigodom kojeg je teško nastradao b HVO Vuleta Darko sin Stpie iz Busovače,,

U svezi nepotrebnog pozivanja snaga TO policije Zenic i n hvebnog boravljenja u krugu vojarne dvije osobe mimo dogovora gosp Florijana i Huse izdaje se sljedeća:

Z A P O V J E D

1. Poništava se postignit i sporazum HVO i tzv. TO Busovač raspodjeli naoružanja i donosi odluka o preuzimanju oje kupnog naoružanja,opreme i sredstava te vojarne od snaga Busovača.

2. Zavodi se totalna blokada grada Busovače iz svih pravac

3. Daje se ultimatum svim paravojnim formacijama (tzv TO) pojedinci i grupi da u nedjelju do 12,oo sati predaju sve naoružanja koje posjeduju ili da se sve te snage stave pod povjerništvo HVO uključujući i stavljanje obilježja HVO).

4. Dok se ne ispune predhodni uvjeti niko od predstavnika nema pravo pregovaratik sa predstavnicima tzv. TO i pr teke linge.

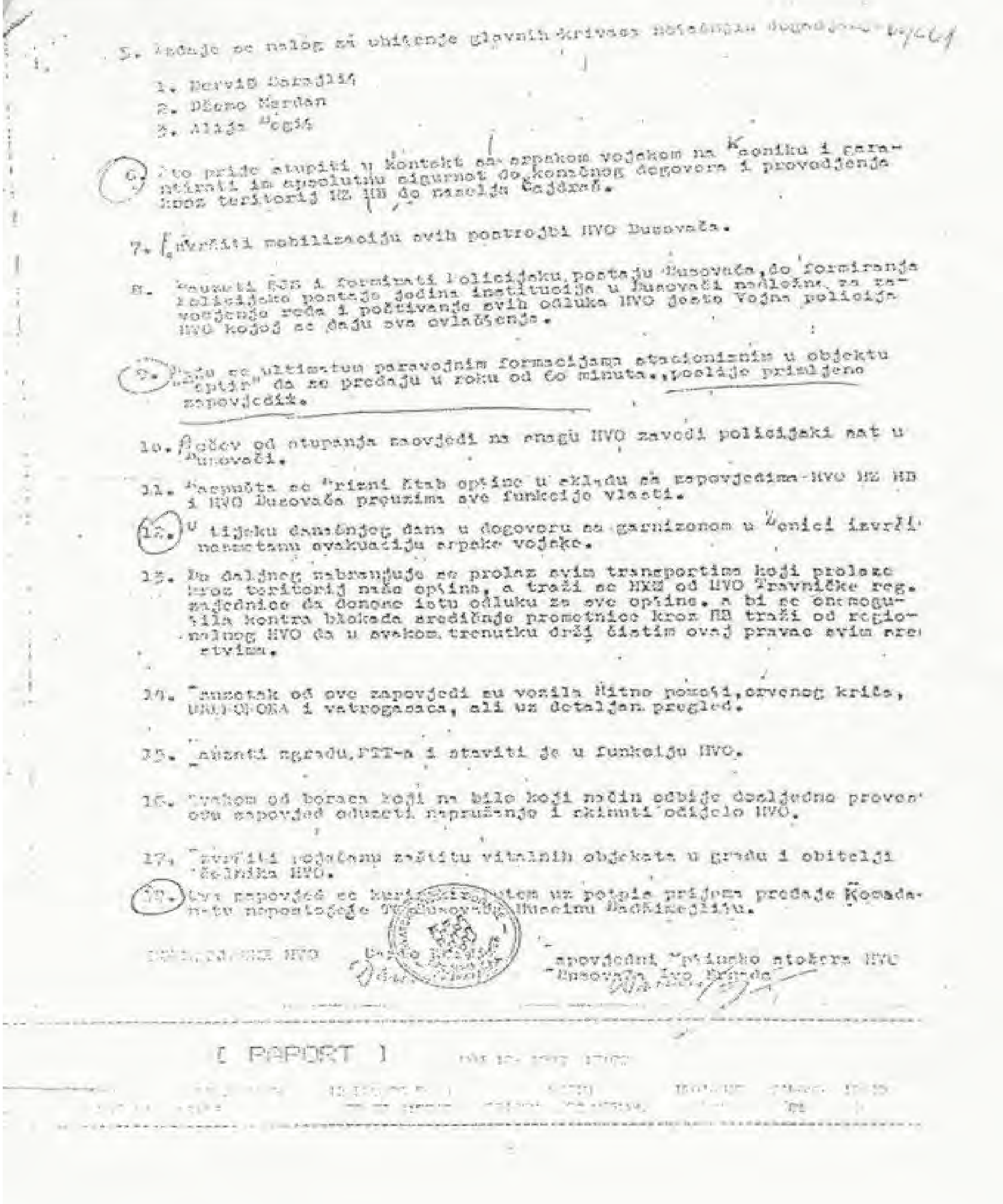

5. Izdaje se nalog za uhićenje glavnih krivaca ... dogadjanja

1. Dervić Saradžić
2. Džemo Merdan
3. Alija Hodžić

6. ... pride stupiti u kontakt sa srpskom vojskom na Kaoniku i garantirati im apsolutnu sigurnost do konačnog dogovora i provodjenja kroz teritorij HZ HB do naselja Čajdraš.

7. Izvršiti mobilizaciju svih postrojbi HVO Busovača.

8. Preuzeti SJB i formirati Policijsku postaju Busovača, do formiranja Policijske postaje jedina institucija u Busovači nadležna za zavodjenje reda i poštivanje svih odluka HVO jeste Vojna policija HVO kojoj se daju sva ovlaštenja.

9. Daje se ultimatum paravojnim formacijama stacioniranim u objektu "Optir" da se predaju u roku od 60 minuta, poslije prizdjeno zapovjedik.

10. Počev od stupanja zapovjedi na snagu HVO zavodi policijski sat u Busovači.

11. Raspušta se Krizni štab općine u skladu sa zapovjedima HVO HZ HB i HVO Busovača preuzima sve funkcije vlasti.

12. U tijeku današnjeg dana u dogovoru sa garnizonom u Konici izvršiti nesmetanu evakuaciju srpske vojske.

13. Do daljnjeg zabranjuje se prolaz svim transportima koji prolaze kroz teritorij naše općine, a traži se HZZ od HVO Travničke reg. zajednice da donese istu odluku za sve općine. A bi se onemogućila kontra blokada središnje prometnice kroz HB traži od regionalnog HVO da u svakom trenutku drži čistim ovaj pravac svim sredstvima.

14. Izuzetak od ove zapovjedi su vozila Hitne pomoći, crvenog križa, UNPROFORA i vatrogasaca, ali uz detaljan pregled.

15. Zauzeti zgradu PTT-a i staviti je u funkciju HVO.

16. Svakom od boraca koji na bilo koji način odbije dosljedno provesti ovu zapovjed oduzeti naoružanje i skinuti odijelo HVO.

17. Izvršiti pojačanu zaštitu vitalnih objekata u gradu i obitelji čelnika HVO.

18. Ova zapovjed se kuririrskim putem uz potpis prijema predaje Komandantu ... Busovača Hasimu Hadžimejliću.

PREDSJEDNIK HVO Dario Kordić

Zapovjednik Općinskog stožera HVO Busovača Ivo Krnda

[RAPORT]

Faksimil Odluke HVO Busovača o blokadi grada Busovača iz svih pravaca potpisan od Darija Kordića i Ive Krnete

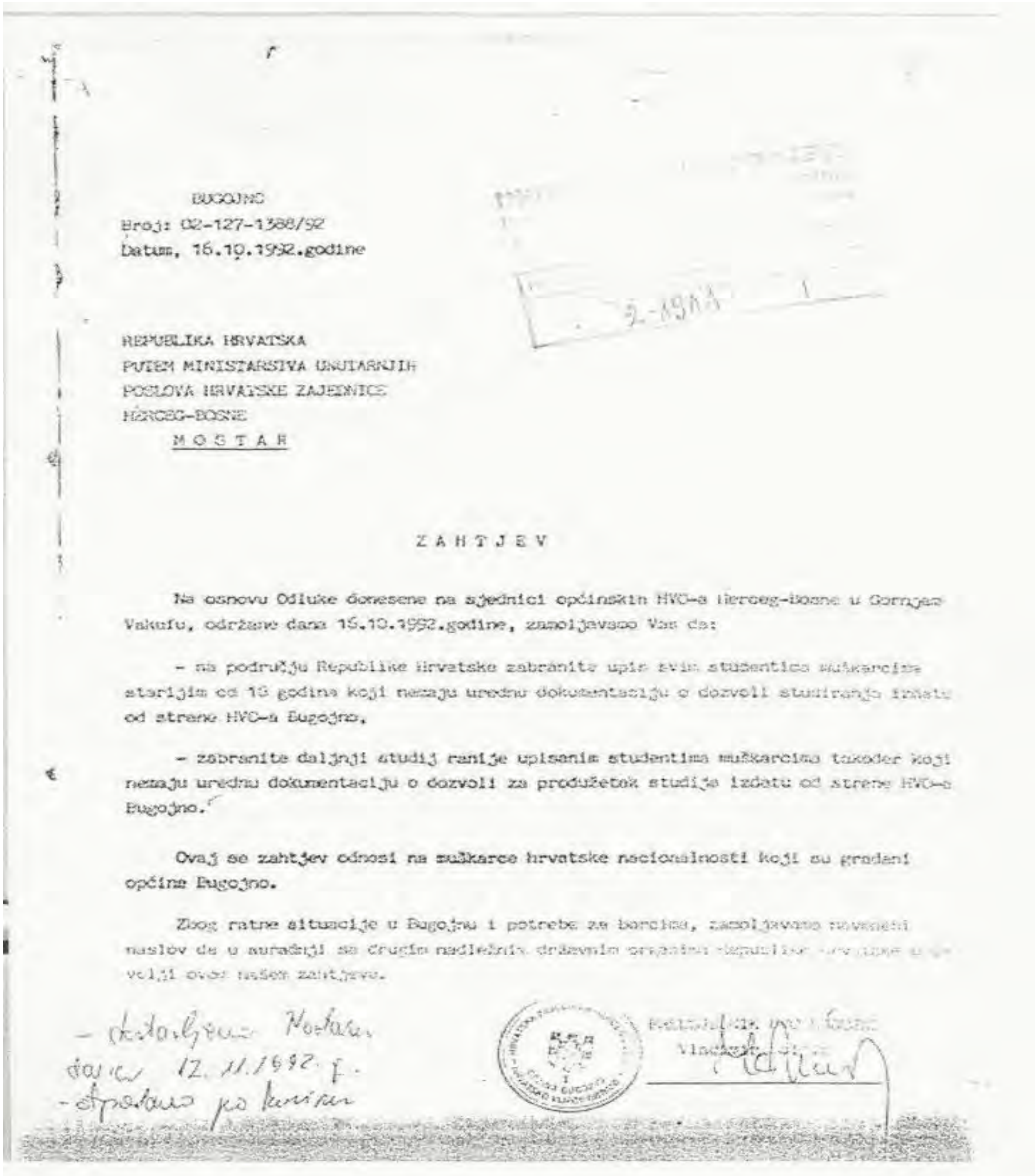

BUGOJNO
Broj: 02-127-1388/92
Datum, 16.10.1992.godine

REPUBLIKA HRVATSKA
PUTEM MINISTARSTVA UNUTARNJIH
POSLOVA HRVATSKE ZAJEDNICE
HERCEG-BOSNE
MOSTAR

ZAHTJEV

Na osnovu Odluke donesene na sjednici općinskih HVO-a Herceg-Bosne u Gornjem Vakufu, održane dana 15.10.1992.godine, zamoljavamo Vas da:

- na području Republike Hrvatske zabranite upis svim studentima muškarcima starijim od 18 godina koji nemaju urednu dokumentaciju o dozvoli studiranja izdatu od strane HVO-a Bugojno,

- zabranite daljnji studij ranije upisanim studentima muškarcima također koji nemaju urednu dokumentaciju o dozvoli za produžetak studija izdatu od strane HVO-a Bugojno.

Ovaj se zahtjev odnosi na muškarce hrvatske nacionalnosti koji su građani općine Bugojno.

Zbog ratne situacije u Bugojnu i potrebe za borcima, zamoljavamo navedeni naslov da u suradnji sa drugim nadležnim državnim organima Republike Hrvatske udovolji ovom našem zahtjevu.

[illegible]
Vlado [illegible]

Faksimil Zahtjeva HVO Gornjeg Vakufa o zabrani upisa studenata hrvatske nacionalnosti na fakultete

7738 (33)

00696429

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG BOSNA
HRVATSKO VIJEĆE OBRANE

ZAPOVJEDNIŠTVO OZ SREDNJA-BOSNA
I Z M V I T E Z

OBRANA
VOJNA TAJNA
STROGO POV.

Broj: 20-3-538 /93
Dana: 13. ožujak 1993.g.
Vrijeme: 15,30 sati

Uručiti: Zapovjednici domobranskih postrojbi općina: Travnik, N.Travnik, Vitez, Zenica, Busovača, Kiseljak, Krešovo, Fojnica, Kakanj, V. raš, Žepče, Zavidovići, Maglaj i Usora.

Na temelju članka 10. točka 8. Uredbe o oružanim snagama RZ H-B ("N.list HZ HB" br.6/92) i članka 7. Odluke o ustrojstvu domobranstva ("N.list HU H-B broj 7/92) i Zapovijedi GS HVO Mostar br. 01-254/93 od 08.02.1993.godine, d o n o s i m,

Z A P O V I J E D

1. ODMAH, pristupiti Ustroju domobranskih sklopova postrojbi po odlukama Vlada HVO za veličinu postrojbe. Pri ustroju postrojbi pridržavati se Uredbe o kriterijima za raspoređivanje građana u OS RZ HB od članka 5. do članka 19. ("N.list RZ HB br. 7/92).

2. Zapovjedanje i vođenje postrojbi domobranstva vršit će privremene Zapovjedništva domobranskih postrojbi na općinama. Pomenute postrojbe i zapovjedništva bit će pod zapovjedništvom zapovjednika Operativne zone SREDNJA-BOSNA.

3. Zadaće domobranstva su :

a) bojeva kontrola teritorija
b) zaštita objekata od posebnog značaja
c) borba protiv ubačenih DTG
d) borba protiv neprijateljskih zračnih desanata
e) osiguranje javnog reda i mira
f) sprječavanje svih aktivnosti usmjerenih na slabljenje sustava obrane.

4. Zapovjedništva domobranstva će sve zapovijedi izvršavati dobijene od Zapovjedništva OZ SB.S

5. Rok za izvršenje ove zapovijedi je stalno.

UNIVERZITET U SARAJEVU
Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava
SARAJEVO
Primljeno:

HVO ZAPOVJEDNIŠTVO OPERATIVNE ZONE SREDNJA BOSNA

00696430

2.-

6. Za izvršenje ove zapovijedi odgovorni su mi zapovjednici domobranskih postrojbi pomenutih općina.

7. Neizvršenje ove zapovijedi za sobom povlači odgovornost.

ZV/KB

Kucano u 4 (četiri) primjerka.

Dostaviti:
1x naslov
1x Personalni ured
1x a/a

POM. ZAPOVJEDNIKA OZ SB
ZA DOMOBRANSTVO
/Zvonko Vuković/

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
HRVATSKA ZAJEDNICA
HERCEG-BOSNA
TRAVNIK
ODJEL OBRANE

Faksimil Zapovijedi HVO Vitez o ustroju domobranskih postrojbi

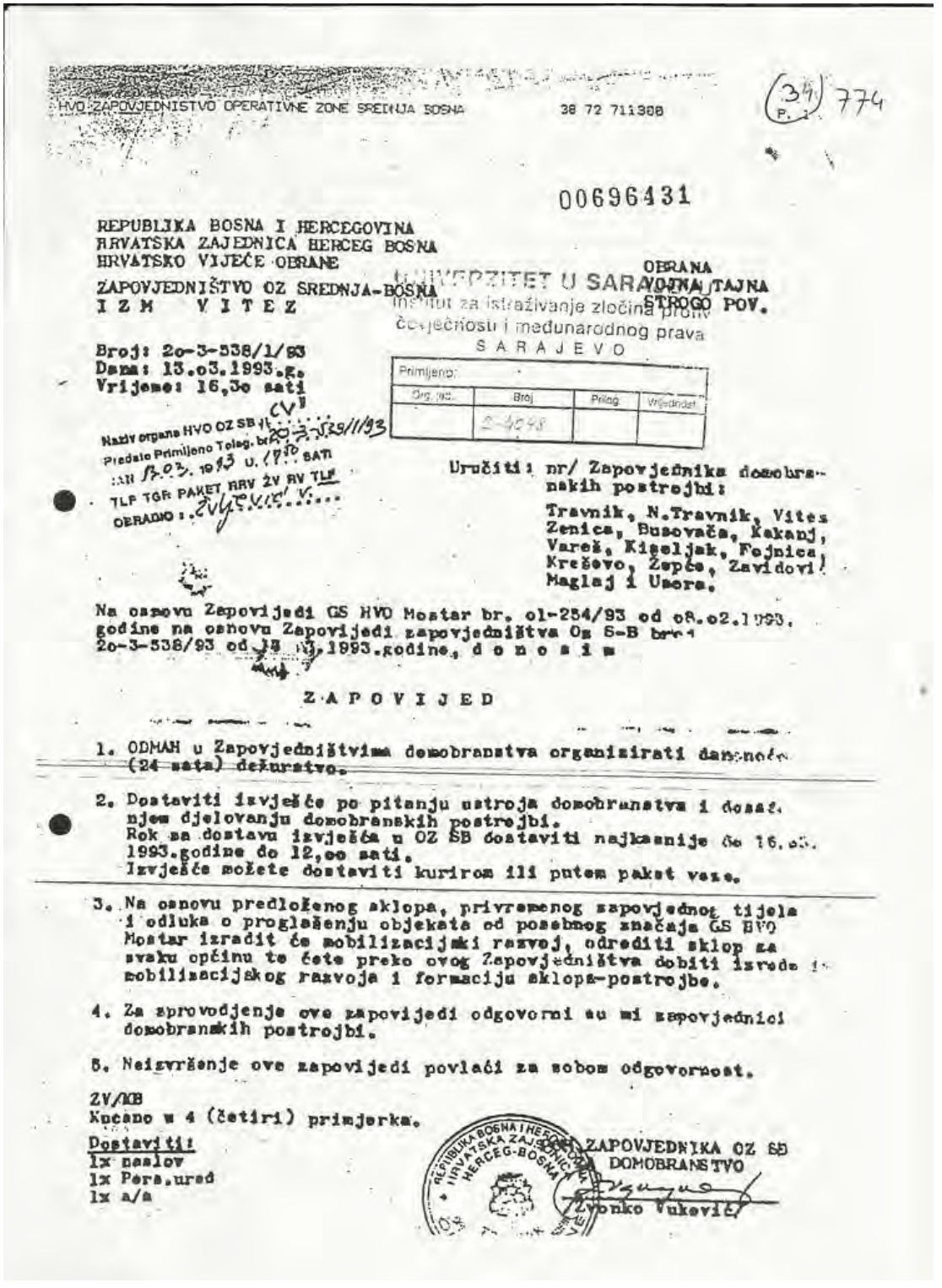

HVO ZAPOVJEDNISTVO OPERATIVNE ZONE SREDNJA BOSNA 38 72 711388

(34) 774
P. 1

00696431

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG BOSNA
HRVATSKO VIJEĆE OBRANE

ZAPOVJEDNIŠTVO OZ SREDNJA-BOSNA
I Z M V I T E Z

OBRANA
VOJNA TAJNA
STROGO POV.

UNIVERZITET U SARAJEVU
Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava
S A R A J E V O

Primljeno:			
Org. jed.	Broj	Prilog	Vrijednost
	2-4048		

Broj: 2o-3-538/1/93
Dana: 13.o3.1993.g.
Vrijeme: 16,3o sati

Naziv organa HVO OZ SB
Predato Primljeno Telag. br. 20-3-538/1/93
DAN 13.03.1993 U. 17.50 SATI
TLF TGR PAKET RRV ŽV RV TLF
OBRADIO: Žvijević V.

Uručiti: nr/ Zapovjednika domobranskih postrojbi:
Travnik, N.Travnik, Vitez Zenica, Busovača, Kakanj, Vareš, Kiseljak, Fojnica, Kreševo, Žepče, Zavidovi, Maglaj i Usora.

Na osnovu Zapovijedi GS HVO Mostar br. o1-254/93 od o8.o2.1993. godine na osnovu Zapovijedi zapovjedništva Oz S-B broj 2o-3-538/93 od 13.03.1993.godine, d o n o s i m

Z A P O V I J E D

1. ODMAH u Zapovjedništvima domobranstva organizirati danonoćno (24 sata) dežurstvo.

2. Dostaviti izvješće po pitanju ustroja domobranstva i dosadnjem djelovanju domobranskih postrojbi.
Rok za dostavu izvješća u OZ SB dostaviti najkasnije do 16.o3.1993.godine do 12,oo sati.
Izvješće možete dostaviti kurirom ili putem paket veze.

3. Na osnovu predloženog sklopa, privremenog zapovjednog tijela i odluka o proglašenju objekata od posebnog značaja GS HVO Mostar izradit će mobilizacijski razvoj, odrediti sklop za svaku općinu te ćete preko ovog Zapovjedništva dobiti izvede iz mobilizacijskog razvoja i formaciju sklopa-postrojbe.

4. Za sprovodjenje ove zapovijedi odgovorni su mi zapovjednici domobranskih postrojbi.

5. Neizvršenje ove zapovijedi povlaći za sobom odgovornost.

ZV/KB
Kucano u 4 (četiri) primjerka.

Dostaviti:
1x naslov
1x Pers.ured
1x a/a

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG-BOSNA

ZAPOVJEDNIKA OZ SB
DOMOBRANSTVO
Zvonko Vuković

Faksimil Zapovijedi HVO Vitez o uvođenju danonoćnog dežurstva, o pitanju ustroja domobranstva i odluci o proglašenju objekata od posebnog značaja

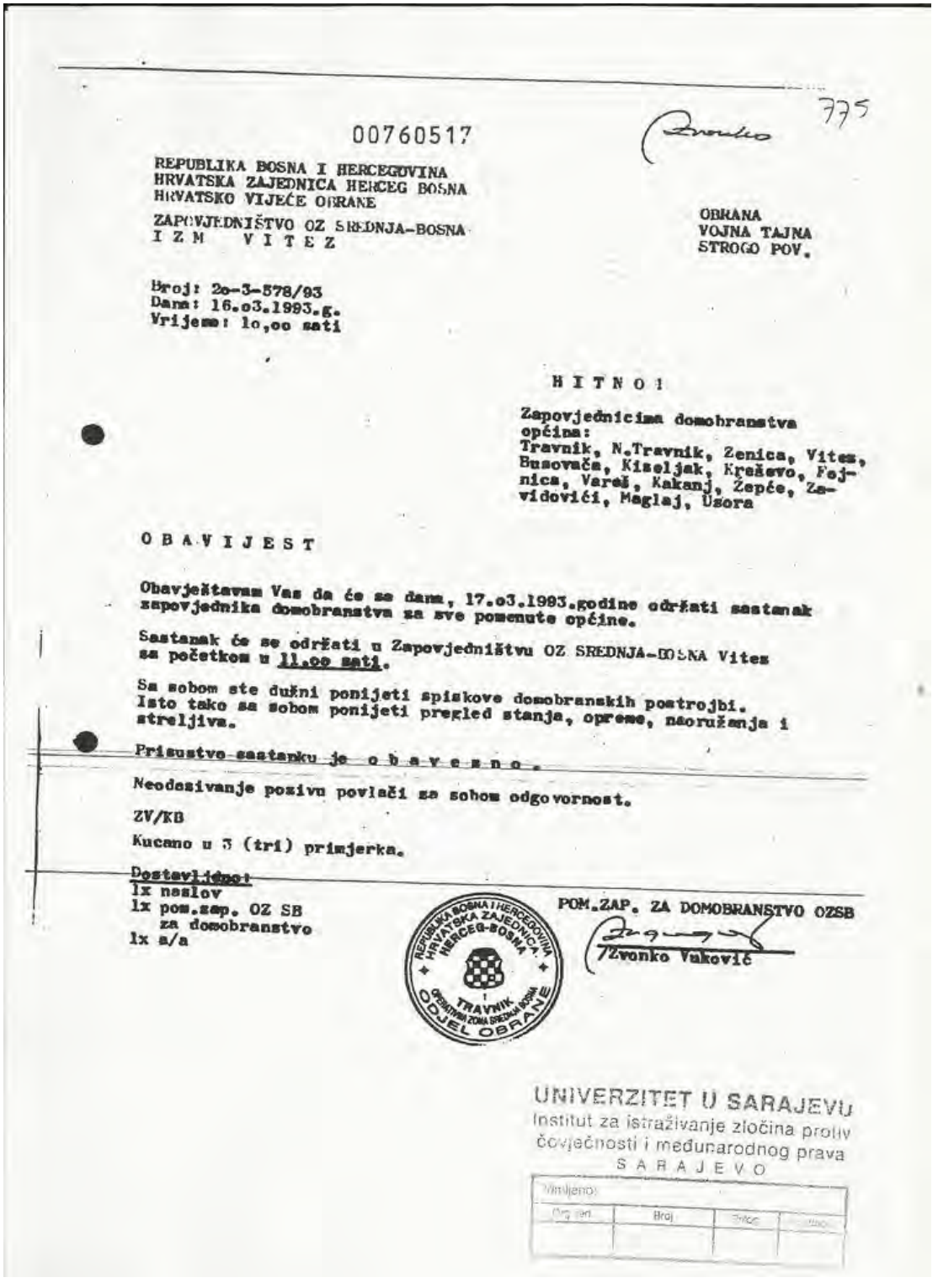

00760517

775

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG BOSNA
HRVATSKO VIJEĆE OBRANE

ZAPOVJEDNIŠTVO OZ SREDNJA-BOSNA
I Z M V I T E Z

OBRANA
VOJNA TAJNA
STROGO POV.

Broj: 2o-3-578/93
Dana: 16.o3.1993.g.
Vrijeme: 1o,oo sati

H I T N O !

Zapovjednicima domobranstva
općina:
Travnik, N.Travnik, Zenica, Vitez,
Busovača, Kiseljak, Kreševo, Fojnica, Vareš, Kakanj, Žepče, Zavidovići, Maglaj, Usora

O B A V I J E S T

Obavještavam Vas da će se dana, 17.o3.1993.godine održati sastanak zapovjednika domobranstva za sve pomenute općine.

Sastanak će se održati u Zapovjedništvu OZ SREDNJA-BOSNA Vitez sa početkom u 11.oo sati.

Sa sobom ste dužni ponijeti spiskove domobranskih postrojbi. Isto tako sa sobom ponijeti pregled stanja, opreme, naoružanja i streljiva.

Prisustvo sastanku je o b a v e z n o .

Neodazivanje pozivu povlači za sobom odgovornost.

ZV/KB

Kucano u 3 (tri) primjerka.

Dostavljeno:
1x naslov
1x pom.zap. OZ SB
za domobranstvo
1x a/a

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG-BOSNA TRAVNIK OPERATIVNA ZONA SREDNJA BOSNA ODJEL OBRANE

POM.ZAP. ZA DOMOBRANSTVO OZSB
Zvonko Vaković

UNIVERZITET U SARAJEVU
Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava
S A R A J E V O
Primljeno:
Org. jed. | Broj | Prilog | Vrijed.

Faksimil Obavijesti HVO Vitez o održavanju sastanka zapovijednika domobranstva

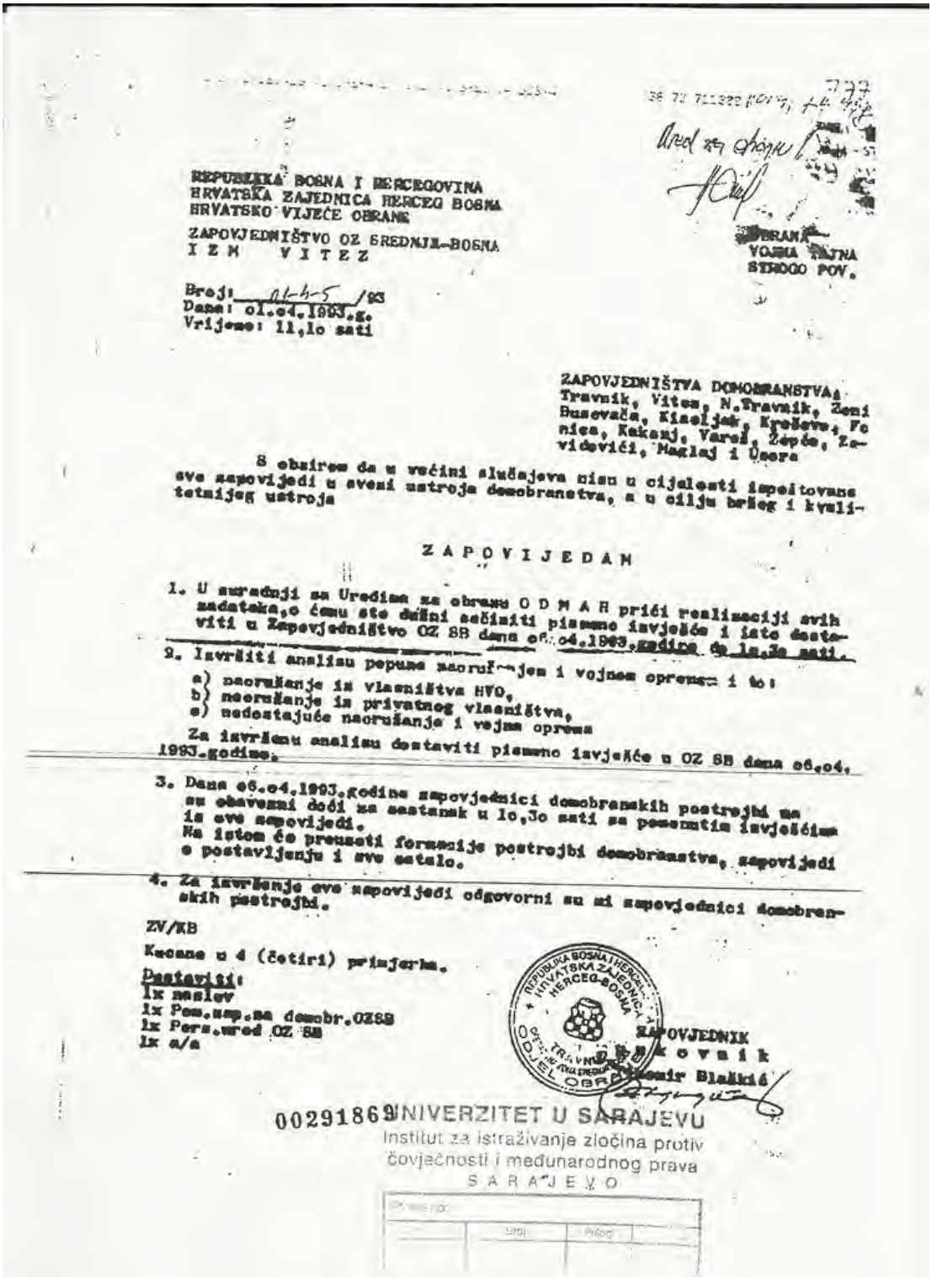

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG BOSNA
HRVATSKO VIJEĆE OBRANE

ZAPOVJEDNIŠTVO OZ SREDNJE-BOSNA
I Z M V I T E Z

OBRANA
VOJNA TAJNA
STROGO POV.

Broj: 01-4-5 /93
Dana: 01.04.1993.g.
Vrijeme: 11,1o sati

ZAPOVJEDNIŠTVA DOMOBRANSTVA:
Travnik, Vitez, N.Travnik, Zeni
Busovača, Kiseljak, Kreševo, Fo
nica, Kakanj, Vareš, Žepče, Za-
vidovići, Maglaj i Usora

S obzirom da u većini slučajeva nisu u cijelosti ispoštovane sve zapovijedi u svezi ustroja domobranstva, a u cilju bržeg i kvalitetnijeg ustroja

Z A P O V I J E D A M

1. U suradnji sa Uredima za obranu O D M A H prići realizaciji svih zadataka,o čemu ste dužni sačiniti pismeno izvješće i isto dostaviti u Zapovjedništvo OZ SB dana o6.o4.1993.godine do 1o,3o sati.

2. Izvršiti analizu popune naoružanjem i vojnom opremom i to:
   a) naoružanje iz vlasništva HVO,
   b) naoružanje iz privatnog vlasništva,
   c) nedostajuće naoružanje i vojna oprema

   Za izvršenu analizu dostaviti pismeno izvješće u OZ SB dana o6.o4.1993.godine.

3. Dana o6.o4.1993.godine zapovjednici domobranskih postrojbi ma su obavezni doći na sastanak u 1o,3o sati sa pomenutim izvješćima iz ove zapovijedi.
   Na istom će preuzeti formacije postrojbi domobranstva, zapovijedi o postavljenju i sve ostalo.

4. Za izvršenje ove zapovijedi odgovorni su mi zapovjednici domobranskih postrojbi.

ZV/KB

Kucano u 4 (četiri) primjerka.

Dostaviti:
1x naslov
1x Pom.zap.za domobr.OZSB
1x Pers.ured OZ SB
1x a/a

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG-BOSNA TRAVNIK OBRANA ODJEL OBRANE

ZAPOVJEDNIK
Bukovnik
Ilmomir Blažkić

00291869

UNIVERZITET U SARAJEVU
Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava
S A R A J E V O

Faksimil Zapovijedi HVO Vitez o realizaciji svih zadataka

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA

HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG-BOSNA

HRVATSKO VIJEĆE OBRANE

ZAPOVJEDNIŠTVO BRIGADE
"JURE FRANCETIĆ"
ZM - Z E N I C A
Broj: 703/93

Dana, 5.04.1993. godine

UNIVERZITET U SARAJEVU
Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava
S A R A J E V O
Primljeno: 00493072
Org. jed. | Broj | Prilog | Vrijedn.

Na temelju usuglašenih točaka sa zajedničkog sastanka, održanog dana 02.04.1993. godine u Vitezu, kojem su bili nazočni: Zapovjednik operativne zone, pukovnik Dihomir Blažević, Zapovjednik Brigade HVO "Jure Francetić", gospodin Živko Totić, zapovjednik ratnog stožera HOS-a R BiH gospodin Mladen Holjan, Zapovjednik "Zeničke brigade " HVO, gospodin Vinko Barešić, donešena je

O D L U K A

o prelasku HOS-a u postrojbe HVO-a

I

Postrojbe HOS-a koje su se do sada nalazile u postrojbama Armije R BiH, prelaze u cijelosti u postrojbe HVO-a.

Prelaskom HOS-a u postrojbe HVO-a u vlasništvo HVO-a prelazi i cjelokupna imovina postrojbi HOS-a (vozila, oružja, oružje, streljivo i sl.).

II

Sukladno prethodnoj točki postrojbe HOS-a u potpunosti se stavljaju pod zapovjedništvo brigade "Jure Francetić" i "Zeničke brigade HVO", a prema postignutom dogovoru.

III

Zapovjednici iz Zapovjedništva ratnog stožera HOS-a R BiH i Zenice rasporedit će se na nove dužnosti u postrojbama HVO-a, pri čemu će se cijeniti:

- osobna stručnost,
- vojno evidencirana specijalnost
- dosadašnje zasluge u organiziranju i obrani Hrvatskog i drugog naroda na ovim prostorima.

IV

Zapovjednik ratnog stožera HOS-a gospodin Mladen Holjan, vršit će dužnost koordinatora u prelaznom periodu, a s ciljem efikasnog ustroja postrojbi po ulasku u postrojbe HVO-a.

V

Pripadnici HOS-a će činove u postrojbama HVO-a dobiti u suglasnosti s točkom III ove Odluke i člancima važećih akata HZ Herceg Bosna.

Dosadašnji činovi pripadnika HOS-a su osobna stvar pojedinca i u postrojbama HVO-a neće se priznavati.

- - -

2.-

VI

Pripadnici HOS-a u prelaznom privremenom periodu nosit će na lijevom rukavu oznaku HVO-a, a na desnom oznaku HOS-a, bez oznake HSP, kao oznaku postrojbi kojoj pripadaju.

VII

00193073

HVO se ograđuje od svih kriminalnih radnji i destruktivnog ponašanja, koje su pripadnici postrojbi HOS-a činili dok se HOS nalazio pod zapovjedništvom Armije R BiH.

VIII

HVO će u smislu prethodne točke nakon prelaska HOS-a pod zapovjedništvo HVO-a izvršiti provjeru pripadnika postrojbi HOS-a i temeljem Zapovjedi Zapovjednika OZ Ur. br.: 01-3632/93 od 17.03.1993. godine, pristupiti provedbi iste u cijelosti.

IX

Ova Odluka objavit će se putem sredstava javnog priopćavanja.

Odlučeno u 6 (šest) primjeraka

Dostavljeno

1 x Zapovjedniku OZ
1 x Zapovjedniku brigade "Jure Francetić"
1 x Zapovjedniku Ratnog stožera HOS-a
1 x Zapovjedniku "Zeničke brigade HVO"
1 x Predsjedniku HVO-a
1 x a/a

ZAPOVJEDNIK RATNOG STOŽERA
HOS-a

Mladen Holjan

ZAPOVJEDNIK BRIGADE
"JURE FRANCETIĆ"

ZAPOVJEDNIK "ZENIČKE BRIGADE HVO-a"

Zapovjednik

Tihomir Blaškić

Faksimil odluke Zapovjedništva brigade „Jure Francetić“ o prelasku HOS-a u postrojbe HVO-a

95 12 -- 88 D756
10 JUNE 1996

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
HZ HERCEG BOSNA
OZ S/Z HERCEGOVINA
Broj: 05/6-276
Tomislavgrad, 12.04.1993.godine

OBRANA
VOJNA TAJNA
STROGO POV.

Dostava podataka za
ccasnike HV u HVO-u

Svim brigadama

Z A P O V I J E D

Na temelju zapovijedi GS HVO HZ HB broj 01-618/93 od 12.04.1993.godine, a u cilju sticanja popune evidencije i reguliranja statusa ccasnika HV u HVO-u

Z A P O V I J E D A M

1. Dostaviti popis svih ccasnika HV koji se nalaze u Vassim postrojbama i zapovijednisstvima.
2. Pored imena, occeva imena i prezimena, dostaviti i zapovijedi kojom je upuccen u HVO, ccin i broj ukaza o promaknuccu (priccuvni i djelatni) te duzznost koju kod Vas sada obnassa i one koje je i u kojem vremenu je obnassao.
3. Podatke dostaviti zapovijednisstvu OZ S/Z H do 16.04.1993.godine do 12,00 sati.

IK/OSS

Dostaviti:

- Br. "K.Tomislav" - Tomislavgrad
- Br. "Petar Kresimir IV" - Livno
- Br. "Eugen Kvaternik" - Bugojno
- Br. "Dr. Ante Starccevicc" - G.Vakuf
- Br. "Rama" - Prozor
- Br. "Hrvoje Vukccicc Hrvatinicc" - Jajce
- Bojna "Rafael Boban" - Posussje

ZAPOVIJEDNIK
puk. ZZeljko SSiljeg

UNIVERZITET U SARAJEVU
Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava
SARAJEVO

Primljeno:			
Org. jed.	Broj	Prilog	Vrijednost
	2-4050		

00398827

91

Faksimil Zapovijedi Herceg-Bosne o popisu svih časnika HVO-a

10 JUNE 1996 11 95 12 -- 861 D 747 - D 746 747 mcj 57

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA

HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG-BOSNA

HRVATSKO VIJEĆE OBRANE

ODJEL OBRANE

UPRAVA ZA OBRANU TOMISLAVGRAD

Broj: 02-9- 114 /93

Tomislavgrad, 14.04 1993. god.

UNIVERZITET U SARAJEVU
Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava
SARAJEVO

Primljeno:			
Org. jed.	Broj	Prilog	Vrijednost
	2-4051		

PREDMET: Zaključci i prijedlozi sa zajedničkog sastanka načelnika Uprave i Ureda za obranu S/Z Hercegovine, održanog 08.04.1993. godine.-

Na sastanku kojem su bili nazočni načelnici Ureda i Uprave S/Z Hercegovine, analiziran je rad, te zadaci u daljnjem radu istih.

Na temelju iskaza svih načelnika Ureda za obrnau, vidljivi su isti problemi koji su prisutni pri radu. U cilju prevazilaženja nastalih problema, organiziran je i sam sastanak. Sa željom da se postigno jedinstvenost u radu dostavljamo vam zajedničke zaključce sastanka.

1. Što brže provesti jedinstvenu mobilizaciju po jedinstvenim kriterijima na čitavom prostoru HZ "H-B"

2. Definirati status novaka uključenih u HVO ili HV (priznavanje služ. vojnog roka).

3. Regulirati statuse dezertera po jedinstvenim normama koji se nisu odazvali na mobilizaciju.

4. Početi sa novačenjem odredjenih kategorija godišta i upućivanje na služenje vojnog roka.

5. Odrediti jedinstveno status studenata.

6. Regulirati status inozemaca.

U smislu bržeg rješavanja pojedinačnih problema predlažemo:

1. U općinama, gdje nemate uvid u sprovedenu mobilizaciju to odmah snimiti i analizirati. U mjestima gdje to nije uredjeno po navedenim normama, što prije sprovesti. Pozvati na odgovornost sve one koji su u tom poslu zakazali i zamjeniti sa novim ljudstvom.

2. Novacima priznati služenje vojnog roka po odredjenim kriterijima. Kao pomoć može vam poslužiti naš prijedlog br. 02-9-19/93 od 28.01.1993.g.

3. Poslije jedinstvene mobilizacije po jedinstvenim kriterijima, može se definirati status dezertera na prostoru HZ "H-B". Sve dok se to ne uradi jedinstveno, nemože se to ni definirati. Iskustvo sa terena govori, da pojedine općine po svojim internim odlukama povedu krivične prijave, ali bez pravne potpore šire zajednice.

00398784

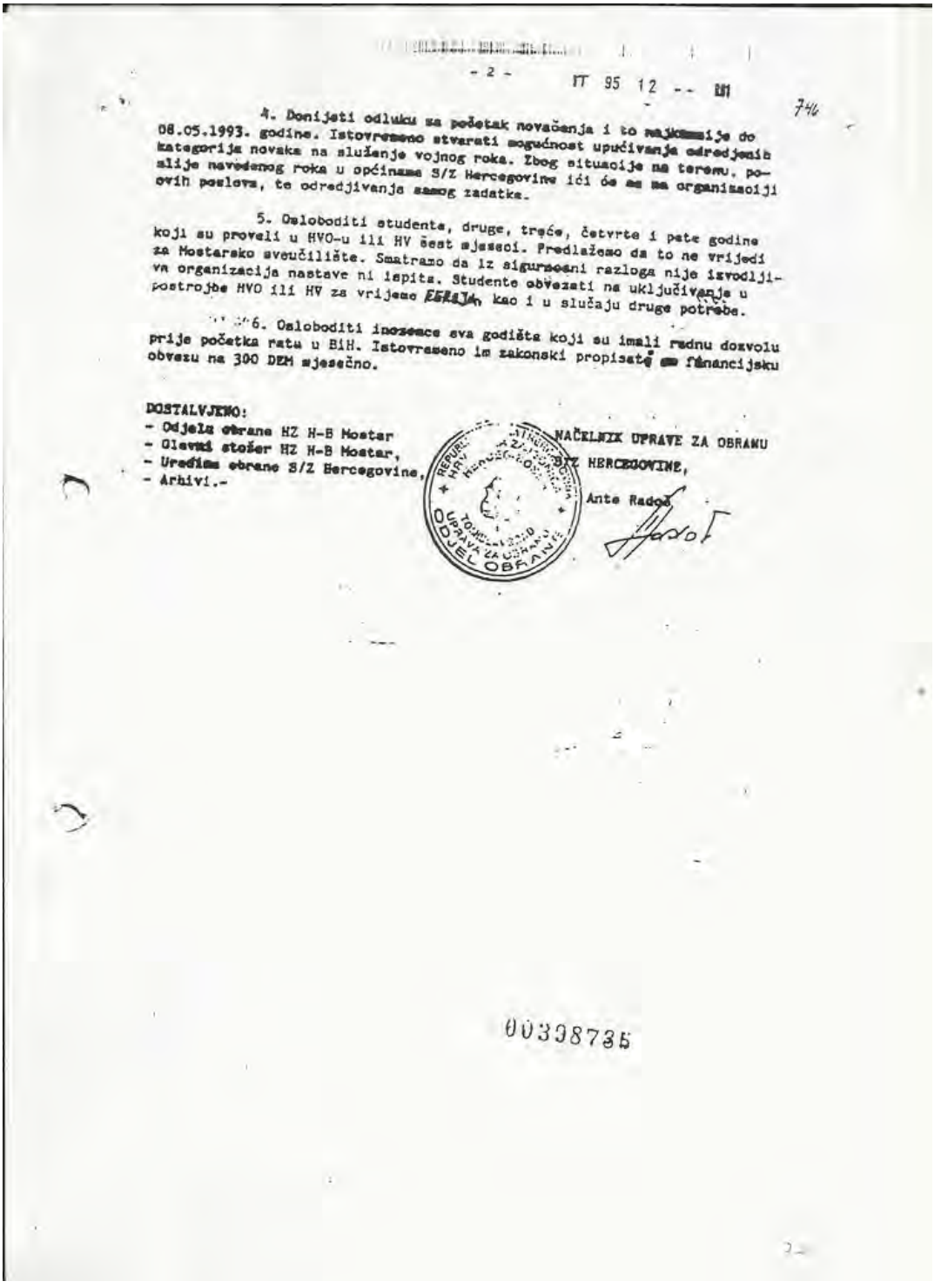

- 2 -

IT 95 12 -- III

746

4. Donijeti odluku za početak novačenja i to najkasnije do 08.05.1993. godine. Istovremeno stvarati mogućnost upućivanja odredjenih kategorija novaka na služenje vojnog roka. Zbog situacije na terenu, poslije navedenog roka u općinama S/Z Hercegovine ići će se na organizaciji ovih poslova, te odredjivanja samog zadatka.

5. Osloboditi studente, druge, treće, četvrte i pete godine koji su proveli u HVO-u ili HV šest mjeseci. Predlažemo da to ne vrijedi za Mostarsko sveučilište. Smatramo da iz sigurnosni razloga nije izvodljiva organizacija nastave ni ispita. Studente obvezati na uključivanje u postrojbe HVO ili HV za vrijeme [illegible] kao i u slučaju druge potrebe.

6. Osloboditi inozemce sva godišta koji su imali radnu dozvolu prije početka rata u BiH. Istovremeno im zakonski propisati [illegible] financijsku obvezu na 300 DEM mjesečno.

DOSTAVLJENO:
- Odjela obrane HZ H-B Mostar
- Glavni stožer HZ H-B Mostar,
- Uredima obrane S/Z Hercegovine,
- Arhivi.-

NAČELNIK UPRAVE ZA OBRANU
S/Z HERCEGOVINE,
Ante Radoš

00398735

Faksimil zaključaka i prijedloga sa zajedničkog sastanka načelnika Uprave i Ureda za obranu HVO-a

Bosna i Hercegovina
HRVATSKA REPUBLIKA HERCEG-BOSNA
MINISTARSTVO OBRANE

Klasa: 801-02/94-01/04
Ur.br. 02-01-94-1

Mostar, 22.04.1994.godine

UNIVERZITET SARAJEVO
Ured za istraživanje zločina protiv
povječnosti i međunarodnog prava
SARAJEVO

Broj	Prilog	Vrijednost
0 29/46		

Republika Bosna i Hercegovina
HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG-BOSNA
ODJEL OBRANE
GLAVNI STOŽER
MOSTAR

Primljeno	23.04.1994 god.		
Org. jed.	Broj	Prilog	Vrijednost
01	122		

OBRANA
VOJNA TAJNA
STROGO POV.
REBUSOM

MINISTAR OBRANE RH
-Kabinet

Zapovijetkom Ministra obrane RH, Ur.br. 512-01-93-4890 od 28.12.1993.godine upućena je na bojišnicu i operativno predpodređena GS HVO 175.brigada.

Temeljem nastale vojno-političke situacije i na razini MO HR H-B izvršena prosudbe o njenom daljem razvoju, zaključeno je da su prestali postojati razlozi za daljim predpodređivanjem 175. brigade Glavnom stožeru HVO.

Sukladno prednjem,

PREDLAŽEM

da se:

1. 175.brigada povuče sa prostora HR Herceg-Bosne.
2. Povlačenje obavi sukcesivno, do 15. svibnja 1994.godine.
3. Omogući pripadnicima 175. brigade prelazak u jednu od Gmtbr HVO po njihovoj želji.
4. MTS brigade skladištiti privremeno u slob. MO HR H-B

S osobitim štovanjem.

Dostaviti:
-naslovu
-GS HVO-na znanje
-pismohran

MINISTAR
mr. VLADIMIR ŠOLJIĆ

Faksimil Prijedloga Ministarstva odbrane Herceg-Bosne za Ministarstvo obrane Republike Hrvatske o povlačenju 175. brigade s područja Herceg-Bosne

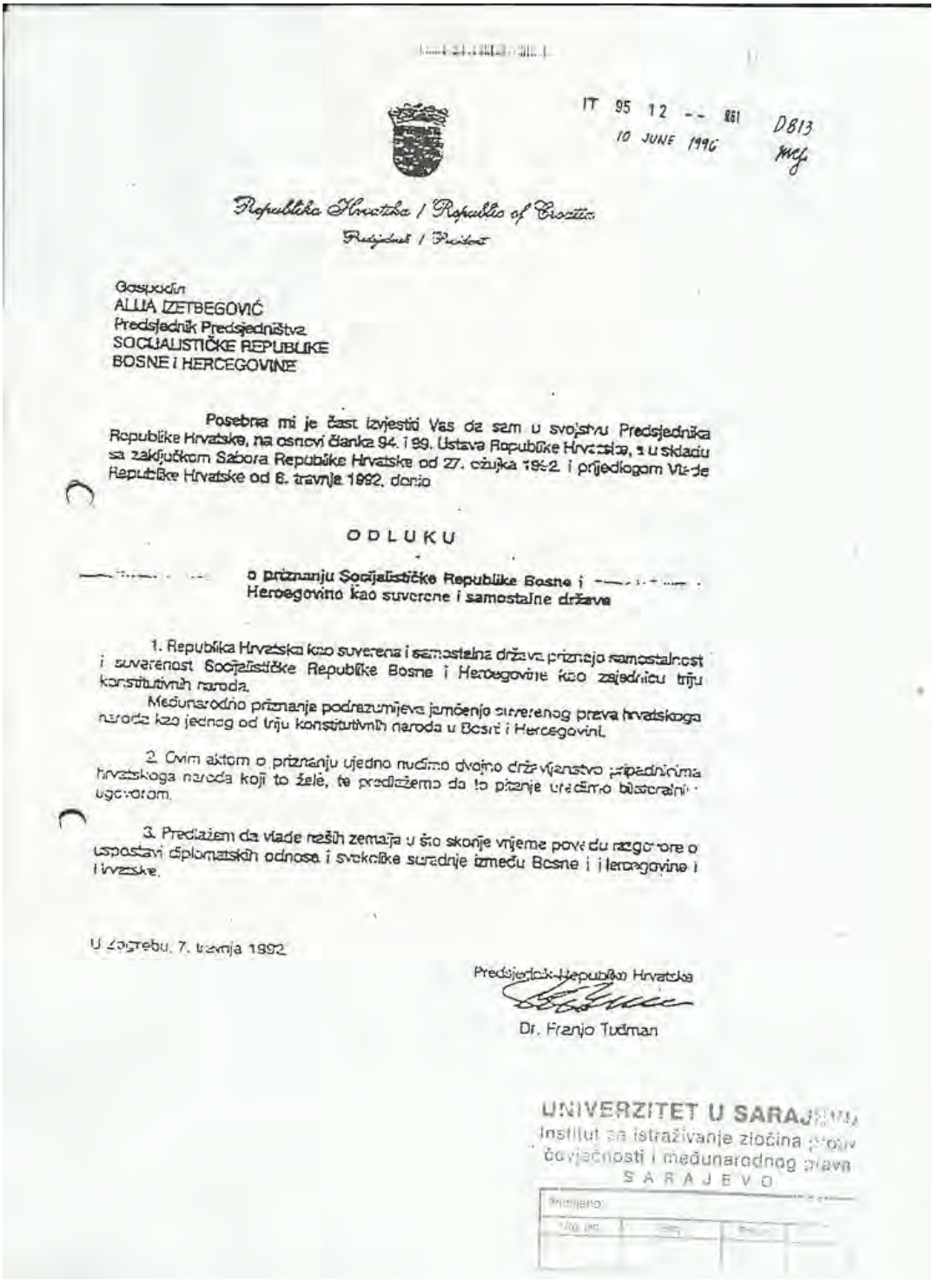

IT 95 12 -- 861 D813
10 JUNE 1996

Republika Hrvatska / Republic of Croatia
Predsjednik / President

Gospodin
ALIJA IZETBEGOVIĆ
Predsjednik Predsjedništva
SOCIJALISTIČKE REPUBLIKE
BOSNE i HERCEGOVINE

Posebna mi je čast izvijestiti Vas da sam u svojstvu Predsjednika Republike Hrvatske, na osnovi članka 94. i 99. Ustava Republike Hrvatske, a u skladu sa zaključkom Sabora Republike Hrvatske od 27. ožujka 1992. i prijedlogom Vlade Republike Hrvatske od 6. travnja 1992. donio

ODLUKU

o priznanju Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine kao suverene i samostalne države

1. Republika Hrvatska kao suverena i samostalna država priznaje samostalnost i suverenost Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine kao zajednicu triju konstitutivnih naroda.

Međunarodno priznanje podrazumijeva jamčenje suverenog prava hrvatskoga naroda kao jednog od triju konstitutivnih naroda u Bosni i Hercegovini.

2. Ovim aktom o priznanju ujedno nudimo dvojno državljanstvo pripadnicima hrvatskoga naroda koji to žele, te predlažemo da to pitanje uredimo bilateralnim ugovorom.

3. Predlažem da vlade naših zemalja u što skorije vrijeme povedu razgovore o uspostavi diplomatskih odnosa i svekolike suradnje između Bosne i Hercegovine i Hrvatske.

U Zagrebu, 7. travnja 1992.

Predsjednik Republike Hrvatske
Dr. Franjo Tuđman

UNIVERZITET U SARAJEVU
Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava
SARAJEVO

Faksimil Odluke o priznanju Socijalističke republike Bosne i Hercegovine kao suverene i samostalne države od strane predsjednika Republike Hrvatske dr. Franje Tuđmana

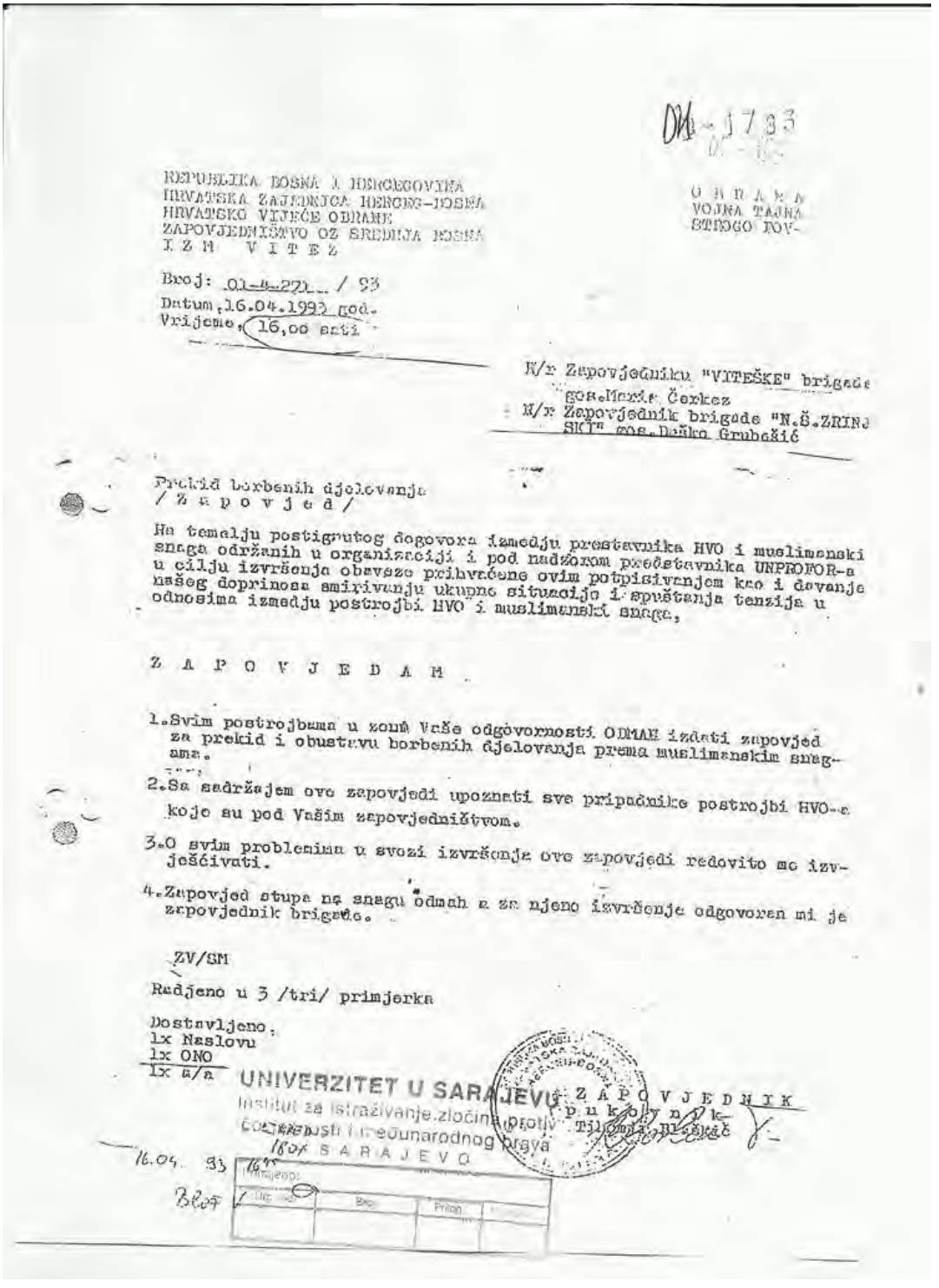

DM-1783

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG-BOSNA
HRVATSKO VIJEĆE OBRANE
ZAPOVJEDNIŠTVO OZ SREDNJA BOSNA
I Z M V I T E Z

O B R A N A
VOJNA TAJNA
STROGO POV-

Broj: 01-4-271 / 93
Datum, 16.04.1993 god.
Vrijeme, 16,00 sati

N/r Zapovjedniku "VITEŠKE" brigade
gos.Marie Čerkez
N/r Zapovjednik brigade "N.Š.ZRINJSKI" gos.Deško Grubešić

Prekid borbenih djelovanja
/ Z a p o v j e d /

Na temelju postignutog dogovora izmedju prestavnika HVO i muslimanski snaga održanih u organizaciji i pod nadzorom predstavnika UNPROFOR-a u cilju izvršenja obaveze prihvaćene ovim potpisivanjem kao i davanje našeg doprinosa smirivanju ukupne situacije i spuštanja tenzija u odnosima izmedju postrojbi HVO i muslimanski snaga,

Z A P O V J E D A M

1.Svim postrojbama u zoni Vaše odgovornosti ODMAH izdati zapovjed za prekid i obustavu borbenih djelovanja prema muslimanskim snagama.

2.Sa sadržajem ove zapovjedi upoznati sve pripadnike postrojbi HVO-a koje su pod Vašim zapovjedništvom.

3.O svim problemima u svozi izvršenja ove zapovjedi redovito me izvješćivati.

4.Zapovjed stupa na snagu odmah a za njeno izvršenje odgovoran mi je zapovjednik brigade.

ZV/SM

Radjeno u 3 /tri/ primjerka

Dostavljeno:
1x Naslovu
1x ONO
1x a/a

Z A P O V J E D N I K
p u k o v n i k
Tihomir Blaškić

UNIVERZITET U SARAJEVU
Institut za istraživanje zločina protiv čovjetnosti i međunarodnog prava
SARAJEVO

16.04. 93 16⁴⁵

Faksimil „formalne“ Zapovijedi HVO-a Vitez o prekidu i obustavi borbenih djelovanja prema muslimanskim snagama

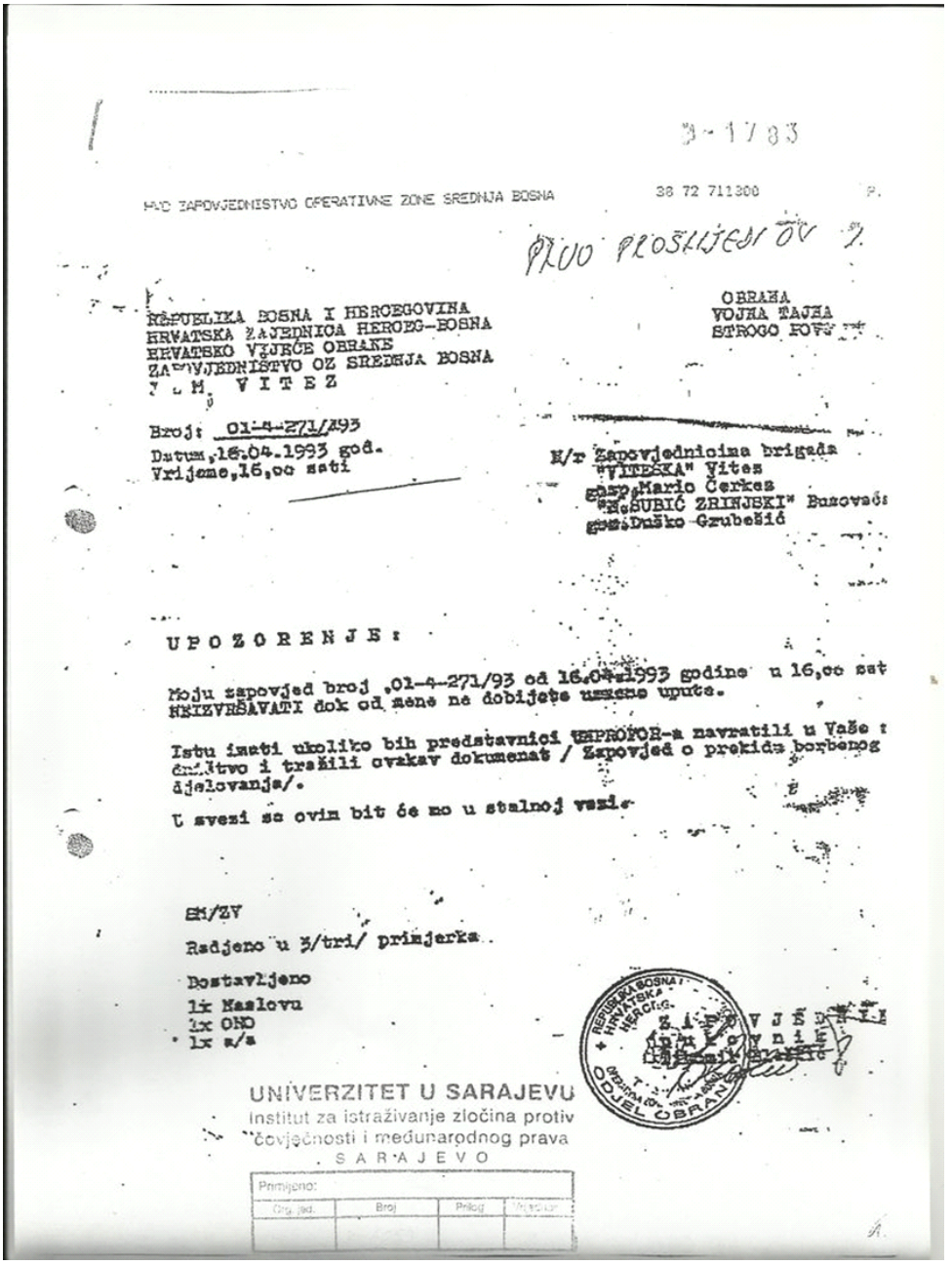

3-1783

HVO ZAPOVJEDNISTVO OPERATIVNE ZONE SREDNJA BOSNA 38 72 711300 P.

PRVO PROSLIJEDITI OV 2.

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG-BOSNA
HRVATSKO VIJEĆE OBRANE
ZAPOVJEDNIŠTVO OZ SREDNJA BOSNA
V.M. V I T E Z

OBRANA
VOJNA TAJNA
STROGO PO

Broj: 01-4-271/93
Datum,16.04.1993 god.
Vrijeme,16,oo sati

K/r Zapovjednicima brigada
"VITEŠKA" Vitez
gosp.Mario Čerkez
"MOSUBIĆ ZRINJSKI" Busovača
gosp.Duško Grubešić

U P O Z O R E N J E :

Moju zapovjed broj ,01-4-271/93 od 16.04.1993 godine u 16,oo sat NEIZVRŠAVATI dok od mene ne dobijete usmene upute.

Istu imati ukoliko bih predstavnici UNPROFOR-a navratili u Vaše s čništvo i trašili ovakav dokumenat / Zapovjed o prekidu borbenog djelovanja/.

U svezi sa ovim bit će mo u stalnoj vezi.

SM/ZV

Rađeno u 3/tri/ primjerka.

Dostavljeno
1x Naslovu
1x ONO
1x a/a

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA HRVATSKO VIJEĆE OBRANE ODJEL OBRANE

UNIVERZITET U SARAJEVU
Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava
SARAJEVO

Primljeno:			
Org. jed.	Broj	Prilog	Vrijednost

Faksimil Upozorenje HVO-a Vitez o stavljanju van snage prethodne Zapovijedi o prekidu i obustavi borbenih djelovanja prema muslimanskim snagama, te naredbe da se ona ima samo u slučaju da predstavnici UNPROFOR-a navrate u Vitez

B. FAKSIMILI NOVINSKIH ČLANAKA O UČEŠĆU REPUBLIKE HRVATSKE U AGRESIJI NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU

IT-95-14-T 30.11.2000
14777

03657663

TRANSKRIPTI IZ HAAGA: INTEGRALNO SVJEDOČENJE STJEPANA MESIĆA PRED HAAŠKIM SUDOM 19. TRAVNJA 1997. GODINE

Cijele postrojbe Hrvatske vojske odlazile su u Bosnu

Tuđman je htio u Bosni opkoliti teritorij koji je kasnije htio za Hrvatsku. Na sastancima u Predsjedničkim dvorima u Zagrebu Tuđman je rekao: "Ono što držimo oružjem, bit će naše." Tuđman je to rekao u nekoliko navrata. Ja sam to shvatio kao da će to biti dio hrvatske države, ali to nije izričito rečeno

---

Poslije početka muslimansko-hrvatskog sukoba, koji treba pripisati uglavnom Hrvatima, osobno sam naredio jednom saborskom povjerenstvu da ode u Mostar.
Voditelj povjerenstva bio je Drago Krpina. Krpina me je izvijestio da je situacija napeta i da bi Muslimane trebalo premjestiti iz Mostara. Rekao je kako je kretanje Muslimana iz istočnih dijelova Bosne promijenilo demografiju Mostara. Muslimani koji su pobjegli od Srba, izazvali su promjenu stanovništva pa će, rekao je, ondje doći do velikog sukoba.
Rekao sam Krpini da to dođe reći Tuđmanu. Ne znam što je rekao Tuđman, ali je uslijedio brutalan rat. Za svakih 13 granata što su ih Hrvati uputili prema Istočnom Mostaru, Muslimani su na Zapadni Mostar uputili jednu granatu.
Povjerenstvo je reklo kako je Boban donio odluku da sve Muslimane koji su došli u to područje iz drugih mjesta treba maknuti. Međutim, ti Muslimani nisu imali kamo otići. U to sam doba saznao da su Hrvati osnovali logore za Muslimane. Ne znam tko je izdao naređenja da se uspostave logori.

Logori za Muslimane

Mnogi Muslimani koji su bili u HVO-u, bili su naoružani i odvedeni u logore. Ne znam tko je organizirao logore i njihovo osoblje, ili kako su bili organizirani.
Ljudi u Hrvatskoj odgovorni za politiku u BiH zacijelo su morali znati za logore. Nije bilo nikakvih televizijskih snimki o nekome iz Hrvatske u posjetu logorima — njihovo je postojanje držano u tajnosti.
Jedan Hrvat iz Švicarske posjetio je logore i bio je vrlo uplašen.

UNIVERZITET U SARAJEVU
Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava
S A R A J E V O

UNIVERZITET U SARAJEVU
Institut za istraživanje zločina protiv
čovječnosti i međunarodnog prava
S A R A J E V O
Primljeno:
Org. jed. | Broj | Prilog | Vrijednost

"ZAJEDNIČKI

SLOBODNA DALMACIJA 5
ČETVRTAK 7. prosinca 1995.

EKSKLUZIVNO

IVICA RAJIĆ, TEK OSLOBOĐENI BIVŠI ZAPOVJEDNIK KISELJAČKOGA HVO-a, O HAAŠKOJ OPTUŽNICI I SUĐENJU U MOSTARU KAŽE:

ISTRAGA JE BILA PUNA NEZAKONITOSTI

Mene nije trebalo otimati onako kao što sam otet, trebalo me je samo pozvati i odazvao bih se ■ Naše je uhićenje bilo nelegalno, jer sam prvih petnaest dana u zatvoru proveo da nisam ni znao što se događa ■ Istraga je bila krajnje nezakonita i tendenciozna, ali je presuda pokazala da je sve bila velika nepravda ■ Uhićenje i proces bili su namješteni da bi se golem rad i doprinos kiseljačkoga HVO-a pripisali drugomu

Razdragano mnoštvo dočekalo je ispred zgrade mostarskoga Višega suda Rajića, Bilješevića i Trogrlića nakon oslobađajuće presude

Snimio: [illegible] BAŠIĆ

Na kraju krajeva, postoji jedna vrlo iscrpna, iscrpna i neoboriva dokumentacija te televizijske snimke o tome kako je Stupni Do bio utvrđen, te kakve su to bile muslimanske namjere. Bio je to pravi bunker, a borbe su trajale dva dana. Ja sam sa svakim stručnjakom i svakom komisijom spreman u svakome trenutku sjesti i izanalizirati cijelu situaciju i sasvim sigurno će se doći do zaključka da su Stupni Do i eventualne civilne žrtve bili samo neizbježna posljedica borbenih djelovanja između dviju zaraćenih vojska.

— Međutim, poslije su ljudi iz vodstva vareškoga HVO-a optuživali kiseljačke postrojbe, kojima ste Vi zapovijedali, i da su akcijom u Stupnome Dolu zapravo izazvale pad Vareša?

● Onaj tko se nije uspio obraniti, on uvijek traži krivnju u drugome, samo ne u sebi. Odgovorit ću na takve optužbe pitanjem — zašto je vareški HVO od nas zatražio pomoć ako su oni sami mogli to odraditi i sebe obraniti? O tomu postoji neoboriva operativna dokumentacija koja se ne može zatajiti. Ponavljam: slučaj Stupnoga Dola samo je iskorišten u propagandnu svrhu kako bi se opravdala akcija napada na Vareš koji je već bio u tijeku. Na žalost, ti vojnici koji su poslani u pomoć nisu mogli pomoći više nego što su učinili. Spasili su narod, spasili su varešku brigadu, spasili tridesetak zemlju nisu uspjeli. No, Bošnjaci mogli pravdovi će se napraviti, samo da je tih ljudi. Ta navodna pobjeda u Varešu kojom se Armija BiH i njihovi komandanti hvale, to je Pirova pobjeda. Oni u Varešu nisu dobili ništa drugo osim šuma i nekoliko zgrada koje se tamo nalaze. Na kraju krajeva, brigada Bobovac u čije ljude sam uvijek vjerovao bila je spremna za dan vratiti Vareš, ali su političke okolnosti to spriječile.

Sukob s Blaškićem

— Dužnosnici Haaškog suda u nekoliko su navrata izjavljivali da im je Krešimir Zubak za vrijeme posjeta tom sudu obećao Vaše izručenje. Što znate o tomu?

● Koliko mi je poznato, Zubak je obećao suradnju s Haaškim sudom, a je li bilo pojedinačnoga razgovora o meni, to ne znam.

— Neriješko se u javnosti, pa i tijekom glavne rasprave, iznosilo da u pozadini Vašega uhićenja, Dominika Bilješevića i Vlatka Trogrlića stoji Vaš sukob s generalom Tihomirom Blaškićem koji datira još iz 1992. godine?

● Razvoj događaja u Kiseljaku nas je doveo u razdvojio, imali smo duela, i verbalnih i profesionalnih, te neslaganja u radu. Blaškić ima potpuno drukčiji princip. Ja sam čovjek koji želi biti bliže narodu, bliže vojniku, borcu, i ne zanima me karijera nasuprot njemu. Razlika između mene i njega jest što sam ja spreman žrtvovati karijeru radi ljudi, dok je Blaškić uvijek spreman žrtvovati ljude radi karijere. Blaškić je meni u početku bio nadređeni, ali je poslije on prebačen u Vitez, dok sam ja ostao u Kiseljaku, tako je Blaškić meni i tada bio formalno nadređen, stanje na terenu nametnulo je takvu faktičku situaciju da smo Blaškić i ja jednako bili odgovorni prema Glavnom stožeru HVO-a, on za svoj dio, a ja za svoj. Sve slabosti kod Blaškića, pošto u sebi i o kojima sam ja nadležno i upozoravao, on je htio prikriti tako što je od nas iz Kiseljaka pokušao napraviti nešto što je ovaj proces bilo. No, u tomu nije uspio. Ja sam u više navrata pokušao s njim razjasniti te odnose, u krajnjoj liniji nastojao sam da se naši putovi u interesu hrvatskoga naroda i u interesu Kiseljaka, odakle obojica potječemo, više ne sijeku. Učinio sam sve da ne dođe ni do kakve konfrontacije, i svi su ti pokušaji bili inicirani s moje strane, ali Blaškić na to nije odgovarao, on to nije zrelo promislio, i na kraju nije izvukao adekvatan zaključak.

Suradnja sa Srbima

— Zbog čega mislite da je tako?

● Mislim da je Blaškić u određenom trenutku osjetio previše moći, a ima tu i profesionalne ljubomore. On vrlo dobro zna da smo mi u Kiseljaku u vojničkome smislu napravili puno više nego što su svi drugi u središnjoj Bosni. Teritorijalno smo od svih enklava imali najviše prostora, imali smo najviše ljudi, najviše vojnih uspjeha i tako dalje i tako dalje. No, ne želim da se ovo moje kazivanje ni u jednom trenutku protumači kao poziv na daljnje rasprave i prepucavanja. Mislim da je narodu jasno sve, te da je onomu tko je imalo sumnjao u nas, ova oslobađajuća presuda dovoljan pokazatelj da je naše uhićenje bilo jedna velika pogreška i nepravda.

— Kiseljačkom civilnom vodstvu i Vama osobno često se zamjerala i navodna suradnja sa Srbima?

● Kada rat završi, onda su svi pametni, svi su snažni, svi su jaki, svi su ratnici, svi su generali! Tko god je htio i mislio da može bolje, trebao je doći u Kiseljak i tu se dokazati. Ono što je najbitnije jest to da je tamo ostao hrvatski narod, da je ostala hrvatska vlast, hrvatski vojnik, hrvatski policajac. Rat je krajnja neljudska aktivnost i ona je upravo strašna zbog toga što podrazumijeva sve. Kako, na koji način zaštititi svoj narod, mislim da je apsurdno govoriti o tome. Što je sve naše stanje u Kiseljaku, u kojemu smo se našli, zahtijevalo, to je stvar procjene i odgovornosti svakoga čovjeka kojemu je povjereno da to obavi. Tko je taj tko će meni govoriti što bi trebalo kada je u pitanju opstanak hrvatskoga naroda?! Suradnja sa Srbima? To je tvrdnja koja nema nikakvoga smisla. Jadan je onaj tko je prisiljen da s njima i razgovara, a kamoli da ulazi u nešto više.

Ista kuhinja

— Vas se optuživalo i da ste bili povjerljivi KOS-ov čovjek?

● To je izišlo iz iste kuhinje koja nam je i namjestila ovo uhićenje, te cijeli proces, sve kako bi se dezavuirao jedan golem rad, doprinos, odnosno da se ti rezultati pripišu nekomu drugomu, a ne onomu tko ih je postigao. Sve je ovo bilo uperено protiv legendarnih postrojba Maturica i Apostola, a tek onda protiv njihovih zapovjednika. No, narod srednje Bosne ne smije i neće zaboraviti koliko su pomoć imali i dobivali od generala Milivoja Petkovića, tadašnjega ministra obrane, Bruno Stojića i Mate Bobana.

— Vratimo se malo na Vaše uhićenje. Prema svjedočenjima na glavnoj raspravi, prilikom uhićenja navodno je bila planirana i likvidacija sve trojice?

● Ne znam kakve su sve namjere bile onih što stoje iza svega. Međutim, mene nije trebalo otimati kao što sam otet, mene je trebalo samo telefonom pozvati na razgovor i ja bih se tome pozivu odazvao. Na žalost, netko je procijenio da to treba uraditi drugačije. U svakom slučaju dosta poteza oko našega uhićenja nije bilo u redu, dosta je toga urađeno nelegalno, protuzakonito. Prvih petnaest dana provedenih u zatvoru u Ljubuškome, koji se uopće ne priznaju kao pritvor, uopće nisam znao što se događa. Nitko mi nije pokazao nikakav papir, niti nalog za uhićenje. Prema tome, dosta je tu pojedinosti koje treba razriješiti i o kojima treba zauzeti konačan stav, i to ću u sljedećem razdoblju sigurno uraditi.

— Jedno ste vrijeme proveli i u samici?

● Trideset i tri dana proveo sam u tamnici, bez prozora, bez svjetla, bez zraka, u zatvoru na mostarskome helidromu.

Pritisci

— Kada Vam je bilo najteže?

● Najteži mi je bio onaj trenutak kada sam počeo shvaćati da u Herceg-Bosni postoji netko tko ne zna ili ne želi znati za naše djelo, za sve te borce iz Kiseljaka, odnosno onoga trenutka kada je netko htio na našu borbu baciti ljagu i naše rezultate pripisati nekomu drugomu. Posebno težak trenutak bila je vijest o podizanju optužnice u Haagu protiv mene nakon čega od svih dužnosnika iz Herceg-Bosne nitko nije došao razgovarati sa mnom, niti je našao potrebnim to učiniti.

— Slučaj Vašega uhićenja s jedne je strane u Herceg-Bosni naišao na blokadu, dok ste s druge strane imali golemu potporu stradalničkih udruga, te nekolicine poznatih zapovjednika poput Mladena Naletilića Tute i Ivana Anđabaka?

● Osobina tih ljudi upravo je to da nikada ne zaboravljaju istinu, te da su spremni za nju boriti se do kraja. U Herceg-Bosni postoji skupina ljudi koji su vodili borbu i koji znaju što je borba, te koji su spremni kada zatreba ući u borbu. Taj niti je spreman šutjeti, niti može prešutjeti istinu.

— Na vas trojicu su, prema vlastitim svjedočenjima, tijekom istrage vršeni pritisci da se na suđenju međusobno optužite?

● Vidite, ja sam tek tijekom glavne rasprave čuo podatke koji su zastrašujući. Nešto mi je govorio čim sam saznao da su uhićeni i Bilješević i Trogrlić, da bi se mogao odvijati jedan takav scenarij. O tome kako je s njima postupano i što je sve od njih zatraženo oni su kazali tijekom glavne rasprave. Kompletni istražni postupak proveden je krajnje nezakonito i krajnje tendenciozno jer je prvo bio postavljen cilj, a onda su se u pravcu tog cilja tražile metode njegova izvršenja. Međutim, sam se Sud ponio profesionalno i nepristrano, imajući potpuno strpljenja za saslušavanje i uvažavanje činjenica.

Potpora naroda

— Jeste li tijekom posljednjih šest mjeseci ikada posumnjali u konačan ishod cijeloga slučaja?

● Znao sam da ću sa svojim narodom pobijediti, jer ni jednu bitku nismo izgubili, pa ni ovu. Pobijedili smo u borbi za slobodu, a sada smo pobijedili i u borbi za istinu. U svakom slučaju, naše je postojanje bila prepreka nekomu da prikrije svoje slabosti. Želio bih još jednom zahvaliti odvjetniku Josipu Muselimoviću koji je zaista uložio puno truda i strpljenja u ovome slučaju. Također, nikada neću zaboraviti potporu naroda cijele Lašvanske doline, mnogim pojedincima i udrugama, te njihovim čelnicima. Ponosim se što sam dio toga naroda i što ću njegov dio biti i ubuduće.

jović

From: "Zvonimir Despot" <Zvonimir.Despot@vecernji.net>
To: <marijan.jovic@st.htnet.hr>
Sent: 21. rujan 2005 9:51
Attach: 1998-03-23-Mesic-Haag-Vjesnikk.JPG
Subject: mesic3

Mesić potvrdio da je on zaštićeni svjedok optužbe protiv Blaškića

ZAGREB, 22. ožujka - Stipe Mesić potvrdio je u nedjelju Hrvatskoj televiziji da je on prošlog tjedna svjedočio kao *zaštićeni svjedok* optužbe u procesu protiv generala Tihomira Blaškića koji se vodi u Haagu pred Međunarodnim sudom za ratne zločine počinjene na području bivše Jugoslavije (ICTY).

Uz ostalo, osvrnuo se i na ocjenu odvjetnika Ante Nobila, Blaškićeva branitelja, da je njegov iskaz na sudu otežao položaj obrane.

Tvrdeći da svojim svjedočenjem nije teretio Blaškića, Stipe Mesić kaže da se Nobilo, ako je položaj obrane otežan iz nekih drugih razloga, nije trebao prihvatiti braniteljske zadaće.

Mesić je dao i intervju *Večernjem listu*, koji je objavljen u izdanju za nedjeljak. On ističe da nije svjedočio protiv generala Blaškića, niti bilo koga drugoga, već samo o nekim okolnostima koje su mu bile poznate, a o kojima je po hrvatskim propisima bio dužan kazati što zna. Mesić je dodao da je Blaškića sususreo dva puta u životu i da je o njemu čuo samo dobro.

Ističući da je svjedočio na zatvorenoj sudskoj sjednici, Mesić je kazao da je razlog tome što je njegovo svjedočenje pred istražiteljima haaškog Suda ispolitizirano. (R.I.)

Vjesnik 23.03.1998.

UNIVERZITET U SARAJEVU
Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava
SARAJEVO
Primljeno
23.9.2005

susretao su mi u njemu

03657842

govorili povoljne stvari. No, ne znam njegovo mjesto u zapovjednom lancu.

PITANJE: Govorili ste o HVO-u. Je li HVO bila disciplinirana, vojnička divizija ili je tamo bilo neke vrste nepodređivanja i manjka autoriteta na različitim razinama zapovijedanja?

ODGOVOR: Budući da je ova vojska nastala u kaotičnom stanju, onda je sigurno da ova vrsta odnosa nije u potpunosti funkcionirala. Ali u mojim očima je ta vojska, gledano u odnosu na Hrvatsku i njezino ministarstvo obrane, bila u podređenom položaju, tako sam smatrao da naredbe brojnih operacija dolaze odande, jer često su operacije Hrvatske vojske bile usklađene s HVO-om.

Lašvanska dolina

PITANJE: Tako Vi mislite da je postupke određivala visoka vlast u Zagrebu i da su potom izvršavani u Lašvanskoj dolini?

ODGOVOR: Moji stavovi dolazili su od onoga što sam znao, a Mate Boban, kao predsjednik HDZ-a i predsjednik Hrvatske zajednice u Bosni i Hercegovini, uvijek je tvrdio da on isključivo izvršava politiku Zagreba, da nema svoje vlastite politike, da Zagreb znači vrh hrvatskog vodstva.

PITANJE: U svjedočenju ste spomenuli da je Marković jednom u razgovoru rekao da nije bilo službenih odluka o čišćenju Muslimana, ali i da Vam je rekao da u stvari rade tako da nijedan Musliman ne ostane. Je li Vam bilo jasno kako će se to ostvariti? Da li teroriziranjem stanovništva kako bi ono pobjeglo ili, da ne kažemo genocid, barem ubijanjem i zatiranjem? Imate li kakvu predodžbu što su radili da Muslimani nestanu, prema g. Markoviću?

ODGOVOR: Pero Marković?

PITANJE: Da.

ODGOVOR: To je jedan primjer. Ali bilo je poznato da je nakon sukoba između bosanskih Muslimana i Hrvata mnogo Bošnjaka u HVO-u bilo razoružano i da su mnogi završili u logorima. Zna se da je u brojnim gradovima izvršen pritisak, tako bi ljudi odlazili. Najvažniji primjer za mene je Mostar. Tamo sam poslao delegaciju koja je morala izvidjeti što se zbiva.

Kad su se vratili, ispričali su mi da je prevelik broj Muslimana iz sela oko Mostara, da su oni došli u grad, tako da se demografska slika promijenila, bez njihove volje.

Oni su morali doći. Bili su primorani doći u Mostar. Sad kad se etnička ravnoteža promijenila, a vratila bi se nakon rata, jer bi svatko otišao odakle je došao — sad je bio pritisak da se istjera te ljude iz Mostara za vrijeme rata. Televizija je to prenosila i svakom je bilo jasno. Ako se ljudi odvoze teretnjacima u redovima, onda to nije zato što bi htjeli, nego jer su primorani. Zato sam pitao Peru Markovića, čapljinskog župana, kakvi su tamo odnosi između Muslimana i Hrvata. Nisam znao postotak, ipak mislim da ih je u Čapljini bilo recimo 5 ili 6 posto. Rekao je da sukoba nema, jer su ih sve očistili.

Očistili na koji način? Bilo je očito da su ljudi otišli pod pritiskom. Kakvo je stanje tamo sada, ne znam.

Protiv Miloševića 03657843

PITANJE: Hvala Vam. Još jedno više općenitije pitanje.
Rekli ste da je g. Tuđman otvoreno zagovarao granice postavljene u Banovini 1938., ako sam pravilno razumio, a te su obnovljene na susretu u Karađorđevu između Tuđmana i Miloševića.
Kakvo je bilo mjesto Lašvanske doline na toj karti, stvorenoj već u Banovini? Kamo je Lašvanska dolina spadala i što se o karti mislilo?

ODGOVOR: Tuđman je mislio da je to najveći uspjeh Hrvata. To jest da su najveći uspjeh Hrvata bile granice iz vremena Banovine. Bilo to tako ili ne, to je rekao nakon povratka iz Karađorđeva, da će Bosna preživjeti, da ćemo dobiti banovinske granice plus Cazin, Kladušu i Bihać. Za ovaj dio bih rekao da ga je obuhvaćala nekadašnja Banovina. To jest, dolina Lašve je bila u granicama Banovine.
PITANJE: Dakle, smatralo se da pripada Hrvatskoj?
ODGOVOR: Da. Tako mislim kada gledam na kartu.
PITANJE: I u tom slučaju Vi bi primijenili humano — kako ste rekli — koja je bila riječ? Humani transfer ljudi?
ODGOVOR: Da. Nazvano je humani transfer ili preseljenje.
SUDAC RIAD: Puno Vam hvala.
SUDAC JORDA: Sudac Shahabuddeen?
SUDAC SHAHABUDDEEN: G. Mesić, da li bi bio u pravu pretpostavljajući da je u Hrvatskoj bilo drugih Hrvata koji su poput Vas bili protiv upotrebe sile Hrvata prema Muslimanima u Herceg-Bosni?
ODGOVOR: Da. To je i glavna razlika opozicije u Hrvatskoj i opozicije u Srbiji. Moram priznati, u ime istine, da tamo ima mnogo časnih ljudi. Ima skupina koje su protiv stvaranja "velike Srbije", protiv rata, protiv Miloševićeve politike. Ali radikalna, utjecajna opozicija, radikali, kako god se nazivali, Draškovićeva stranka, oni svi prigovaraju Miloševiću, da nije dobio, postigao svoje ratne ciljeve.
Zato među njima nema velike razlike. Oni napadaju Miloševića, jer nije uspio stvoriti "veliku Srbiju".
Na drugoj strani, u Hrvatskoj, opozicija kritizira vlast, da je dozvolila izbijanje sukoba među Bošnjacima i Hrvatima.
Stav je bio ne pokušavajmo tražiti krivce, već završimo sukob što prije moguće i idimo dalje.
Ljudi poput mene, koji bi bili protiv sukoba, po mome mišljenju, ima puno.

Uporaba sile

IT-95-14-T

24762

03657844

PITANJE: Sad prijeđimo na pitanje jeste li osobno prisustvovali donošenju ikakve službene odluke o uporabi hrvatske sile protiv Muslimana u Herceg-Bosni.
Bi li pravilno shvatio Vaš stav kao ne, niste bili osobno nazočni kod donošenja takve odluke, no bili ste na važnim položajima i u dodiru s važnim osobama u vodstvu, kod čega ste shvatili da je kolektivno prihvaćeno da politika Hrvatske treba sankcionirati uporabu hrvatske sile prema Muslimanima u Bosni?
ODGOVOR: Izričito moram naglasiti da nisam nikad bio nazočan dok se donosila odluka o uporabi hrvatske sile protiv Bošnjaka, no moram reći i da sam, kad je učinjen zločin u Ahmićima, pošto sam bio u dodiru s Matom Bobanom, njemu rekao: "Reci mi, jer zločin je velik. Jesi li proveo istragu tko je to napravio?" Rekao je: "Da, jesmo, i ustanovili da su počinitelji nosili crne odore."
Onda sam pitao: "Nisam te pitao kakvu su odoru nosili, nego tko ih je nosio?" I rekao je: "Možda su čak bili Srbi." Koliko znam onaj dio zemlje, on ili nije znao ili nije proveo istragu ili je lagao.
PITANJE: Mogu li se obratiti na maleni aspekt moga pitanja? To jest da li ste od ostalih članova u vodstvu stekli dojam da u stvari Hrvatska prema Muslimanima u Bosni treba voditi politiku sile?
ODGOVOR: Netko bi mogao tako zaključiti, barem ja sam, na temelju brojnih događaja, a jedan je posebno uvjerljiv. U Bosni i Hercegovini je bila vojnička formacija nazvana HOS, koja se sastojala i od Bošnjaka i od Hrvata koji su se skupa borili protiv agresora.
Jednom u to vrijeme organizirano je ubojstvo generala Blaža Kraljevića, koji je vodio te snage. Njegova pratnja se sastojala od skoro pola Muslimana, pola Hrvata. Ne znam točan broj. Ubijeni su na cesti. Pričekali su ih i ubili. Nikad nisam čuo tko je odgovarao za taj zločin.

Ljuljanje čamca

PITANJE: Mogu li ići na taj drugi aspekt?
Voditelj obrane — siguran sam da cijenite to — prema svojoj dužnosti, ispitivao Vas je o odnosu izjava tu u sudnici i različitih izjava koje ste davali tijekom odvijanja sukoba. Sad, jesam li u pravu, da u Vašem političkom iskustvu postoji misao kako ne treba ljuljati čamac. To bi značilo da iskusna politička figura treba jako mudro održavati ravnotežu između vezanosti na službeno priznatu politiku i svojim osobnim uvjerenjima. Jeste li imali osjećaj te vrste tijekom svog političkog života?
ODGOVOR: Nešto je sigurno istinito, neprestano sam zagovarao obranu Bosne. Ne samo od Bošnjaka, nego i od Srba i Hrvata koji su željeli Bosnu i Hercegovinu, jer to je bila jedina mogućnost da prežive. Pošto sam bio uvjeren da bi, ako Milošević uspije razbiti Bosnu, to bilo tragično za Hrvatsku, jer bez obzira na sve sporazume, pod velikim je upitom je li Hrvatska mogla preživjeti ili je "velika

novosti

SLOBODNA DALMACIJA 9

TRANSKRIPTI IZ HAAGA

TAJNO SVJEDOČENJE ZAŠTIĆENOG SVJEDOKA STJEPANA MESIĆA PRED SUDOM U HAAGU U OŽUJKU 1998. GODINE (14)

Iz Zagreba stizalo oružje za BiH, a Hrvatska je dio uzimala za sebe

■ **NOBILO: Izbjeglice iz Bosne i Hercegovine, dopustite da pođem od Muslimana, možemo li reći da ih je jedan broj bio smješten i dobivao hranu u Hrvatskoj, čak i za vrijeme hrvatsko-muslimanskog rata?**

■ **MESIĆ: Da, da. Moram ponovno iskazati suzdržanost. Vrlo štovani hrvatski dužnosnik u to je vrijeme kazao: »Moramo im život učiniti tako nepodnošljivim da će poželjeti otići«**

Zajednička izjava

Stalna pomoć

Obnovljeni sukobi

Granice bez promjena

UNIVERZITET U SARAJEVU
Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava
SARAJEVO

novosti

SLOBODNA DALMACIJA 9

TRANSKRIPTI IZ HAAGA

TAJNO SVJEDOČENJE ZAŠTIĆENOG SVJEDOKA STJEPANA MESIĆA PRED SUDOM U HAAGU U OŽUJKU 1998. GODINE (13)

Po Tuđmanu je Bosna 1945. morala biti pripojena Hrvatskoj

■ MESIĆ: U vezi s Bosnom i Banovinom Hrvatskom Tuđman je bio potpuno jasan. Banovinu je smatrao velikim postignućem, ali ne i potpunim, zbog čega je kritizirao Vladka Mačeka. Druga je stvar bilo stvaranje saveznih država nakon Drugoga svjetskog rata. Njegov je stav bio da nije trebala nastati Bosna i Hercegovina; da je Bosna morala biti pripojena Hrvatskoj, kao što su to Kosovo i Vojvodina Srbiji

Ezopovski rječnik

Dogovori iz Karađorđeva

Vukovar i Dubrovnik

novosti

04651678

SUBOTA 16. *[illegible]* 2000. **SLOBODNA DALMACIJA 9**

TRANSKRIPTI IZ HAAGA **TAJNO SVJEDOČENJE ZAŠTIĆENOG SVJEDOKA STJEPANA MESIĆA PRED SUDOM U HAAGU U OŽUJKU 1998. GODINE (11)**

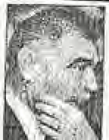

Tuđman je vjerovao da Hrvatskoj pripada dio BiH nakon raspada

■ NOBILO: Bili ste na odgovornim položajima. Što je, po Vašemu mišljenju, bilo osnovnim razlogom za sukob Muslimana i Hrvata na teritoriju Bosne i Hercegovine?
■ MESIĆ: Vjerujem da je Tuđman bio zadivljen uspjesima Slobodana Miloševića u slamanju Bosne i Hercegovine, i bio je uvjeren da Bosna i Hercegovina ne može opstati, i mislio je da dio u kojem je živjela većina hrvatskog stanovništva može biti strukturiran kao hrvatski teritorij...

Sarajevo — Stjepan Mesić ustvrdio je kako je prema Tuđmanovim planovima samo mala Bosna trebala biti muslimanska

SUDAC JORDA: Dobar Vam dan, g. Mesiću. ...

Referendum u BiH

Sastanci u Zagrebu

Odluka o ratu

Pomoćni agresor

TRANSKRIPTI IZ HAAGA

TAJNO SVJEDOČENJE ZAŠTIĆENOG SVJEDOKA STJEPANA MESIĆA PRED SUDOM U HAAGU U OŽUJKU 1998. GODINE (8)

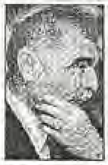

Snosim veliki dio sramote za pogrešne poteze HDZ-a

■ ANTO NOBILO: Rekli ste da je HDZ prepreka za demokraciju, da postoji jednostranački stav, da su samo opljačkali vlasništvo kroz transformaciju, da su nacionalisti... Možete li mi reći kad je HDZ poprimio te značajke?

■ STJEPAN MESIĆ: Mislim da je nakon sporazuma u Karađorđevu 30. ožujka 1991. godine počela ta destruktivna politika... Da, ja snosim veliki dio sramote i moram priznati da sam za vrijeme boravka u HDZ-u zagovarao jedinstvenu BiH i najviši mogući stupanj demokracije...

Stjepan Mesić: Mate Boban mi je kazao da je zločin u Ahmićima organizirao britanski časnik

Znakovlje HVO-a

Vezane zapovijedi

Zločin u Ahmićima

Destrukcija iz HDZ-a

Sarajevski sastanak

Ključeva smjena

SLOBODNA DALMACIJA 9

TRANSKRIPTI IZ HAAGA

TAJNO SVJEDOČENJE ZAŠTIĆENOG SVJEDOKA STJEPANA MESIĆA PRED SUDOM U HAAGU U OŽUJKU 1998. GODINE (7)

Postrojbe Hrvatske vojske ilegalno su poslane u BiH

■ TUŽITELJ: Jesu li hrvatske postrojbe boravile u Bosni i Hercegovini između 1992. i 1994. godine?
■ MESIĆ: Službeni je odgovor bio da tamo nema hrvatskih postrojbi, da su ljudi išli kao dragovoljci. No, dolazili bi mi vojnici koji su suspendirani zbog toga što nisu htjeli odlaziti u Bosnu i Hercegovinu. Njihovi roditelji bi me posjećivali također... Uvjeren sam da su postrojbe tamo bile, ali ako su bile, nisu upućene legalno

PITANJE: [illegible] razgovor s Vicom Vukojevićem?

ODGOVOR: [illegible]

Toljeva uloga

[illegible]

Stjepan Mesić: U Mostaru je izbio okrutan sukob s Muslimanima, pa dio grada izgleda kao Hirošima

[illegible]

Mostarski most

[illegible]

Odluka bez Sabora

[illegible]

(Nastavlja se)

novosti

SLOBODNA DALMACIJA 6

PONEDJELJAK 11. prosinca 2000.

TRANSKRIPTI IZ HAAGA

TAJNO SVJEDOČENJE ZAŠTIĆENOG SVJEDOKA STJEPANA MESIĆA PRED SUDOM U HAAGU U OŽUJKU 1998. GODINE (6)

Praljak vjerovao da ne može biti suživota s Muslimanima

■ TUŽITELJ: Je li u redu reći da su Boban, Kordić, Valenta, Koštroman i drugi postali, po Vašemu mišljenju, instrumenti implementacije politike predsjednika Tuđmana o podjeli Bosne?

■ MESIĆ: Da, na stanovit način, bio sam u dobrim odnosima s Matom Bobanom, ne i s ostalima. Samo sam ih susretao na službenim sastancima, Bobanu sam dao svoje prigovore na politiku spram Muslimana... Praljak je vjerovao da s njima nema suživota

TUŽITELJ HARMON: ...

Mirovni plan

PITANJE: ...

ODGOVOR: ...

O SLOBODANU PRALJKU

Vjerovao je da će Hrvati i Muslimani u BiH ići svojim putem

Za podjelu BiH - Dario Kordić, Mate Boban, Anto Valenta i Ignac Koštroman

Oružana sila

Izbacio Vukojevića

novosti

SLOBODNA DALMACIJA 7

TRANSKRIPTI IZ HAAGA ■ TAJNO SVJEDOČENJE ZAŠTIĆENOG SVJEDOKA STJEPANA MESIĆA PRED SUDOM U HAAGU U OŽUJKU 1998. GODINE (3)

Tuđman sažalijevao Izetbegovića

■ U politiku je Izetbegović bio katapultiran. Mislim da u početku nije imao jasnih ideja i Franjo Tuđman je toga bio svjestan, tako da je Izetbegoviću mogao pristupiti s više, kako da kažem, znate on je, na posljetku, general, ali je postupao s njim na način koji nije zaista dolićan. Tretirao ga je kao da ne zna dosta o politici, tako da ga je pomalo i sažalijevao...

Stjepan Mesić: Alija Izetbegović Tuđmanu nije izgledao kao političar

Odnos s Bošnjacima

Rigidni stavovi

Banovina Hrvatska

General JNA

(Nastavlja se)

TRANSKRIPTI IZ HAAGA

INTEGRALNO SVJEDOČENJE STJEPANA MESIĆA PRED HAAŠKIM SUDOM 19. TRAVNJA 1997. GODINE (2)

Tuđman i Milošević dogovorili podjelu BiH i etničko čišćenje

■ Tuđman i Milošević su smatrali da bi se pomjeranjem stanovništva mogla promijeniti i podijeliti Bosna. Zato je Milošević formirao RS, a Tuđman HZ-HB. U tom su se pogledu Tuđman i Milošević slagali. Suglasili su se s etničkim čišćenjem i proširenjem vlastitih granica. Zato Miloševiću nije bilo stalo kad su Srbi pobjegli iz Hrvatske poslije Operacije «Oluja»

Susret Tuđmana i Miloševića - Mesić je tvrdio da se za vrijeme sastanka u Karađorđevu na tri SAT-a nestalo čak 45 minuta

Nazivanje je bila glavna HDZ-a. U to doba u Sarajevu pisalo se mnogo o etničkim manjinama. U skladu s ovom Ustavnom teško će biti Hrvatska država sva svoja građani, ali ovih Hrvata Sarajevo izrazila Ustavna slavili ponovno stvaranje hrvatske države, naglašavši da je hrvatski narod stvorio hrvatsku državu. U to doba nije bilo takvih povišenih tonova o podjeli Bosne.

Sastanci s Miloševićem

Kao predsjednik SDU često sastajao se s **Franjom Tuđmanom**, koji je bio predsjednik Republike Hrvatske. Tuđman je bio i predsjednik HDZ-a i Hrvatske. Tuđman je mnogo puta razgovarao s Miloševićem o Bosni. Prvo je bilo u doba kad je bivši političi Kesić i Herzegovac. Ali to nije važnije spomenuti. Ono je vrijeme rekao da treba Bosnu bez Hrvatske, niti Hrvatske bez Bosne. To je bilo još za Karađorđevom. Zvonko Karađorđeva. Tuđman se premijer Stanišić se za to bilo mogućih podjela Bosne i uzmu je ova što je ostane bez Bosne.

To je dovelo do potpunog drukčijeg odnosa prema Bosni i stanovništvu u Bosni. Tuđman i Milošević su smatrali da se promjenom stanovništva mogla promijeniti i podijeliti Bosna. Zato je Milošević formirao RS, a Tuđman HZ-HB. U tom su se pogledu Tuđman i Milošević slagali.

Od početka Svjetskog rata u Bosni Jugoslaviji pravili su se da nema. Zaustavlje kako bi aparatura bilo. Za to se **Hitler** i **Churchill** su slagali. Jedan puta. Najkasnije. Drugog gradskog rata, Izvanje je u Sarajevu do vrlo smo ubrzanja. Ali ni u kasnijim ratovima ni se nastavili drama na sudu.

Suglasili su se s etničkim čišćenjem i proširenjem vlastitih granica. Zato Miloševiću nije bilo stalo kad su Srbi pobjegli iz Hrvatske poslije Operacije «Oluja». Sve se to može saznati iz stenograma. Nisam bio prisutan tu fizičnjih tih konferencijama vlasti na jednom mjestu između parlamentarnog sastava. Sada u Hrvatskoj imamo tendencije prema totalitarnoj državi.

Susreo sam se s **Borisovom Jovićem** u veljači 1991. Rekao mi je da nam se razumiju Srbi u Hrvatskoj, da ih razumu da gosti Bosne i Hercegovine i da će to razzeti. Rekao sam Joviću – ako nemate arhitekte prema Haaškoj međunarodnoj razmoi bosanski problem, sprijeda ga mi razgovorima i pregovorima. Pod izgovorom međunarodnih ugovora, nemate na dan sjednice medu narodnih i europskih medicinara. Rekao sam Joviću da je u pola politika nacionalizma Srba u Hrvatskoj preko JNA samoubojstva na pet do se. Hrvati nacrtaju, ima će sjesti do ubitka. Rekao da su Srbi protuustavni samo 19 posto stanovništva. To znači da je Srbija u Hrvatskoj nestala.

Šentija, Lerotić, Bilandžić

U ožujku 1991. godine zagrebački sud je prvi saslušao Miloševića i Tuđmana. Pozvani su svjedoci koje je sprovodile naša opozicija i sa kojima smo bivši ministri. Tuđman, Milošević i Borisav Jović. Nekoliko dana kasnije Tuđman mi je rekao da se sastao s Miloševićem u Karađorđevu. Jović i ja smo sudjelovali. Mislim da je to bila sve poodo.

Sudući da je u Karađorđevu održavljeno Hrvatsko prvijesti, ništa nam da se sastanu nigdje drugdje. Tuđman mi je rekao kako nije važno gdje će se sastati i da se može sastati u Češkoj ako nigdje drugdje. Hrvatsko vodstvo s našim tehničkim Tuđmana da se vrati na sastanka u Karađorđevu. Kad se vratio, bio je sretan. Rekao je kako je **Kadijević** obećao da armije neće napasti, i kako se Milošević suglasio da će Hrvatska dobiti jamstvo Republike i Zapadne Bosne: Kladuša, Cazin i Bihać.

Ugovor sam Tuđmanu osim ono što Milošević učini, jer u tome nije bilo nikakvog ugovora. Srbija će zaraditi u Bosni i ostati na svojoj kći prve nje. Hrvatska se može zaraditi, ako će ništa ne dobiti. Tuđman je rekao da će vrlo vjerojatno prisustvovati toga. Poslije Karađorđeva, Hrvoje **Šarinić**, predsjednik Tuđmanove ureda, poziva je odlazak u Beograd, a **Senija Arnautović**, Miloševića suradnica, dođe se u Zagreb. Mislim da je to bio sastanak na kojem su se sastavljali u Karađorđevu. Sve je bilo nekoliko sati kasnije zaradeni.

Prema toga, održano je glavnoj vijeću za crnjanje kanala. **Josip Šentija**, jedan od Tuđmanovih suradnika. Jer je prvi razvijanja tog povjerenstva. Odlazi se ubio u Beograd i ertaci kanje. Zaključeno je u

■ Stjepan Mesić, sadašnji predsjednik Republike Hrvatske, na svoju je inicijativu dva puta svjedočio pred Međunarodnim sudom za ratne zločine počinjene na području bivše Jugoslavije. Prvi put 19. travnja 1997., a drugi put od 16. do 19. ožujka 1998. godine. Mesićevo druga svjedočenja bilo je, na njegov zahtjev, tajno

■ Ovaje u četiri nastavka objavljujemo cjelovit sadržaj prvoga svjedočenja, polazeći od očitog interesa javnosti očitovanog u našim anketama, pismima čitatelja te u brojnim zahtjevima građana i političara, uključujući saborske zastupnike. Nastavi su redakcijski

Nema te više Alija

Poslije Karađorđeva, sastao sam nekoliko sastanak. Predsjednik SFRJ Tuđmana mi je rekao da će Miloševiću. Vasko Kadijević, ministar obrane mislio kazniti, pa sam razlog odgoda poziva na mnoga **Bogić Bogićević**, predstavnik BiH u Predsjedništvu SFRJ, upućen je da ti znam o cemu se razgovaralo u Karađorđevu. **Izetbegović** je rekao da ti to i to ima dosta. Bekan sam Bogićeviću Izetbegoviću, i vrlo srdačan mi sastanku, da smo samo ono što se piše. Ij «Ne

Zvonko Lerotić, sudan druge savjetnik. Tijekom, rata on je pisao ministru Zagreba i Beograda. Sve se to dogodilo 1991. Tuđman se rekao kako je podjela Bosne povoljna prijetnja, jer je Hrvatu nijesmanje u skoroj budućnosti. Čak je i Lerotić, odnosno, vi dovoljna je nemogućnost podjelu Bosni.

Tada je Tuđman doveo **Dušana Bilandžića**. Bilandžić je sudjelovao u radu tega povjerenstva, ali nije sudjelovao u podjelu Bosne. Tuđman mu je obećao ugovor u Hrvatskom mediju u Beogradu. Zbog toga su Tuđman i Bilandžić ušli otvorena razgovora. Na kraju me Tuđman nazvao da je ugovor.

Bilandžić mi je rekao kako je Tuđman smatrao da unutarnje situacija u podjeli Bosne. Bilandžić je smatrao da to bio mogući.

Poslije Karađorđeva, sastao sam nekoliko sastanak. Predsjednik SFRJ Tuđmana mi je rekao da će Miloševiću. Vasko Kadijević, ministar obrane mislio kazniti, pa sam razlog odgoda poziva na mnoga **Bogić Bogićević**, predstavnik BiH u Predsjedništvu SFRJ, upućen je da ti znam o cemu se razgovaralo u Karađorđevu. **Izetbegović** je rekao da ti to i to ima dosta. Bekan sam Bogićeviću Izetbegoviću, i vrlo srdačan mi sastanku, da smo samo ono što se piše. Ij «Ne

Ključni sastanak u Karađorđevu održan je 25. ožujka 1991. godine. Tuđman je rekao kako nije važno gdje će se sastati i da se može sastati u Češkoj ako nigdje drugdje. Hrvatsko vodstvo s našim tehničkim Tuđmana da se vrati na sastanka u Karađorđevu. Kad se vratio, bio je sretan. Rekao je kako je **Kadijević** obećao da armije neće napasti, i kako se Milošević suglasio da će Hrvatska dobiti jamstvo Republike i Zapadne Bosne: Kladuša, Cazin i Bihać.

Ugovor sam Tuđmanu osim ono što Milošević učini, jer u tome nije bilo nikakvog ugovora. Srbija će zaraditi u Bosni i ostati na svojoj kći prve nje. Hrvatska se može zaraditi, ako će ništa ne dobiti. Tuđman je rekao da će vrlo vjerojatno prisustvovati toga. Poslije Karađorđeva, Hrvoje **Šarinić**, predstavnik Tuđmanove ureda, poziva je odlazak u Beograd, a **Senija Arnautović**, Miloševića suradnica, dođe se u Zagreb. Mislim da je to bio sastanak na kojem su se sastavljali u Karađorđevu. Sve je bilo nekoliko sati kasnije zaradeni.

Prema toga, održano je glavnoj vijeću za crnjanje kanala. **Josip Šentija**, jedan od Tuđmanovih suradnika. Jer je prvi razvijanja tog povjerenstva. Odlazi se ubio u Beograd i ertaci kanje. Zaključeno je u

■ Stjepan Mesić, sadašnji predsjednik Republike Hrvatske, na svoju je inicijativu dva puta svjedočio pred Međunarodnim sudom za ratne zločine počinjene na području bivše Jugoslavije. Prvi put 19. travnja 1997., a drugi put od 16. do 19. ožujka 1998. godine. Mesićevo druga svjedočenja bilo je, na njegov zahtjev, tajno

■ Ovaje u četiri nastavka objavljujemo cjelovit sadržaj prvoga svjedočenja, polazeći od očitog interesa javnosti očitovanog u našim anketama, pismima čitatelja te u brojnim zahtjevima građana i političara, uključujući saborske zastupnike. Nastavi su redakcijski

STJEPAN MESIĆ U EMISIJI HRVATSKOG RADIJA O OBJAVLJIVANJU NJEGOVA SVJEDOČENJA PRED TRIBUNALOM:

Samo Haaški sud može zaustaviti »Slobodnu«!

ZAGREB – Sa gosti Hrvatskog radija i na njihov zahtjev je naš razgovor održavati i svjedočio sam kako zadnjem mjesecu, pa je nego u subotu u nedjelju. Na o mučnoj epidemiji, ima sve gotovo. **Blaškić** i ništa je **Slavko Dokmanović** dobrog ubio. Slobodna Dalmacija može objavljivati stenografske zapise Dokmanovića, ali sudu sada neće ni na čak i odgovoriti, sudac će se hitnom sjednicom!

Nekoliko Dalmacija može ustupiti stenografske zapise svojih postupaka optužnici i na vlast nepravnih i nekonstitucionalnih postupaka. Ako, pak, bude falsificiranja, to može spriječiti sudac Haaški sud, a o tome tko je to svjedočenje dao SDU-u, upoznat će uskoro javnost, kazao je Mesić

■ Slobodna Dalmacija iznosi sada nešto što mi čak i odgovara, samo da ne falsificiraju stvari. Ako, pak, bude falsificiranja, to može spriječiti jedino Haag, a o tome tko je to svjedočenje dao SD-u, upoznat će uskoro javnost, kazao je Mesić

SDU-u, upoznat će uskoro hrvatske javnost, kazao je tijekom predsjednik **Stipe Mesić** tijekom gostovanja u nedjeljnoj emisiji Hrvatskog radija «S predsjednikom na klavir».

Glavna tema emisije bio je Zagrebačka samostalnost.

Bilo se dobro da se **Kostunica** upravlja na čelu je Srbiju **Milošević**, tako je Kostunica **Willy Brandt**. Prema je kolikoj je Jugoslavija se srpska Srpsku gospodarstvo u Srbiji, pa je on to tu mislio i poslao pozivnu u Zagrebu i dao razvoju koje su sve moje učinili Hrvatska Predsjedništvo.

Ali je u jednu ruku dobro što je Zagreb sa Srbijom pokazao volju ustoji za Europsku, ovaj zatvoreni Hrvatska je to prihvatila i rat tako gavora se o suživotu. Kolektivno pripadanja Europskoj zajednici, ovaj zatvoreni Hrvatska mora na čuvstvu u Europske unije, naglasak tuđe nacionalnih ovih prostora.

Sad Hrvatske sako je očekivanja sa Srbijom zagađenosti stanovnika nekakve nove ugovaranje zajednice, a ujedno i da on ne ima nikakvog ugovora sa EU do sada nego ovoga mandata.

Ali je u jednu ruku dobro što je Zagreb sa Srbijom pokazao volju ustoji za Europsku, ovaj zatvoreni Hrvatska je to prihvatila i rat tako gavora se o suživotu. Kolektivno pripadanja Europskoj zajednici, ovaj zatvoreni Hrvatska mora na čuvstvu u Europske unije, naglasak tuđe nacionalnih ovih prostora.

Sad Hrvatske sako je očekivanja sa Srbijom zagađenosti stanovnika nekakve nove ugovaranje zajednice, a ujedno i da on ne ima nikakvog ugovora sa EU do sada nego ovoga mandata.

Ključni sastanak u Karađorđevu održan je 25. ožujka 1991. godine. Tuđman je rekao kako nije važno gdje će se sastati i da se može sastati u Češkoj ako nigdje drugdje. Hrvatsko vodstvo s našim tehničkim Tuđmana da se vrati na sastanka u Karađorđevu. Kad se vratio, bio je sretan. Rekao je kako je **Kadijević** obećao da armije neće napasti, i kako se Milošević suglasio da će Hrvatska dobiti jamstvo Republike i Zapadne Bosne: Kladuša, Cazin i Bihać.

Ugovor sam Tuđmanu osim ono što Milošević učini, jer u tome nije bilo nikakvog ugovora. Srbija će zaraditi u Bosni i ostati na svojoj kći prve nje. Hrvatska se može zaraditi, ako će ništa ne dobiti. Tuđman je rekao da će vrlo vjerojatno prisustvovati toga. Poslije Karađorđeva, Hrvoje **Šarinić**, predstavnik Tuđmanove ureda, poziva je odlazak u Beograd, a **Senija Arnautović**, Miloševića suradnica, dođe se u Zagreb. Mislim da je to bio sastanak na kojem su se sastavljali u Karađorđevu. Sve je bilo nekoliko sati kasnije zaradeni.

Prema toga, održano je glavnoj vijeću za crnjanje kanala. **Josip Šentija**, jedan od Tuđmanovih suradnika. Jer je prvi razvijanja tog povjerenstva. Odlazi se ubio u Beograd i ertaci kanje. Zaključeno je u

novosti

SLOBODNA DALMACIJA 9

TRANSKRIPTI IZ HAAGA

TAJNO SVJEDOČENJE ZAŠTIĆENOG SVJEDOKA STJEPANA MESIĆA PRED SUDOM U HAAGU U OŽUJKU 1998. GODINE (15)

Lord Owen je poticao raspad BiH i ne kanim mu to oprostiti

NOBILO: Nisu li sastanci Hrvata, Muslimana i Bošnjaka bili dijelom međunarodnih pregovora, bilateralnih razgovora unutar međunarodnih okvira?

MESIĆ: Zasigurno, čak se i međunarodnu zajednicu može optužiti. Apsolutno sam uvjeren da je lord Owen poticao raspad Bosne i Hercegovine i ne kanim mu to oprostiti. On je jedan od krivaca, također, za sve što se dogodilo

O DUŠANU BILANDŽIĆU

Tuđmanu je crtao karte za BiH

O HRVOJU ŠARINIĆU

On uopće nije bio političar

O IVANU MILASU

Pokazivao mi je podijeljenu BiH

Karte u Zagrebu

Churchill i Hitler

Tajni sastanci

Mesić zauzet

novosti

SLOBODNA DALMACIJA 3

SABORSKI ODBOR ZA NACIONALNU SIGURNOST POTVRDIO NAJAVU »SLOBODNE« DA JE GENERAL STIPETIĆ HAAŠKI SVJEDOK I OSUMNJIČENIK

Nema suradnje kad Haag sumnjiči i Domovinski rat!

■ Vlada ima mandat za suradnju sa Sudom u Haagu, ali na bazi individualizirane krivnje. Nema mandata ako se počnu kriminalizirati Bljesak i Oluja, izjavio je predsjednik Odbora Zdravko Tomac ■ Više sudionika zatvorene sjednice potvrdilo novinarima kako je general Petar Stipetić svjedok, ali i potencijalni osumnjičenik Haaškoga tribunala

ZAGREB — Načelnik Glavnog stožera Hrvatske vojske, general **Petar Stipetić** osumnjičenik je Haaškog tribunala.

[illegible]

Dražen Budiša iznio je prava informacije o generalu Stipetiću

Snimio: Sandra TIČAK

Svi političari na okupu

[illegible]

Anita MALENICA

PREDSJEDNIK STJEPAN MESIĆ: Istinom do krivnje

[illegible]

B. Iv.

GLAS KONCILA O POSLJEDNJIM OPTUŽBAMA S MARKOVA TRGA

Zašto se vlast boji kritika?

ZAGREB (Hina) — [illegible]

ODVJETNIK MITKO NAUMOVSKI TVRDI KAKO JE HAAG SVJESTAN UROTE IZ HRVATSKE:

Kordić proglašen ratnim zločincem na temelju Mesićevih transkripata

■ Vjerujem da će Haaški sud poduzeti mjere protiv odgovornih. Radi se o pedesetak i više transkripata iz Ureda predsjednika RH, zapisnika i druge dokumentacije poslane u Tribunal. Tu nema ni pečata, ni potpisnika ni audiozapisa, a uz to riječ je o kopijama ...

Presuda Dariju Kordiću bit će poznata do proljeća 2001. godine

Piše: Ivica MARIJAČIĆ

Nakon neuobičajenog... [illegible]

C. SVJEDOČENJA

Izjava D.A. (izjava broj 3606/94)

"Dana 16. 4. 1993. godine u 5 sati i 45 minuta sam čula detonacije. Izašla sam pred kuću da ispratim muža na posao. Moja sestra ga je pitala šta će, jer je već gorjela kuća u komšinice Šuhre. Vratili smo se u kuću jer se začula pucnjava iz pješadijskog oružja. Moj muž je gledao kroz prozor i ugledao tri žene koje su išle iz pravca Žuma. To su bile Meliha, Hanifa i Rahima s dvoje djece.

One su otišle drugim pravcem, mimo naše kuće. Iza njih je naišla Adisa s malom bebom i skrenula je ka našoj kući. Već su razbili prozore Ahmić Šefika i kuća mu je gorila. Kada se Adisa pojavila kod nas, čula se pucnjava sve bliže našoj kući. Sišli smo u podrum: ja, muž, naši sinovi, snaha i unuka. Došla je i Adisa u naš podrum. Sjela je naspram nas i tražila vode. Rekla nam je da su dole kod nje u Pezerima sve pobili namazani ljudi. Ubili su: Ahmeda Pezara, Ismaila Ahmića, Muhameda-izbjeglicu, Šefika Pezara. Vidjela je te čudne ljude kako pucaju i ubijaju joj muža.

Adisa ih je pitala kuda će onda sad. Na to su oni rekli da ide kud hoće. Naš sin je pitao Adisu dali bojovnici traže oružje. Odgovorila je da oni ubijaju sve redom imao ili ne imao oružje.

U tom momentu na naša vrata je došao pripadnik HVO, crn, visok, kratko ošišan i namazan crnom kremom. Na pušci na kundaku mu je pisalo ime Anto, što je primijetio i moj mlađi brat. Moj muž je izašao pred kuću, ponio pištolj i pitao tog vojnika šta sve ovo znači. Rekao je da Nenad Šantić zna da mi nemamo oružje i da nam je on garantirao sigurnost. Pripadnik HVO je rekao da je zbog toga što je u Zenici otet njihov čelnik HVO-a. U međuvremenu su sve kuće okolo bile zapaljene (Islama, Šefika Ahmića...).

Pred našu kuću je došao još jedan pripadnik HVO-a. Bio je pod šljemom. Prepoznali smo ga. To je bio Šafradin Čičo. On je pozvao mog starijeg sina da ide da zove ljude po selu: Ahmić Nesiba, Siljak Adema, Ribo Muniba...

Pri tome je Čičo išao za mojim sinom s uperenom puškom u njegova leđa. Sabrali su muške i ženske članove tih porodica i doveli u našu avliju.

Žene i djecu su zatvorili u garažu, a na svakog muškarca su rasporedili po dvojicu pripadnika HVO-a, koji su došli iz pravca kuće Nenada Šantića. Jedan od bojovnika je rekao mom sinu da zaključa garažu, a naredio je ostalim bojovnicima da ubijaju žene ako počnu bježati. Kada su nas zaključali, čuli smo žestoku pucnjavu po selu. Nakon dvadesetak minuta doveli su još mještana sa Žuma: Hrnjić Mehu, Adisa, Harisa i ženu Samiju. Ado je išao naprijed s Mehom s dignutim rukama u zrak, a iza njih je išla žena i manje dijete. To sam vidjela kroz jednu rupu u garaži. Sve su naše kuće gorile, a muškraci su već bili pobijeni kada je Samija ušla u garažu. Adu su rekli da zaključa brata i mamu u garažu, a onda da se vrati. Ado je to i uradio, vratio se do oca i stao pred njega kada su pali s dignutim rukama. Pali su na stomak, a ubijeni su s leđa. Nisam prepoznala te ljude pod šljemovima. U mojoj garaži smo bili dok su muškarce poubijali. Moglo je biti oko 7 sati kada se sve to dešavalo. Kada su ti ljudi pobijeni, više se pucnjava nije čula. U garaži smo bili do 15 sati. Tada je došao Semren Ivica, Vidović Draženko, Čović Zoran, a četvrti vojnik je bio pod šljemom, plav, niži, namazan crnom kremom, nepoznat. Mi smo počeli vikati da nas puste i oni su nam otvorili. Nudili

su nas cigaretama, gledali naše mrtve i smijali se. Tražili smo da nas puste da idemo odatle. Pustili su nas u kuću Ahmić Nesiba, gdje je prvi sprat još dogorijevao.

Kada smo izlazili iz garaža, nepoznati je pozvao mog sina i rekao mu da dođe kod njega, da mu je on poznat. Ostala trojica Semren, Vidović i Čović su mu rekli da pusti dijete jer je on još mali, još nema ni 13 godina. Prenoćili smo u kući Nesiba Ahmića i ostali do 9 sati. Tada je Maida Ahmić primijetila i prepoznala komšinice katolkinje, Katarinu, Seku i Nevenku. Zovnula ih je i zamolila da se raspitaju kod HVO vojnika šta kane s nama.

Onda su one poslale svoje muževe Anđelka, Jozu Vrebac i Ivana Topića da se raspitaju. Poslije te intervencije su nas odveli u Žume u Krizni štab gdje smo zatekli puno žena iz našeg sela, a pristizali su i novi. Tada smo ugledali: Ahmić Hašima, braću Ramić (Zejnura i Amira), oca im Kjazima Ramića i Heleg Muniba. U tom momentu je ušao jedan visok, izrazito visok čovjek, crn, sa crnim kačketom naopako okrenutim. Imao je kratku pušku visoko podignutu u plafon i naredio da izađu oni ljudi koji su mrtve kopali. Ustali su Zejnur, Amir i Munib. Krenuli su preko sobe. Taj visoki vojnik je imao oznake i uniformu JOKERA, a pozvao je i mog sina da izađe. Zavikala sam: "Nemojte mi ga ubiti." Rekla sam dalje da su mi ubili muža, starijeg sina, zeta i brata. On je na to rekao da ako progovorim još jednu, da će ubiti i mene i dijete. Pokazao je rukom da izađe momak koji se zvao Edin, bio je iz Lončara, te je moj sin ostao. Međutim, taj momak Edin se uspio sakriti iza vrata te ga vjerovatno taj JOKER nije vidio. JOKER se ponovo vratio i digao Hašima Ahmića, Zenura Ramića, Amira Ramića, Heleg Muniba, Hašima Ahmića i Ramić Kjazima su odveli u pravcu kuće Dedić Muje. Poslije toga su se čuli pucnji rafalno, da bi se onda pojavio dim iz štale i garaže Muje Dadića. Ti objekti su bili zapaljeni.

Navratio je Plavčić Nikica, kojeg je žena Ahmića Hašima pitala gdje joj je muž. Nikica je odgovorio da ga je on ubio. Drugu noć smo tu prespavali, a čuvao nas je Papić Anto zvani Baćukin. Kada je nailazio transporter, mi smo ih (UNPROFOR) zaustavli i tražili da nas negdje odvedu. Oni su nam obećali da će se vratiti. Sa njima je bio Ivica Vidović zvani Jarćo i otišao je sa transporterima koji se više nisu vratili. Da nije bilo Ivice Vidovića Jerće, možda bi nas UNPROFOR i izvukao. Pretpostavljam da su transporteri otišli po Bilić Ramu i Bilić Zijada koji su bili sakriveni vjerovatno kod Ivice Vidovića Jarće u podrumu.

Dana 18. 4. 1993. godine je došao Nikica Plavčić i rekao da nas vode u Dubravicu na razmjenu. Odveli su nas u logor u Dubravici. Iz logora su vodili muškrace na kopanje rovova. Iz moje sobe nisu vodili žene na silovanje niti ja znam za to. Tu smo proveli petnaest dana, da bi nas izvukao Crveni krst i autobusima uputio u Zenicu. Moja snaha i sestra su vidjele mog mrtvog muža, a ja sam vidjela Adu i Mehu Hrnjića. Moja kuća je izgorjela i nije više za stanovanje. Izgorila mi je i štala."

Izjava R.S. (izjava broj 3628/94)

„Dana. 16. 4. 1993. godine probudila nas je jaka pucnjava: mene, muža i troje maloljetne djece. Govorila sam mužu da bježimo jer sam vidjela da gore kuće u Ahmićima. On je pitao: 'Kuda da bježimo?' To je bilo oko pola šest ujutro. Oko šest sam vidjela da vojska prilazi kući Ahmić Šefika. Čula sam kako ga zovu da izađe napolje. Lupali su mu stakla i kuću zapalili. Prišli su kući Ahmić Islama i Dedić Muje. Oko sedam sati nas je zvao Fariz Dedić, Mujin sin, da izađemo. Njega su poslali ti vojnici. Kada smo izašli iz kuće, krenuli smo prema garaži Muje Dedića, a prije toga su nam ti vojnici pucali na kuću.

Ja i djeca smo ušli u garažu, a muž je ostao napolju. Tu su kasnije doveli još žena i djece iz sela, tako da nas jc bilo ukupno 31. Čim sam ušla u garažu čula sam rafalnu paljbu. Pretpostavljam da su mi tada ubili muža i naše komšije. U garaži smo bili negdje do 16 sati, kada su došli Semren Ivica, Vidović Draženko, Cović Zoran i još jedan koji je bio nagaravljen (maskiran), te ga nisam prepoznala. Oni su nas preveli iz garaže u kuću Ahmić Nesiba, u kojoj je donji sprat bio izgorio, a gornji je bio čitav.

Kada sam izlazila iz garaže, vidjela sam mrtve: Dedić Muju, Hrnjić Mehmeda i Hrnjić Admira. Noć smo proveli u toj kući i niko nas nije više obilazio do jutra, subota 17. aprila. To jutro, u subotu, došli su: Vrebac Jozo, Vrebac Anđelko i Topić.. (Nevenkin muž). Rekli su nam da moramo preći u Žume. Tu je kasnije došlo još muslimana iz Ahmića, te nas je bilo oko 100.

Oko podne došli su bojovnici HVO i izveli Ahmić Hašima, Ramić Zenura, Ramić Amira i Heleg Muniba rekavši im da idu kupiti mrtve. Odveli su ih u avliju Dedić Muje i za pet minuta bila je zapaljena Mujina štala. Ova četverica se više nisu vratila. Poslije toga nas više niko nije uznemiravao, osim što je povremeno dolazio Plavčić Nikica, fotograf iz Viteza, kao on nas je obavještavao kakvo je stanje. Noć, 17. aprila, u subotu čuvao nas je Bonić Anto. Ujutro oko 7 sati došao nam je onaj fotograf Nikica i rekao da nas vodi na razmjenu u osnovnu školu u Dubravici. Krenuli smo u školu i neke žene su smjestili u fiskulturnu salu, a mene s još nekim ženama su smjestili u učionicu. U toj školi smo bili oko 15 dana. Neki od njihovih vojnika donijeli bi nam djeci slatkiše i hranu. Sa mnom su uglavnom bile starije žene, pa nas nisu puno uznemiravali. Vidjela sam i prepoznala Bilog kafandžiju sa stanice. U školi nas je obezbjeđivao Anto, Ivankin brat, i on nije dao da nas neko uznemirava, koliko je mogao.

Crveni krst nas je obilazio i donosio nam hranu, a i bolesne su pregledali. Prvog maja došao je Crveni krst i sproveo nas u Zenicu. Dok smo bili u školi, iz moje učionice nisu izveli nijednu ženu da je siluju, dok su iz drugih učionica izvodili žene, ali ja ne znam koje."

Izjava N.N. iz Ahmića, općina Vitez (izjava broj 939/93)

„Ja inače živim u selu Ahmići, općina Vitez. Želim da kažem da se još oktobra prošle godine u mom selu dogodio prvi incident, kada je poginuo Pezer Halid. Naši ljudi su tada podigli barikadu, da bi spriječili odlazak dobrovoljaca u Novi Travnik u vrijeme sukoba Armije RBiH i HVO. Tada je u selu zapaljeno 13 štala i 7 kuća. Inače, Pezer je poginuo od snajpera. Ovo samo navodim kao primjer otkad počinju zvjerstva HVO, jer im nismo ni tada pružali nikakav otpor. Inače, moja se kuća nalazi najbliže kućama Hrvata. Uvečer 15. aprila išla sam sa svojim mužem na kafu kod komšija, kada je pred nas izašla Nadira Ahmić (sutradan je pogođena snajperom iz kuće Vlatka Šutre i podlegla ranama) i rekla nam je za Ivicu zvanog Jevćo Vidović. Smatrala je da zbog njega može biti nekih nemira te večeri. Naši su stražarili, sve je bilo mirno. Moj sin je 16. aprila 1993. bio na noćnoj straži do 5.20 sati. Napad je počeo u 5.40 sati. Prozori su svi popucali. Meci su bili zapaljivi. Sišli smo na donji sprat misleći da nam je dolje sigurnije. Sin je morao izaći napolje, a kada se vratio, rekao mi je da je otac ranjen. Zvali smo hitnu pomoć u Vitezu, ali se niko nije javio. Muž je bio ranjen u nogu, a sin je otišao da mu pruži pomoć. Kad se vratio u kuću, rekao mi je da izađemo, da se moramo predati. Kada je izašao iz kuće, ubili su ga metkom u prsa. Komšije Pezer Sakib i Pezer Mevludin (18 godina) su tada također ubijeni. Spas smo našli u kući Josipa Vidovića i njegove supruge Fikrete. Komšije – Hrvati koji su nas napali: Semren Ivica (19 godina) i Dario (21 godina), Krišto Bernard (19 godina), Jukić Franjo (27 godina) i njegov mlađi brat, Čović Zoran Zuco i njegov mlađi brat Josip, Draženko Vidović, Miro Josipović, Drago Josipović. Glavni stožer je Nenad Šantić, koji je plaćao ovu vojsku da pucaju na nas. Pucali su iz kuće Šakić Joze i Čović Ante. Oni su naše najbliže komšije (oko 30 metara udaljeni od naše kuće)...“

Izjava N.N. o događajima u Ahmićima, općina Vitez (izjava broj 181/93)

„Ja sam sa svojim roditeljima živio u selu Ahmići, sve do sukoba, odnosno napada HVO bojovnika na naše selo. U rano jutro 16. aprila 1993. otprilike u 05.20 probudila me je pucnjava i rafali po našoj kući, naročito po krovu. Svi smo odmah ustali, ja, otac Sabahudin, majka Hajrija, sestre Alisa i Melisa i obukli što smo imali pri ruci i istrčali pod stepenice. Tu smo ostali oko 10 minuta, a kada se pucnjava smanjila, onda smo jedno po jedno istrčali prema selu, tj. prema našoj štali. Kod štale su bili ostali članovi porodice, a ja sam se u toj panici odvojio od njih i produžio prema Nurijinoj novoj kući. Nakon manjeg odmora produžio sam dalje, ali me kod kuće Zahira Ahmića zaustavio jedan ustaša u maskirnom odijelu (srednje visine, mlađeg uzrasta i kao da je zamuckivao). Pitao me kuda ću, a ja sam rekao da bježim od pucnjave. On mi reče: ‘Bježi!’ Kad sam bio kod Zahidove kuće, vidio sam Ahmić Zahira kod ulaznih vrata za sprat kako leži ubijen, a pored njega je bio pomenuti ustaša. Ja sam potrčao dalje prema selu, tj. prema kući Trako Mehmeda. Pred njegovom kapijom sam opet zatekao trojicu maskiranih ustaša s oznakama orla na rukavu i na lijevoj strani bluze. Oni su me pitali: ‘Gdje ćeš, mali?’, a ja sam im odgovorio: ‘Bježim jer se puca.’ On mi je strogo rekao

da se moram vratiti nazad. Ja sam se zaokrenuo, a jedan od njih je rafalno pucao prema meni i ranio me na dva mjesta u lijevu nogu. Tu sam pao, a oni su vjerovatno mislili da sam ubijen. Ostao sam tako ležeći sve do mraka. Padajući kao ranjen vidio sam svoje roditelje kako trče prema meni. Prvi ustaša koji je mene propustio, a po naređenju ustaše iz grupe koja je pucala po meni sa dva rafala ubio je moje roditelje i sestru Alisu.

Dobro sam vidio majku, a pored nje je bila sestra Alisa, dok je babo bio nekoliko metara od njih. U sami mrak nedaleko od mene, sa radiostanicom bilo je 20-ak ustaša i dobro sam čuo kako traže šest kilograma eksploziva za donju džamiju. S druge strane su ih pitali: 'Kako vi napredujete i treba li vam pomoć?' Odgovorili su da im je dobro i da ih ima dovoljno. Pošto sam bio 2-3 metra od njih, jedan od njih reče: 'Ovaj mali je živ', jer su vjerovatno primijetili da dišem. Drugi ga je ubijedio da mu se to samo čini i ostavili su me na miru. Kada su oni otišli i zapalili Mehmeda Trake štalu i Huseinovu štalu, ja sam pokušao da ustanem, ali sam bio iscrpljen od krvarenja i od straha nisam odmah uspio. Tek kada su oni odnijeli jednog ranjenog pored mene govoreći: "Je li ovaj naš?", misleći na mene, ponovo sam pokušao ustati i uspio sam to pridržavajući se za otvorenu avlijsku kapiju. Tada sam skinuo jaknu i poluver jer su bili mokri i sušio ih na vatri od Mirsine štale i garaže. Poslije sušenja sam legao na komandos jaknu, ne znam da li sam zaspao ili se onesvijestio, a probudila me je neka eksplozija kod džamije.

Tada se srušila munara, poslije čega sam ušao u kuću Mirsada Ahmića. Ne znam koje je doba noći bilo. U toj kući, na jednom dijelu stepenica, bio sam tri dana i tri noći, uglavnom u besvjesnom stanju. Ovo znam pošto sam imao sat sa datumima. Tu sam ostao sve do 23. aprila 1993. godine. Pošto sam bio u toj kući, a znam da su moji ostali ubijeni, otišao sam na sprat do prozora da ih još jednom vidim. Vidio sam samo majku, babu i sestru Alisu, a sestre Melise nije bilo. Bio sam izneneđen, ali sam se radovao jer je i ona možda živa, što je bilo i tačno. Nju su s ostalim mještanima odveli u logor Dubravica. Dana 21. aprila 1993. u večernjim satima su kupili mrtve u veliki kamion sa ceradom, a ja sam se opet morao sakriti, pa ne znam ko je to radio, uglavnom su bile ustaše. Ja sam vidio kada su iz kuće izveli Mirsinu ženu i njegovog malog sina. Napominjem da sam svakog dana kada se probudim vidio Ivu (Marka) Papića, rođenog 1939. godine u Šantićima, i Šimu Vidovića, rođenog 1939. godine u Pirićima, koji su stalno hodali s oružjem. A kod kuće Papić Marije bilo je mitraljesko gnijezdo odakle su njeni sinovi Pero i još jedan, te Ivini sinovi Dragan i Goran pucali po našem selu.

Dana 23. aprila 1993. godine u 13.30 sati odlučio sam da izađem iz kuće jer više nisam mogao ovako izdržati. Vidio sam UNPROFOR-ove transportere i kada su stigli na glavni put za selo, ja sam izašao iz kuće i puzeći pored ograde otišao prema transporterima. Na 20-ak metara sam pao, ali sam ih dozvao i oni su me primijetili pa su došli po mene. Ukazali su mi pomoć i odveli me u bolnicu gdje sam ležao četiri dana, a onda sam otišao prema Novom Travniku kod dede u selo Pečuj. Sestra Melisa mi je dva dana ležala uz mrtvu majku čekajući da se probudi. Njoj je sada sedam godina, pa ona nije ni shvatila šta se događa. A treći dan pošto se komšija Ahmić Elvir, rođen 1978. godine prijavio odnosno otkrio, jer se i on sa svojom sestrom krio u štali ustaša. Rekao je da je i moja sestra živa pa su ih odveli u neku kuću na Žumama gdje su prenoćili, a odatle u školu – logor Dubravica - škola Vitez. Amidže su preko UNPROFOR-a nju izbavili i doveli u selo Pečuj. Nakon boravka kod

amidža, nene i dede u Pečuju od 10. 12. 1993. godine sam došao u Počulicu kod nene i daidže koji su kao izbjeglice ovdje biti nastanjeni.

Od komšija sam mogao prepoznati Kupreškić (Ive) Ivicu i Kupreškić (Franjo) Vlatka kako ulaze u kuću Pezer Redže i kuću Ahmić Sakiba. Oni su bili sa autima i pljačkali navedene kuće."

Izjava N.N. iz Ahmića, općina Vitez (izjava broj 954/93)

„Dana 16. aprila 1993. godine, na dan napada na selo Ahmiće u kući xxxxx xxxxx su bili majka xxxxx, dva brata i xxxxx. Otac je otišao da klanja sabah u džamiji. To se sve dogodilo u ranim jutarnjim satima. Babo nas je zaključao u kući. Kada su se čuli prvi pucnji, prošao je rafal kroz kuću. Otišla sam da probudim braću, koja su spavala: xxxxx xxxxx (rođen 1972. godine) i xxxxx xxxxx (rođen 1979. godine).

Dok smo izlazili iz sobe opet je opaljen rafal kroz kuću i mi smo se sakrili u špajz, misleći da je tu najsigurnije. Nepuni sat vremena je pucano po kući. Kada sam pogledala kroz mali prozor od špajza, vidjela sam da susjedne kuće gore. Vidjela sam i vojnike HVO-a kako se kreću oko kuća i čula sam vrištanje djece i žena. Zatim sam čula vojnike HVO-a kako se kreću u našoj kući dogovaraju da li da nam zapale kuću. Jedan je rekao da provjere da li ima koga u kući i da za svaki slučaj puca pojedinačno.

Pošto nam je kuća od prošlog napada HVO-a (novembra 1992. godine) bila oštećena, na vratima terase bio je stavljen najlon. Čula sam da se taj najlon razderao i da su ušli u kuću. Jedan mladić, pripadnik HVO-a, otvorio je vrata špajza, gdje smo mi bili. Imao je zelenu traku oko glve i plavu oko ruke. Tražio je oružje. Pošto nismo imali nikakvo oružje, izveo je mog brata xxxxx i natjerali su ga da skače sa terase u dvorište. Kada je on skočio, ispalili su nekoliko metaka u njega i tako ga ubili. Zatim su izveli brata xxxxx i isto mu naredili. On je također skočio, ali je srećom ostao živ (to sam poslije saznala). Tjerali su i majku da skače, ali ona nije htjela. Rekla je radije me ubijte čitavu, nego polomljenu. Nju su izveli iz kuće.

Mene je jedan mladić izveo u sobu i sjeo da priča sa mnom. Pitao me koje sam godište i rekao da smo isto godište. Tražio je zlato. Ja sam na vratu imala zlatnu ogrlicu i na ušima naušnice. Brzo sam skinula naušnice i dala mu ih, a on je sa vrata strgnuo ogrlicu i rekao da sam mu to ja poklonila. Htio je da me siluje, a ja sam mu rekla da me radije ubije. Naredio mi je da skinem mahramu, ali ja to nisam htjela uraditi. Zatim je sa cijevi pištolja prešao preko mog lica i stavio mi pištolj u ruku i rekao mi da sam lijepa. Zatim je ušao drugi vojnik u sobu s namjerom da me siluje. Uzeo je nož i razrezao mi mahramu i haljinu. Drugi je rekao: 'Dobro je, dobro je!' Mene su izveli iz kuće, a oni drugi su ostali da pale kuću. Napolju su bila još šestorica vojnika HVO-a. Rekli su mi da štogod da vidim da se ne derem već da budem mirna. Odveli su me do mrtvog brata i pitali da li znam ovog mladića. Rekla sam da mi je brat, a jedan vojnik je stavio nogu na njega. Tu su raspravljali šta da rade sa mnom, da li da me siluju. Jedan je htio da me siluje, a drugi je rekao: 'Ubij Turkinju!', treći je rekao da sam sad ratni plijen i da će me voditi da mu čistim i perem. Onaj prvi mladić me je poveo iza kuća i ja sam krenula ka staroj kući. Uhvatio me je i pitao gdje idem, a ja sam rekla da sam žedna.

Tu sam vidjela da gori štala zajedno sa stokom. Rekao je da bi me pustio, ali da mu se sviđam i bi li se zabavljala s njim. Ja sam mu dala neki lažni broj telefona u Vitez i on me pustio. Skotrljala sam se niz obalu i tu sam vidjela majku. Nisu je ubili. Mene su pokušali silovati, ali kad su vidjeli da imam periodu, pustili su me...“

Izjava N.N. o događajima u Ahmićima, općina Vitez (izjava broj 949/93)

14. 04. 1993. godine moj muž xxxxx xxxxx, radnik otišao je u noćnu smjenu kod privatnika, vlasnika pekare Željka Vidović.

15. 04. 1993. godine vratio se kući u 22.00 sata.

16. 04. 1993. godine ujutro oko 06.00 sati osjetila sam kao jaku oluju. Onda sam ugledala kako meci po staklima prozora i preko glave udaraju u suprotni zid. Zatim sam čula jako udaranje u vrata. Sa mnom u kući bili su moj muž i troje djece.

xxxxx xxxxx, rođena 1987.

xxxxx xxxxx, rođena 1989.

xxxxx xxxxx, rođen 1983.

Čim sam čula lupanje u vrata krenula sam prema hodniku. Sin xxxxx govorio mi je da mora vršiti malu nuždu. Ja sam mu rekla da vrši u sudoper. Odjednom sam čula vrisak i xxxxx je rekao: ‘Ranjen sam.’ Okrenula sam se i vidjela xxxxx. Stajao je podignute desne ruke. Zatim sam povikala: ‘Ne pucajte više, dijete ste mi ranili.’ U tom momentu i muž mi je povikao: ‘Dijete mi je ranjeno!’ Do tog momenta šutio je misleći da ga neće primijetiti, te da će otići od kuće. Vidjela sam cijev puške kroz prozor i jedan od vojnika HVO rekao je da izađem napolje. Muž je xxxxx uzeo u naramak i pošao prema vratima, a ja sam djevojčice, držeći ih za džempere, povukla prema vratima.

Čim su muž i xxxxx izašli na vrata, čula sam pucanj i vidjela kako padaju. Ja sam djevojčice vratila u sobu, bacila sam preko njih ležaj od kauča i pokrila ih jorganom. Donosila sam stolove i stolice i stavljala na vrata. Pucnjava nije prestajala. Dok sam zaštićivala djecu, čula sam da odlaze prema susjednoj kući i čula sam: ‘Drži! Ne daj! Čuvaj dole! Ne daj gore!’ Nakon pet minuta izašla sam napolje. Prišla sam sinu uzela ga u naručje. Vidjela sam da je mrtav. Unijela sam ga u kuću, položila ga na pod i zatvorila oči. Lice mu je bilo krvavo, uzela sam mokru krpu i umila ga. Pokušala sam nekoliko puta izaći vani da vidim šta mi je s mužem. Ležao je na leđima. Zovnula sam ga, a on mi se odazvao. Pokušala sam i njega uvući u kuću. Dovukla sam ga do zida. Ušla sam ponovo u kuću. Tražila sam nešto kako bih pomogla mužu. Kada sam se vratila, bio je mrtav. Djevojčicama sam rekla da su babo i brat mrtvi.

Prišla sam xxxxx, skinula mu čarape i majicu. Tada sam vidjela na stomaku tri rane i jednu na grudima. Bila sam svjesna da su oni mrtvi i htjela sam djevojčice izvući iz kuće. Nisam mogla od stalne pucnjave. Gledala sam kroz prozor i vidjela da gore komšijske kuće. Kćerima sam rekla da je ovo zadnji momenat da se izvučemo. Izašle smo kroz prozor i sklonile se u garažu Muniba Ahmića.

Vidjela sam da ni tu ne možemo ostati, pa sam krenula od jedne živice prema šumi. Dok smo bježali u šumu, vidjela sam mrtve: Hajru Ahmić, rođenu 1919. godine, i njenu kćerku Ahmić (Besima) Zulejhu, stara oko 30 godina. Idući šumom pucnji su nas stalno pratili. Popodne sam stigla u selo Vrhovine koje su također granatirali. Sutradan sam preko Dobriljena došla u Zenicu."

Izjava N.N. o događajima u Busovači (izjava br. 816/93)

„Ja sam se u mjesecu januaru 1993. godine nalazio kod (članova) svoje porodice, koji su prognanici s područja istočne Bosne bili smješteni u Busovači...

Već druge polovine mjeseca januara 1993. godine uveliko je započela aktivnost pripadnika HVO-a i njihove policije na ugrožavanju muslimanskog življa i njihove imovine, tako što su se eksplozivnim napravama, ručnim bacačima, bombama i na drugi način uništavale muslimanske radnje, kuće i stanovi, opljačkali i palili, a zabilježeno je i petnaestak ubistava. Ujedno ističem da se tu svakodnevno čula neprestana pucnjava i granatiranja po selima u neposrednoj blizini, a u kojim su isključivo živjeli muslimani, s tim da je većina ovih sela bila popaljena, a žitelji muslimani prognani sa područja općine Busovača. Ujedno su pripadnici HVO-a i njihove policije počeli s masovnim hapšenjem muslimanskog civilnog stanovništva, isključivo muškaraca od petnaest godina starosti pa naviše, koji su u ovo vrijeme boravili ili se zatekli kao prognanici ili prolaznici u Busovači.

Tako su pripadnici HVO-a 1. februara 1993. godine, oko 17.00 sati, došli pred kuću u kojoj sam se nalazio i ispalili nekoliko hitaca iz lahkog pješadijskog naoružanja, zatim ušli u kuću i izvršili pretres iste navodno tražeći naoružanje. Pošto ništa nisu našli, mene su poveli do jednog kombija, gdje su nas ukupno osam u isti nasilno strpali i odvezli u bivšu kasarnu u selu Kaonik. Kad su nas doveli u Kaonik, strpali su nas u jednu zatvorsku ćeliju veličine 2x3,5 metra, koja je bila bez prozora. Ovakvih ćelija je bilo ukupno 15. Tu noć smo proveli u ćeliji, a ujutru su i nas osam priključili radnim grupama koje su već ranije bile formirane od isključivo muslimanskog civilnog stanovništva. I ja sam bio uključen u jednu takvu radnu grupu koja je brojala 20 ljudi, a radili smo sve do 8. februara 1993. godine na zemljanim radovima koji su se sastojali u iskopavanju rovova, kanala i zemunica oko same teritorije Busovače. Na rad smo odvoženi teretnim otvorenim kamionima u pratnji pripadnika HVO, a prilikom izvođenja iskopa veoma često su nas koristili kao štit. Za vrijeme mog boravka u ovom logoru zajedno sa drugim muslimanima proživljavao sam teško maltretiranje i fizičko nasilje od strane pripadnika HVO-a.

Naime, imali smo užasno loš i nehigijenski smještaj, tako da smo u ćeliji zbog skučenog prostora bili prisiljeni da sjedimo u pognutom stanju, a imali smo dva obroka dnevno, koji su se sastojali od dvije suhe kriške hljeba i variva od riže i to jedan tanjir na nas dvojicu zarobljenika. Ovi obroci su bili u razmacima i do 24 sata. Svakodnevno smo išli na rad ujutru od 09.00 sati, a vraćali su nas oko 23.00 sata.

Dana 7. februara 1993. godine moju radnu grupu su odveli u selo Kula kod Sokolovića da kopamo tranšee i zemunicu. Radili smo do 18.00 sati, nakon čega su nas postrojili i odveli u jednu kuću.

Ističem da su nas tog dana, a prije početka radova, natjerali da im predamo sav novac, nakit i druge lične stvari koje su se nalazile kod nas. Kada su nas navečer doveli u kuću, tu su nas nabili u ćošak jedne prostorije i naredili nam da posjedamo jedan do drugog. Tom prilikom trojica pripadnika HVO su sjedili na jednom kauču i pili konjak. Tada su nas počeli provocirati na razne načine: 'Ima li ko marki? Ima li ko auto? Kakvih stvari imate u kući?' Također su nas vrijeđali da smo balije, da nam j... Izetbegović majku, da će nas pobiti kao i druge razne prijetnje i psovke.

Oko 21.00 sat otvorila su se ulazna vrata i pojavilo se 5 do 6 pijanih pripadnika HVO-a koji su odmah s vrata zagalamili: 'Gdje su te balije? Daj nam odmah izbaci trojicu napolje!' Nekoliko pripadnika HVO-a izbacilo je pred kuću trojicu muslimana zarobljenika, a ja sam zatim odmah začuo udare tupih predmeta po njima i njihovo zapomaganje i jauke od zadobijenih udaraca. Njih su pred kućom tukli od 10 do 15 minuta, nakon čega su ih tako pretučene i polumrtve vraćali i ubacivali u kuću gdje su ih nastavili tući puškama, držalicama od krampi, nogama u vojničkim čizmama, smotanim vojničkim opasačima i noževima nanoseći im teške tjelesne povrede. Ako bi koji zarobljenik pao tom prilikom u nesvijest, oni bi ga polili sa dvije kante vode iako je bilo veoma hladno.

Kada sam i ja došao na red, izbacili su me pred kuću gdje su me čekala petorica pripadnika HVO. Tom prilikom su me tukli svačim: kundakom od puške, držalicom od krampe, vojničkim opasačem, nogama sa vojničkim čizmama. Kada su me dobro pretukli, vratili su me u kuću gdje su me prihvatila druga petorica pripadnika HVO-a. Jedan mi je prišao i naredio da sjednem. Tom prilikom mi je govorio da je on poznati ustaša iz Hercegovine koljač, a da je sa njim njegov kolega Miloš zvani Arkan te da će poklati sve balije. Navedeni ustaša mi je prišao udarivši me oštricom noža po tjemenu glave dva puta, a zatim mi je nožem odsjekao kragnu od moje vindjakne i dao mi je rekavši: 'Evo ti maramica pa briši krv.' Ovom prilikom sam zadobio više tjelesnih povreda od tupih predmeta: tri rasjekotine, krvne podlive i prelome...

Napominjem da je ovom prilikom pretučeno svih 20 muslimana – zarobljenika, a od kojih su dvojica podlegla od zadobijenih tjelesnih povreda, Jasmin iz Busovače i, koliko se sjećam, Nermin iz Zenice.

Također, ovom prilikom pripadnici HVO-a su nas tjerali da ljubimo krst i pjevamo 'Hvaljen Isus, uvijek bio hvaljen', te da se pozdravljamo sa: 'Pomoz Bog, Bog ti pomog'o.' Na kraju, poslije svih batinanja, vrijeđanja i maltretiranja prijetili su nam da je palo Goražde, Visoko, Tuzla, da će sve svoje hrvatske vojnike povući sa ovih ratišta i iste priključiti četnicima, da će Zenicu uzeti bez metka jer će spriječiti dotok humanitarne pomoći, zavrnuti rezervoare za dotok vode i drugo.

Nakon toga su nas natjerali u jedan ćošak da čučimo glavom okrenuti prema zidu, tako da smo morali čučati puna dva sata. Nakon toga su nas teretnim kamionima vratili u našu zatvorsku ćeliju..."

Izjava N.N. iz Busovače (izjava broj 818/93)

U moju mahalu došli su HVO vojnici u srijedu, ne sjećam se datuma, i morali smo odmah predati oružje, nas devetorica. To je bilo lično naoružanje (lovačke puške) i nešto automata. I pored toga svega, rekli su da civilima neće ništa biti i da ih niko neće dirati. Ali u međuvremenu su počeli da kupe muslimanske civile za logor, sve muslimane od 17 godina i starije. Bez obzira da li je ko bio bolestan, bio je hapšen i vođen za logor. Kuće su pljačkane pred nama. Odvezli su nas na Kaonik u kasarnu. Dolje smo radili, kopali rovove, išli u živi štit prema Merdanima i Putišu. Tom prilikom ranjen je Hadžimejić Amir od strane Armije RBiH. Prvo veče su nas htjeli strijeljati pošto je jedan naš pobjegao. Vidio sam kad su otišli da pale kuće na Kaoniku: Klisura, kuće i štale. Valjda je Kordić naredio da nas dovedu u kasarnu. Zatvorili su nas u ćeliju i onda su nas poslali na položaje da kopamo rovove. Isto su nas tu maltretirali da smo muslimani i da nemamo svoju kulturu, nemamo spomenika, da nas je Tito priznao 1974. kao muslimane. Od tada smo išli stalno na položaje da kopamo rovove. Mogu reći da su pojedini ljudi postali invalidi: Aletić Mehmed, njega su isprebijali, jednu su pušku prebili od njega, boli su ga nožem; Ibrević Muhamed, isprebijan krampom nogama; Vuković Hasko, rasjekli su mu lobanju; jednog Ibrovića su ubili namrtvo; Šehović Jasmin (1968) ubijen je namrtvo. Isti dan kada su dovedeni u ambulantu, došla je mlada muslimanske nacionalnosti, trebalo je da rodi bebu. Doktorica Nada je rekla: 'Evo treba da se rodi novo balinče.' Nisu je htjeli primiti nego su je vratili kući. Vidio sam čije kuće su gorile: Ibrević Hamdevije, Alekić Mehmeda, Muhameda i Miralema, Pašić Muharema, Omanović (ne znam ime), Pašić Muje, Ibrević Senida. Prvo su pljačkali (HVO vojnici) pa su onda palili. U cnetru grada ne postoji ništa muslimansko ni radnje ni inventar. Dignuta je u zrak gasulhana, a na džamiji su samo stakla popucala. Dva sata dnevno su dozvolili ženama da mogu izaći ako im nešto treba u Crveni križ. Iseljavaju iz kuća i stanova. Stojim iza toga da su sve muslimanske kuće provaljene i opljačkane. Tu veče kad sam trebao ići u razmjenu, što nam je Crveni križ dao kartice za razmjenu i to su nam oduzeli, doduše ne od sviju. Ako je neko imao novac ili vrijedniju jaknu, sve su oduzimali. Od Alekić Ibrahima uzeli su 500 DM i 80.000 HD. Tada su ga istukli jer im nije priznao da ima još. Od Dizdarevića, ne znam mu ime, oduzeli su pare, ključeve od džamije i prostorija "Merhameta". Onda su mu srušili komplet radnju i od sina su mu kuću zapalili.

Pušteni smo preko UNPROFOR-a i Crvenog križa. Rekli su nam u Busovači da nam ne garantuju nikakvu sigurnost. Rekli su nam da možemo ići samo za Zenicu, jer je to islamski grad, a u Busovaču ko uđe više se neće vratiti."

Izjava N.N. iz Jajca o događajima u Busovači (izjava broj 817/93)

„Nalazio sam se u vikendici Ilije Šefke (inače sam izbjeglica iz Jajca). U Busovači sam boravio oko 3 mjeseca. Oko 15.00 sati 25. januara 1993. godine tri maskirana bojovnika HVO zalupala su na vrata i rekli da izađem na vrata i da krenem sa njima. Prije toga su me pitali za oružje koje nisam imao: 'Stvaraj oružje, majku ti balijsku, inače ćeš biti ubijen.' Odgovorio sam da nemam oružje. Rekao sam im da idem s njima i pitao da li mogu da se obrijem, to su mi dopustili. Kada sam se okrenuo, osjetio sam udarac u potiljak kundakom puške. Ležao sam bez svijesti oko 10 minuta. Kada sam došao sebi, njih trojica su stajala iznad mene sa uperenim puškma. 'Diži se, majku ti balijsku, nemoj da te ponovo udaramo', bile su njihove riječi. Ustao sam i upitao da li mogu da zaključam vikendicu, nisu mi dozvolili. Rekli su da će se kasnije ponovo vratiti. Izašao sam i krenuo u nepoznatom pravcu. Ispred mene i iza mene su bili po trojica ustaša. Nakon pola sata sam došao u centar Busovače (preko puta pijace). Vidio sam dosta žena i djece na jednoj strani, a muškarce na drugoj. Razdvajali su žene, muškarce i djecu. Tu sam bio oko pola sata zajedno sa ostalim muškarcima, bilo ih je oko 50, dok nije došao autobus u koji smo svi ugurani. Odveli su nas u Kaonik nakon čega su nam naredili da uđemo u ogromni hangar. Tu su nas postrojili i naredili da se okrenemo zidu i stavimo ruke uza zid. Počeli su da nas pretresaju. Oduzeli su mi čakiju, sat i zlatni lančić. U hangaru smo bili dva dana, spavali smo na paletama. Nakon toga su nas odveli u drugi hangar sa ćelijama (soba). Soba je bila 14, a u svaku su nagurali po približno 20 ljudi. Ujutro u 06.00 sati imali smo buđenje, a onda bi nas prozivali i trpali u kamion da bismo išli kopati zemunice i rovove za njih. Sa prinudnog rada smo se vraćali oko 22.00 sata. Svaki dan sam bio izložen maltretiranju i provokacijama. Šutio sam jer oni koji su se protivili ili upuštali u razgovor sa čuvarima bili su bijeni. Vodili su me 5-6 puta zajedno sa ostalim da bi bili živi štit. Sve bi nas vezali konopcima sa rukama na leđima i vodili na prve borbene linije. Pitali su nas čime bi voljeli da budemo ubijeni, nožem ili metkom. Šutjeli smo, nismo ništa govorili. Tako svezani smo bili na prvim borbenim linijama 5-6 sati, a potom su nas vraćali u ćelije. Svako veče su prozivali nekoliko ljudi i vodili ih na ispitivanje, ubrzo bi čuli vrisku i galamu. Kasnije kad bi vidio te ljude, na njima se moglo primijetiti da su tučeni i maltretirani. S njima nisam kontaktirao radi svoje sigurnosti. Postojala je posebna zgrada zvana kula u kojoj su bili smješteni ljudi koje su tukli, mučili i ubijali. Tukla ih je grupa koju su nazivali "11 plavih". Svakodnevno bi dovodili ljude i tukli ih. Koliko ja znam dvojica su podlegla od zadobijenih rana. Ne znam njihova imena, a također ne mogu da se sjetim imena onih koji su ih tukli... Ne znam ime predvodnika "11 plavih". Znam da je Srbin (četnik), malen, prilično razvijen i nosio je oznake HVO, vozio je bijeli stojadin bez tablica. Znam da je bio Zeničanin. Sjećam se izvjesnog Vikića. On je okorjeli ustaša. Dolazio bi u ćelije i tukao nas, pljačkao je također i palio kuće muslimana. Hvalio se: 'Ja sam Vikić i ranio sam Vehbiju Karića.' Ne znam kada se to dogodilo jer o tome nije pričao, morali smo da kopamo mezare za ubijene muslimane, svi su bili civili. Dana 3. aprila 1993. godine smo iskopali 7 mezara i sahranjivali sve ubijene. Svi su bili ubijeni snajperom."

Izjava N.N. iz sela Kaonik kod Busovače (izjava broj 1148/94)

„Dana 13. februara predveče došla je policija HVO-a. Bilo ih je trojica, imena im ne znam, ali bi ih mogla prepoznati kada bih ih vidjela. Pretpostavljam da im imena zna Ivica Andrijašić. Izveli su muža Fadila i odmah ispucali rafal. Nisam smjela tu veče prenoćiti u kući nego kod komšije Agović Ćame.

Sutradan sam našla muža Fadila ubijenog. Kod kuće sam ostala još dva dana. Za ta dva dana dolazili su vojnici, pljačkali moju i ostale kuće od komšija koji su prije izbjegli.

Vidjela sam da tu nema više života, pa sam pobjegla u Ahmiće. Odatle sam došla u Zenicu."

Izjava N.N. o događajima u Vitezu

„Dana 17. aprila 1993. godine, oko 19.00 sati došao je u moju kuću Bonić (Franje) Krunoslav, zvani Kićo sa još dvojicom pripadnika HVO-a, od kojih je jedan imao čarapu na glavi (po rastu mislim da je bio Karin).

Kićo mi je tražio oružje i ključeve od automobila Askon. Dao sam mu ključeve od kola i malokalibarski pištolj, jer mi je ostalo lovačko oružje ranije oduzeto. Pošto mi je oduzeo ključeve i pištolj, naredio mi je da pođem s njim u Veterinarsku stanicu, gdje su već prethodnog dana dovedeni zarobljeni muškarci muslimani iz uže okoline i odveo me u podrum Veterinarske stanice. Iz Veterinarske stanice smo 19. aprila 1993. godine odvezeni minibusom u Osnovnu školu „Braća Ribar" u Dubravicu i smješteni u sportsku halu, gdje nas je bilo oko 320 muškaraca, žena i djece, dok je u učionicama škole posebno bilo smješteno više majki sa djecom uglavnom iz Ahmića, a u podrumu, gdje se nalazila kotlovnica, bili su pritvoreni pripadnici Armije RBiH, koje su zarobili.

Za vrijeme boravka u tom logoru, odvodili su muškarce na kopanje rovova i izvođenje drugih radova, tako da nam je nekoliko mladića poginulo na kopanju rovova na prvim linijama, a više njih je ranjeno. Hranu nam uopšte nisu davali, nego su nam žene spremale i slale, dok je za one kojima nije imao ko slati hranu, kod svoje kuće spremala Spahić Fata, supruga Spahić Smaila, čija se kuća nalazila u neposrednoj blizini škole.

Nakon popisa izvršenog od strane Međunarodnog crvenog krsta, dana 30. aprila 1993. godine, saopšteno nam je da nas raspuštaju kućama, odnosno prema iskazanoj želji, ko želi ostati kod svoje kuće garantuje mu se sigurnost života i imovine, a ko želi da ide iz Viteza da će mu se obezbijediti nesmetan izlazak iz Viteza.

Kad smo izašli napolje iz škole, gdje je trebao doći autobus da nas vozi kućama, izašao je Mišković Ante i pročitao spisak od 32 mladića iz naše grupe i rekao da se vrate u prostorije škole, tako da smo mi ostali otišli kućama, a oni ostali u školi.

Noću 2/3. maja 1993. godine, oko 23.45 sati došao mi je Bonić (Franje) Krunoslav zvani Kićo sa još jednim bojovnikom HVO-a, nakon čega su me odveli u neku kuću, gdje sam zatekao Zećo Fuada, veterinara.

Tada su dali i meni papir i olovku, kao i Fuadu i postavljali nam pitanja na koja smo morali pismeno odgovoriti. Pratili su naše odgovore, pa kad im se naš odgovor nije sviđao, tukli su nas po licu i glavi. Kićo mi je čak stavio nož na vrat i rekao da lažem. Sa vanjske strane su drugi pucali kroz prozor iznad naših glava nekoliko puta. Nakon što su me vratili kući sa lisicama na rukama, Kićo mi je uzeo 850 DM, tj. sve što sam imao, rekavši mi da ovo nije pljačka nego da je to za potrebe nabavke naoružanja za HVO.“

Izjava N.N. Vitez (izjava br 134/93)

„Dana 16. aprila 1993. godine oko 05.30 sati mene i moju porodicu je probudila rafalna paljba iz automatskog oružja koja je osuta po prozorima spavaće sobe, kao i po prozorima ostalih prostorija. Skočili smo iz kreveta i polijegali na patos ne znajući o čemu se radi. Ja sam supruzi i mlađem sinu rekao da ne ustaju, jer može metak nekoga pogoditi pošto se puca u prozore, a mislio sam da policija ganja neke lopove. Kada je pucnjava utihnula, čuo sam neku galamu i viku ispod moje kuće, ali još nisam shvatio o čemu se radi. Nedugo zatim odjeknula je jaka eksplozija ispod prozora spavaće sobe sa sjeverne strane, tako da su od silne detonacije sva stakla sa prozora popucala i sletjela. Tada sam čuo dozivanje i provirio kroz razbijeni prozor i vidio u susjednom dvorištu kuće Kraljević Dobroslava, komšiju Matković (Ante) Rajka, koji je zalegao sa oružjem u ruci i neprestano usiljeno mene zove po imenu, vičući da izlazimo svi napolje, da ne pucamo, te da se predamo i da nam se neće ništa dogoditi.

U međuvremenu, moj mlađi sin Atif je u hodniku spustio telefon na patos i pokušao nazvati Štab odbrane Vitez, pa pošto nije nikoga dobio, nazvao je kolegu i rekao mu da smo napadnuti i šta da radimo. Ovaj mu je odgovorio da je najbolje da se predamo, jer je napad već izvršen u cijelom Vitezu.

Na brzinu smo se obukli i izašli iz kuće, a oko kuće sa svih strana su pripadnici HVO-a opkolili sa uperenim oružjem u nas. Nakon čega je Rajko Matković komandovao da dignemo ruke u vis i tako krenemo niz ulicu. Mojoj supruzi Hajri je rekao da ona i snaha Zlata i unuka Medina (7 godina) idu u kuću Bonić Dragana, a nas trojicu su poveli u Veterinarsku stanicu. Idući od kuće primijetio sam trojicu vojnika iza kuće Slobodana Ždere, među kojima sam prepoznao Srećka (Anto) Marića, koji je u rukama držao zolju dok druge bojovnike nisam prepoznao.

Rajko nam je naredio da stanemo uz ogradu Ugarak Hadžije, raširimo noge i dignutih ruku stojimo. Dok su vršili pretres, ja sam mu se obratio i zamolio ga da mi ne zlostavlja ženu koja je srčani bolesnik. U tom momentu se jedan od bojovnika, kojeg nisam poznavao, zaletio prema meni i sa cijevi automatske puške me udario u grudni koš. Pošto su sa mnom bila dvojica mojih sinova, Semir i Atif, stariji sin Semir je pokušao da me rukom zaštiti, međutim, taj isti bojovnik je Semira

udario puškom po glavi iza desnog uha, tako da ga je odmah oblila krv nakon čega su nas potjerali u podrum Veterinarske stanice...

Još dok smo bili pritvoreni u Veterinarskoj stanici, tjerali su nas da im kopamo rovove i tranšee na prvoj vatrenoj liniji prema selu Kruščici, gdje nas je najviše provocirao Bonić (Franje) Krunoslav zvani Kićo stalno nas vraćajući da popravljamo iskopane rovove i tranšee. Pošto je moja kuća u neposrednoj blizini Veterinarske stanice, zamolio sam Matković (Ante) Želju, koji je bio tu nekakav glavni za nas zarobljenike, da odem kući i sebi i sinovima donesem nešto toplije odjeće i obuće, što mi je odobreno, ali uz pratnju dvojice bojovnika. Kada sam došao do kuće, vidio sam da mi je bačena bomba ispod prozora kuće demolirala putnički automobil marke Reno, te mi je kuća obijena i sve u njoj ispreturano i opljačkano...

Na kopanje rovova su nas vodili na linije u Kruščici, Dubravici, Krtina mahali, Nadiocima, Krčevinama, Tolovićima i Šantićima, i to po danu i po noći, zavisno kad koga zakači, gdje su neke od naših ljudi maltretirali i tjerali ih da se krste i pjevaju ustaške pjesme, a zatim pucanjem provocirali naše borce na liniji, koji su odgovarali na vatru, što je naročito bilo opasno noću, tako da nam je nekoliko mladića poginulo, a više njih ranjeno prilikom kopanja rovova, što su oni obrazlagali riječima da su balije ubijali svoje ljude.

Na prvim linijama, gdje smo kopali rovove, uglavnom su nas čuvali bojovnici HVO-a mlađi od 18 godina i stariji muškarci preko 60 godina od kojih znam mnoge iz viđenja, ali im se ne sjećam imena, izuzev ovih: Krunoslav Bonić, Miro (Drage) Kulić, Marko (Joze) Grabovac, Slavko Furundžija, Davor (Slavko) Ljubas, Ivica (Andrije) Musa, Mato Vidović, Drago Plavčić, poštar (njegov sin Marinko je bio zapovjednik u logoru u školi Dubravica), Jozo Livančić, Franjo Franjić, Jozo Alilović zvani Bego, Perica Mišković, privatni mesar (u njegovoj kući u Krtina mahali je bio stožer za to naselje), Srećko (Stipo) Mišković i drugi.

Istina, jedan starac koji nas je čuvao na kopanju, kojem ne znam ime, a inače ga poznajem iz viđenja, a on mene dobro zna, koji je imao pušku M-48, zaplakao je i rekao mi: 'Ovo je teška sramota šta se radi, ja bih ti dao ovu pušku da me ubiješ, jer ne mogu gledati šta se od vas radi, nevinih i poštenih ljudi.'

U logor su nam u početku dolazili pijani bojovnici HVO-a po noći i sa pivama u rukama, te nas provocirali vičući Allahu ekber i: 'Šta je, zar nema guzice koja smije odgovoriti, majku vam balijsku!', a sa uperenim puškama i uz škljocanje zatvarača, hodali po sali i gledali svakom u oči, motreći reakcije svakog od nas...

Kada je došla komisija UNPROFOR-a i Crvenog krsta, popisani smo, od nas je traženo da se izjasnimo gdje ko želi da živi, odnosno ko želi da ostane kod svoje kuće, garantuje mu se sigurnost, a ko želi da ide van Viteza, da će mu se obezbijediti nesmetan izlazak iz Viteza.

Povjeravao sam da će se moći nastaviti normalno živjeti, te sam se odlučio da idem kući, pogotovo što mi je tu i porodica, koju ne bih ostavio, a da ja odem negdje dalje. Vratio sam se kući iz logora 30. aprila 1993. godine. Iako su bili demolirani svi prozori i sva vrata na kući, te sve opljačkano i ispreturano, malo smo počistili i sredili, te prvu noć bez problema prenoćili u kući. Za vrijeme mog

boravka u logoru supruga, snaha i unuka su spavale u kući komšije Bonić Dragana.

Sutradan, 1. maja 1993. godine u poslijepodnevnim satima, došao mi je u kuću čovjek sa nekom ženom i predstavio se po imenu Zrnić Ivan iz sela Stranjani, općina Zenica. Tom prilikom me pitao da li bih ja zamijenio kuću, jer je on navodno od nekoga čuo da sam to ja naumio i objavio. Rekao sam mu da ja to nikome nisam rekao, niti imam namjeru da to činim, bez obzira na sve ovo što se desilo, te da on potraži kod nekog drugog, nakon čega je ovaj otišao iz moje kuće.

Uveče je došao komšija Bektaš Hasib sa suprugom Hidajetom na sijelo. Tom prilikom smo se dogovorili da oni spavaju kod nas jer još nije sigurno. Ne znam koliko je bilo tačno sati, ali smo svi legli negdje oko 22.30 i zaspali. Oko 24.00 sata čuo sam lupanje na vrata. Ustao sam i pitao: 'Ko je?' S druge strane vrata mi je rečeno: 'Policija, otvori!' Otključao sam vrata i otvorio, a na terasi pred vratima je stajao jedan muškarac u maskirnoj uniformi sa potkapom navučenom na lice i puškom u rukama. Isti taj muškarac naredio mi je da otključam željezna vrata na stepeništu kroz koja je on prošao jer nije bilo stakla u gornjem dijelu vrata. Pošto su me dotjerali u kuhinju, odmah su pitali gdje mi je oružje, na šta sam ja odgovorio da nemam ništa, jer mi je sve odnešeno. Nakon toga, isti čovjek, psujući mi balijsku majku, rekao mi je da se sutra do 12.00 sati moram iseliti iz kuće, pitajući me nekoliko puta je li nam jasno i tjerajući nas da to ponovimo.

Odmah sam prepoznao po glasu, a i po fizionomiji tijela da je to Bonić (Franje) Krunoslav, zvani Kićo, koji živi u komšiluku, oko 70 metara od moje kuće, kojeg poznajem od njegovog rođenja jer je tu odrastao.

Poslije naredbe da se moramo iseliti, naredio nam je da svi idemo u jednu sobu u kojoj je spavala moja snaha sa djetetom, te zatvorio vrata, a prethodno udarajući nogom komšinicu Bektaš Hidajetu i moju suprugu trpajući nas na silu da bi mogao da zatvori vrata. Nakon izvjesnog vremena, otvorio je vrata i meni naredio: 'Izlazi ti, stari, puzeći, ovamo!', tako da sam ja puzeći iz sobe preko hodnika došao u kuhinju. Kada me je žestoko udario cipelom u rebra, naređujući mi da legnem potrbuške, a zatim vojničkom cipelom iz zamaha nagazio na glavu, da sagnem glavu na patos. Naslonio mi je cijev puške na glavu, repetirao pušku i psujući mi balijsku glavu, udarao cipelama u predjelu rebara i bubrega, pitao me gdje su mi marke i zlato, na šta sam ja odgovorio da nemam nigdje ništa, jer mi je za vrijeme boravka u logoru sve opljačkano i odnešeno iz kuće. Neprekidno me je tukao nogama, prijeteći da će me ubiti ako ne kažem gdje su mi marke i zlato, te da će nas sve pobiti, stalno škljocajući puškom iznad glave. Ispaljena su i dva metka iznad moje glave, ali je to učinio drugi vojnik koji je stajao pored njega, kako bi me prestrašili ne bi li im kazao za novac i zlato. Ne znam koliko je trajala ta tortura, ali kad više nisam mogao trpjeti bolove od udaraca, prevario sam se i zovnuo ga imenom: 'Nemoj, Kićo, molim te, dosta je, nemam ti ja ni maraka ni zlata!' On je to previdio i vjerovatno nije shvatio da sam ga prepoznao. Tada je rekao, obraćajući se svom kolegi: 'Ma daj da ubijem baliju, majku mu balijsku, vidi kako nema laže da nema ništa!', a ovaj mu je na to odgovorio: 'Nemoj sada, sutra ćemo ih svakako sve pobiti ako ne budu iselili.' Na kraju mi je zaprijetio da ne mrdam nikud za pola sata, a ako se mrdnem, da će me ubiti, pitajući me da li mi je jasno, na šta sam odgovorio da mi je jasno. Čuo sam bat niz stepenice, zatim jedan pucanj iz puške ispred kuće. Ubrzo se čuo auto pred mojom kućom, jer su vjerovatno u to auto utovarili opljačkane

stvari iz moje kuće. Kada sam ocijenio da mogu ustati, nekako sam onako isprebijan ustao i upalio svjetlo. Vidio sam da su odnijeli kolor televizor, jedan crveni telefon marke Iskra i paket bosanskih dinara u kojem je bilo oko 20 miliona, a što je bio pazar iz prodavnice mog sina koju je imao u Kruščici. Druge sitnije stvari nisam ni kontrolisao niti sam razmišljao o tome šta su još mogli odnijeti. Napominjem da su bosanski dinari bili prvog dana pri napadu na kuću i da su ih istresli iz paketa na sred kuhinje i tu sam novac zatekao na kamari gažen i raskopan u kuhinji, nakon čega sam to pokupio i složio u paket.

Sutradan sam vidio rasute novčanice po hodniku, po hodniku i po dvorištu, a kasnije sam čuo da su ih nosali po naselju, bacajući ih i paleći ih, govoreći: 'Vidi Alijinih dinara, majku vam j... balijsku!' Ujutro sam poručio da dođe Matković (Ante) Željo, da vidim šta ćemo uraditi, kako možemo otići iz Viteza, jer nam je zaprijećeno da do 12.00 sati moramo napustiti kuću. U međuvremenu dovedene su katoličke porodice iz Stranjana i raspoređene po našim kućama. Na moj poziv došao je Matković Željo pred moju kuću i kad sam mu ispričao šta mi se dogodilo, insistirao je da mu kažem da li sam prepoznao ko me je tukao... Željo mi je obećao da će pokušati da iznađe način da izađemo iz Viteza, ali od toga nije bilo ništa, pa je ponovo poslijepodne došao i rekao da moja porodica i Bektaš Hasiba moraju ići na spavanje u kuću Pripoljac Bude gdje ćemo biti zaštićeni dok se ne riješi pitanje našeg odlaska iz Viteza, čega smo se mi i pridržavali.

Zamolio sam komšiju Bonić (Mirka) Franju, oca Bonić Kiće, da me otprati do Crvenog križa u Vitezu jer je nama muškarcima bilo strogo zabranjeno kretanje, te me je isti sproveo tamo. Tu sam zatekao više žena iz mog komšiluka koje su takođe preživjele torturu i prijetnje da se isele. Objasnio sam situaciju predstavniku Crvenog križa i molio da, u saradnji sa nadležnim organima vlasti, učini sve da nas izvedu iz Viteza ili nas zaštite od daljeg zločinačkog zlostavljanja, a ovaj mi je rekao da će pokušati sve da nas zaštiti...

Bio sam toliko bolestan od zadobijenih udaraca, mokrio sam krv, ali nisam se imao kome obratiti da mi pomogne i da me odvede u ambulantu, te sam se u toku dana povlačio po dvorištu i kod komšije Aganović Huseina. Negdje treći dan su nas obavijestili da su organizovani autobusi koji će nas prevesti do Zenice, s tim da se mi svi skupimo ispred kuće Smajić Mehmeda, što smo i učinili..."

Izjava N.N. o događajima u Vitezu (izjava C.J. 49-06/XJJ)

„Dana 16. aprila 1993. godine rano ujutro ustali smo zajedno ja i moj muž i sjeli da pijemo čaj. Bilo je oko 07.00 sati kada su nam na vrata pokucala dva vojnika HVO-a. Salem je otvorio vrata, a oni su nas upitali da li u stanu imamo oružja i rekli su da imaju nalog za pretres stana. Salem je rekao: 'Oružje nemamo, ako ne vjerujete, uđite i pretresite stan. Prije vas su nam već tri puta pretresali stan.' Složili su se s tim i sišli niz stepenice. Bili su odjeveni u blijedoplave farmerke, a na nogama su imali bijele patike. Na sebi su imali vojničke tamne džempere navučene do očiju da se ne mogu prepoznati, a preko džempera su imali prsluke od uniforme HVO-a.

Zatvorili smo vrata i nastavili piti čaj. Ubrzo je neko pokucao na vrata. Salem je rekao: 'Nemoj ti ići otvarati vrata nego skloni djecu u njihovu sobu, a ja ću otvoriti.' Kada je Salem otvorio vrata, na njima se pojavio jedan od dvojice koji su prije pet minuta bili na vratima. Bio je to izrazito plav momak, kratko ošišan, izrazito plavih očiju, lice mu se moglo vidjeti jer nije imao navučen džemper kao prije kada je dolazio. Rekao je mome mužu: 'Ti ćeš poći odmah sa mnom!' Salem je rekao: 'Sačekaj da skinem papuče i navučem cipele.' Psujući mu majku vojnik je rekao: 'Ne možeš oblačiti cipele, odmah kreni!' Moj muž je uspio obući cipele na brzinu i krenuo je za vojnikom niz stepenice. Ja sam ih ispratila i nakon toga zatvorila vrata. Nisam znala u tom trenutku šta da radim, sjela sam za sto, a djeca su izašla iz svoje sobe. Rekla sam da su tatu odveli i da ne galame, nakon čega su obje počele da plaču. Tješila sam ih i molila da ne plaču. Ubrzo sam čula pucanj iz nekog oružja. Pomislila sam, možda su ga ubili. Nisam smjela da siđem sa prvog sprata niz stepenište zbog pucnjave.

Sišla sam kod Boboš Joke i Milana, komšija koji stanuju na prvom spratu preko puta mog stana. Kod njih na jutarnjoj kafi bile su komšije sa drugog sprata, Salihbegović Suada i Metko Mehmedalija. Zamolila sam Joku da siđe napolje i da vidi šta je sa Salemom. Sumnjam da ga nisu ubili jer sam čula pucanj. On je odmah sišao niz stepenice i nakon nekoliko minuta se vratio zamolivši me da siđem s njim. Silazeći niz stepenice čula sam glasove i vidjela da nešto nose. Sišla sam skroz do ulaznih vrata. Na prvoj stepenici kod ulaznih vrata vidjela sam da unose Salema kojeg su naslonili na ogradu tako da je sjedio na prvoj stepenici. Zamolila sam ih da ga ne nose u stan nego da ga pomaknu uza zid u malom hodniku, a ja ću odmah pozvati kola hitne pomoći. Joko mu je odmah skinuo sivi tanki džemper natopljen krvlju. Na njemu je bila blijedo kremasta košulja raskopčana. Na stomaku se vidjela rupa od noža koji mu je bio zabijen u leđa, a na prednjoj strani bila je rana gdje je izašao. Ja sam nekoliko puta trčala na sprat i zvala kola Hitne pomoći da dođu. Rekli su da ne mogu doći zbog velike pucnjave.

Peti dan napada na Vitez, odnosno 20. aprila 1993. godine, došla su trojica vojnika da mi pretresaju ponovo stan i htjeli su da vode i mene. Međutim, Milana je poznavala jednog od njih, zvao se Petar i bio je iz Dubravice, školski drug njenog starijeg sina Joce, koji je zamolio da mene ne diraju. Tako sam ja ostala sa djecom. Šesti dan smo ja i djeca prešli u naš stan gdje su s nama bile Munira i Nihada. U stanu su morale biti spuštene roletne. Nije se smjela vidjeti svjetlost. Nisam smjela ložiti vatru ni kuhati, to je bilo zabranjeno..."

Izjava N.N. – Vitez (izjava broj 1143/93)

„...Pošto mi je uzeo ključeve i pištolj, naredio mi je da pođem s njim u Veterinarsku stanicu, gdje su već prethodnog dana dovedeni zarobljeni muškarci – muslimani iz uže okoline, i odveo me u podrum Veterinarske stanice. Iz Veterinarske stanice smo 19. aprila 1993. godine odvedeni minibusom u Osnovnu školu "Braća Ribar" u Dubravici. Smješteni smo u sportsku halu, gdje nas je bilo oko 320 muškaraca, žena i djece, dok je u učionicama škole posebno bilo smješteno više majki

s djecom uglavnom iz Ahmića. U podrumu, gdje se nalazila kotlovnica, bili su pritvoreni pripadnici Armije RBiH, koje su zarobili.

Za vrijeme boravka u tom logoru, odvodili su muškarce na kopanje rovova i izvođenje drugih radova, tako da nam je nekoliko mladića poginulo na kopanju rovova na prvim linijama, a više njih je ranjeno. Hranu nam uopšte nisu davali, nego su nam je naše žene spremale i slale...“

Izjava N.N. – Vitez (izjava broj 151/93)

„Kroz razgovor sa xxxxx xxxxx, referentom za prodaju eksploziva, došao sam do saznanja da je velika količina eksploziva izvučena iz Viteza u Hrvatsku, te kako su se Hrvati, još 1992. godine, spremali za rat sa muslimanima i da su u Šahovskom klubu xxxxx xxxxx i xxxxx xxxxx rekli xxxxx xxxxx da se Hrvati iz Viteza naoružavaju radi muslimana, a ne radi Srba.

Takođe sam od xxxxx xxxxx saznao za niz radnji vezanih za privredni kriminal, a u kojem su učestvovali gotovo svi rukovodioci kompleksa UNIS u Vitezu.

Po njegovim riječima najodgovorniji su bili Križanović Nikola i Divković Vlado. Oni su osnovali predstavništvo firme u Splitu, gdje su otvorili posebne žiroračune i na te račune prebacivali novac od prodatog eksploziva. Zatim su taj novac oročavali na jednom žiroračunu, a kamate sa oročenim sredstvima su prebacivali na privatne žiroračune.

Povremeno su dizali novac (kratkoročno oročen) sa tog računa i vršili isplate ličnih dohodaka. UNPROFOR-ovim transporterima su odvozili eksploziv, a u Splitu su vršili utovar brašna, šećera, ulja, krompira i dr. Iz magacina IRC-a su tu istu humanitarnu pomoć prodavali svojim radnicima u vidu otplate u rate od ličnog dohotka.

Takođe mi je rekao da su pomenuti rukovodioci prodavali kompletne planove objekata i tehničke proizvodnje vojne industrije i da su čak i neke mašine odvučene u Hrvatsku.“

Umjesto zaključka

Jedan od najvažnijih tzv. neutralnih izvora koji govore o zločinu genocida u Ahmićima predstavlja svjedočenje britanskog pukovnika Boba Stewarta, zapovjednika britanske jedinice u sastavu snaga UN-a. Ova jedinica bila je smještena u Staroj Biloj u Vitezu. Njen zapovjednik Stewart, zbog svoje objektivnosti i korektnosti, bio je uvažavan i cijenjen od svih vojnih i civilnih struktura i Bošnjaka i Hrvata. On je prvi obavijestio svjetsku javnost o pokolju bošnjačkih civila u Ahmićima, u aprilu 1993. godine. U intervjuu datom zagrebačkom listu *Globus* 1996, Bob Stewart je još jednom potvrdio da su pokolj u Ahmićima organizirano izvele postrojbe HVO-a i da su one prve počele napad na Bošnjake u Vitezu.

Ovaj intervju prenio je i list *Dnevni avaz* u svom dodatku "Focus" br. 11, od 7. marta 1996. Intervju Boba Stewarta naveden je bez skraćivanja i jezičke korekcije. Razgovor sa Stewartom vodio je novinar "Globusa" Nebojša Taraba, a počeo je sa rekonstrukcijom Stewartovog odlaska u Ahmiće i njegovim otkrićem pokolja u tom selu. U ovoj studiji prenosimo ga umjesto zaključka

*Bio je 22. travnja 1993. - počinje Bob Stewart. Dobro pamtim datum, jer je to jedan od najznačajnih dana u mojem životu. U moj je stožer kraj Viteza došao ambasador Europske zajednice Jean Paul Tebot i rekao mi: "Molim vas, otiđite na vatrenu liniju i pokušajte zaustaviti sukobe među Hrvatima i Muslimanima." Pitao sam ga moram li baš ja, jer sam se osjećao jako umornim. Odgovorio mi je da to moram biti upravo ja, zbog utjecaja i ugleda koji sam imao kod ljudi iz toga kraja. Kako nisam imao mnogo izbora, sjeli smo u oklopna vozila i uputili se na liniju razgraničenja, cestom Vitez − Zenica. U mjestu Dubravica skrenuli smo prema Vjetrenici, prešli nadzornu tačku HVO-a i, nedugo zatim, naišli na Armiju BiH. Govorio sam im: "Prestanite pucati, raziđite se kućama!" Nisu reagirali. U jednom trenutku grupa vojnika prišla je mojoj prevoditeljici i rekla kako ne žele zaustaviti vatru jer su im Hrvati, vojnici HVO-a, ubili žene i djecu u obližnjem selu.

-Kako ste reagirali na tu informaciju?

*Rekao sam da ne vjerujem u takvo što i kako nitko ne bi mogao to da učini. Nitko ne bi mogao ubijati žene i djecu, barem ne u Lašvanskoj dolini. To mi je bilo potpuno neprihvatljivo i nerazumljivo. Međutim, vojnici su ustrajavali na tome i rekli mi da se mjesto zove Ahmići. Nisam znao gdje se to nalazi, no oni su mi ga pokazali na karti.

-Što ste onda učinili?

*Rekao sam im: "U redu, otići ću tamo i vratiti se da vam kažem kako niste imali pravo". Vratio sam se u dolinu i krenuo cestom prema Ahmićima. Nedugo zatim, ušli smo u selo. Sve je tamo bilo mrtvo. Ništa se nije micalo. Psi su bili mrtvi, ovce, kokoši ... Džamija je bila srušena, minaret prepolovljen. Uputio sam se nekom vrstom glavne ulice dužinom cijelog sela i došao na njegov kraj. Zapovjedio sam svojim vojnicima da provjere svaku kuću i dobro istraže selo ne bi li pronašli tijela

ubijenih. Ubrzo potom prvi je vojnik došao i kazao kako je našao tijela muškaraca i dječaka pred vratima jedne kuće. Bio sam šokiran. No, najgore me je tek čekalo u podrumu te iste kuće - spaljena tijela dviju žena i četvero male djece. Nakon prvog šoka naredio sam nastavak potrage za drugim tijelima. Tada sam već bio siguran da ih ima još.

-Kako su ti ljudi ubijani?

*Tjerani su iz kuća. Ubijali su ih na dvorištu. Potom su tijela vraćana u kuće, one su paljene, a onda bi se krovovi urušavali na tijela, čime je, pretpostavljam, trebalo sakriti tragove. Eto to vam je najkraće, otkriće zločina u Ahmićima. Ono što su mi Vladini vojnici rekli ranije toga dana - u šta nisam htio povjerovati - pokazalo se potpuno tačnim: ubijene su njihove žene i djeca. Nekoliko kuća koje u Ahmićima nisu bile uništene - pripadale su Hrvatima.

-Jeste li doznali tko je to učinio?

*Znao sam da je to učinio HVO. Poslije sam, iz priča svjedoka, doznao neka imena nekih od počinitelja, ali o tome ne mogu govoriti, jer ja to nisam vidio osobno. U selu je prije pokolja živjelo 800 ljudi. Bilo je ondje i dosta izbjeglica iz Jajca. Napad na selo izvršen je 15. travnja 1993, između 5 i 7 sati ujutro.[96] Ljudi koji su učinili pokolj izveli su to namjerno kao organizirana vojna grupa, kako ja to zovem u "vježbanju istrebljenja". Moja je sramota što se sve to dogodilo manje od 18 kilometara od mjesta gdje je bio smješten moj logor.[97] Zbog toga se osjećam krivim.

-Koliko ste mrtvih pronašli?

*Dvadesetak. No, procjena je Centra za ljudska prava Ujedinjenih naroda da ih je bilo 104, možda i više. Neki od njih možda su još tamo, pod urušenim krovovima svojih spaljenih kuća. Moji vojnici i ja u zajedničku smo grobnicu pokopali više od stotinu mrtvih ljudi iz Lašvanske doline.[98]

-Koga ste izvjestili o svojim nalazima?

*Odmah sam o svemu obavijestio predstavnike bosanske Vlade, Envera Hadžihasanovića, svoje pretpostavljene i djelatnike Centra za ljudska prava Ujedinjenih naroda.[99] Kao počinitelje zlodjela naveo sam pripadnike HVO-a.

---

[96] Napad na Ahmiće izvršen je 16. aprila, a ne 15. aprila 1993, kako navodi Bob Stewart.

[97] Baza britanske jedinice nalazila se na udaljenosti od Ahmića oko 8 km, a ne 18 km, kako tvrdi Stewart.

[98] HVO Vitez je preko Crvenog križa 28. aprila 1993. predao Štabu Civilne zaštite i Štabu odbrane Starog Viteza 99 leševa ubijenih Bošnjaka. Većina leševa su bili ostaci likvidiranih stanovnika Ahmića i Šantića. Britanski vojnici su sa svojim građevinskim mašinama pomogli da se ukopaju žrtve genocida na novoformiranom greblju u Starom Vitezu. U vrijeme ukopa žrtava bojovnici HVO-a su otvarali vatru iz automatskog oružja na radnike, stanovnike Starog Viteza i pripadnike britanske jedinice.

[99] Enver Hadžihasanović je u to vrijeme bio komandant III korpusa Armije BiH.

-Jeste li o zločinu izvjestili zapovjednika HVO-a?

*Naravno, odmah sam otišao razgovarati s Tihomirom Blaškićem, zapovjednikom HVO-a za središnju Bosnu.

-Što vam je rekao?

*Pitao sam ga je li on odgovoran za akcije svojih vojnika. Odgovorio je: "Jesam!" Zatim sam ga pitao: "I za akciju izvedenu u Ahmićima?" Odgovorio je: "Da."

-Dakle, priznao je odgovornost?

*Tako je. Priznao je svoju odgovornost za sve što se dogodilo. Znam dobro Tihomira Blaškića: on je dobar vojnik i siguran sam da on osobno nije umiješan u pokolj u Ahmićima. No, kao zapovjednik od prvog je trenutka bio svjestan toga da će morati preuzeti odgovornost, i to je prihvatio. Evo vam još jednog zanimljivog podatka. Zapovjedno mjesto HVO-a nalazilo se na pet stotina metara od Ahmića![99]

-Jeste li uspjeli doznati zašto su Ahmići napadnuti?

*Meni su davana neka neuvjerljiva objašnjenja kako se time želio spriječiti muslimanski napad. Sve je teško dokazati. Meni samome, a vjerujem i svakom normalnom čovjeku, razlozi takvome zvjerstvu nikad neće biti dokučivi. Bilo je dosta suludih pokušaja izbjegavanja krivnje.

-Sjećam se kad ste pred televizijskim kamerama, odmah po otkriću zločina, rekli kako strahujete da će vaši vojnici, nakon onoga što su vidjeli u Ahmićima, imati doživotne duševne smetnje. Jeste li se Vi sami, gotovo dvije godine nakon svega, oporavili od šoka?

*Nisam. I siguran sam da nitko nije. Ni moji vojnici, a ni bilo koji Musliman ili Hrvat, ili bilo tko drugi tko je vidio taj zločin. Kad vidite zgrčena tijela dviju žena i četvero djece, koji su bili živi spaljeni, više ne možete biti normalni. Nisu to trebali učiniti. Većini svojih vojnika nisam uopće dopustio da gledaju te prizore.

-Spomenuli ste i nalaze zločina što ih je počinila Armija BiH?

*Da, u jednom selu, sjeverno od Viteza. Pet Hrvata, civila, bili su odvedeni iz kuće i streljani bez ikakvog razloga. Bilo je prljavštine na obje strane.

-Vi ste nedugo nakon otkrića Ahmića otišli iz srednje Bosne?

*Da, Bosnu sam napustio 10. svibnja.

-Zašto ste napustili Bosnu?

*Zato što mi je, na neki način, isteklo vrijeme. Bosna nije bila razlogom mog odlaska, jer sam posao koji sada radim ugovorio prije odlaska tamo. Mislim da sam u vojsci postigao sve što sam želio. Sad mi je 46 godina, a u vojsci sam proveo 26.

-Možete li komentirati to da su neki hrvatski politički dužnosnici, odmah nakon Ahmića, pokušali čitav zločin prikazati kao djelo britanske obavještajne službe radi diskreditacije Hrvatske?

*To su gluposti! Nisam čak znao ni gdje se to mjesto nalazi dok nisam onamo otišao. Ljudi koji su to rekli sami bi trebali biti predmetom istrage o tom zločinu. Ja ni jednog trenutka nisam pravio razlike u odnosima prema Hrvatima i Muslimanima. Naprotiv, i među jednima i među drugima imao sam odista dobrih prijatelja. Meni je neprijatelj mogao biti samo onaj tko bi okrenuo oružje prema meni ili prema mojim vojnicima. Ovo što govorim možete slobodno provjeriti kod Tihomira Blaškića i kod Daria Kordića. Duboko u svojim srcima oni znaju da ja nikad nikakve razlike među ljudima tamo nisam pravio. Bilo mi je važno zaustaviti ubijanje i ništa drugo.

-Niste baš imali previše uspjeha...

*Toga sam svjestan. No, još ne mogu pojmiti mržnju koja se među tim ljudima rodila. Evo jednog primjera. Jednog smo dana pronašli ubijenu muslimansku obitelj: majku, oca, dvoje djece i psa. Ležali su u dvorištu svoje kuće. Odnijeli smo njihova tijela u mrtvačnicu u Vitezu. Sutra dan smo ih pronašli na istom mjestu kao i dan ranije. Netko ih je vratio natrag. Hrvati i Muslimani nisu mogli biti zajedno čak ni u smrti. To je bosanska tragedija!

-Vratimo se događajima nakon otkrića Ahmića. Što je po Vašem mišljenju hrvatska strana trebala poduzeti a nije učinila?

*I od Blaškića i od Kordića osobno sam zahtijevao da odmah sastave komisiju koja će utvrditi sve okolnosti zločina i pomoći da se krivci privedu pravdi. Inače, rekao sam Hrvati se nikad neće moći osloboditi optužaba za krivnju. Takva komisija nikad nije osnovana. Preklinjao sam ih da to učine, preporučio im da sastav bude hrvatsko-muslimanski, čak sam dao i imena ljudi koji bi trebali ući u tu komisiju. Vidite, ja ne kažem da su svi pripadnici HVO-a gadovi, ali će neko drugi to reći. Upravo zato što pravi krivci nisu privedeni pravdi.

-Vi tako ne mislite?

*Naravno da ne mislim. Mogu vam iznijeti stotine primjera Htvata koji su spašavali svoje susjede Muslimane i obratno. Većina je ljudi bila takva: pošteni i hrabri! I to se ne smije dovesti u pitanje zbog nekolicine zločinaca koje bi trebali kazniti i izopćiti ponajprije pripadnici njihova naroda. Ako bi tko od mojih vojnika ubio čovjeka, on bi odmah bio odveden pred sud. Takvo načelo trebalo bi vrijediti svagdje. Meni je mnogo ljudi reklo da odgovorne ne bi trebalo izvoditi pred sud jer će

to, tobože, narušiti mirovni proces. To je neodrživ argument: ja smatram da mirovnoga procesa ne može biti dok se odgovorni za zločine ne suoče s pravdom. Zločini poput Ahmića tako nikad neće biti zaboravljeni, zločini poput razaranja Vukovara, i sve druge strahote rata u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini. Ponavljam, zločin u Ahmićima počinjen je namjerno, hladnokrvno, po zapovjedi. Nevini su ljudi ubijani bez milosti.

-Pretpostavljam da ste vidjeli popis Hrvata optuženih u Haagu upravo zbog tog zločina u Ahmićima. Što Vi mislite o ovome?

*Da, vidio sam listu. Sve njih, sa iznimkom Zlatka Aleksovskog, koji je ako se ne varam, bio odgovoran za zarobljenički logor nedaleko od Busovače, osobno sam upoznao. Mislim da bi svi oni dobrovoljno trebali izaći pred Haški sud i odgovoriti na sve ono za šta ih terete.

-Kako gledate na to da je Tihomir Blaškić, odmah nakon podizanja optužnice premješten na dosta visoku dužnost u Hrvatskoj vojsci?

*To je nedopustivo. Međunarodna zajednica to neće oprostiti Hrvatskoj, koja bi se trebala ponašati kao demokratska zemlja. Možda su Blaškić, Kordić i ostali doista nedužni ljudi, no pružimo im priliku da to prvo dokažu na sudu.

-Ako budete pozvani na Haški sud kao svjedok bilo koje od strana, hoćete li se odazvati pozivu?

*Ne znam. Ovisi o mom slobodnom vremenu. No, upamtite još jednu stvar, ti su mi ljudi bili prijatelji. Tihomir Blaškić posebno. Uvjeren sam da je i on meni, na neki način, spasio život. Meni se tu osjećaji jako miješaju. Ja bih na sudu volio vidjeti one koji su stvarno izveli akciju u Ahmićima na terenu. Njih na haškoj listi nema.[100] Volio bih pred sud dovesti one koji su na terenu naredili ubijanje žena i djece.

-Kakvi su bili Vaši kontakti, primjerice, s Ivicom Šantićem, koji je u to vrijeme bio gradonačelnik Viteza?[101]

*Pamtim ga kao ugodna i pristojna čovjeka. Ponavljam, to što je optužen ne mora značiti i da je kriv. Mogao bih svjedočiti da je taj čovjek bio vrlo uznemiren zbog nastale situacije i da je pokušavao smiriti strasti s obje strane.

[100] Tri mjeseca poslije ovog intervjua s Bobom Stewartom Haški tribunal je podigao optužnicu protiv jednog broja bojovnika i zapovjednika HVO-a za zločine genocida u Ahmićima i Šantićima.

[101] Krajem 1990. godine Ivica Šantić je izabran za gradonačelnika općine Vitez. Tu funkciju obavljao je sve do formiranja tzv. Vlade HVO-a Viteza sredinom 1992. Od tada nije više priznavao zakone i propise BiH, već se ponašao u skladu s uputama i propisima tzv. HZ HB. Optužen je od strane Tribunala u Hagu a zatim oslobođen.

-A Dario Kordić?

*Kordić nije uopće shvaćao situaciju u kojoj se nalazi. Ja nisam u poziciji da prosuđujem njegovu krivnju, ali ... Mnogo se Hrvata tamo smijalo kad bi netko Kordića spomenuo kao vojnika.

-Što je s Mariom Čerkezom i Perom Skopljakom?[102]

*Čerkeza pamtim kao dobrog, meni osobito dragog čovjeka. Bio je zapovjednik grada, a poslije je otišao, mislim, u Novi Travnik. Sa Skopljakom nisam imao previše kontakata. Svi su oni bili odgovorni za područje na kojem su se izvodili zločini. I zbog toga, bez obzira na to kakav je moj osobni stav prema njima, smatram kako oni jednostavno moraju otići u Haag i snositi posljedice svoje odgovornosti.

-Rat se u srednjoj Bosni razbuktao, postao je užasniji tek pošto ste Vi otišli odande...

*Taj rat je bio prljav i užasan i dok sam ja bio ondje. Sjećam se kako su Hrvati cisternom napunjenom eksplozivom raznijeli gotovo pola Mahale. I to je bio zločin protiv čovječnosti. Tom je prilikom velik broj ljudi poginuo pod ruševinama svojih kuća. Mi smo odmah izašli na mjesto događaja i vidjeli da nitko iz viteške ambulante, koja je bila tek stotinjak metara odatle, nitko od viteških vatrogasaca ni policajaca nije došao pomoći. Naprotiv, "upozoreni" smo od HVO-a da ranjene i mrtve prebacujemo u Travnik. "U balijsku bolnicu", rekli su mi. To me je strašno razbjesnilo. Potom su još i pucali na moje ljude koji su pokušali pomoći unesrećenima.

-Desetomjesečni rat u središnjoj Bosni tamošnje Hrvate mnogo je stajao, no oni su se ipak uspjeli oduprijeti nadmoćnijem protivniku. Možete li nam, kao vojnik, analizirati odnose snaga u tom trenutku napada na Ahmiće, i vojni učinak takvog poteza?

*Taj je potez bio ravan samoubojstvu. HVO je napao prvi, a da meni ni dan danas nije jasno kako je netko takvo što, s obzirom na omjer snaga i potpuno okruženje Armije Republike Bosne i Hercegovine, uopće mogao napraviti. No, nepovjerenje i strah među tim stranama stalno su postojali. Ja sam zabilježio prve sukobe još u listopadu 1992. Ljudi su ginuli u tim sukobima. Bilo je to u Novom Travniku, poslije u Lašvi. Imao sam problema s obje strane. Ipak, najozbiljnijim incidentima začetnik je najčešće bio HVO.

-Možete li nam objasniti kako je Mahala (stari dio Viteza, veličine 200 sa 300 metara, od prvog dana sukoba u potpunom okruženju HVO-a), uspjela odbiti sve napade hrvatskih snaga? HVO je optuživao UNPROFOR za opskrbu Mahale municijom i naoružanjem.

[102] Mario Čerkez je bio komandant Viteške brigade HVO-a. Optužen je za ratne zločine od strane Haškog tirbunala. Pero Skopljak je jedno vrijeme obavljao funkciju predsjednika HDZ-a Vitez i načelnika Stanice javne bezbjednosti Vitez. Optužen je od strane Tribunala u Hagu a potom oslobođen.

*To su potpune gluposti. Razlog je mnogo jednostavniji. Ljudi su ulazili i izlazili iz Mahale, jer opsada ipak nije bila potpuna, kao što se to, uglavnom, misli. I inače, rat u srednjoj Bosni nije vođen po nekim poznatim standardima i pravilima suvremenog ratovanja. Barem ne onako kakvog sam ja proučavao u britanskoj vojsci. Linije razdvajanja nisu bile jako utvrđene, tako da bi s prvim mrakom počelo svojevrsno prometovanje ljudi između njih. Tako je bilo u cijeloj Bosni. Ljudi su prolazili i kroz hrvatske i kroz muslimanske linije.

-Jeste li ikad, za svoga boravka u Bosni, sreli britanske plaćenike?

*Jesam.

-U redovima obiju vojski: HVO-a i Armije BiH?

*Da, na obje strane. To su bili odvratni psi rata. Prvi put sam ih sreo u Tomislavgradu. Jednog Škota i jednog Danca sreo sam u Vitezu. Živjeli su u hotelu. Treći, koji je bio Britanac, bio je i ranjen. Za sebe je tvrdio da pripada padobranskoj postrojbi u britanskoj vojsci.

-Postoji li mogućnost da je netko od njih sudjelovao u pokolju u Ahmićima?

*Ne, jer ih u to vrijeme u Vitezu nije bilo. Morate znati jednu stvara o plaćenicima. Oni se baš i ne vole zadržavati u blizini regularne vojske iz zemlje iz koje i oni dolaze. Tad im je mnogo teže pričati bajke o svom herojstvu, vještini i nekakvoj prijašnjoj vojničkoj karijeri, jer se takve stvari tada lako daju provjeriti. Konkretno, ranjeni Britanac tvrdio je da je bio padobranac, pripadnik SAS-a, ali je sve to bila čista laž. Da, sada sam se sjetio i još dvojice Britanaca koji su poginuli u redovima Armije BiH.

-Britansku ste javnost, prije nešto manje od dva tjedna, doslovno šokirali svojim emotivnim televizijskim nastupom u kojem ste rekli kako se osjećate osobno odgovornim za zločin u Ahmićima?

*Meni je potpuno jasno, i duboko u sebi osjećam, da sam odgovoran što nisam na vrijeme zaustavio ubijanje. Iako mi je mnogo ljudi reklo da nemam ništa s tim, osjećam svoj poraz. Bio sam onamo poslan da se brinem o tim ljudima, a oni su umirali na najgori mogući način tako blizu moga kampa. Zato bi i moja savjest bila donekle mirna ako bi počinitelji toga zločina ali i svih drugih zločina u Bosni i Hercegovini bili izvedeni pred sud.[103]

U svojoj knjizi objavljenoj 1993, pod nazivom "*Broken lives*" Bob Stewart je dosta pažnje posvetio genocidu u Ahmićima. U šestom poglavlju pod nazivom "Ahmići" on opisuje užasne prizore koje je vidio sa svojim vojnicima nakon masakra koji su počinili bojovnici HVO-a, aprila 1993.

[103] Intervju s Bobom Stewartom preuzet je iz: Munib Kajmović, *48 sati pepela*, Udruženje za zaštitu tekovina borbe za Bosnu i Hercegovinu, Sarajevo, 2011.

Zaključak autora projekta i rukovodioca istraživanja

U toku rada na naučnoistraživačkom projektu *Genocid u Ahmićima aprila 1993*, a i mimo toga, volio sam boraviti u dolini Lašve. Naročito u ranu jesen. Rijeka Lašva nevelika, bistra, pitka i puna neispranog zlata. Okomita, ne tako velika brda što su se izdizala s njene lijeve i desne strane u toku dana sva su bila u prelijepim sunčanim i radosnim žutim i crvenim bojama rane jeseni. Jutra u dolini Lašve bila su prohladna i puna naslaga jutarnje magle koja se samo može još naći u „provinciji u pozadini", u Bosni. Nestvarnu jutarnju tišinu i osjećaj ostavljenosti narušavao je cvrkut ptica i povremni kratki huk velikih kamiona koje su teškim bosanskim putevima vozili sanjivi i izmoreni šoferi.

Noću ništa od toga nije bilo. Ni magle, ni mjesečine, ni sunca, ni presijavanja zlatne rijeke na jesenjem suncu, ni teških kamiona sa sanjivim šoferima, ni ljudskog glasa. Ništa, osim bjeline papira na koju zabilježih svih 116 ubijenih civila Ahmićana kao ubijanje 116 svjetova. I to sve u jednom danu, 16. aprilu 1993. Skoro je nezamislivo ubiti svijet 116 puta u jednom danu! Ili ubiti 116 svjetova u vojnoj i policijskoj akciji nazvanoj „48 sati pepela"! Moralnom i normalnom čovjeku ostaje beskrajno čuđenje nad ovom nemoralnom i nenormalnom gestom koju učiniše normalni ali nemoralni ljudi.

Porodicama, rodbini i svima onima kojima „na pravdi Boga" ubiše njihove najmilije i najrođenije u Ahmićima ovaj, u naučnom pogledu obavezni dio studije, koji se zove Zaključak, teško da će značiti išta. Normalno je to. Prirodno je to. Zbog toga je i teško napisati nešto, nešto što se tako suhoparno zove *zaključak*. Dovoljan je, i previše je zapravo onaj dio studije koji se zove *Žrtve genocida* sa 116 imena i njihovim osnovnim podacima. Nakon toga svakom čovjeku ostaje da uputi molbu Svemogućem da mu „olakša, a ne oteža" i da smiraj traži u „peru i mastionici" i u derviškoj šutnji.

O genocidu u Ahmićima u aprilu 1993. sada se može i šutjeti. Sada, od sada, pa do Sudnjeg dana o genocidu u Ahmićima, u aprilu 1993, najbolje će govoriti ovdje prikupljeni dokazi, imenom i prezimenom, o ubijenim civilima Ahmićanima i izjave preživjelih žrtava genocida; dokazi o planiranju i učešću Republike Hrvatske u zločinima; dokumenti o događajima koji su prethodili zločinu i izvršenju zločina; dokumenti o odgovornima za izvršenje zločina, kao i dokumenti o materijalnim štetama na civilnim objektima.

U teorijskom smislu ova studija samo je pokušaj, u sferi društvenih nauka, da se splet događaja neviđene okrutnosti dovede do diskursa, odnosno da se bol i poniženje, koji su po svojoj prirodi nejezički, dovedu do svoje artikulacije. Na primjeru genocida u Ahmićima, aprila 1993, testiraju se društvene teorije i njihov istraživački instrumentarij na jednom radikalnom društvenom fenomenu kao što je genocid u Bosni i Hercegovini. Genocid je zločin različit od svih zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava jer implicira intenciju kompletne ili djelimične eksterminacije izabrane grupe, te je zato najteži i najveći zločin protiv čovječnosti i međunarodnog prava. Specifičnost genocida ne proizlazi iz opsega ubijanja (116 ubijenih civila) niti divljaštva i nečašća koje karakterizira počinioce

(vidjeti izjave preživjelih svjedoka, posebno svjedoka 3606/94), nego iz same namjere da se uništi određena nacionalna, etnička i vjerska grupa kao takva - u ovom slučaju Bošnjaci.

Genocid spada u oblik jednostranog, a ne dvostranog ili višestranog ubijanja, dok su žrtve uglavnom nezaštićene i bespomoćne pred silinom počinilaca genocida, pa čak i onda kada ne predstavljaju apsolutno nikakvu prijetnju. Žrtve postaju meta progona, nasilnog protjerivanja sa svojih ognjišta, deportacije i potencijalnog, kao i stvarnog uništenja. Ove osnovne teorijske postavke potvrđene su i dokazane na primjeru genocida u Ahmićima, općina Vitez, država Bosna i Hercegovina. I o tome upravo govori studija *Genocid u Ahmićima aprila 1993*, koja za cilj ima sociološko, psihološko, političko učenje o genocidu. Poseban zadatak sociologije kao društvene nauke je da sakupi znakove i dokaze o tome da je civilizacijski proces, između ostalog, proces gdje se ispoljava nasilje.[104] Sve zabilježeno u ovoj studiji nije bila nikakva historijska nesretna slučajnost. Ovaj zločin bio je dio plana koji je planirala, organizirala i izvela država Republika Hrvatska, na čijem čelu je stajao dr. Franjo Tuđman, a uz pomoć lokalnih izvođača radova u likovima bližih i daljih susjeda.

U jednom kišnom jesenjem danu, 2011, penjući se u dio Ahmića prema gornjoj džamiji, skrenuo sam u dio sela koji je bio i ostao nastanjen Hrvatima. To je onaj dio Ahmića u kojem su sve kuće i pomoćni objekti u vremenu 1992-1995. ostali neoštećeni ili s malim, neznatnim oštećenjima. Ušao sam u jedan voćnjak odakle sam imao solidan pogled na cijele Ahmiće s obnovljenom donjom i gornjom džamijom, dio lašvanske doline do Viteza i sve tamo do obronaka planine Vranice, čiji su vrhovi već bili pokriveni snijegom. U grmljavini koja je iznenada počela kao da sam čuo Božije riječi: „*... O ljudi, mi smo vas od jednog čovjeka i od jedne žene stvorili, a na narode i plemena vas dijelimo da biste se bolje upoznali...*“

Jesu li to Ahmići uostalom kao i cijela Bosna nezamislivi i nemogući kao zaseban životni prostor samo jednog naroda, jedne vjere, jednog jezika, jedne dobrote i jedne ljepote? Možda su baš povijesni usud i geografski položaj i Ahmića i Bosne razlozi za to. Možda je baš preživjelim Ahmićanima suđeno da odgonetaju. Čemu sve to? Jer još je, izgleda, samo stanovnicima Bosne i u njoj Ahmića dato da se istovremeno dive razlistavanju ružinog cvijeta i snazi raketnog motora. Još se samo ljudi kada danas dođu u Ahmiće u Bosni mogu i znaju čuditi ovome svijetu. „A onaj koji se zna čuditi, njegova je dragocjenost najveća. I stoga bi lahko moglo biti da smo mi samo mogućnost pokazivanja puta u ovome gluhome, nijemome i slijepome vremenu.“[105]

[104] Šire o ovome vidjeti: Rasim Muratović, *Holokaust nad Jevrejima i genocid nad Bošnjacima*, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, drugo izdanje, Sarajevo, 2012.

[105] Džafer Obradović, *Bosna u ogledalu*, Ljiljan, Sarajevo, 2000.

Recenzije

Mr. sci. Amir Kliko

Na zalasku drugog milenija, Bosna i Hercegovina - iako već naviknuta na ratove i stradanja izazvane od raznobojnih neprijatelja s istoka, zapada i sjevera koji su je stoljećima morili - doživjela je svoju najveću tragediju. Njene posljedice još uvijek nisu potpuno istražene, a još manje su prezentirane javnosti. Ono što je posljednji rat u Bosni Hercegovini činilo posebno teškim za njeno stanovništvo i branitelje jeste istovremena borba s dva neprijatelja u uslovima potpunog okruženja i nepravedno nametnutog embarga na oružje od strane Ujedinjenih nacija, koje su joj inače garantirale pravo na samoodbranu, ali su ga osporavale. Još nije potpuno rastumačeno koji je od ta dva neprijatelja u određenom ratnom periodu bio teži i svirepiji. Iako srž ratnih uzroka na području bivše Jugoslavije leži u nesređenim srpsko-hrvatskim odnosima, najveću cijenu njenog raspada platili su Bošnjaci. Svoj međusobni ratni sukob, srpski i hrvatski nacionalisti uspješno su prenijeli na teritoriju Republike Bosne i Hercegovine. Na bosanskoj zemlji nije se odlučivala samo njena nego i sudbina Hrvatske, Srbije, pa čak i Kosova. Ona kao da je idealan ratni teren. Nije prvi put da su ratni gospodari svoj rat donijeli u nju. To isto su činili partizani, ustaše i četnici. Bosna je stoljećima bila granično područje velikih carstava i malih kraljevstava što je sudbinu njenog naroda odredilo da jako dugo bude žrtvom sukoba drugih naroda i civilizacija. Početkom posljednjeg desetljeća 20. stoljeća u Bosni i Hercegovini došlo je do sukoba triju različitih političkih percepcija, velikosrpske, velikohrvatske i građanske. Prve dvije zapravo su produkt teritorijalnih ambicija susjednih zemalja i naroda. Treća, građanska, jedina je bila autohtona, ali je to nije činilo snažnijom i perspektivnijom. Naprotiv, bila je najranjivija jer je gotovo polovica bosanskohercegovačkog stanovništva pristala uz velikodržavne političke projekte susjednih zemalja. Za razliku od velikosrpske i velikohrvatske ideologije, koje su svoje pozamašne teritorijalne apetite željele zadovoljiti u Bosni i Hercegovini, bosanskohercegovačka građanska opcija, kojoj su pripadali Bošnjaci, isključivo se držala jednakopravnosti svih građana u nezavisnoj državi - bez obzira na vjersku, nacionalnu, političku ili bilo koju drugu pripadnost - i teritorijalni integritet zemlje bez ikakvog proširenja na račun svojih susjeda. Kao vojnički najslabija, građanska opcija nije imala prevelike šanse za svoj opstanak, te je izgledala kao lahak plijen velikosrpskom i velikohrvatskom nacionalizmu koji su susjedne zemlje u Republici Bosni i Hercegovini provodile u nelegalno formiranim paradržavnim zajednicama, Republici Srpskoj i Hrvatskoj zajednici Herceg-Bosni. Posebnu „nesreću“ građanske opcije činilo je to što su je u najvećoj mjeri podržavali Bošnjaci, a znatno manje Srbi i Hrvati što su agresori pokušavali iskoristiti da je prikažu kao prikrivenobošnjačku, islamističku i fundamentalističku, a ne građansku, te su računali da će na taj način imati i odgovarajuću međunarodnu podršku ostvarenju svojih velikodržavnih ciljeva. Na bošnjačku žalost, a na civilizacijsku sramotu, dobro su računali.

Velikosrpska politika u Republici Bosni i Hercegovini može se lakše pratiti i kvalitetnije identificirati. Od raspada Jugoslavije ona se zalagala za podjelu zemlje i nacionalno-vjersku homogenizaciju „svog dijela“. Za razliku od nje, velikohrvatska je varirala i mnogo više je ovisila o međunarodnom faktoru i stanju na terenu, te se iz tog razloga kretala po tankoj granici saradnje s organima vlasti Republike Bosne i Hercegovine i podjele države. Bila je mnogo opreznija. Iako je

u stvarnosti bila naklonjena podjeli zemlje, na terenu, a posebno na međunarodnoj sceni, češće se morala prikrivati i deklarirati za očuvanje cjelovitosti Bosne i Hercegovine, jer bi svaki direktniji napad na njen teritorijalni integritet i nezavisnost bio zapravo napad i na vlastitu zemlju i to na isti način. Naime, Republika Bosna i Hercegovina bila je međunarodno priznata pod istim uslovima kao i Republika Hrvatska. Svako hrvatsko osporavanje njenog prava na državnost zapravo je bilo i osporavanje vlastite države. S druge strane, trećina Hrvatske je bila pod srpskom okupacijom. Direktno posezanje za bosanskom zemljom stvaralo je mogućnost da svijet legalizira njeno stanje izazvano velikosrpskom agresijom i okupacijom trećine teritorija. Na koncu, hrvatska velikodržavna politika u Bosni i Hercegovini morala je imati bošnjačku vojničku podršku vlastitoj odbrani od velikosrpske agresije, te je i to jedan od važnih razloga njene periodične opreznosti u nastojanjima podjele Bosne i Hercegovine. Ona je bila primorana tražiti najpodesnije vrijeme za svoje političko i vojno djelovanje, kako na terenu tako i na međunarodnoj političkoj sceni. Iako je još od proljeća 1992. sa svojom oružanom silom, Hrvatskim vijećom obrane, ulazila u sukobe s oružanom silom građanske političke opcije, Teritorijalnom odbranom Republike Bosne i Hercegovine, odnosno, Armijom Republike Bosne i Hercegovine, najpogodniji trenutak za aktivno djelovanje otkrila je u Vance–Owenovom planu iz januara 1993. Za razliku od srpske strane, velikohrvatski nacionalizam, zbog spomenutih teškoća, morao je prvo ići na rušenje institucija Republike Bosne i Hercegovine koje je priznao svojom podrškom referendumu za nezavisnost. Svojim tumačenjima tog plana, koja se inače nisu slagala ni sa čijim drugim, čelnici HZ HB su smatrali da trebaju ići u njegovu provedbu. Vance–Owenov plan bio je upravo ono što je dominirajući hrvatski nacionalizam pokušavao ostvariti u Republici Bosni Hercegovini od jeseni 1991. Zapravo, taj plan se savršeno poklapao sa zadaćom HZ HB koju je dobila od svog tvorca, hrvatskog predsjednika Franje Tuđmana. Ne čekajući da plan postane operativan, čelnici HZ HB dali su se u njegovu realizaciju bez obzira na upozorenja međunarodne zajednice. To je bilo ono što su dugo čekali i ništa ih u tome nije moglo zaustaviti. Barem su tako računali. Međutim, zaustavit će ih ARBiH do kraja 1993, čije su vojničke osobine u proljeće iste godine bili potcijenili. Godina 1993. bila je ključna za realizaciju hrvatskih velikodržavnih ciljeva u Republici Bosni i Hercegovini. Te godine čelnici HZ HB prešli su tanku granicu podrške legalnoj Vladi i otvoreno pristupili podjeli zemlje. Ključ terenske realizacije ležao je u srednjoj Bosni i dolini Neretve. Proljeće 1993. jedan je od najtežih perioda rata za Republiku Bosnu i Hercegovinu što su čelnici HZ HB, odnosno, tadašnja vlast RH nastojali iskoristiti za svoje ciljeve. Vojska Republike Srpske zauzela je Cersku i Konjević-Polje. Odbrana Srebrenice, Žepe i Goražda bila je u pitanju. Bosanskohercegovačka vlada grčevito se borila da spasi istočnobosanske enklave u kojima je našlo spas stotine hiljada prognanika iz okupiranih krajeva istočne Bosne. Bosna je bila na izdisaju. Došlo je pravo vrijeme za ostvarenje poluprikrivenih velikodržavnih ambicija bosanskohercegovačkog zapadnog susjeda. Znajući da ne može dugoročnije računati na vlast u nacionalno mješovitim krajevima srednje Bosne i doline Neretve, HZ HB se odlučila na vještačku promjenu demografske strukture. Da bi to izvela, poslužila se čak i najgorim oblicima ratnih zločina nad bošnjačkim stanovništvom računajući da će na taj način trajno etnički očistiti krajeve „hrvatskih provincija“ koje bi se u nekoj kasnijoj fazi priključile Hrvatskoj. Oblici ratnih

zločina i metode koje je HZ HB iskoristila za uništenje i progon bošnjačkog stanovništva s područja „hrvatskih provincija“ najbolje odgovaraju definiciji genocida. Selo Ahmići najtragičniji su primjer takve politike i bošnjačkog stradanja od HVO-a. Međutim, nisu jedini. Mnoga sela i gradovi srednje Bosne i doline Neretve također su bili žrtve hrvatskog velikodržavnog nacionalizma, ali Ahmići su postali simbolom bošnjačkih patnji i žrtava uzrokovanih Tuđmanovom politikom i HVO pokornošću njegovoj ambiciji. Kako je Srebrenica simbol velikosrpskog divljaštva nad Bošnjacima tako su i Ahmići simbol velikohrvatskog nad istim narodom.

Knjiga dr. sci. Rasima Muratovića *Genocid u Ahmićima 1993.* ukazuje na jednu od posljedica hrvatske velikodržavne politike u Bosni i Hercegovini. Nakon opširnog objašnjenja prirode HZ HB i političkog ponašanja njenih osnivača i čelnika, autor je prezentirao svoja dostignuća u višegodišnjem bavljenju uzrocima i posljedicama velikohrvatskog nacionalizma u dolini Lašve, a posebno na području općine Vitez. Jezovit prikaz proljetnog jutra 16. aprila 1993. najbolje mogu dati preživjeli svjedoci koji su vlastitim očima gledali zločince na djelu. Niko ne može opisati užas koji je zatekao Bošnjake Ahmića na spavanju (*u pidžamama* - kako su to u svom iskazu SIS-u 8. februara 1994. kazali Ivica Šantić, predsjednik HVO Vlade općine Vitez, i Pero Skopljak, predstavnik ureda za informiranje iste vlade, jasno upućujući i korektno ukazujući na krivca bošnjačkog stradanja u Ahmićima) kao preživjeli svjedoci. Prepoznajući to, Muratović je “pustio” izvore, svjedoke, da sami ispričaju svoju priču i tako nam dopustio da “iz prve ruke” saznamo šta se dešavalo tog krvavog i ružnog jutra najljepšeg mjeseca u godini.

Mr. sci. Sabahudin Šarić

Genocid u Ahmićima, naučnoistraživački rad dr. Rasima Muratovića, pored toga što je pokazatelj kontinuiteta autorovog naučnog interesovanja za proučavanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava i posebno zločina genocida, predstavlja nemjerljiv doprinos rasvjetljavanju činjenica vezanih za jednu očitu, ali iz dnevnopolitičkih razloga zanemarivanu istinu, a koja se odnosi na velikohrvatski državni projekt i posljedice koje je njegovo sprovođenje uzrokovalo u Bosni i Hercegovini.

Doktor Muratović tako na veoma detaljan način dokumentuje kontinuitet velikohrvatskog državnog projekta koji kroz svoju zvaničnu politiku, dokumentaciju, stavove i postupke vrha Republike Hrvatske eksplicitno ukazuje na svoje namjere i ciljeve.

Ovo djelo nam omogućava da pratimo tok događaja i razvoj genocidnog procesa od njegovih začetaka. Ideološko-politička priprema kroz instrumente državnog i propagandnog aparata predstavlja jedan od osnovnih elemenata genocida. Gradnja ideoloških stavova o Bošnjacima i Bosni i Hercegovini nije novina u velikohrvatskoj ideologiji. Elementi te ideologije korišteni su i tokom posljednje agresije na Bosnu i Hercegovinu. Ti elementi imaju širok opseg, ali njihova suština je negiranje nacionalnog identiteta Bošnjaka, bilo kroz njihovo prisvajanje kao dijela hrvatskog naroda bilo kroz odricanje bilo kakve nacionalne posebnosti. Na taj način se kroz ideologiju vršila demonizacija i dehumanizacija budućih žrtava koja se ispoljila kroz surove oblike zločina čiji su Ahmići istaknuti, ali ne i jedini primjer.

Bitna karakteristika velikohrvatske ideologije kao i procesa genocida, a što je dr. Muratović zorno pokazao, jeste i negiranje suvereniteta i teritorijalne cjelovitosti Bosne i Hercegovine. U tu svrhu državni aparat Republike Hrvatske, s Franjom Tuđmanom na čelu, preko svojih satelita u Bosni i Hercegovini sproveo je niz političkih poteza koji predstavljaju otvoreno kršenje suvereniteta nezavisne i međunarodno priznate države Republike Bosne i Hercegovine. Zanimljivo je da su u tu svrhu korišteni identični ideološki obrasci korišteni u velikosrpskoj ideologiji o Bosni i Hercegovini kao hrvatskoj (a u srpskoj verziji srpskoj) teritoriji i etničkom prostoru.

Značajan historijski događaj, bez kojeg bi ovo velikodržavno svojatanje Bosne i Hercegovine i negiranje Bošnjaka bilo nezamislivo, svakako je i susret Miloševića i Tuđmana u Karađorđevu 1991. godine, na što dr. Muratović također ukazuje apostrofirajući stavove Tuđmana koji nedvosmisleno ukazuju na namjere i ciljeve velikohrvatske politike u Bosni i Hercegovini.

Sljedeći bitan element genocida, obrađen u ovoj studiji, jeste priprema za izvršenje ili bolje rečeno izvršavanje zločina. U tu svrhu velikohrvatska politika je na teritoriji suverene države Republike Bosne i Hercegovine instalirala kvazidržavnu tvorevinu, odnosno državni aparat bez koga izvršenje genocida u svoj njegovoj kompleksnosti nije moguće. Formiranje Hrvatske zajednice Herceg-Bosna, ustvari, predstavlja početak sprovođenja i operacionalizacije velikohrvatske politike na terenu i osiguranje svih uvjeta za sprovođenje genocida. Tako dr. Muratović ističe da je "Hrvatska republika Herceg-Bosna" imala sva državna obilježja. Na taj način autor jasno pokazuje obrazac djelovanja

karakterističan za velikodržavne projekte koji su rezultirali genocidom u Bosni i Hercegovini.

On ističe da je „Hrvatska republika Herceg-Bosna“ logičan nastavak kontinuiteta aktivnosti Hrvatske demokratske zajednice, koje su imale za cilj formiranje “hrvatske države”. “Republika” je formirana i organizovana samo i isključivo kao država jednog naroda – hrvatskog. Na osnovu konstatacije koja određuje područje na kome će postojati ta “hrvatska država”, a to je Republika Bosna i Hercegovina, može se zaključiti da Hrvatska republika Herceg-Bosna ostaje u njenom okviru. Međutim, imajući u vidu više činjenica, kao što su: prvo, u Temeljnoj odluci se za Republiku Bosnu i Hercegovinu koristi izraz “dosadašnja”, za koju su srpski kolaboracionisti upotrebljavali izraz “bivša”; drugo, Hrvatska republika Herceg-Bosna je nastala u skladu s političkim odlukama Hrvatske demokratske zajednice Bosne i Hercegovine “kao legitimnog prezenta političke volje hrvatskog naroda”; treće, Mostar (središte “Hrvatske republike Herceg-Bosne“) postao je glavni grad, koji je marta 1994. ustoličen u “prijestonicu” “Hrvatske republike Herceg-Bosne“; četvrto, upotreba pojma “ustav”; peto, “Hrvatska republika Herceg-Bosna“ djelovala je protiv suvereniteta i cjelovitosti Republike Bosne i Hercegovine, itd.

Na ovaj način postaje jasno da je velikohrvatska državna politika koristila identičan obrazac i u potpunosti oponašala velikosrpsku državnu politiku i praksu koja je također rezultirala genocidom u Bosni i Hercegovini.

Niz autentičnih dokumenata i svjedočanstava, koje autor koristi da bi argumentovao svoje nalaze o političkom projektu velikohrvatske ideologije, u naučnom pogledu čini posebnom ovu studiju. Isti je slučaj i s dokumentovanjem logističkog osiguranja kolaboracionističkih jedinica i učešća regularnih snaga hrvatske vojske u agresiji na Bosnu i Hercegovinu. Dokumentacija korištena u ovom naučnoistraživačkom radu sigurno je najbolja potvrda stavova koje autor iznosi o uključenosti hrvatske vojske u agresiju na Bosni i Hercegovinu i saradnji u sprovođenju zločina.

Naravno, izvršenje zločina u svoj njegovoj brutalnosti predstavlja centralnu aktivnost tokom zločina genocida. Dr. Muratović je u tom kontekstu uložio veliki napor pomno dokumentujući sva objektivno moguće dostupna svjedočanstva. Izjave neposrednih svjedoka i žrtava genocida svakako su najpotresniji ali i neizbježni dio jednog ovakvog naučnog rada. Od neizmjernog je značaja svakako i, na jednom mjestu, dokumentovanje podataka o žrtvama s dostupnim fotografijama i ključnim informacijama kao i potresne slike genocida u Ahmićima.

Pošto nije naučno, politički i sudski primjereno valorizovan, istražen i osuđen, velikohrvatski državni projekt i njegove posljedice u Bosni i Hercegovini nisu izložene negiranju u onoj mjeri u kojoj je to karakteristično za velikosrpski državni projekt i genocid kojim je rezultirao u Bosni i Hercegovini. Možda je odnos prema posljedicama zločina velikohrvatske politike najbolje izražen kroz opis jednog poznatog ali zaboravljenog stratišta u dolini Lašve poznatijeg kao Bungalov o kome dr. Muratović kaže: *Bungalov se nalazio 4 kilometra od Viteza na lijevoj strani puta prema Sarajevu. Tu je bio ženski logor koji je hrvatskim zločincima služio za iživljavanje nad Bošnjakinjama. Nedaleko od tog sramnog stratišta bila je baza snaga UN-a koja se nalazila u krugu firme „IMPREGNACIJA“, kao i komanda elitne jedinice HVO-a. Nakon potpisivanja primirja između Armije Republike Bosne i*

Hercegovine i HVO-a i otkrivanja groznih zločina koje su zločinci HVO-a počinili nad Bošnjacima, kreatori genocidne politike nad bošnjačkim stanovništvom izbrisali su sve tragove svojih zločina, pa su i Bungalov spalili, tako da su od njega ostali samo betonski temelji.

Ovaj slučaj svakako može poslužiti kao primjer još jednog od načina i oblika negiranja i, što je možda još gore, zaboravljanja zločina i genocida.

I na kraju može se reći da je doktor Muratović kroz ovu studiju temeljnom analizom potvrdio stavove Zygmunda Baumana koji je iznio glavne teorijske teze o normalnosti fenomena koji on naziva "modernim genocidom" a koje glase:

1. Genocid se može dogoditi bilo gdje;
2. moderni genocid je genocid sa svrhom, tj. rezultat je promišljene državne politike;
3. moderni genocid je nemoguć bez znanstveno-rasističke legitimacije;
4. on je proizvod civilizacijskog procesa (ne barbarstva) i njegove proizvodnje moralne indiferentnosti, moralnog sljepila i društvenog inžinjeringa, te
5. počinitelji genocida su normalni, 'obični ljudi', ne nužno 'manijaci', 'luđaci' ili 'psihopati'.

U svakom slučaju ovaj naučnoistraživački rad doktora Muratovića predstavlja veliki kamen bačen u stakleni zid šutnje o velikohrvatskoj ideologiji, velikodržavnom projektu i svirepim zločinima, te posebno njihovom negiranju i prešućivanju, što je postalo pravilo u poslijeratnoj Bosni i Hercegovini i Hrvatskoj.

IZVORI

Arhiv Haškog tribunala;

Arhiv Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo;

Arhiv Udruženja građana žrtava rata „92-95. 16. april“, Ahmići.

LITERATURA

Bildt, Carl, *Misija mira*, Zid, Sarajevo, 1998;

Čekić, Smail, *Agresija na Republuku Bosnu i Hercegovinu – Planiranje, priprema i izvođenje (knjiga I i II),* Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu i Kult /B, Sarajevo, Sarajevo, 2004.

Čulić, Marinko, *Tuđman – Anatomija neprosvjećenog apsolutizma*, Feral Tribune, Split, 1999;

Efendić, Hasan, *Ko je branio Bosnu*?, Udruženje građana plemićkog porijekla, Sarajevo, 1998;

Grupa autora, *Zločini u Vrbanji jula 1993*, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, 2001;

Hadžić, Ragib, *Vrijeme beščašća – Genocid nad Bošnjacima krajem XX stoljeća*, Sarajevo, 1999;

Hadžijahić, Muhamed, *Posebnost Bosne i Hercegovine i stradanje Muslimana,* Centar za bosansko-muslimanske studije, Sarajevo, 1991;

Holbrocke, Richard, *Završiti rat*, TKP Šahinpašić, Sarajevo, 1998;

Kajmović, Munib, *48 sati pepela,* Udruženje za zaštitu tekovina borbe za Bosnu i Hercegovinu, Sarajevo, 2011;

Minić, Miloš, *Dogovor u Karađorđevu o podjeli Bosne i Hercegovine*, 2. izdanje, Vijeće kongresa bošnjačkih intelektualaca, Sarajevo, 2010;

Muratović, Rasim, *Holokaust nad Jevrejima i genocid nad Bošnjacima*, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2007;

Obradović, Džafer, *Bosna u ogledalu*, Ljiljan, Sarajevo, 2000;

Omeragić, Sejo, *Dogovoreni rat,* Proton, Sarajevo, 2000;

Omerdić, Muharem, *Prilozi izučavanju genocida nad Bošnjacima 1992.-1995,* El-Kalem, Sarajevo, 1999;

Radaković, Ilija, *Besmislena YU ratovanja*, Društvo za istinu o antifašističkoj narodno-oslobodilačkoj borbi u Jugoslaviji (1941-1945), Beograd, 1997;

Ribičič, Ciril, *Geneza jedne zablude – Ustavnopravna analiza formiranja i djelovanja Hrvatske zajednice Herceg-Bosna*, Sejtarija, Sarajevo, Naklada Jesenski i Turk, Zagreb, Založba Bogataj, Idrija, 2000;

Redžić, Enver, *Sto godina muslimanske politike u tezama i kontroverzama istorijske nauke*, ANUBiH – Institut za istoriju, Sarajevo, 2000;

Silber, Laura i Little Allan, *Smrt Jugoslavije*, Radio B92, Beograd, 1996;

Šarinić, Hrvoje, *Svi moji tajni pregovori sa Slobodanom Miloševićem*, Globus, Zagreb, 1999.

PERIODIKA

DANI, Sarajevo, 1993;

DNEVNI AVAZ, 1996;

LJILJAN, Sarajevo, 1993;

OSLOBOĐENJE, Sarajevo, 1997;

SLOBODNA BOSNA, Sarajevo, 1992-1999.

SADRŽAJ

Predgovor.....7

I

AHMIĆI – RAZVOJ I PRILIKE DO AGRESIJE.....13

1. Osnovne karakteristike razvoja.....15

II

UČEŠĆE REPUBLIKE HRVATSKE U ZLOČINIMA.....25

1. Hrvatska nacionalistička ideologija.....27
2. Dogovor u Karađorđevu marta 1991. godine.....30
3. Formiranje kolaboracionističke Hrvatske zajednice Herceg-Bosna 31
4. Formiranje Hrvatskog vijeća obrane.....36
5. Proglašenje "Hrvatske republike Herceg-Bosna".....38
6. Logističko osiguranje kolaboracionističkih jedinica.....42

III

DOGAĐAJI KOJI SU PRETHODILI ZLOČINIMA.....49

1. Događaji u bližem okruženju Ahmića 51

IV

IZVRŠENJE ZLOČINA U AHMIĆIMA.....57

1. Neposredne pripreme 59
2. Izvršenje zločina 59

V

OBLICI, OBIM I KARAKTERISTIKE POČINJENIH ZLOČINA.....67

1. Zločini nad civilima.....69
2. Materijalne štete na stambenim i pratećim objektima.....74

VI

ŽRTVE ZLOČINA.....147
UBIJENI.....149

VII

ODGOVORNOST ZA ZLOČINE.....269
Odgovornost za zločine u Ahmićima.....271

PRILOZI.....293
A. DOKUMENTI.....295
B. Faksimili novinskih članaka o učešću Republike Hrvatske u agresiji na Republiku Bosnu i Hercegovinu.....315
C. SVJEDOČENJA.....335

UMJESTO ZAKLJUČKA.....355
ZAKLJUČAK AUTORA PROJEKTA I RUKOVODIOCA ISTRAŽIVANJA.....363
RECENZIJE.....367
IZVORI.....377
LITERATURA.....377
PERIODIKA.....378